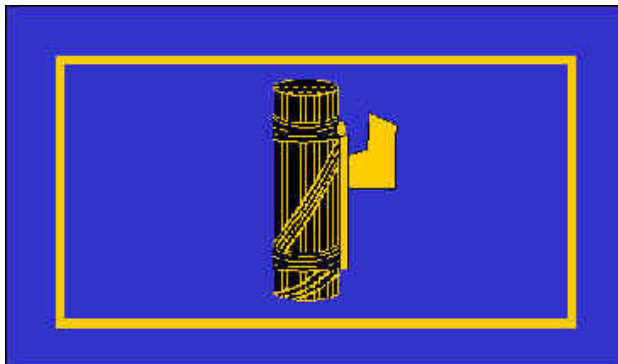

MUSSOLINI ÉS AZ OLASZ FASIZMUS

"Az én szellemem az anyagból kiszabadulva e kicsiny földi élet után az istenadta halhatatlan és egyetemes örök életét fogja élni. "

BENITO MUSSOLINI

Tartalom

[Bevezető](#)

[Benito Mussolini: A Fasizmus doktrínája.](#)

[Politikai és társadalmi doktrína](#)

[Jegyzetek](#)

[Benito Mussolini gondolatai](#)

[Előszó](#)

[Ezio Gray előszava](#)

[Külpolitika](#)

[NEMZETI ÉLET](#)

[INTÉZMÉNYEK, PÁRTOK ÉS BELPOLITIKA](#)

[GONDOLATOK A FASIZMUSRÓL](#)

[A MUNKA PROBLÉMÁI](#)

[A HADSEREG, A HÁBORÚ, A GYŐZELEM](#)

[A TERJESZKEDÉS PROBLÉMÁI ÉS A VILÁGPOLITIKA](#)

[EMBEREK](#)

[ORSZÁGRÉSZEK, ORSZÁGOK](#)

[VEGYES](#)

[Benito Mussolini: A korporációs államról](#)

[A KORPORÁCIÓS TÖRVÉNYRŐL](#)

[MILÁNÓ MUNKÁSAIHOZ 1934 XII. október 6-án.](#)

[A KORPORÁCIÓK HUSZONKÉT TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSA](#)

[ALKALMÁBÓL](#)

[A KORPORÁCIÓK NEMZETI NAGGYŰLÉSE ELŐTT](#)

[A KORPORÁCIÓK NEMZETI NAGGYŰLÉSÉN](#)

[Függelék. A munkaalkotmány és eredményei](#)

[A KORPORATIV ÁLLAMRÓL és SZERVEZETÉRŐL](#)

[A MUNKAKÖZVETÍTŐ HIVATALOKRÓL](#)

[A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSRÓL, SEGÉLYEZÉSRŐL, A NEVELÉSRŐL
ÉS A TANÍTÁSRÓL](#)

[A szindikalista szervezet alapjai](#)

[A munkások és munkaadók szervezetei](#)
[KORPORÁCIÓ ÉRTÉKE ÉS MŰKÖDÉSE](#)
[A KORPORÁCIÓS TÖRVÉNY SZÖVEGE](#)
[A KORPORÁCIÓK JEGYZÉKE](#)
[AZ EGYES KORPORÁCIÓK TANÁCSAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA](#)

Bevezető

[A FASIZMUS IDEOLÓGIÁJA, POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI DOKTRÍNÁJA](#)
[A TOTÁLIS ÁLLAM ESZMÉJE](#)
[A KORPORATÍV ÁLLAM](#)
[A FASIZMUS DOKTRÍNÁJA ÉS A KATOLIKUS EGYHÁZ TANÍTÁSA](#)
[A FASIZMUS, A NÉMET NEMZETISZOCIALIZMUS ÉS A HUNGARIZMUS](#)
[HASONLÓSÁGA ÉS KÜLÖNBÖZŐSÉGE](#)

Nem volt olyan alakja az olasz történelemnek, akit az olasz nép oly rajongó szeretettel vett volna körül, mint Mussolinit. Beszédein százezrek jelentek meg, a nevét áhítattal ejtették ki, és amikor alakja a mozis filmvásznain is megjelent, a közönség percekig át felállva, ujjongva tapsolt. És nem volt olyan alakja az olasz történelemnek, akit a veszített háború után az olasz nép egy része annyira megvetett, gyűlölt, mint az egykori imádott Ducét. Amikor a milánói dóm előtti téren lábánál fogva felakasztották az 1883-ban született, és 1945. április 28-án a partizán Valerio "ezredes" által meggyilkolt Benito Mussolini holttestét, a járókelők közül sokan leköpdösték, meggyalázták a tetemét. Hatalma csúcspontján államfők, miniszterek, egyházi személyek dicshimnuszokat zengtek politikai zsenialitásáról, éleslátásáról, bátorságáról és tetteiről; halála után Adolf Hitlerrel együtt eleven ördöggént emlegették, alakját, történelmi szerepét Hitlerével teljesen egybemosták. Hitler és Mussolini, ők ketten a gonoszság szimbólumai lettek a háború utáni médiában és politikai irodalomban. A Mussolini által teremtett ideológia, valamint politikai és társadalmi doktrína, a fasizmus Dimitrov 1935-ös ötlete alapján a baloldali politikában gyűjtőneve lett először a nemzetiszocializmus német, olasz, spanyol és magyar gyakorlatának (tehát "fasiszta" lett ebben a szóhasználatban nemcsak a valódi olasz Ducekövető, de a német Völkische Bewegung híve, a spanyol falangista és a magyar hungarista is), majd később a Szovjet által leigázott országokban "fasisztának" mondtak mindenkit, aki nem volt kommunista, illetve szembehelyezkedett a Szovjetunióból importált bolsevizmussal.

Természetesen Mussolini és Hitler személyiségének, valamint az olasz fasizmusnak egybemossa csak teljesen történelmietlenül, a történelmi tények meghamisításával lehetséges. Lényeges különbség van ugyanis az olasz és a német nép Vezérének életútja és egyénisége, valamint ideológiája között.

Benito Mussolini az első világháborút megelőző években szocialista nézeteket vallott, 1903-1914 között az olasz szocialista Avanti című lapnak társszerkesztőjeként működött. Amikor az első világháború kitört, az olasz szocialisták ellenezték Olaszország világháborús részvételét. Ez mélységesen felháborította Mussolinit, akinek meggyőződése volt, hogy Olaszországnak feltétlenül nemzeti érdeke fegyveresen küzdeni jogaiért. Szakított a szocialistákkal, de nem szakított azzal, amit a szocializmus lényegének tartott: az egész nép jóléte

iránti mélységes elkötelezettséggel. De gondolatvilágában most már ez a szocializmus szervesen egybeforrott a nacionalizmussal, az olasz nemzeti érdekek következetes és rendíthetetlen szolgálatával. A háborús évek alatt a Popolo d'Italia szerkesztője, és 1919-ben szervezni kezdi a feketeinges fasciokat. Innen már egyenes út vezet az 1922. október 28-i Marcia su Roma-ig, amelyet követően II. Viktor Emánuel király kinevezi miniszterelnöknek Mussolinit, aki időközben megalkotja és összegzi az olasz fasizmus doktrínáját.

A FASIZMUS IDEOLÓGIÁJA, POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI DOKTRÍNÁJA

A Mussolini által kigondolt, összegzett fasizmus sokkal több, mint pártprogram. A fasizmus mindenekelőtt világnézet: az embernek és az embert körülvevő világnak bizonyos határozott alapelvek szerinti szemlélete.

A fasizmus antimaterialista, spiritualisztikus világnézet. Azt vallja, hogy az érzékekkel, tapasztalással megragadható anyagi világon kívül létezik egy tértől és időtől független szellemi világ is, amelyet az értelem képes megismerni. Az anyagi világ a tértől és időtől független abszolút szellemi lény, Isten teremtménye. Ugyanennek az Istennek objektív (vagyis tudatunktól független) akarata az embereket kötelező örök erkölcsi törvény is, amelynek minden tudatos emberi cselekedet alá van vetve. A fasizmus elveti tehát azt a felfogást, amely szerint "a politika nem az erkölcstről szól". Mint minden tudatos emberi cselekedetnek, a politikai tevékenységnek is erkölcsi dimenziója van, ami egyben azt is jelenti, hogy nincs erkölcsileg közömbös emberi cselekedet.

A fasizmus (vallási alapokon nyugvó) erkölcstana elveti mind az utilitarizmust (a haszonelvű felfogást, amely szerint a gyakorlati hasznosság az emberi cselekedet legfőbb értékmérője), mind a hedonizmust (amely szerint a testi élvezet a legfőbb érték, amelynek megszerzése érdekében minden más csupán eszköz jellegű). Ennek megfelelően hadat üzen a kényelmes életszemléletnek, és vallja, hogy magasabb rendű, szellemi értékek érdekében le kell mondani térhez és időhöz kötött anyagi értékekről. Ezzel függ össze a fasizmus hősi életszemlélete és hőskultusza is: legmagasabb rendű példakép a hősi halott, a hazájáért életét feláldozó hős.

E világnézet szerint az élet folytonos küzdelem, mivel tele van ellentétekkel, amik egymással harcban állnak. A fasiszta nem keresi öncélúan a küzdelmet, de büszkén vállalja. A harc győzelmes megvívása feltétlen engedelmességet tesz szükségessé. Ezért a fasiszta hármasszója: hinni (az eszmében), engedelmeskedni (a feljebbvalónak) és küzdeni (az ellenség ellen).

Ki az ellenség? Mivel a fasizmus szellemi forradalom, mindazok ellen irányul, akik a haza, a nemzet, a vallás és a család felbomlasztásán és megsemmisítésén fáradoznak. Mussolini mindenekelőtt a szabadkőműveseket és a kommunistákat tekintette ellenségnek. A szabadkőművesség ugyanis különösen a XVIII. század vége óta, amikor a szabadkőműves páholyok jórésze a Weishaupt által alapított Illuminátusok irányítás alá került titkos bomlasztó tevékenységet fejt ki világszerte a nemzeti öntudat és a vallási meggyőződés aláaknázására. A Marx és Engels által életre hívott kommunista mozgalom pedig nyíltan hirdette, hogy célja a vallás, a család, magántulajdon és állam "elhalásának" elősegítése, s ennek elérése, illetve meggyorsítása végett Lenin (és később Sztálin) bolsevizmusa a legkegyetlenebb

erőszaktól sem riadt vissza. Tehát a fasizmus nem esetlegesen, nem alapítójának szubjektív érzelmei miatt üzent hadat éppen a szabadkőművességnek és a kommunizmusnak, hanem harcának irányát a lényegéből következő eszményei határozták meg: azok ellen kell küzdeni, akik ezeket az eszményeket el akarják pusztítani. Fontos szem előtt tartani, hogy a fasizmus kiindulópontja nem a tagadás, nem az ellenségkép, hanem az állítás, a nemzeti és erkölcsi eszmények igenlése. A harc másodlagos, ezt csupán az teszi szükségessé, hogy vannak olyan csoportok, illetve mozgalmak, amelyek a vallási és nemzeti eszmények elpusztítását tűzték ki célul.

Mussolini a hatalom birtokában feloszlatta a szabadkőműves páholyokat és betiltotta a Kommunista Pártot Olaszországban. Nem tekintette viszont a maga egészében ellenségének a zsidóságot. Csupán az olyan zsidók ellen küzdött, akik történetesen szabadkőművesek vagy kommunisták voltak. Ezért volt lehetséges, hogy azok a zsidók, akik a numerus clausus törvény következtében Magyarországon nem folytathattak egyetemi tanulmányokat, Olaszország egyeteméin a húszas és harmincas években háboríthatatlanul diplomát szerezhettek. A fasizmus militarista, harcias beállítottságából következik, hogy elvetette a pacifizmust mint a hősi életkultusz antitézisét. Mussolini a pacifista szemléletet egyrészt irreálisnak, másrészt károsnak ítélte. Irreálisnak, mert az emberi történelem világosan azt mutatja, hogy az egész földkerekségre, de még akár az egy kontinensre kiterjedő tartós béke sohasem valósult meg: legalábbis a helyi konfliktusok kikerülhetetlenek. Károsnak pedig azért tartotta a pacifizmust, mert a hősiesség elsatnyulásához, a férfias, bátor lelkület eltűnéséhez, elpuhulásához, elfajzásához, dekadenciához vezet. Ezért a fasiszta államvezetés a felmerülő nemzetközi problémákat ugyan elsődlegesen tárgyalások útján kívánta rendezni, de ezek megghiúsulása, illetve kudarca esetén nem zárkózott el a fegyveres harctól sem. A pacifisták gyakran valláserkölcsei érvekre hivatkoznak: a háborút (és általában a fegyverviselést) a felebaráti szeretettel ellentétesnek tartják. E felfogással szemben a szintén valláserkölcsei érvekre hivatkozó fasizmus doktrínája rámutat arra, hogy a felebaráti szeretet nem azt jelenti, hogy mindenki irányában egyforma intenzitású és hatékonyságú baráti szeretetet kell gyakorolni. Ez egyrészt lehetetlen, másrészt az Isten által parancsolt szeretetnek bizonyos rendje van: jobban kell szeretnünk a hozzánk (vérségileg és lelkileg) közelebb állókat, mint a távolabbi embereket. Ha az előbbiek az utóbbiakkal konfliktusba kerülnek, kötelesek vagyunk az előbbiek mellé állni, és őket a távolabbiak támadásától megvédeni. Az önvédelem jogosságát a jogtalan támadóval szemben senki sem vonja kétségbe, ám, ha logikusan és következetesen gondolkodunk, ugyanígy jogosnak kell mondanunk a kollektív önvédelem jogosságát is. E gondolatmenet alapján hozza összhangba a fasizmus doktrínája a pacifizmus elvetését a keresztény erkölccstannal. A fasiszta gondolkodás természetesen elutasítja a marxisták által hirdetett történelmi materializmust, ami magától értődő, hiszen vallja az anyagtól különböző, szellemi valóságok létezését. A történelmi tények összessége, a tudományos és művészi alkotások és vallások nem magyarázhatók meg elégséges módon a termelőeszközök fejlődésével. A történelmi materializmus sorozatosan azt tételezi fel, hogy a kevésbé tökéletesből (az anyagból) keletkezik a tökéletesebb (a

szellemi létező), és így mindannyiszor vét a minden tudomány alapját képező okság elve ellen, amely szerint minden létrejövő okozatnak megvan az elegendő létesítő oka.

Ugyanakkor a fasizmus feltétlenül a történelmi szemlélet híve. Vallja, hogy a jelen problémáit csak a történelmi folyamatokban lehet megoldani. Ebben az összefüggésben mondta Mussolini: "Én a mozgás és a szakadatlan menetelés híve vagyok." A történelmi szemlélettel függ össze a hagyomány tisztelete is: a Duce a Római Birodalmat tekintette az olasz állam eszményképének: olyan olasz államról álmodott, amelyet a köztársasági Róma hősi erényei jellemeznek, olyan államról, aminek a szervezettsége, nagysága és hatalma vetekszik a Római Birodalomével. Ezért választotta mozgalmá szimbólumául a római fascest (vesszőnyalábot). Innen ered a 'fasizmus' szó.

Ezzel elérkeztünk a fasizmus doktrínájának egyik legfontosabb eleméhez, államelméletéhez, amelyet fontossága miatt külön kell tárgyalnunk.

A TOTÁLIS ÁLLAM ESZMÉJE

A fasizmus ideológiája szerint az államnak nemcsak anyagi és politikai, hanem szellemi célja is van: feladata nemcsak az állampolgárok anyagi jólétének és a közbiztonságnak garantálása, hanem kötelessége az is, hogy az államhoz tartozókat erényekre nevelje, egységre buzdítsa, az emberi szellem alkotásait belevigye a művészetekbe, a tudományokba és a jogba, és elvezesse az embereket a törzsi létformától az impériumig. Ennek érdekében rendet, fegyelmet, engedelmisséget kíván az állampolgároktól.

Ezért az egyén teljes értelemben csak annyiban létezik, amennyiben az államban van. Ugyanígy a nép teljes értékű létezése is csak állami keretek között lehetséges: az állam a nép egységének és függetlenségének biztosítója. Ezért a fasizmus elgondolása szerint nem a nemzet szüli az államot, hanem az állam a nemzetet, hiszen az állam ad a népnek egy akaratot, egy öntudatot, egy jogrendszert. A történelem tanúsága szerint voltak nagy területű államok, amelyek nem hagytak maradandó nyomot, de voltak kis területűek, amelyek az emberiségnek örök érvényű filozófiát, művészetet adtak. A nemzet mindenekfelett szellem, nem terület, ezért az olyan állam tölti be feladatát, amely szellemileg táplálja, élteti a nemzetet.

Tehát a fasizmus jelszava: minden az államon belül, semmi azon kívül! Ebben áll az állam totalitása, vagyis a totális állam. A legfőbb bírónak is az államnak kell lennie. A fasizmus totális állameszméje antiliberális: az egyén szabadsága nem abszolút, hanem azt a közjó és az erkölcsi elvek korlátozzák, ugyanakkor az egyén szabadsága és általában a jog nem elsődleges természeti adottság, hanem megvalósítandó feladat: a kötelességek teljesítése ad jogcímet a szabadságra, és általában a jogoknak a kötelességek teljesítése a forrása. A kötelességek teljesítése fejében a szabadságot ténylegesen az állam biztosítja.

A fasiszta állameszme az emberi minőségre épít, ezért elveti a demokrácia többségi elvét, ami a mennyiséget helyezi a minőség fölé. A demokrácia (népuralom) a mai értelemben különben is hazugság, hiszen a nép nem uralkodik azáltal, ha négy évenként egyszer szavazás formájában a véleményét meghallgatják. A nép által

megválasztott pártok a hatalmat többnyire király nélküli zsarnokság formájában gyakorolják. Az államforma az uralom lényegén nem változtat. Azt lehet mondani, hogy a fasiszta állam szervezett, központosított, tekintélyen alapuló, igazi értelemben vett demokrácia, mert a nép igazi akarata a mai "demokratikus" államoknál jobban érvényesül a fasiszta államban, amint azt alább a korporatív állammal kapcsolatban látni fogjuk.

A KORPORATÍV ÁLLAM

A fasiszta állam szociálisan érzékeny, de ellensége az osztályharcnak. Az államon belül a munkaadók és munkavállalók természetes ellentétének problémáját nem úgy kívánja megoldani, hogy a nemzetet megosztva valamelyik csoport mellé áll, hanem az érdekeket és az erőviszonyokat a maga szuverén egységében kiegyensúlyozni kívánja. Ez az állam kizárólagos feladata, hiszen csakis az állam képes felülemelkedni a csoportérdekeken.

A fasiszta doktrína a magántulajdon elvét figyelembe veszi, de azt szociális funkciójában nézi: a magántulajdon nemcsak azt a célt szolgálja, hogy a tulajdonosa élvezze, hanem a magántulajdonnak a közjó érdekében gyarapodnia is kell.

A korporatív állam létrehozása még egy elvre támaszkodik: amit a részleges, kisebb csoportok a maguk erejéből képesek megtenni, tegyék meg önállóan, állami beavatkozás nélkül! Ez a szubszidiaritás elve. Az állam csak akkor avatkozzék be, ha a részleges, kisebb csoportok önmagukban képtelenek egy okvetlenül szükséges tevékenység elvégzésére. A korporatív állam felépítésének módját az 1927-es Carta del Lavoro, valamint az 1930-as és 1934-es korporációs törvények foglalják össze. Az olasz nép egy organizmust alkot. A munka minden formájában szociális kötelesség. A munkaadók és a munkavállalók ellentétes érdekeit az állam a termelés érdekeinek alárendelve egyenlíti ki. Az ellentétek ugyanis magasabb fokon hasonlóságokba torkollnak. Ugyanakkor a szubszidiaritás elve alapján meg kell hagyni a magánkezdeményezést is.

Ezek figyelembevételével a munkaadók és a munkavállalók szakmák, illetve hivatások szerint hivatásrendekbe tömörülnek. Az egyes hivatásrendek küldötteket választanak, és a Parlamentben ezek a küldöttek képviselik őket. A többpártrendszer már korábban megszűnt Olaszországban, amikor 1923. január 13-án létrejött a Fasiszta Nagytanács. Ezzel a fasiszta Itália eltemette a liberalizmust. A hivatásrendek és azok parlamenti képviselője pedig eltemette a szocializmus osztályharcos formáját, és megteremtette az új szintézist: a korporatív gazdaság életét.

A munkaadók kötelessége a termelés mennyiségi növelése és minőségi tökéletesítése. A hivatásrendeknek a munkaadók és a munkavállalók közötti viszonyokat kollektív szerződéssel kell rendezniük. A szerződéseknek tartalmazniuk kell a munkafegyelmet, a próbaidőt és a munkabért. A szakszervezet a hivatásrend eszköze: garantálja a megfelelő munkabért, ami kielégíti mind a munkaadók, mind a munkavállalók jogos igényeit, elvárásait. A munkavállalónak joga van heti szabadnapra, megszakítatlan munkaév után évi szabadságra. A fasiszta olasz állam az 1934-es korporációs törvénnyel a hivatásrendeket 22

magasabb egységbe, vagyis 22 korporációba (korporáció = testület) sorolta. Ezeken belül 8 mezőgazdasági, 8 ipari, illetve kereskedelmi és az egyéb hivatásrendeket tömörítő korporáció jött létre.

A FASIZMUS DOKTRÍNÁJA ÉS A KATOLIKUS EGYHÁZ TANÍTÁSA

A fasizmus spiritualisztikus, antimaterialista, történelmi materializmust elvető tanítása teljesen összhangban áll a katolikus egyház felfogásával. A fasizmushoz hasonlóan az egyház is hadat üzen az utilitarizmusnak és a hedonizmusnak, tanításával összeegyeztethetetlennek tartja a szabadkőműves és kommunista elveket. Ugyanígy idegen a katolikus tanítástól a fasizmustól kárhoztatott szélsőséges liberalizmus is, amelynek kritikáját megadta XIII. Leó pápának 1891-es "Rerum Novarum", és XI. Piusz pápának 1931-es "Quadragesimo Anno" kezdetű enciklikája. Ez utóbbi a szubszidiaritás elve lapján szintén a korporációs rendszert ajánlja a munkaadók és a munkavállalók közötti felmerülő érdekellentétek áthidalására.

A felebaráti szeretetet a hiteles katolikus tanítás szintén a szeretet rendje szerint értelmezi, ezért bizonyos szektáktól eltérően elismeri a jogos önvédelem és az önvédelmi háború jogosságát. A katolikus egyház tehát semmiképpen sem vallja az abszolút pacifizmus elvét. Elítéli a jogtalan agressziót, az öncélú kegyetlenkedést, de azt is vallja, hogy a pusztító fegyvernagyítás nem jelent igazi békét, mert a béke csak az igazság gyümölcse lehet, ahogy ezt XII. Piusz emlékeztető pápai jelmondata kifejezte.

Teljesen hamis beállítás tehát az, mintha az olasz fasizmus szembenállt volna a katolikus egyházzal. Erre egyébként rácsfol a Vatikán és az Olasz Állam között 1929-ben megkötött Lateráni Egyezmény is, amelyben Mussolini elismerte a 0,44 km² területre csökkent Vatikán Állam szuverenitását, az egyházi esküvők állami érvényességét, felbonthatatlanságát és az abortusz tilalmát. A Lateráni Egyezményt XI. Piusz pápa így értékelte: "A Duce visszaadta Istent Olaszországnak és Olaszországot Istennek."

A FASIZMUS, A NÉMET NEMZETISZOCIALIZMUS ÉS A HUNGARIZMUS HASONLÓSÁGA ÉS KÜLÖNBÖZŐSÉGE

Amint már említettük, Dimitrov nyomán a baloldali média következetesen egybemossa a fasizmussal mind a német nemzetiszocializmust, mind pedig a magyar Hungarizmust. E három mozgalom hasonlóságáról és különbözőségéről kötetek hosszú során lehetne ími, de itt terjedelmi okoknál fogva csak a legfontosabb szempontokra szorítkozunk.

Mindhárom mozgalom hasonló vonása a bolsevizmus és a liberalizmus gyökeres elutasítása, a többségi elven nyugvó demokráciának és a többpártrendszernek elvetése és a vezéri elv alkalmazása, amely szerint az állam élén egy csúcsvezető áll, akinek az alacsonyabb szintű vezetők engedelmisséggel tartoznak; minden más vezető engedelmisséggel tartozik felfelé, és tekintéllyel rendelkezik lefelé.

Mindhárom mozgalom antimaterialista, spiritualisztikus világnézet, hadat üzen az utilitarizmusnak és hedonizmusnak, és hirdeti a hősi életszemléletet. Mindhárom mozgalom integrálja a nacionalizmust és a szocializmust.

Ám lényeges különbség is van közöttük. A fasizmus központi gondolata a totális állam, a német nemzetiszocializmusé a faj, a Hungarizmusé pedig a nemzet. Ezek a különbségek főként a három nép sajátos helyzetéből magyarázhatóak.

Olaszország hosszú éven át 1870-ig nem volt egységes állam, ugyanakkor a Római Birodalom állami felépítésében nagyszerű történelmi eszménykép állt előtte.

Önként adódott tehát, hogy a Duce által elgondolt fasiszta doktrína központi gondolata az állam legyen.

Hozzájárult ehhez az is, hogy Olaszországnak a húszas és harmincas években nem volt számottevő nemzetisége, a lakosság túlnyomó többsége olasz származású volt. Olaszországnak tehát nem kellett megoldania a különböző népszemélyiségek egy nemzetté integrálásának problémáját, mint Magyarországnak.

Az, hogy Mussolini gondolatvilágában a zsidókérdés nem jelent meg, jórészt annak volt a következménye, hogy ő az olasz fasizmus alapgondolatául a totális állam megteremtését tette meg, és nem a fajt, mint ahogy a Hitler által megteremtett német nemzetiszocializmus központi gondolata a faj és a vér tisztasága. Ez utóbbinak oka részben az, amit Hitler a "bécsi élet iskolaévei" alatt tapasztalt, másrészt a németországi zsidók egy részének első világháború alatti magatartása és részvétele a marxista mozgalomban. Hozzájárult még Hitler faji szemléletéhez Stewart Houston Chamberlain tanítása is a faji kérdéstről. Mivel Németországnak sem volt a húszas és harmincas években számottevő nemzetisége, Németország és Hitler is mentesült a különböző népszemélyiségek egy nemzetté integrálásának jellegzetes magyar gondjától.

Olaszországtól és Németországtól eltérően azonban Magyarországnak meg kellett oldania a Kárpátmedencében élő 14 népszemélyiség egy nemzetté integrálásának problémáját. Ezért Szálasi Ferenc Hungarizmusában nem a faj, nem az állam, hanem az élet, társ és sorsközösséget hordozó Nemzet a vezérlő eszme. A Hungarizmus azonban átvette a fasizmusból (és XI. Piusz "Quadragesimo Anno" enciklikájából) a hivatásrendek gondolatát. A hungarista kormány az ország területén dúló háború ellenére létre is hozta a különböző hivatásrendeket, de azok további működtetésére a szovjet előrenyomulás következtében nem került sor. S volt a Hungarizmusnak egy olyan gondolata, amihez hasonló sem a német nemzetiszocializmusban, sem az olasz fasizmusban nem található: a konnacionalizmusnak, az európai nemzetközösségnek eszméje. Szálasi Ferenc ugyanis úgy gondolta, hogy a Kárpátmedencében élő 14 népszemélyiség egy nemzetté integrálásának hasonlóságára Európa összes nemzeteit egy nagy nemzetközösségbe kell és lehet integrálni. Ezáltal válik a Hungarizmus magyar gondolatból világ gondolattá.

A mondottakból világosan következik, hogy a jellegzetesen olasz jellegű, az olasz viszonyokra alkalmazott fasizmus nem lehet gyűjtőneve az olasz fasiszta mozgalom mellett a német Völkische Bewegungnak és a magyar Hungarizmusnak. Ezek egybemosása (és egyben démonizálása) történelmi alapokat nélkülöző politikai manipuláció, ami lehetetlenné teszi a világnézeti tisztánlátást és a huszadik század történelmének igazságos megítélését.

Ugyanilyen történelmietlen Mussolini és Hitler személyiségének egybemosása is. A harmincas évek közepéig Olaszország és Németország között politikai

érdekellentétek voltak Dél-Tirol hovatarozásával kapcsolatban, ezenkívül Ausztria függetlenségét Olaszország garantálta. Később azután részben Gömbös Gyula közvetítő tevékenysége, részben Anglia fasizmus ellenes politikája következtében létrejött az olasz-német közeledés, megszületett a Berlin-Róma tengely, Hitler lemondott Dél-Tirolról, cserébe viszont Mussolini a Dél-Tirolban élő németeknek teljes autonómiát biztosított, és az 1938-as Anschluß alkalmával nem lépett fel Németország és Ausztria egyesülése ellen. Mussolini tevékenyen közreműködött az 1938-as müncheni konferencia létrehozásában, 1939 szeptemberének első napjaiban közvetíteni próbált a Német Birodalom, valamint Franciaország és Anglia között. Később, 1940 júniusában csatlakozott Hitler nyugati, majd 1941 júniusában Hitler keleti hadjáratához.

Mussolini tehát önálló olasz politikát folytatott, Hitlerhez fűződő személyes barátsága ellenére is elsősorban Olaszország érdekeit tartotta szem előtt, ami mint olasz nacionalistának természetes magatartása volt.

Mind a német nemzetiszocializmus, mind az olasz fasizmus legálisan került hatalomra, minden külföldi katonai beavatkozás nélkül:

1922-ben Mussolinit miniszterelnökké II. Viktor Emánuel király, 1933-ban Hitlert kancellárrá Hindenburg birodalmi elnök nevezte ki. Mind a német nemzetiszocializmus, mind az olasz fasizmus kezéből külföldi katonai túlerő ütötte ki a kardot a második világháború végkifejlete során. Ezek a rendszerek nem belülről omlottak össze (szemben a bolsevizmussal, amely erőszakosan került hatalomra Oroszországban és belülről omlott össze). Bár 1943 júliusában Mussolini ellen a Fasiszta Nagytanácsban belül szerveztek puccsot, és őt II. Viktor Emánuel király tartóztatta le, mind a puccs, mind a letartóztatás angolszász nyomásra ment végbe, és abban a reményben, hogy ezáltal Olaszországnak kedvezőbb fegyverszüneti feltételeket biztosítanak. Ám a Hitler utasítására Otto Skorzeny ejtőernyősei által bravúrosan kiszabadított Mussolininak még volt ereje kizárólag olasz erőkre támaszkodva létrehozni a Salói Köztársaságot, s így Olaszország fele tovább harcolt német szövetségese oldalán a végsőkig.

Mussolini fasiszta államának megszűnését végső elemzésben nem belső erők, hanem az angolszász megszálló hatalmak okozták. A Mussolinit meggyilkoló Valerio partizán "ezredes" idegen hatalmak ügynöke volt. A milánói dóm előtti téren lezajlott holttestmeggyalázás a második világháborút követő pszichotikus hangulat következménye, és egyben az ebben résztvevő olaszok részéről mélységes hálátlanság volt a munkanélküliséget megszüntető, Olaszországot felvirágoztató Mussolini iránt. A túlerővel szemben folytatott hősi küzdelmet követő bukás nem indokolja egy történelmi személyiség érdemeinek feledését, és az ellenség által bűnbaknak kikiáltott Vezér meggyalázása méltatlan egy kultúrnéphez, de politikai rövidlátás jele is. Minden nép köteles történelmi személyiségeinek érdemeit tiszteletben tartani; ez a nemzeti önbecsülés feltétele és záloga. Ami pedig az ellenség érdemeit illeti, a népek bölcsessége ott kezdődik, amikor megtanulják az ellenségben is becsülni és tisztelni azt, ami nagyszerű.

Tudós Takács János

B. MUSSOLINI, A Fasizmus doktrínája.

1. Mint minden szilárd politikai felfogás, a fasizmus gyakorlat és egyben gondolat is, cselekvés, amelyben benne rejlik egy tan és tan, amely, a történelmi erők egy adott rendszeréből keletkezve abban megmarad és belülről kifelé hat. A fasizmus ehhez képest formailag a helyi és időbeli körülményekkel függ össze, de van egyben eszményi tartalma is, amely igazsággá emeli a gondolat magasabb történetében. Nem lehet a világon szellemileg mint akaratok felett uralkodó emberi akarat cselekedni, ha az embernek nincs fogalma arról a múltó jellegű és sajátos valóságról, amelyre hatnia kell és arról a maradandó és egyetemleges valóságról, amelyre az előbbi lényegét és életét leli. Hogy az embereket megismerjük, meg kell ismernünk az embert; és hogy megismerjük az embert, meg kell ismernünk a valóságot és törvényeit. Nincs oly államfelfogás, amely alapjában ne volna egyúttal életfelfogás : akár filozófia vagy intuíció, akár oly eszmerendszer, amely logikus építménnyé fejlődik, vagy pedig olyan, mely valamely látomásban vagy hitben csúcsosodik ki, de mindig, legalább potenciálisan, a világ szerves felfogása.

Ezért a fasizmus érthetetlen maradna számos gyakorlati megnyilvánulásában, mint pártszervezés, mint nevelési rendszer és mint tan, ha nem általános életkonceptiójának fényénél néznénk. Spiritualisztikus felfogás ez (3). A fasizmus számára a világ nem az az anyagi világ, amely a felületen mutatkozik és amelyben az ember egy mindenki mástól elválasztott, magában álló és a természet törvényeinek alávetett egyed, melyek ösztönszerűleg egy egoisztikus és pillanatnyi gyönyörűségekre beállított élet felé sodorják őt. A fasizmus embere egyén, amely egyben nemzet is és haza, erkölcsi törvény, mely egyéneket és nemzedékeket fog össze egy hagyományban és egy küldetésben, amely elfojtja az élvezet szűkös kereteibe zárt élet ösztönét, hogy a kötelességekben teremtsen meg egy felsőbbrendű, az idő és tér korlátaitól nem kötött életet: olyan életet, amelyben az egyén az önmegtagadáson, személyes érdekeinek feláldozásán, sőt magán a halálon keresztül is megvalósítja azt a teljesen spirituális létformát, amelyben emberi értéke áll.

3. Tehát spiritualisztikus felfogás, amely maga is a század, a XIX sz. renyhe, materialisztikus pozitivizmusa ellen való általános reakcióból származott.

Antipozitivisztikus, de pozitív: nem szkeptikus, nem agnosztikus, nem pesszimisztikus, de nem is tétlenül optimista, mint általában azok a (kivétel nélkül negatív) tanok, amelyek az élet központját kívül helyezik az emberen, aki pedig saját szabad akaratával megteremtheti és meg kell hogy teremtsen a maga világát. A fasizmus aktív és minden erejét a cselekvésbe fordító embert akar : olyan, aki férfiasan tudatában van a fennálló nehézségeknek és kész szembeszállni velük. Az életet küzdelemnek fogja fel, felismerve, hogy az emberre tartozik meghódítani magának azt az életet, amely méltó hozzá, megteremtve első sorban önmagában a szükséges (fizikai, erkölcsi, szellemi) eszközöket, amelyekkel felépítheti azt. Ez áll az egyes emberre, áll a nemzetre, áll az emberisége (4). Innen a kultúra magas értéke, minden formájában művészet, vallás tudomány (5) és a nevelés jelentősége. Innen a munka lényeges értéke is, amellyel az ember legyőzi a természetet és megvalósítja az emberi (gazdasági, politikai, erkölcsi, szellemi) világot.

4. Ez a politikai életkonceptió nyilvánvalóan etikai koncepció. És kiterjed az egész valóságra, nemcsak az emberi aktivitásra amely ezen a valóságon uralkodik.

Semmiféle akció nem mentesül a morális ítélet alól; semmi a világon nem vetheti le

magáról azt az értéket, amely az erkölcsi célok rendszerében mindenben hozzátartozik. Ezért a fasiszta az életet komolyan, keményen és vallásosan fogja fel: és egy olyan világba látja beállítva, amelyet a szellem felelősségteljes erkölcsi erői kormányoznak. A fasiszta megveti a "kényelmes" életet (6).

5. A fasizmus vallásos koncepció, (7), amely az embert immanens viszonyában látja egy magasabb törvénnyel, egy objektív akarattal, amely túl van az egyeden, és egy szellemi társadalom öntudatos tagjává emeli őt. Aki a fasiszta rezsim valláspolitikájában pusztán opportunitást vél látni, nem érti meg, hogy a fasizmus, azonkívül, hogy kormányrendszer, mindenekelőtt gondolati rendszer is.

6. A fasizmus történelmi koncepció, amelyben az ember csak azzal a szellemi fejlődési vonallal való összefüggésben az, aki; melyhez tartozik, családi és szociális csoportjában, a nemzeten és a történelmen belül, amelyben valamennyi nemzet közreműködik. Innen a hagyományok nagy értéke a visszaemlékezésekben, a nyelvben, a szokásokban és a társadalmi élet normáiban (8). A történelmen kívül az ember semmi. Ezért a fasizmus ellene van minden individualisztikus és a materializmus alapján nyugvó, XVIII századi típusú absztrakciónak; és ellene van minden jakobinus utópiának és újításnak. Nem tartja lehetőnek a boldogságot a földön, mint ezt a Settecento gazdasági irodalma óhajtotta, és ezért visszautasítja mindazokat a teleologikus elgondolásokat, amelyek egy bizonyos történelmi időszakban az emberiség végleges rendszerezését várják. Ez nem jelent egyebet mint kívül helyezkedni az életen, amely állandó áramlás és levés. A fasizmus politikai szempontból realiztikus tanítás akar lenni; praktikusán, csak azoknak a problémáknak a megoldására törekszik, amelyek történetileg önmaguktól felmerülnek, és önmaguktól megtalálják, vagy sugallják megoldásukat (9). Akár a természetben, éppúgy az emberek közt, hatást csak a valóság folyamatába belenyúlva és a cselekvő erőkön úrrá léve lehet kifejteni (10).

7. A fasiszta koncepció, amely anti-individualisztikus, az államért van; az egyénért pedig csak annyiban, amennyiben ez egybeesik az állammal, amely az ember egyetemes tudata és akarata, történelmi létében (11). Ellene van a klasszikus liberalizmusnak, amely az abszolutizmus elleni reakció szükségességéből származott és befejezte történelmi szerepét, amikor az állam átalakult a nép szellemévé és akaratává. A liberalizmus megtagadta az államot az egyén érdekében; a fasizmus ismét igenli az államot mint az egyén igazi valóságát (12). És, ha a szabadságot a valóságos ember tulajdonságának tekintjük, nem pedig csak annak az absztrakt bábuénak, amelyre az individualisztikus liberalizmus gondolt, a fasizmus a szabadságért van. Az egyetlen szabadságért, mely komoly dolog lehet, az állam szabadságáért és az egyén szabadságáért az államban (13). Mert a fasiszta számára minden az államban van és semmi emberi vagy szellemi sincs, aminek értéke lehetne az államon kívül. Ebben az értelemben a fasizmus totalitárius és a fasiszta állam, minden érték szintézise és egysége, kifejezi, fejleszti és lehetővé teszi az egész nép életét (14).

8. Nincsenek egyének és nincsenek csoportok (politikai, pártok, szövetkezetek, szindikátusok, osztályok). (15). Ezért a fasizmus a szocializmus ellen van, amely a történelmi folyamatot az osztályharcba merevíti és nem ismeri az állami egységet, amely az osztályokat egy egyetlen gazdasági és morális valóságba olvasztja; és

hasonlóképpen ellensége az osztályszindikalizmusnak. De a rendező állam keretein belül a fasizmus elismeri azokat a szociális szükségleteket, amelyekből a szocialista és szindikalista mozgalom származott és érvényre juttatja őket az állam egységében feloldódó érdekek korporatív rendszerében (16).

9. Az egyének osztályokat alkotnak az érdekek kategóriái szerint; szindikátusokba tömörülnek a különböző közös érdekű gazdasági tevékenységek szerint; de mindenekelőtt és mindenekfelett az államot alkotják. Amely állam nem szám, mint a nép többségét alkotó egyének összege. Éppen ezért a fasizmus ellene van annak a demokráciának, amely a népet a nagyobb számmal azonosítja, miáltal a többség nívójára alacsonyítja (17) viszont a demokráciának legtisztább alakja akkor, ha a népet nem mennyiségileg, hanem amint kell és illik minőségileg fogjuk fel, mint a leghatalmasabb mert legerkölcsebb, legkövetkezetesebb és legigazibb eszmét, mely a népben mint kevés ember, sőt mint egy egyetlen ember öntudata és akarata valósul meg, és mint eszmény arra törekszik, hogy az összesség öntudatában és akaratában valósuljon meg (18): összesség alatt értve mindazokat, akik a természetből és a történelemből etnikailag méritenek alapot egy nemzet alakítására, a szellemi fejlődés és alakulás ugyanazon. vonalán haladva, mint egyetlen öntudat és akarat. Nem faj, sem földrajzilag meghatározott vidék, de történelmileg folytatódó törzs, oly eszme által egyesített sokaság, amely lét és hatalom-akarási öntudat és személyiség (19).

10. Ez a felsőbb személyiség nemzet ugyan, amennyiben állam. Nem a nemzet szüli az államot, amint ezt az az avult naturalisztikus felfogás hirdette, amely alapul szolgált a nemzeti államok politikájának a XIX. században. sőt az állam hozza létre a nemzetet, az állam ad a saját erkölcsi egysége tudatában lévő népnek egy akaratot, és ehhez képest effektív létezését. Egy nemzetnek függetlenséghez való joga nem saját létének betű szerinti és eszményi tudatából és még kevésbé egy többé-kevésbé öntudatlan és tétlen tényleges állapotból, de egy aktív öntudatból, egy olyan működő politikai akaratból származik, mely saját jogosultságát bebizonyítani hajlandó : azaz egy fajta már "in fieri" államból. Az állam tényleg, mint egyetemleges etikai akarat, a jog teremtője (20).

11. A nemzet mint állam csak annyiban létező és élő etikai valóság, amennyiben fejlődik. Megállása egyenlő halálával. Ezért az állam nem csak hatalom, mely kormányoz és törvényalakot és szellemi életértéket ad az egyéni akaratoknak, de oly hatalom is, mely akaratát kifelé érvényesíti, azáltal, hogy elismerteti és tiszteletét biztosítja, vagyis azáltal, hogy tényekkel bizonyítja egyetemlegességét, kifejlésének összes szükséges megnyilvánulásában (21). és ezért szervezet és, legalább potenciálisan, expanzív erő. Így illeszkedik az emberi akarat természetéhez, amely fejlődésében nem ismer gátakat és megvalósulásában saját végtelenségét bizonyítja be (22).

12. A fasiszta állam, mely az egyéniség magasabbrendű és hatalmasabb formája, erő ugyan, de szellemi erő. Ez magában foglalja az ember erkölcsi és szellemi életének összes formáit. Nem lehet ennél fogva egyszerű rendfenntartó és védelmező szerepre korlátozni, mint ahogy ezt a liberalizmus akarta. Nem egyszerű gépezet ez, amely az állítólagos egyéni szabadság körét korlátozza. Belső forma és irányító szabály ez és az egész személy fegyelme; áthatja az akaratot éppúgy, mint

az értelmet: vezérelve, mely a társas közösségben élő emberi személyiség központi ihletője, behatol és gyökeret ver a cselekvő és a gondolkodó ember, a művész és a tudós szívének mélyébe: lélek a lélekben.

13. Egyszóval a fasizmus nem csak törvények alkotója és intézmények alapítója, hanem egyben a szellemi élet nevelője és előmozdítója is. Az emberi életnek nem a formáit akarja megújítani, hanem a tartalmát, az embert, a jellemet, a hitet. És ebből a célból fegyelmet és tekintélyt követel, amely a lélek mélyébe hatol és ott ellenkezés nélkül uralkodik. Jelvénye épp ezért a liktori köteg, az egység, az erő és az igazságosság szimbóluma.

Politikai és társadalmi doktrína

1 Amikor az immár oly távoli 1919. év március havában a Popolo d'Italia hasábjairól összehívtam Milánóba a háborúban résztvett és életben maradt interventistákat, akik egész a forradalmi cselekvő Fasciók 1915 januárjában történt megalakulása óta követtek, szellememben semmiféle tervszerű elméleti elgondolás nem volt. Egy egyetlen tan volt, amelynek tapasztalatára támaszkodhattam: a szocializmus tana, amelyet az 1903-4 évtől 1914 teléig követtem és átéltem: vagyis körülbelül egy évtizedig. Ez a közkatona és a vezér tapasztalata volt, nem elméleti tapasztalat. Tanításom akkor is a cselekvés tanítása volt. Egységes, általánosan elfogadott szocialista doktrína már 1905 óta nem létezett, amióta ugyanis Németországban lábrakapott a Bernsteintől megindított revizionista mozgalom és ezzel szemben, a különböző forradalmi törekvések nagy hullámlásában egy baloldali, forradalmi mozgalom, amely Olaszországban sohasem hagyta el a frázisok területét, míg az orosz szocializmusban a bolsevizmus előjátékát képezte. Reformizmus, forradalmiság, centrizmus : ennek a terminológiának még a visszhangja is elnémult, míg a fasizmus nagy áradatában föllelhetők azok az erők, amelyek Sorelből, Péguyből, a Mouvement Socialiste Lagardellejéből és azoknak az olasz szindikalistáknak seregeiből indultak ki, akik 1904 és 1914 közt az olasz szocialista táborba, melyet a Giolitti-féle fertő már elkábított és lezüllesztett, Olivetti Pagine Libere (Szabad lapok), Orano La Lupa (A nőstényfarkas) és Enrico Leone Divenire sociale (A társadalom jövője) című művein keresztül az újszerűség lehellétét hozták.

1919-ben, a háború befejeztével, a szocializmus, mint tanítás már meghalt: már csak mint gyűlölködés létezett, csak egy lehetősége volt, különösen Itáliában: a megtorlás azok ellen, akik akarták a háborút és akiknek "meg kellett bűnhődniük" ezért. A Popolo d'Italia ezt az alcímet viselte : "a frontharcosok és termelők napilapja". A "termelők" szó már egy új szellemi irányvétel kifejezése volt. A fasizmus nem járt dajkaságba egy előzőleg asztalnál kidolgozott tanításhoz : az akció szükségéből született és akció volt; nem volt párt, hanem, első két évében, pártellenesség és mozgalom. A név, amelyet a szervezetnek adtam, eleve meghatározta jellegét. Mégis, aki most annak az időnek immár sárgult lapjain újraolvassa az olasz küzdő Fasciók alakuló gyűlésének beszámolóját, tanítást nem talál bennük, de egy egész sor ötletet, előrevetülést, utalást, amelyek aztán, néhány év múlva, kibontakozva az elkerülhetetlen esetlegességek hatása áll,

szükségszerűen egy sor tantétellé alakultak, amelyek a fasizmusból egy a múlt és jelen minden doktrínájával szemben önálló tanítást képeztek.

"Ha a polgárság mondottam akkor azt hiszi, hogy bennünk villámhárítót talál, csalódik. Mi elébe kell hogy menjünk a munkának.... Hozzá akarjuk szoktatni a munkásosztályokat a vezetés képességéhez, azért is, hogy meggyőzzük őket, hogy nem könnyű dolog egy ipari vagy kereskedelmi vállalkozást előbbre vinni....

Küzdeni fogunk a technikai és szellemi maradiság ellen.... Rezsimváltás előtt nem szabad tétleneknek és ingadozóknak lennünk. Sietnünk kell; ha a jelenlegi rezsime megbukik, nekünk kell a helyébe lépünk. Az öröklés joga a mienk, mert mi vittük az országot a háborúba és mi vezettük győzelemre. A jelenlegi politikai képviselő nem elég nekünk, az egyes érdekek egyenes képviselőjét akarjuk.... Azt lehetne ez ellen a program ellen felhozni, hogy visszavezet a korporációkhoz. Nem baj !... Ezért azt óhajtom, hogy a gyűlés fogadja el a nemzeti szindikalizmus célkitűzéseit gazdasági szempontból.... ". Nem sajnálom, hogy már ezen az első napon, a Piazza San Sepolcra, fölhangzik a "korporáció" szó, amelynek később, a forradalom folyamán, az új rezsime egyik alapvető törvényhozási és szociális alkotását kellett jelentenie?

2 A " Marcia Su Romá " - t megelőző években a cselekvés szükségessége nem tűrt meg kutatásokat és teljes elméleti kidolgozásokat. Városokban és falvakban folyt a harc. Az emberek vitatkoztak, de ami szentebb és fontosabb volt meg is haltak. Tudtak meghalni. Az elmélet a szép alakba öntött, fejezetekre és paragrafusokra osztott, magyarázatokkal ellátott elmélet el is maradhatott; volt helyette más, döntőbb jelentőségű valami : a hit. Mindemellett, aki könyvek, újságcikkek, kongresszusi határozatok, az akkoriban elhangzott kisebb-nagyobb beszédek segítségével vissza tudja idézni a múltat, és tud kutatni és válogatni, azt fogja észrevenni, hogy mialatt dúlt a küzdelem, a tan alapköveit mégis letették. Mert éppen ezekben az években fegyverkezik, finomul és halad a szerves rendezés felé a fasiszta gondolat. Az egyén és az állam problémái; a hatalom és a szabadság problémái, a politikai, társadalmi és a szorosabb értelemben vett nemzeti problémák; a liberális, demokratikus, szocialista, szabadkőműves, népies tanítások elleni küzdelem egyidejűleg folyt a büntető hadjáratokkal. De mivel hiányzott a "rendszer ", a rosszhiszemű ellenfelek elvitattak a fasizmustól minden doktrinális Képességet, miközben pedig a doktrína éppen keletkezőben volt, ha kezdetben zavarosan is, egy erőszakos, dogmatikus tagadás formájában, mint ahogy ez minden keletkezőben levő eszmével előfordul, később azonban már az alkotás pozitív formájában, amely az 1926- 27-28 években aztán a rezsime törvényeiben és intézményeiben megvalósulásra talált.

A fasizmus ma tisztán egyéni jelleggel bír, nemcsak mint államforma, hanem mint tanítás is. Ezt úgy kell érteni, hogy ma a fasizmusnak midőn önmagán és másokon kritikát gyakorol, megvan a maga összetéveszthetetlen nézőpontja, tradíciója és ennél fogva iránya is minden, problémával szemben, amely anyagilag vagy szellemileg ránehezedik a világ népeire.

3. Mindenekelőtt a fasizmus, ami általában az emberiség jövőjét és jövő fejlődését illeti, és félretéve minden aktuális politikai megfontolást, nem hisz az örök békének sem lehetőségében, sem hasznosságában. Visszautasítja tehát a

pacifizmust, mely a küzdelemről való lemondást rejti magában és gyávaság az önfeláldozással szemben. Csak a háború juttatja a feszültség legmagasabb fokára az összes emberi energiákat és üti a nemesség bélyegét azokra a népekre, akikben megvan a bátorság, hogy elvállalják. Minden más erőpróba pótlék csupán, amely sohasem helyezi az embert önmagával szembe, az élet és halál alternatívájában. Olyan elmélet tehát, amely a béke előítéletének követelményéből indul ki, idegen a fasizmustól, mint ahogy idegenek a fasiszta szellemtől ha el is fogadjuk őket bizonyos adott politikai helyzetekben megnyilvánuló előnyük miatt mindazok a nemzetközi és szövetségi alakulatok, amelyeket a történelem. tanúsága szerint könnyen elsodor a szél, mihelyt érzelmi, eszményi és gyakorlati elemek rázzák meg viharszerűen a népek szívét. Ezt az antipacifista szellemet a fasizmus az egyének magánéletébe is beleviszi. A fasiszták büszke mottója " me ne frego " (kb. " fűtyülök rá", a francia " je m'en fous"), amelyet egy sebesült feketeinges írt kötésére; nem egyszerűen sztoikus filozófiából eredő kijelentés és nem pusztán politikai tanítás összefoglalása : hanem a küzdelemre való nevelésnek, a velejáró kockázatok elvállalásának eredménye; új olasz életstílus. Így a fasiszta elfogadja, szereti az életet, nem ismeri és hitványnak tartja az öngyilkosságot; az életet kötelességnek, felemelkedésnek és hódításnak fogja fel: az életnek magasrendűnek és teltnek kell lennie: és élnünk kell önmagunkért, de mindenekfölött a többiekért, közeliakért és távoliakért, a jelenben és a jövőben élőkért.

4. A fasiszta rendszer "demografikus" politikája ezeknek a premisszáknak a következménye. A fasiszta is szereti "felebarátját", de ez a " felebarát" nem jelent számára egy bizonytalan és meghatározhatatlan fogalmat: a felebaráti szeretet nem gátolja a szükséges nevelési szigort és még kevésbé az egyének közötti differenciálást ég a betartandó távolságokat. A fasizmus visszautasítja az egyetemes barátkozásokat és, bár maga is benne él a kultúrnépek közösségében, éberén és bizalmatlanul néz ezek szemébe; követi őket hangulatváltozásaikban és érdekeik átalakulásában és nem hagyja magát változékony és csalóka látszatoktól lépre csalni.

5. Az ilyen életfelfogás vezeti a fasizmust annak a tanításnak merev megtagadására, amely az úgynevezett tudományos vagy marxista szocializmus alapját képezte: a történelmi materializmusra gondolok, mely szerint az emberi kultúrák történetét pusztán a különböző szociális csoportok érdekharca és a termelési eszközök és szerszámok változása magyarázná. Azt, hogy a a gazdaságtörténet eseményeinek nyersanyagok fölfedezése, új munkamódszerek, tudományos találmányok megvan a maguk jelentősége, senki sem tagadja: de hogy ezek elegendők legyenek az emberi történelem magyarázatára, minden más tényező kizárásával, az képtelenség: a fasizmus még mindig hisz és mindig hinni is fog a szentségben és a hősiségben, vagyis olyan jelenségekben, amelyekre sem távoli, sem közeli gazdasági motívumok nem hatnak. Megtagadva a történelmi materializmust, amely szerint a történelemnek csak statisztái, kik feltűnnek és eltűnnek a hullámok felületén, míg az igazi irányító erők a mélyben működnek, eljutunk a változhatatlan és helyrehozhatatlan osztályharc tagadásához is, amely a történelem ilyen gazdasági felfogásának természetes leszármazottja és mindenekfölött annak a tagadásához, hogy a társadalmi átalakulásokban a túlnyomó szerep az osztályharcnak jut. Miután

a szocializmust tanításának e két fő pontján megsebezük, nem marad belőle más, mint a szentimentális vágy, amely oly régi mint maga az emberiség, egy olyan társadalmi együttélésre, amelyben a legalacsonyabb néposztályok szenvedései enyhülésre találnak. De ezen a ponton a fasizmus visszautasítja annak a gazdasági "boldogság"-nak a fogalmát, amely a gazdasági fejlődés egy adott pillanatában szocialista fogalmak szerint szinte automatikusan állna be azáltal, hogy mindenkinek a jólét maximuma lenne biztosítva. A fasizmus tagadja a "boldogság" materialisztikus fogalmát, mint megvalósíthatatlant, és a XVIII. század első felében élt ökonomistáknak hagyja, azaz megtagadja a jólét boldogság tételét, amely az embereket csak egy dologgal törődő állatokká változtatná: azzal, hogy táplálkozzanak és hízzanak, vagyis a tiszta és egyszerű vegetatív életre szorítkozzanak.

6. A szocializmus után, egy csapásra veri le a fasizmus a demokratikus eszmekörök egész komplexumát és visszautasítja ezeket mind elméleti alapjaikban, mind gyakorlati alkalmazásukban. A fasizmus tagadja, hogy a szám, pusztán azért mert szám, irányítani tudja az emberi társadalmakat; tagadja, hogy ez a szám kormányozni tudna azáltal, hogy időközönként meghallgatják; azt állítja, hogy a gyógyíthatatlan egyenlőtlenség termékenyen és jótékonyan hat az emberekre, akik nem egyenlítődhetnek ki olyan gépies tény révén, amilyen az általános szavazati jog. Demokratikus kormányrendszereknek azokat lehet nevezni, amelyekben időközönként azt az illúziót adják a népnek, hogy ő uralkodik, míg az igazi uralom más, titkos, olykor felelőtlen erők kezében van. A demokrácia király nélküli rendszer, de sok, gyakran még exkluzívabb, zsarnokibb és romlásba vivőbb király jut benne szerephez, mintha csak egy zsarnokkirály uralkodnék. Ez magyarázza, hogy a fasizmus, amely 1922 előtt pusztán esetlegességek befolyására hajlott a köztársaságias irány felé, még a "Marcia su Roma" előtt letett erről abban a meggyőződésben, hogy egy állam politikai formájának kérdése nem döntő jelentőségű és hogy a múlt és jelen monarchiák valamint a múlt és jelen köztársaságok mintagyűjteményét tanulmányozva azt az eredményt nyerjük, hogy monarchia és köztársaság nem "sub specie aeternitatis" megítélhető valóságok, hanem mindössze formák, amelyekben egy bizonyos ország politikai fejlődése, történelme, hagyománya és lélektana megnyilvánul. Mármint a fasizmus túllépi a monarchia köztársaság ellentétét, melyen a demokratizmus rágódott, miközben az elsőt megvádolta minden tökéletlenséggel és a másodikat a tökéletesség rendszerének magasztalta. Most az derült ki, hogy vannak lényegükben reakciós és abszolutisztikus köztársaságok és vannak olyan monarchiák, amelyek helyet adnak a legmerészebb politikai és társadalmi tapasztalatoknak.

7. "Az ésszerűség és a tudomány - mondotta Renan, akinek voltak pefasiszta megvilágosodásai, Filozófiai Meditációi egyikében, - az emberiség termékei, de merő kiméra azt akarni, hogy az ésszerűség a népek révén és egyenesen a népen keresztül valósuljon meg. Az értelem létezésére nézve nem szükségszerű, hogy az egész világ ismerje. Mindenesetre, ha ilyen beavatásnak meg kellene történnie, nem az alacsonyrendű demokrácián keresztül történne meg, amelynek úgy látszik minden nehezebb kultúra és minden magasabb tan kioltásához kell vezetnie. Az az elv, amely szerint a társadalom pusztán az egyének szabadságáért és jólétéért van,

nem látszik egybehangzónak a természet törvényeivel, amelyek csak a fajra vannak tekintettel és az egyént mintha fölálodoznák. Rendkívül félős, hogy az így értelmezett demokrácia (sietek megjegyezni, hogy ezt a fogalmat másképp is lehet értelmezni) olyan társadalmi állapot, amelyben egy elfajult tömeg egyébbel sem törődik, mint hogy a közönséges ember nemtelen gyönyörűségeit élvezze ".

Eddig Renan. A fasizmus visszautasítja a demokráciában a politikai egyenlőség képtelen konvencionális hazugságát, a kollektív felelőtlenség habitusát, a boldogság és a határtalan haladás mítoszát. De ha a demokráciát másképp is lehet értelmezni, vagyis ha demokrácia azt jelenti, hogy a népet ne szorítsuk ki az állami életből, akkor e sorok írója méltán definiálhatja a fasizmust "szervezett, központosított, tekintélyen alapuló demokráciá"-nak.

8. A liberális tanításokkal szemben a fasizmus a teljes szembehelyezkedés álláspontját foglalja el, úgy politikai, mint gazdasági téren. Fölösleges pusztán aktuális vita céljából túlozni a liberalizmus jelentőségét a múlt században, és abból, ami csupán egyike volt a században keletkező tanoknak, az emberiség vallását csinálni minden idők számára. A liberalizmus mindössze egy tizenöt éven keresztül virágzott. 1830-ban született, mint reakció a Szent Szövetségre, amely Európát az 1789 előtti állapotokba akarta visszakényszeríteni és fénykorát 1848-ban élte, amikor még IX. Pius is liberális volt. Rögtön ezután kezdődött a hanyatlás. Ha 48 a fény és költészet éve volt, 49 a sötétség és tragédia éve. Róma köztársaságát megölte egy másik köztársaság : a francia. Ugyanebben ez évben Marx kibocsátotta a szocializmus vallásának evangéliumát, híres "Kommunista Manifesztumában", 1851-ben III. Napóleon véghez viszi liberalizmus-ellenes államcsínyét és uralkodik Franciaország fölött 1870-ig, amikor a nép megmozdulása megbuktatta, de tulajdonképpen a világtörténelem egyik legnagyobb méretű háborús vereségének következményeképpen. A győztes az a Bismarck, aki soha nem is sejtette mi fán terem a szabadság vallása és kik tulajdonképpen a prófétái. Szimptomatikus, hogy egy oly magas kultúrájú nép, amilyen a német, az egész XIX. századon át teljesen ignorálta a szabadság vallását. Mindössze csupán egy zárójel fordult elő: az amit "a nevetséges frankfurti parlament"-nek hívtak, és amely csupán egy évszakon át tartott.

Németország a maga nemzeti egységét a liberalizmuson kívül érte el, sőt a liberalizmus ellen, amely doktrína úgy látszik idegen a német lélektől, ettől a lényege szerint monarchikus lélektől, míg a liberalizmus történetileg és logikailag egyaránt előszobát képez az anarchiának. A német egység fázisait három háború, az 1864-66 és 70-es évek háborúja képviseli, amelyeket olyan "liberálisok " vezettek, mint Moltke és Bismarck. Ami az olasz egységet illeti, abban a liberalizmusnak abszolút alacsonyabb szerepe jutott mint amilyent Mazzinival és Garibaldival kapcsolatosan annak általában tulajdonítanak, akik pedig nem is voltak liberálisok. A nem-liberális Napóleon beavatkozása nélkül nem lett volna mienk Lombardia, és a nem-liberális Bismarck segítségével, a Sadowai és Sedani ütközeteknél, igen valószínű, hogy Venezia sem lett volna a mienk 1866-ban; és 1870-ben nem vonulhattunk volna be Rómába. 1870-től 1915-ig tart az az időszak, amelyben maguk az új credo papjai is elismerik vallásuk lealkonyulását, amelyet sorba vert az irodalom terén a dekadencia, a cselekvés terén pedig az aktivizmus. Aktivizmus :

azaz nacionalizmus, futurizmus, fasizmus. A "liberális" század, miután a gordiusi csomók végtelen számát halmozta fel, a világháború hekatombáival próbálja azokat megoldani. Soha semmiféle vallás ily szörnyű áldozatot még nem követelt. A liberalizmus istenei vérre szomjaztak? Most már becsukja elhagyott templomai kapuját a liberalizmus, mert a népek érzik, hogy agnoszticizmusa a gazdaság terén, közönye a politika és az erkölcs terén biztos romlásba vinnék, mint ahogy vitték is, az államokat. Ebből érthető, hogy korunk minden politikai tapasztalata az egész világon antiliberális, és fölötte nevetséges volna ezeket a tapasztalatokat emiatt a történelmen kívülre helyezni; mintha a történelem a liberalizmus és bölcs tanárai számára fönntartott vadászterület volna, és mintha a liberalizmus volna a kultúrának végső, felülmúlhatatlan igéje.

9. Mindamellet a szocializmus, demokrácia, liberalizmus fasiszta megtagadásából nem kell arra következtetni, hogy a fasizmus a világot újra azzá akarja változtatni, ami 1789 előtt volt, amely évet ugyanis a demo-liberális korszak megnyitó évének tekintenek. A fasizmus számára nincs visszatérés. A fasiszta tanítás nem De Maistre választotta profétájának. A monarchikus abszolutizmus ideje végleg lejárt, és éppen így lejárt minden egyházimádat ideje is. Így szintén véglegesen a múlté a hűbéri privilégiumok és az áthatolhatatlan s egymástól elfalazott kasztokra való felosztás. A fasiszta tekintély fogalmának semmi köze a rendőrállam fogalmához. Egy párt, amely teljesen és kizárólagosan kormányoz egy nemzetet: új jelenség a történelemben. A múltra való hivatkozások, a hasonlítások ki vannak zárva. A fasizmus a liberális, szocialista, demokratikus tanok romhalmazából kiveszi azokat az elemeket, amelyeknek van még életértéke. Megtartja azokat, amelyeket a történelem által szentesített tényeknek lehetne nevezni, de visszautasít minden egyebet, vagyis egy minden időkre és minden népre alkalmazható és érvényes doktrína fogalmát. Ha el is fogadjuk, hogy a XIX. század a liberalizmus, szocializmus és demokrácia százada volt, nem következik, hogy a XX. századnak is a liberalizmus, szocializmus és demokrácia századának kell lennie. A politikai doktrínák elmúlnak, a népek megmaradnak. Azt gondolhatjuk, hogy ez a tekintély százada, egy "jobboldali" század, egy fasiszta század; Ha a 19-ik az egyén százada volt (liberalizmus annyi mint individualizmus), azt gondolhatjuk, hogy ez a "kollektív" század, és ennél fogva az állam százada.

Hogy egy új tan felhasználhatja más tanításoknak még életképes elemeit, az tökéletesen logikus. Egy tan sem született egész újonnan, fényesen, soha nem látottan. Egyetlen egy tan sem büszkélkedhetik abszolút "eredetiség"-gel. Kötve van, ha másképp nem, történetileg, más tanokhoz, amelyek voltak, és olyanokhoz, amelyek lesznek. Így Marx tudományos szocializmusa kötve van a Fourierek, az Owenek, a Saint-Simonok utópisztikus szocializmusához; így a múlt század liberalizmusa a Settecento felvilágosodási mozgalmaihoz kapcsolódik. Így a demokratikus tanok az Enciklopédiához vannak kötve. Minden tanítás arra törekszik, hogy az emberek aktivitását egy meghatározott cél felé irányítsa; de az emberek aktivitása reagál a tanításra, átalakítja és az új szükségletekhez képest módosítja azt, vagy túl teszi magát rajta. Nem szabad ennél fogva, hogy maga a doktrína üres szógyakorlat legyen : ellenkezőleg eleven aktusnak kell lennie. Ebben

állnak a fasizmus pragmatikus árnyalatai, hatalom-lét-akarata, állásfoglalása az "erőszak" tényével és értékével szemben.

10. A fasiszta tanítás alappillére az államról, annak lényegéről, feladatairól és céljairól való koncepció. A fasizmus számára az állam egy abszolútum, amellyel szemben az egyének és a csoportok képezik a relatívumot. Egyének és csoportok csak annyiban "elgondolhatók", amennyiben az államban vannak. A liberális állam nem vezeti a kollektivitások játékát s anyagi és szellemi fejlődését, csupán az eredmények számontartására szorítkozik; a fasiszta államnak megvan a maga öntudata, a maga akarata s ezért joggal nevezhetjük "etikus" államnak. 1929-ben, a rezsim első ötéves gyűlésén, a következőket mondtam: "A fasizmus számára az állam nem pusztán az éjjeliőr szerepét játssza, akinek egyetlen feladata a polgárok személyi biztonsága fölött őrködni; nem is egy csupán oly anyagi célokat szem előtt tartó szervezet, mint pl. egy bizonyos jólét és egy aránylag békés társadalmi együttélés biztosítása, mely esetben megvalósítására elegendő volna egy adminisztrációs tanács is; nem is egy tiszta politikai alkotás, amely az egyének és népek életének komplex anyagi valóságához nem kapcsolódik hozzá. Az állam, úgy, amint azt a fasizmus fogja föl és valósítja meg, szellemi és morális tény, mivel létrehozza a nemzet politikai, jogi és gazdasági megszervezését, és egy ilyen megszervezés keletkezésében és fejlődésében rejlik a szellem megnyilvánulása. Az állam a belső és külső biztonság jótállója, de egyben a nép szellemének őre és továbbítója, úgy amint az a századok folyamán, nyelvben, szokásban és hitben kidolgozódott.

Az állam nemcsak jelen, hanem múlt és mindenek fölött jövő is. Az állam az, amely túlszárnyalva az élet szűk korlátait, a nemzet immanens öntudatát képviseli. A formák, amelyekben az államok kifejeződnek, megváltoznak, de a szükségszerűség megmarad. Az állam az, amely a polgárokat a polgári erényekre neveli, hivatásuk tudatára ébreszti és egységre buzdítja; összhangba hozza érdekeiket az igazságosság szabta korlátokon belül; az emberi gondolat hódításait átülteti a tudományokba, a művészetekbe, a jogba, az emberi szolidaritásba; elvezeti az embereket a törzsek elemi életformájától az emberi hatalom legmagasabb-rendű kifejezéséhez, az impériumhoz; a századokra bízva azok nevének a megőrzését, akik integritásáért vagy törvényeinek tiszteletben tartásáért haltak meg; követendő példaképpen állítja a jövő generációk elé a vezéreket, kik területét megnövelték és a génuszokat, kik a dicsőség fényét öntötték rá. Amikor az állam eszméje hanyatlásnak indul és előtérbe jutnak az az egyének vagy csoportok társadalombomlasztó és centrifugális erői, a nemzeti alakulatoknak bealkonyul".

11. 1929-től máig az egyetemes politikai gazdasági fejlődés még inkább megerősítette ezeket a doktrinális álláspontokat. Aki mintegy óriásként mindenek fölé emelkedik, az az állam. Aki egyedül oldhatja meg a kapitalizmus drámai ellentéteit, az az állam. Az, amit krízisnek nevezünk, csak az állam által, az államon belül oldható meg. Hol vannak a Jules Simonok árnyai, akik a liberalizmus hajnalán hirdették, hogy "az államnak arra kell törekednie, hogy feleslegessé tegye magát és visszavonulásra készüljön"? A Mac Cullochoké, akik a múlt század második felében azt állították, hogy az államnak tartózkodnia kell attól, hogy

"túlságosan kormányozzon"? És mit szólna vajon az államnak a gazdasági eseményekbe való állandó, elkerülhetetlen és egyenesen megkívánt beavatkozása láttára az angol Bentham, aki szerint az iparnak csak egy kívánni valója az államtól, hogy hagyja békében, vagy a német Humboldt, aki szerint a legjobb a "tétlen" állam? Igaz, hogy a következő periódusok liberális közgazdászai kevésbé szélsőségesek és maga Smith is bár óvatosan ajtót nyitott már az állam beavatkozásának a közgazdaságba. Aki liberalizmust mond, egyént mond, aki fasiszmust mond, államot mond. De a fasiszta állam egyedül álló és eredeti alkotás. Nem reakciós, hanem forradalmi, mert előlegezi olyan meghatározott egyetemes problémák megoldását, amelyeket másutt politikai téren a pártokra való oszlás, a parlamentarizmus túlzott hatalma, a gyűlések felelőtlensége; gazdasági téren, úgy a munkaerők mint az iparosok kategóriáinál számban és hatalomban mindinkább növekvő szindikális tevékenység, a velejáró konfliktusok és egyességek; erkölcsi téren pedig a rend, a fegyelem és a Haza erkölcsi előírásainak való engedelmesség szükségessége, vetnek fel.

A fasiszmus erős, szerves államot akar, mely egyben széles népi alapra támaszkodjék. A fasiszta állam magának követelte a gazdasági teret is és az általa létesített korporatív, szociális nevelési intézményeken keresztül az állam gondolata a végső elágazásokhoz ér, és így az államban, a megfelelő szervezetek keretén belül, forognak a nemzet összes politikai, gazdasági, szellemi erői. Egy állam, amely az egyének millióira támaszkodik, akik elismerik, átérzik, készségesen szolgálják, nem azonosítható a középkori kényúr zsarnoki államával. Semmi köze nincs az 1789 előtti vagy utáni abszolutisztikus államokhoz. A fasiszta államban az egyén nincs megsemmisítve, sőt inkább meg van sokszorozva, úgy amint egy ezredben a katona értéke nincs megkisebbitve, hanem megsokszorozva bajtársai száma által. A fasiszta állam megszervezi a nemzetet, de azután elegendő szabad mozgási teret hagy az egyének számára; korlátozza a felesleges vagy káros szabadságokat, de fenntartja a lényegeseket. Aki e tekintetben ítélt és dönt, az nem lehet az egyén, hanem csakis az állam.

12. A fasiszta állam nem közömbös tényével szemben általában, sem azzal a külön pozitív vallással, ami az olasz katolicizmus. Az államnak nincs ugyan teológiája, de van morálja. A fasiszta államban a vallást a szellem egyik legmélyebb megnyilvánulásának tekintik; ennél fogva nem csak tiszteletben tartják, hanem védik és pártfogolják is. A fasiszta állam nem alkot magának egy külön "istent" mint ahogy a konvent végső delíriumának egy bizonyos pontján Robespierre akart; nem is igyekszik hiábavalóan arra, hogy kiölje a lelkekből, mint a bolsevizmus teszi; a fasiszmus tiszteli az aszkéták, a szentek és a hősök Istenét és tiszteli az Istent úgy is, ahogy a nép naiv és primitív szíve látja és imádja.

13. A fasiszta állam egy hatalom- és uralomakarás. A római tradíció itt az erő eszméje. A fasiszmus tanításában az uralom, az impérium, nem csupán területi, katonai vagy kereskedelmi kifejezés, hanem szellemi vagy erkölcsi is. Elgondolható olyan impérium, azaz nemzet, amely közvetve, vagy közvetlenül más nemzeteket vezet, anélkül, hogy csak egy négyzetkilométernyi terület meghódítására volna szükség. A fasiszmus számára az uralomra vagyis a nemzetek expanziójára való törekvés, az életképesség megnyilatkozása; ellentéte, vagyis az

otthonülés, a hanyatlás jele; a keletkező, vagy feltámadó népek imperialisták, csak a haldokló népek lemondóak. A fasizmus az a tanítás, amely a legmegfelelőbbben képviseli egy olyan nép törekvéseit és hangulatát, mmt az olasz, amely most támad fel hosszú századok elhanyagoltsága és idegen elnyomatás után. De az uralom fegyelmet követel, az erőfeszítések összhangba hozását, kötelességérzést és önfeláldozást; ez magyarázza a rezsim gyakorlati ténykedésének sok oldalát, az állam sok erő kifejtésének irányát, és a szükségszerű szigorúságát azok ellen, akik a huszadik században Itáliának e spontán és végzetszerű megmozdulásával szembe akarnak helyezkedni, mégpedig a XIX. század túlhaladt ideológiáját terjesztve, amely pedig mindenünnen kiszorult, ahol meg mertek kísérelni nagy társadalmi és politikai átalakulásokat: a népek soha még ennyire nem szomjaztak tekintélyre, irányításra, rendre. Ha minden századnak meg van a maga doktrínája, ezer jel arra mutat, hogy a jelen század doktrínája a fasizmus. Hogy életképes tanítás ez, azt az a tény is bizonyítja hogy hitet ébresztett: s hogy ez a hit meghódította a lelkeket, azt az a tény bizonyítja, hogy a fasizmusnak megvoltak a hősi halottai és vértanúi. A fasizmus immár épp oly egyetemes erejű a világon, mint mindazok a tanok, amelyek az emberi szellem történetének egy momentumát képviselik.

Jegyzetek

(1) " Az olasz fasizmus ma már, a halál vagy, ami még rosszabb, az öngyilkosság terhe mellett, kell, hogy tanításait gyűjteménybe foglalja. Nem lesznek, nem szabad, hogy Nessus ingek legyenek, melyek örökre lekötnek mert a holnap titokzatos és előreláthatatlan, de mindennapi politikai és egyéni tevékenységünk számára irányadó normát kell alkotniuk, Én, aki sugalltam azokat, magam vagyok az első, aki beismeri, hogy a mi szerény programtábláink rászorulnak az átnézésre, javításra, bővítésre és megerősítésre, mert itt-ott kikezdte őket az idő vasfoga. Azt hiszem, hogy a lényeges mag mindig posztulátumaiban marad, amelyek két éven át az olasz fasizmus seregeinek összehívó jelzéséül szolgáltak; de, bár ebből az eredeti magból kiindulva, ideje, hogy ugyanennek a programnak további, szélesebb keretű kidolgozására törekedjünk.

"A fasizmusnak ebben az életfontosságú munkájában különös buzgalommal kellene részt vennie Olaszország minden fasisztájának, kiváltképpen azokban a zónákban, ahol, megegyezéssel vagy anélkül, a két ellentétes mozgalom, békés együttélésre jutott egymással.

"Talán kissé bombasztikusnak hangzik, de én azt szeretném, hogy a két hónapon belül, amely még elválaszt az "Adunata Nazionale " - tól (Nemzeti Összejövétel), létrejöjjön az olasz fasizmus filozófiája. Milánó az első propaganda és művelődési iskolájával előmozdítja ezt a célt.

"Nem csak arról van szó, hogy előkészítsük azokat a programpontokat, amelyekre szilárdan támaszkodhat annak a pártnak a szervezete, amelybe elkerülhetetlenül bele kell torkollnia a fasiszta mozgalomnak; arról is szó van, hogy meghazudtoljuk az ostoba mesét, mely szerint a fasizmusban csak erőszakos emberek vannak, nem pedig, mint ahogy igaz, nyugtalan és elmélyedő szellemek is. A fasiszta aktivitásnak ez az új iránya nem fog ártani ebben egészen biztos vagyok annak a nagyszerű harcos szellemnek és vérmérsékletnek, mely a fasizmusra különösen

jellemző. Az eszmét doktrínákkal és szilárd meggyőződéssel felszerelni nem jelent lefegyverkezést, hanem megerősítést és a cselekvés egyre nagyobb mértékben való tudatosítását. Mindig azok a katonák a legjobbak, akik tisztában vannak azzal, hogy miért harcolnak. A fasizmus jelszavául választhatja és kell választania a Mazzini féle kettős ígét : "Gondolat és Cselekvés ". (Levél M. Bianchihoz, 1921 aug. 27, a Milánói Propaganda és Fasiszta Művelődési Iskola megnyitása alkalmából: Messaggi e Proclami - ban, Milánó, Libr. d'Italia, 1919. 29. 1).

"Összeköttetést kell teremteni a fasiszták között, el kell érni, hogy tevékenységük egyszersmind doktrinális tevékenység, szellemi és gondolati tevékenység is legyen....Ha ellenfeleink jelen lehettek volna a mi gyűlésünkön meggyőződhetek volna arról, hogy a fasizmus nem csupán cselekvés, hanem gondolat is". (A fasiszta Párt Nemzeti Tanácsának ülésén, 1924 aug. 8-án; a " La Nuova Politica dell' Italia " című kötetben, IV. kiadás, Milánó, Alpes, 1928, 316-7 1).

(2) " Ma azt állítom, hogy a fasizmus, amennyiben eszme, tanítás, megvalósulás, annyiban univerzális; tipikusan olasz sajátos intézményeiben, de egyetemes érvényű a szellemében, és ez nem is lehetne másképpen. A szellem természeténél fogva univerzális. Előre lehet tehát sejteni egy olyan fasiszta Európát, mely intézményeihez a fasizmus tanaiból és gyakorlatából meríti a sugallatot. Azaz olyan Európát, amely fasiszta értelemben oldaná meg a modern állam problémáját, a XX. század államát, amely jóval különbözik azoktól az államoktól, melyek 1789 előtt léteztek, vagy azután alakultak. A fasizmus ma már egyetemes jellegű követelményeknek felel meg, amennyiben megoldja a hármas problémát: az állam és az egyén, ez állam és a csoportok és szervezett csoportok viszonyának kérdését. " (Üzenet a XIX. évre, a Palazzo Veneziában Összeült Szövetségi Direktóriumokhoz, 1930 okt. 27-én : " Discorsi del '30, Milano, Alpes, 1931, 211. 1).

(3) " Ezzel a politikai folyamattal párhuzamos egy filozófiai folyamat: ha igaz, hogy egy századon át az anyag foglalt helyet az oltárokon, ma a szellem veszi át ezt a szerepet. Ennélfogva vissza kell utasítani a demokratikus szellemre sajátosan jellemző valamennyi megnyilvánulást: a felületességet, a rögtönzést, a személyes felelősségérzet hiányát, a számnak és annak a rejtélyes istenségnek a magasztalását, amelyet úgy hívnak, hogy "nép". A szellem valamennyi alkotása. kezdve a vallásos megnyilatkozásoktól, előtérbe kerül, míg ma már senki sem mer annak az antiklerikalizmusnak az állásaiban bennragadni, amely sok évtizeden át kedvelt foglalkozása volt a demokráciának a nyugati világban.

" Amikor azt mondjuk, hogy Isten visszatér, azt akarjuk kifejezni, hogy a szellemi értékek térnek vissza ". (Da che parte va il mondo, a "Gerarchia"-ban, I. évf., 1922, 3.ez; a Tempi della rivoluzione fascista- ban, Milánó, Alpes, 1920, 3435 1).

" Olyan zóna is van, amely nem annyira az élet végső céljainak kutatása, mint inkább az azokon való elmélkedés számára van fenntartva. Ennélfogva a tudomány a tapasztalatból indul ki ugyan, de végzettszerűen a filozófiába torkollik és, véleményem szerint, csakis a filozófia világíthatja meg a tudományt és emelheti fel azt az egyetemes eszmény területére". (A Bolognai tudományos kongresszuson, 1926, okt. 31-én; Discorsi del 1926, Milánó, Alpes, 1927, 368. 1).

"Hogy a fasiszta mozgalmat megértsük, mint szellemi jelenséget kell

megvizsgálunk, egész kiterjedésében és mélységében. Megnyilvánulásai a legerőteljesebbek és a legdöntőbbek voltak, de mégsem szabad ezeknél megállnunk. Az olasz fasizmus ugyanis nem volt csupán azok a hitvány és életképtelen kormányok ellen irányuló forradalom, melyek az állam tekintélyét aláásták és Itáliát azzal fenyegették, hogy megállítják fejlődésének útján, hanem szellemi forradalom is volt azok ellen a régi ideológiák ellen, melyek megrontották a vallás, a haza és a család szent elveit. A fasizmust tehát, mint szellemi forradalmat, egyenesen a nép juttatta kifejezésre". (Üzenet az angol közönséghez, 1924. jan.5-én; a "Messaggi e Proclami"-ban, Milánó, Libr. d' Italia, 1929, 107. 1).

(4) "A küzdelem minden dolgok eredete, mert az élet telve van ellentétekkel: szeretet és gyűlölet, fehér és fekete, nappal és éjszaka, jó és rossz, és amíg ezek az ellentétek nem találnak egyensúlyt, a küzdelem, mint felsőbbrendű végzetszerűség, mindig az emberi természet alapját fogja képezni.

"De egyébként, mondhatjuk, hogy ez rendjén is van. Ma háborús, gazdasági, eszmei küzdelmekről lehet

szó, de az a nap, mikor már egyáltalában nem volna küzdelem, az a szomorúság, a vég, a pusztulás napja volna. De ez a nap nem fog elkövetkezni. Épp azért, mert a történelem mindig változó panorámaként tárul elénk. Ha azt követelnők, hogy térjünk vissza a csendhez, a nyugalomhoz, a békéhez, ellene szegülnénk dinamikus korunk mai törekvéseinek. Elő kell készülnünk más megfélemlítések, más küzdelmekre. A béke kora nem jön el mindaddig, amíg a népek nem adják oda magukat az univerzális testvériség keresztény álmának és ki nem nyújtják kezüket egymás felé, tengereken és hegyeken át. Én, a magam részéről, nem igen hiszek ezekben az ideálokban, de nem is zárom ki őket, mert általában semmit sem tartok lehetetlennek". (Beszéd a trieszti Politeama Rossetti-ban, 1920 szeptember 20-án; "Discorsi politici ", Milánó, a " Popolo d' Italia " nyomdája, 1921, 108. 1).

(5) " A nemzetek becsületét abban az adóban látom, amelyet az emberiség kultúrájának leróttak ". (E. Ludwig, Colloqui con Mussolini, Milánó, Mondadori, 1932, 1991. 1).

(6) " Ezt a szervezetet pedig: " Fasci italiani di combattimento"-nak (Olasz küzdő Fasciók) neveztem el. Ebben az ércművészszerű szóban benne volt a fasizmus teljes programja, úgy, ahogy én megálmodtam ahogy én akartam, ahogy én megvalósítottam! És még mindig ugyanaz a program, bajtársak: küzdeni.

" Számunkra, fasiszták számára az élet folytonos, szüntelen küzdelem, amelyet mi derült lélekkel, nagy bátorsággal, rettenthetetlen lelkesedéssel vállalunk el".

(Rómában, a Fasciók alapításának VII. évfordulóján, 1926 március 28-án; Discorsi del 1926, Milánó, Alpes, 1927, 98. 1).

" És íme, megint a fasiszta filozófia magvához értünk, amikor nemrég egy finn filozófus arra kért, hogy egy mondatban fejezzem ki a fasizmus értelmét, ezt írtam neki németül: " Mi ellenségei vagyunk a kényelmes életnek!". (E. Ludwig, Colloqui con Mussolini, Milano, Mondadori, 1932, 190 1).

(7) " Ha a fasizmus nem volna hit, hogyan tudná katonáiban ezt a sztoicizmust, ezt a bátorságot önteni ? Csak a hit, csak egy olyan hit, amely a vallás fenségét érte el, tud oly szavakat sugallni, mint amilyenek Federico Florio ma már vérét vesztett

ajkát hagyták el". (Vincoli di sangue, a " Popolo d' Italia ", 1922, január 19-iki számában és a "Diuturna"-ban, Milánó, Alpes, 1929. 256 1).

(8) " A hagyomány kétségtelenül a népek egyik legnagyobb szellemi ereje, amennyiben lelkük folytonos, meg nem szűnő alkotása ". (Breve preludio, a "Gerarchia" -ban, I. évf., 1922, 1. sz. . és a "Tempi della rivoluzione fascista"-ban, Milánó, Alpes, 1930, 13 1).

(9) " Minket temperamentumunk, vérmérsékletünk arra készítet, hogy a problémák konkrét oldalát értékeljük, nem pedig eszményi vagy misztikus szublimációit. Épp ezért könnyen megtaláljuk újból az egyensúlyt". { Aspetti del dramma, az 1927 október 31-iki "Popolo d' Italia"-ban és a "Diuturna"-ban, 86 1).

" A mi küzdelmünk annyival hálátlanabb, de annyival szebb, mert arra kényszerít, hogy csak saját erőinkre támaszkodjunk. Mi széttéptük az összes kinyilatkoztatott igazságokat, köptünk az összes dogmákra, visszautasítottunk minden mennyországot, kigúnyoltunk minden szélhámost - fehéret, vöröst, feketét egyaránt - , aki olyan csodaszereket árult, melyek az emberi nemnek megadják a "boldogságot ". Mi nem hiszünk a programokban, a sémákban, a szentekben, az apostolokban: elsősorban pedig nem hiszünk a boldogságban, a megváltásban, az ígéret földjében.

Mi nem hiszünk az életproblémák egyetlen, lineáris megoldásában akár gazdasági, politikai vagy morális jellegű is legyen ez , mert - óh minden sekrestyék híres regősei - az élet nem lineáris és sohasem fog nektek sikerülni azt a primitív szükségletek által körülhatárolt szegmentummá összezsugorítani ". (Navigare necesse, az 1922 január 1 -i "Popolo d' Italia"- ban és a "Diuturna" -ban, 223 1).

(10) " Mi nem vagyunk és nem is akarunk örökké mozdulatlan, mindig ugyanazon irányba fordított arcú múmiák lenni, sem pedig bezárkózni a szubverzív álszenteskedés szűk korlátai közé, ahol gépiesen mormolják a vallott vallások imáinak megfelelő formulákat; de emberek vagyunk, még pedig élő emberek, akik hozzá akarunk járulni, bár szerényen is, a történelem alkotásához". (Audacia, az 1915. nov. 15-iki " Popolo d' Italia"-ban és a " Diuturna "ban 11. 1).

""Mi hirdetjük az erkölcsnek és a hagyománynak azon értékeit, amelyeket a szocializmus elhanyagol vagy megvet; de a fasizmus mindenképp elzárkózik mindentől, ami önkényes bekebelezés a titokzatos jövőre ". (Dopo due anni, az 1921. márc. 23-iki "Popolo d' Italia" -ban és a "Diuturna"- ban, 242. 1).

" Szemben azokkal a múltban oly gyakran előforduló szavakkal és fogalmakkal; amilyenek jobb és baloldal, konzervativizmus és újítás, hagyomány és haladás, mi nem kapaszkodunk kétségbeesetten a múltba, mint végső mentődeszkába, se nem ugrunk fejest a jövő csábító ködtengerébe ". (Breve preludio, 1922, a "Tempi della rivoluzione fasiszta" - ban, Milánó, Alpes, 1930, 14. 1).

" A negatívum, az örök mozdulatlanság, maga a kárhozat. Én a mozgás és a szakadatlan menetelés híve vagyok ". (E. Ludwig, Colloqui con Mussolini, 204. 1).

(11) " Az elsők vagyunk, akik azt állították, a demoliberális individualizmussal szemben, hogy az egyén csak annyiban létezik, amennyiben az államban van és az állam szükségleteinek alá van rendelve, és hogy milyen mértékben ölt egyre összetettebb formákat a kultúra, oly mértékben szorul egyre inkább az egyén szabadsága "; (A fasizmus nagy beszámolóján 1929, szept. 11-én; " Discorsi del

1929", Milano, Alpes, 1930, 280. 1).

" Az olaszok tudatában kiemelkedő helyet foglal el az államérzék, mert érzik, hogy csak az állam egységük és függetlenségük pótolhatatlan biztosítéka; hogy csak az állam képviseli fajuk és történelmük folytonosságát a jövőben". (Messaggio del VII. Annual, 1929, okt. 25-én; u.o., 300. 1).

" Ha az elmúlt nyolcvan évben ilyen hatalmas haladást valósítottunk meg, gondolhatjátok és feltételezhetitek és előreláthatjátok, hogy a legközelebbi ötven vagy nyolcvan évben, ennek az Olaszországnak az útja, melyet mi oly hatalmasnak és életadó nedvektől annyira átitatottnak érzünk, milyen nagyszabású lesz, különösen ha tartani fog az egyetértés az összes polgárok közt, ha továbbra is az állam lesz a bíró minden politikai és társadalmi vitában, ha minden az államon belül lesz és semmi az államon kívül, mert ma már nem foghatunk egy egyént az államon kívül, ha csak nem a vadembert, aki nem követelhet egyebet magának mint a magányt és a puszta homokot". (Beszéd a Szenátusban 1929.máj. 12-én; "Discorsi del 1928 ", 109. 1).

" A fasiszmus visszaadta az államnak szuverén tevékenységét visszakövetelve számára, minden osztály- és csoportérdekkel szemben, az abszolút etikai értéket; visszaadta az állam kormányának, mely a választott gyűlés puszta végrehajtó eszközévé süllyedt, az állam személyének képviselőjét megillető méltóságot, és impériumi hatalmának teljességét; kivonta az adminisztrációt a pártok és érdekek nyomása alól". (Az államtanácson, 1928, dec. 22.én; u. o. 35811).

(12) "És még gondolni se akarjon senki az állam erkölcsi jellegének megtagadására, mert én szégyellnék erről a szószékről beszélni, ha nem érezném, hogy az állam erkölcsi és szellemi erejét képviselem. Mi volna az állam, ha nem volna saját szelleme, saját erkölce, amely érvényt ad törvényeinek s amelynek révén engedelmességre bírja polgárait ?A fasiszta állam teljes mértékben vindikálja magának etikai jellegét: katolikus ugyan, de fasiszta, sőt mindenek felett, kizárólagosan, lényegileg fasiszta. A katolicizmus kiegészíti, és mi nyíltan valljuk ezt, de senki se gondoljon arra, hogy filozófia, vagy metafizika ürügye alatt az előttünk fekvő kártyalapokat összekeveri. " (Beszéd a Képviselőházban, 1929, máj. 13-án; Gli accordi del Laterano, Roma, Libreria del Littorio, 1929, 106. 1).

" Egy állam, amely küldetésének tudatában van és amely egy haladó népet képvisel, egy állam, amely állandóan átalakítja ezt a népet, fizikai, megjelenésében is. Ennek a népnek nagy ígéret kell, hogy hirdessen az állam, nagy eszméket és nagy problémákat lebegtessen szeme előtt és nem szabad megelégednie a rendes mindennapi adminisztrációval ". (U. o. 107. 1).

(13) "A szabadság fogalma nem abszolút, mert az életben semmi sem abszolút. A szabadság nem jog: kötelesség. Nem adományozás, hanem hódítás; nem egyenlőség, hanem kiváltság. A szabadság fogalma változik az idő múltával. Béke idején van olyan fajta szabadság, amely már nem szabadság háború idején. Jólét idején van oly fajta szabadság, mely nyomor idején nem engedhető meg". (A Fasciók alapításának V. évfordulóján, 1924, márc. 23-én; La nuova politica dell' Italia című kötet, 3.r, "Discorsi del 1924", Milánó, Alpes, 1925, 35, 1).

" A mi államunkban az egyén nem nélkülözi a szabadságot. Jobban bírja azt, mint

egy elszigetelt ember: miután az állam oltalmazza, ő az állam része. Az elszigetelt ember ellenben védtelenül áll ". (E. Ludwig, Colloqui con Mussolini, 129. 1).

(14) " Ma előre hirdetjük a világnak a hatalmas egységes olasz állam megalkotását, az Alpoktól Szicíliáig, és ez állam egy központosított, szervezett, egységes demokráciában fejezi ki magát, amely demokráciában a nép szabadon, kedve szerint mozog, mert, tisztelt uraim, vagy beengedjük a népet ez állam várába, és ő akkor meg fogja azt védeni, vagy a nép kint marad, és akkor ostromolni fogja a várat ". (A Képviselőházban, 1927. máj. 26-án; Discorsi del 1927, 159. 1).

" A fasiszta rezsimben az összes osztályok egysége, az olasz nép politikai, társadalmi és erkölcsi egysége az államban, mégpedig csakis a fasiszta államban valósul meg". (A Képviselőházban, 1928. dec. 9-én; Discorsi del 1929, 333. 1).

(15) "Megteremtettük az egységes olasz államot. Gondoljátok, hogy a Császárság óta Olaszország nem volt többé egységes állam. Mi itt újból megerősítjük, mégpedig nem kevésbé erőlyesen, a Milánói Scalaban mondott beszédem formuláját; "Minden az államban semmi az állam ellen, semmi az államon kívül ". (A képviselőházban, 1927. máj. 26-án; Discorsi del 1927, 157.1).

(16) " Egy olyan államban vagyunk u. i., amely a nemzet szívében működő összes erőket ellenőrzi. Ellenőrizzük a politikai erőket, ellenőrizzük az erkölcsi erőket, ellenőrizzük a gazdasági erőket, ami ennyit jelent, hogy benne vagyunk egészen a fasiszta korporatív államban....

" Mi egy a világ számára új elvet képviselünk, mi a tiszta, kategorikus, végleges ellentétét képviseljük a demokrácia, a plutokrácia, a szabadkőművesség egész világának, egyszóval, az 1789-iki halhatatlan elvek egész világának. (A Párt új nemzeti direktóriumának, beiktatása alkalmából, 1926. ápr. 7-én; Discorsi del 1926 120. 1).

"A korporációs minisztérium nem bürokratikus szerv, de még a szindikális szervezeteket autonóm helyettesíteni abban a szükségképpen autonóm tevékenységükben, mely tagjaiknak csoportosítását, kiválogatását, javítását tűzte ki céljául. A korporációs minisztérium az a szerv, melynek révén, a központban és a körzetekben, megvalósul az integrális korporáció, megvalósul a gazdasági világ érdekei és erői közötti egyensúly. És a megvalósulás csak az állam keretén belül lehetséges, mert csak az állam emelkedik felül az egyesek és csoportok ellentétes érdekein, hogy azokat egy magasabbrendű cél szerint rendezze; ezt a megvalósulást könnyebben és gyorsabban keresztülvihetővé teszi az a körülmény, hogy a korporatív államban elismert, biztosított és védelemben részesülő gazdasági szervezetek, a fasizmus közös keretén belül élnek, vagyis elfogadják a fasizmus gyakorlati és elméleti koncepcióját". (A Korporációs Minisztérium felavatásakor, 1926 júl. 31-én; "Discorsi del 1926", 250. 1).

" Megalkottuk a korporatív és fasiszta államot, a nemzeti társadalom államát, azt az államot, amely gyűjti, ellenőrzi, összeegyezteti és összhangba hozza az összes társadalmi osztályok érdekeit, úgyhogy ezek egyformán védve érzik magukat. És míg régebben, a demo-liberális rezsim idején, a dolgozók tömege bizalmatlanul tekintett az államra, az államon kívül, az állam ellen volt, az államot, minden nap minden órájában ráleselkedő ellenségnek tartotta, ma nincs olyan dolgozó olasz, aki ne keresné helyét a korporációkban, a federációkban, aki ne akarna élő molekulája

lenni annak a nagy, hatalmas élő szervezetnek, ami a fasiszta korporatív nemzeti állam ". (Marcia su Roma IV. évfordulóján, a Chigi Palota erkélyéről, 1926. Okt. 28-án; u. o. 340. 1).

(17) "Abban az értelemben mondjuk az elmúlt háborút "forradalmi" háborúnak, hogy vérfolyamok közt likvidálta a demokrácia századát, a szám, a többség, a mennyiség századát". (Da che parte va il mondo a "Gerarchia" - ban, 1922, és a Tempi della Rivoluzione fascista-ban, 37. 1).

(18) v.ö. fent a 13. jegyzettel.

(19) " Faj : ez érzés, néha valóság; legalább 95 % - ban érzés ". (E. LUDWIG, Colloqui con Mussolini, 75. 1).

(20) " Egy nemzet csak annyiban létezik, amennyiben nép. Egy nép emelkedik, ha nagyszámú, dolgoz és rendszerető. A hatalom ennek az alap-triumfnak az eredője " (A fasiszta rezsim, általános összejövetelén, 1929 márc. 10-én; Discorsi del, 1929, 24. 1).

"A fasizmus nem tagadja az államot; azt állítja, hogy egy nemzeti vagy imperialista polgári társadalom csakis az állam formájában képzelhető el." (Stato, antistato, fasismo, a "Gerarchia" - ban, 1922, jún. 25, és a "Tempi della rivoluzione fasiszta" - ban, 94. 1).

" Számunkra a nemzet mindenek felett szellem, nem pedig csupán terület. Vannak államok, amelyeknek óriási területeik voltak és mégsem hagytak magukról nyomot az emberiség történelmében. Nem csak szám kérdése ez, mert viszont voltak, a történelemben nagyon kis mikroszkopikus államok is, amelyek a művészetben és a filozófiában emlékezetes, halhatatlan dokumentumokat hagytak.

A nemzet nagysága mindezeknek az erényeknek, mindezeknek a feltételeknek komplexuma. Egy nemzet akkor nagy, amikor a valóságba viszi át szellemi erejét". (Nápolyi beszéd, 1922 okt. 24 - én, "discorsi della Rivoluzione, Milánó, Imperia, 1923, 58, 1).

" Mi egyesíteni akarjuk a nemzetet a szuverén államban, amely mindenki felett van és lehet mindenki ellen is, mert a nemzet erkölcsi folytatódását képviseli a történelemben. Állam nélkül nincs nemzet. Csak emberi csoportosulások vannak, amelyek ki vannak téve mindenféle szétesésnek, amelyet a történelem hozhat magával számukra ". (A fasiszta Párt nemzeti tanácsán, 1924 aug.8.án; La nuova politica del' Italia, IV kiadás, Milánó, Alpes, 1928, 319. 1).

(21) " Én azt hiszem, hogy a népeknek.... ha élni akarnak, ki kell fejteniük bizonyos hatalmi akaratot; máskülönben vegetálnak, tengődnek és prédájául esnek mihamar egy erősebb népnek, amely jobban kifejlesztette magában ezt a hatalmi akaratot ". Beszéd a Szenátusban, 1926. máj. 28-án).

(22) " A fasizmus formálta újjá az olasz jellemet, lehámozva lelkünkől minden tisztátalan héjat, megedzve minden áldozatra, megadva az olasz arcnak az erő és szépség igazi kifejezését " (Beszéd Pisában, 1926, máj.25-én. Discorsi del 1926, 193. 1).

" Nem célszerűtlen itt megvilágítani a fasiszta sorozás benső jellegét és mély jelentőségét. Nem pusztán egy szertartásról van szó, hanem az olasz ember ama teljes és tökéletes nevelési és előképzési rendszerének egy igen fontos mozzanatáról, amelyet a fasiszta forradalom úgy fog fel, mint az állam egyik

legalapvetőbb feladatát, sőt mint a legalapvetőbbet. És, ha az állam nem oldja meg, vagy nem vállalja el legalább, hogy megfontolás és vita tárgyává tegye, egyszerűen és tisztán kockára teszi létjogosultságát". (A Képviselőházban, 1928 máj. 28-án; Discorsi del 1928, 68. 1).

Benito Mussolini gondolatai

Előszó: Gr. Bethlen István

Ezio M. Gray szemelvényei a Duce beszédeiből

Fordította: Dr. Miklós Elemér

Előszó

Egy nagy államférfi portréja rajzolódik ki abból a, könyvből, amelyet Ezio Gray olasz képviselő "Il Pensiero di Benito Mussolini" címen nemrég adott ki, s amelyet Miklós Elemér "Mussolini gondolatai" címen bocsátott most a magyar közönség rendelkezésére. Örömmel tettem eleget a felkérésnek, hogy bevezetőt írjak a rendkívül érdekes munka elé, annál is inkább, mert magam is a legnagyobb súlyt helyezem arra, hogy a hazai közvélemény megismerje az új Európának egyik legerősebb, egyik leghatalmasabb és a magyar nemzettel rokonszenvező politikai egyéniségét és ezen az egyéniségen keresztül nyerjen betekintést a fasizmus rendszerébe és eszmevilágába.

A magyar kormány a múlt évben, szakértőkből álló bizottságot küldött ki Rómába, hogy a helyszínen tanulmányozza a fasizmus államrendjének gazdasági és szociális intézményeit. Nem mintha ennek a hatalmas újító rendszernek szolgálai utánzatát lehetségesnek vagy kívánatosnak tartaná Magyarország részére, hanem azért, hogy az, ott szerzett tapasztalatok alapján, a magyar történelmi fejlődés szempontjainak figyelembe vételével, áttelepítsük és megalkossuk a magunk részére is mindazt, amit viszonyainknak és helyzetünknek megfelelően jónak, hasznosnak és célravezetőnek fogunk találni.

Amit a magyar tanulmányi bizottság elvégzett a kormányzat felé, ugyanazt hivatott megcselekedni ez a könyv a nagyközönség felé. Jó és biztos kalauz a nagyjelentőségű törekvések hatalmas erdejében, amelyeket tudomásul kell vennie nemcsak a szemlélő gondolkodónak, hanem a cselekvő politikusnak is, mert egy új társadalmat teremtettek s meghozták az olasz nemzet történelmi újjászületését.

"Mussolini gondolatai" arról győznek meg, hogy ezeknek az eredményeknek az elérésére az államférfiú egymagában nem, lett volna elegendő, bármily nagyméretű is az egyénisége, ha az érző Ember is nem sietett volna segítségére.

Budapest, 1928. július hó.

Gróf Bethlen István

Ezio Gray előszava

Ezen eleven és szabatos formákba öntött s egymással összefüggő "gondolatok" különböző időkben és különböző események alkalmával hangzottak el s legnagyobbrészt a Duce elmondott beszédeiből származnak. Ezért történik, hogy rajtuk a szónoki rögtönzés bélyege tükröződik vissza s így a gondolatban rejlő "igazságok" hatása alatt értékesebbek bármely más megfontolt elvi

kinyilatkozásnál. Ezen munkám végzésénél a magam személyiségét teljesen alárendeltem Mussolini iránti rajongásomnak és célom az volt, hogy összehasonlítást tegyek ezen szemelvények és hasonló művek között az olasz Risorgimento utáni idők politikai személyiségeinek beszédeivel. Mussolininak 1924-ben elmondott beszédei kötetének megjelenésekor már ebben az irányban folytattam tanulmányokat. Az eredmény nem szenvedett változást. Nem mondom, hogy az olasz politika fentebb érintett korszakának minden megnyilatkozását és gondolatvilágát mellőznünk kell. Olyan férfiak, mint Spaventa, Crispi, (és működését kivéve) Oriani, találó, lelkes és mélyszántású gondolatokat termeltek és megelőzték korukat. De ha áttekintjük az utóbbi negyven év "kormánynyilatkozatait", még csak elnéző kritikát sem gyakorolhatunk. Az Olaszországot kormányzó egyéniségek vigasztalan sivárságban s az üresség tógájában, bár becsületes közepszerűséggel jelennek meg előttünk, és nem találunk bennük sehol sem reményt, sem kétséget hosszú időszakon át, egészen az európai háborúig, kevés nem tagadható kivétellel, de amely fenti megállapításainkat csak még jobban megerősíti. Emlékeznünk kell Zanardellire, akinek államférfiúi neve és tekintélye volt; csak át kell olvasnunk írásait és beszédeit és megállapítható lesz, hogy e kormányfő neve a leglaposabb közhelyek hosszú sorozatát foglalja magában. És nem beszélek a kulturális színvonalról (amelyet Zanardellin kívül többen lépten-nyomon hangoztatnak); de értem a belső világosság hiányát, a szürkéséget, a kalmár és iskolás felfogást és azt a szörnyű valamit, amit "tömegvéleménynek" nevezünk. Kormányaik jelszava a "napi munka", amelyet még azzal sem terhelnek meg, hogy a napi munkával kapcsolatban bekövetkeznék a nemzeti jövőendő előkészítése, amelyért már ők felelősek. Tehát, ha innét kiemelkedünk és Mussolini újszerű és fényes gondolatvilágába helyezkedünk, érezzük, hogy a maga nemében a legmagasabb és határozott politikai ékesszólás adományaival találkozunk, amellyel Mussolini megajándékozta Olaszországot. De hogy őt így látjuk, onnan ered, mert ezt termeli ki az ő hatalmas egyénisége, aki átérzi missziója egész félelmetességét s a sors által neki nyújtott szörnyű és nagy hatalom súlyát. Hogy őt megértsük, sokkal célszerűbb az 1924-iki "vajúdas esztendejé" -ből származó "gondolatait" idéznünk. 1924-ben ez az államférfiú egész önuralmát kifejtette, mert idevezette a politikai szükségesség, mely egy csonka és megalkuvó politikából a bukásba taszította volna. Nem tudom, mely stílszerű írásos vagy beszédbeli történelmi példaképhez hasonlítható Mussolini ékesszólása. Kétségkívül Cézáréhoz, de még inkább Napóleonéhoz, mert úgy az egyikhez, mint másikhoz való viszonylatban Mussolini rendelkezik az "imperatoria brevisitas" vagyis a rövid, határozott formával, amelyről Sainte Bauve írja, hogy: "Bizony nagy dolgokat kellett alkotnia annak, aki ily nyersen és határozottsággal mondhatja ki véleményét." De a nagyobb lélegzetű beszédekben sem látunk sehol egy csöppnyi dagályosságot, sem azon kulturális és díszítményes kellékeket, amelyekben régebben egyes szónokok dúskáltak s ezért a múlt őket megkoszorúzta. A ritkábban előforduló történelmi, politikai és irodalmi idézetek (a december 5-én elmondott szenátusi beszédben a France "Thais" művéből vett pompás rögtönzése)

nem tartoznak Mussolini sajátos egyénisége. részéről tett engedmények közé, s nem jelentik a közvéleménnyel való kacérkodást. Határozott és dokumentatív célokat szolgálnak.

Valaki azt a megfigyelést tette, hogy a Duce egyéniségét jellemző egyszerűsítő képességet Giolittinál is megtaláljuk. Ez az összehasonlítás nagyon téves. Giolitti a legnagyobb, sőt erkölcsi problémákat megfosztotta valódi lényegüktől és azokat közönséges eseményekké (néha részletkérdésekké) változtatta, hogy jelentőségük csökkenjen s elkerüljék a szükséges megoldásokat. Ez a "szárnysuhintás" rendszere volt, amelyet a parlamentben is szemére vettem, mikor a szocialisták iránti magatartása miatt vitatkoztunk a valonai kérdésen, s amely annyira felingerelte, hogy fiatalos, haragos hévvel válaszolt, vagyis: elismerte e megállapítás helyességét. Mussolini kiválasztóképessége azonnal mentesíti őt a szórszálhasogató részletektől, a fárasztó képzetektől és a zavaró szempontoktól, azaz mindenkor a kérdés lényege foglalkoztatja, hogy azt megragadja és rajta uralkodjék. Ezen két ellentétes szónoki temperamentum megfelel a két politika különféleségének, egymástól áthághatatlan szakadékot mutatva.

Mussoliniban a gondolat és akarat szilárdsága és összeforrottsága uralják a szónoki készséget, mert ezek jelentik a politika tartalmát. Különösen visszatetsző a politikai életben, mikor követelik ugyan a felelősséget, de azt nem akarják elviselni. A parlamenti korszak férfiai is azzal igyekeztek jó és rossz működésüket igazolni, hogy az érdeknel és mulasztásoknál külső elemekre hivatkoztak, és a helyzetet uraló bonyodalmaknak nevezték el s amelyet történelmi végzetszerűséggel akartak magyarázni; de mindez nem volt más, mint a saját egyéni ürességük. Mintha ismét hallanánk: " az események oda vittek bennünket...", "Bárki más az én helyemen hasonló módon cselekedett volna...", "A helyzet olyan volt, hogy..." Még ha győztek is, úgy viselkedtek, mintha bocsánatot kérnének és hogy alibit teremtsenek arra az eshetőségre, ha a győzelem verességgé változnék át. Ezzel szemben Mussolini, mint "miniszterelnöki előd" minden hátsó gondolat nélkül kiemeli a saját felelősségét s szembe száll az események kiszámíthatatlanságával.

A "Marcia su. Roma"-t "Én akartam, én kényszerítettem ki, én vágtam szét az eseményeket." Október 16-án Milánóba hívtam a fölkelés katonai vezetőit és kijelentettem előttük: "Nem tűrök további halasztásokat." A milánói alkotmánypártiaknak azt mondtam: "Nem fogadok el feltételeket semmiféle párttól, még a magam pártjától sem!" Hasonlóképpen nem leplezi és nem rejtegeti a szükséges javításokat sem, amelyek úttörő akcióinál előfordultak; ellenkezően, azokat az igazi fasiszta politikai rendszer tartozékának tekinti. Bátraknak kell lennünk a kezdeményezésekben, viszont hasonlóképpen kell viselkednünk a sikertelenség esetén is. "Megszerveztem a párt főbiztosi tisztségeit. Amikor aztán arról győződtem meg, hogy főprefektusokká váltak, megszüntettem a tisztségeket." Itt tehát nem csupán azt látjuk, hogy elszántan szállt szembe előbbi intézkedéseivel, de látjuk a bátor visszatérést a már meghozott döntésekhez is. Még egy lépés s elérkeztünk az 1926-i felejtethetetlen eseményekhez, amikor Mussolini a parlamentben erélyesen, szinte kellenlően utasítja vissza a "mítoszi" jelzőt, amellyel valaki jóhiszeműen illette s az volt a célja, hogy a Duce tetteit a szokásos igazolások kötelezettsége fölé helyezze, habár az ellenfelek arra méltatlanok voltak.

"Mítosz?" Ez a hódolat szinte sértőnek tűnt föl előtte; nem engedi magát elefántcsonttoronyba záratni, hanem addig, amíg a sors akarja, a küzdő porondon marad a harc súlyos kötelességeivel, de a Vezér korlátlan jogi hatáskörével. Küzdelem és hatalom: sohasem fogja magát sem egyikből sem másikból kivonni és egyetlen jogáról sem fog lemondani, sem ellenségeivel szemben, sem hívei érdekében. Nagy céljaiban nem engedi magát megbénítani az emberek, eszmék, hagyományok vagy események holt súlyától. Gyorsan határoz és halad tovább. Aki néha kegyetlenségnek és méltatlanságnak minősített bizonyos "par dessus le bord" (fedélzeti) intézkedést, az nem látta a Mussolini-politika felelősségérzetét a nemzeti érdekekkel szemben. Ha valamely egyén vagy tárgy nem szolgálhatja a közérdeket, nem szabad akadállyá válnia, még érzelmi alapon sem. uralkodó szellemeknél, amilyen Mussolini, a hatalmi jog nem ismerhet határt, csakis a haza érdekében. Egyébként magatartásának mértéke döntő jelentőségű, úgy a szavakban, mint a tettekben.

Március 24-én Rómában 4000 egybegyűlt polgármester előtt mondotta: A király meghívására a Quirinálba mentem. A győzelem göze sohasem szédített el. Nem a Quirinál balkonján tartózkodtam, mikor mindenfelől 52.000 fegyveres fasiszta vonult fel, hogy hódoljanak a király öfelsége színe előtt; akkor már a miniszterelnökségen, munkaasztalomnál dolgoztam. Ez nem volt epizódyszerű nyilatkozat, hanem a fasiszta Forradalomnak és Vezérének egyik felejthetetlen történelmi ténye. Egy király mellett lehet valaki Cromwell. Hogy azonban ez legyen, azt határozottan kerülte s megalkotta a Monarchia és a fasiszta Forradalom közötti közvetlen bizalmas kapcsolatot. De nem lehetett a fenti szavakat óvatosabb, szinte szerényebb hangon elmondani s nem lehetett volna e 4000 polgármester gyülekezeténél erre méltóbbat választani, akik valamennyi város és község képviselőiben "tanúskodnak, hogy az állam egységes szelleme uralkodik Olaszországban." A polgármesterek hivatása, hogy meghallgassanak mindenkit s azért választattak, hogy tájékoztassák a közvéleményt; s íme a polemikusz beszéd békés és nyugodt lesz, mikor a befejezés mintegy a nemzetnek szóló ünnepi üzenetként hangzik el a polgármesterek előtt. Mintha egy nagy világi ének befejező zengését hallanánk: Polgármester urak, térjete vissza szülőföldetekre, hívjátok össze a népet a terekre, küzdjete, dolgozzatok velem együtt, hogy megszerezzük az olasz nép számára a munkás élet kedvét. Kondítsátok meg fenséges ébresztő harangjaitokat, emeljéte a tiszta égbe lobogóitokat..." Teljes az összhang az Alpeseektől kezdve Szicíliáig a fővárosba hívott szerény és hűséges falvak és vidékek népének ezreinek keresztül a Haza régi és 113 arcúlatán át érezzük a vallásos őszinteség kifejezését.

Jöttek azután a két kamarában elhangzott beszédei, amelyek némelyike mintaképe a klasszikus tökéletességnek és látjuk a "test a test elleni" hatalmas akciókat, de mindenkor ott látjuk az államférfiú magatartásának mértékét, szabatos nyilatkozatai őszinteségét és mély nemzeti érzését; szerény és nagy tud lenni a "servire", a közérdek szolgálata fogalmában és cselekedeteiben, amelyek mindenkor uralják ékesszólását. És ki tud arról, mi történt 1924-ben? Ez az év a Duce kálváriája volt és gyötrelmes utat jelentett a fasizmus számára. És ha történelmi sorrendben elolvassuk beszédeit és azokat, amelyek a legküzdelmesebb időszakból valók,

csodálattal fogjuk megállapítani, hogy a legváltozatosabb tudományos és közgazdasági eseményeknél mindenütt ott találjuk a Duce kristálytisza és világos irányításait és buzdításait. Nem tudom, melyik más államférfiú lett volna képes hasonló védőgát emelésére a nemzeti küzdelem és munka érdekében és mely államférfiú tudott volna ellenállni a harcnak, amikor felhívására a nemzet melléje állt, hogy mielőbb megsemmisítse a kormányzati irányzat és a Vezér elleni alattomos aknamunkákat.

Mussolini csodás módon megtartotta az egyensúlyt, a "harcot a harc elleni" formulában, amely jobban örül a kártya felfedésének, mint magának a játéknak. De Mussolini számára minden tét egy-egy új téglát jelent a Haza 'templomának' épületéhez s így a személyes vonatkozások másodrendűekké válnak. Innen ered az 1924-i esztendő alkotásainak benső szépsége és tökéletes taktikai és stratégiai műve, amelyről azt lehet mondani, hogy a kormány legveszedelmesebb esztendeje volt. Kívül a vihar mindent és mindenkit legázolt, vadul rendítette meg a kormányzat oszlopait s árulásokkal és csalásokkal dolgozott. Aki ezen időket nem a történelemből olvasta, hanem átélte, vissza kell emlékeznie a küzdelmekre s értékelnie kell az eredményeket; Mussolininak a valóságban két frontra kellett figyelnie: az ellenségre és a fasiszmusra. Voltak időszakok, amikor útja telve volt a türelmetlenség, aggodalom és meg nem értettség jeleivel. Miért engedte a Duce magát és munkatársait sárral dobálni? Miért temették a fasiszmus új halottait a furcsa vezeklés leplébe? Miért volt nyomott a hangulat? Valóban azért vonultak vissza, mert túlságos volt az előnyomulás? Valóban az történt, hogy a fasiszmust környékező alattomos aknamunka tényleg behálózta a Duce és hívei személyében megtestesülő intranzigens szellemet, amely a fasiszta forradalmat kitermelte? ... Mindazonáltal némi fénysugár áttörte a nap szürkességét s az oroszláncörmök feltűntek, hogy figyelmeztessék a gyengébbeket és a már-már diadalmasan csaholó ellenséges falkákat: Nem volna érdemes élnünk, sem mint férfiaknak, sem mint pártnak, ha nem tudnánk szembeszállni a viharral.

A harcteret néha üdítő légáramlat futotta át: -Az Aventino hegyen tartózkodnak és ott maradnak, mert még mindig van reményük; azt hiszik, hogy elgáncsolhatnak; ha holnap ez a törekvés hiábavalónak fog bizonyulni, aminthogy az kétségtelen, akkor majd látni fogjátok, hogy menhelyükből miképpen rohannak szerteszét, teljes zűrzavarban. És a legfőbb fasiszta forradalmi intézményeket, különösen a feloszthatatlan milíciát elszántsággal szervezte át és mindenkit meggyőzött arról, hogy itt valósággal nagyszabású haditervek végrehajtásáról van szó. Azután úgy látszott, hogy Achilles sátra bezárul, mialatt az ellenséges bandák kívül száguldoztak s levettek lábukról egy-két hadnagyot. Majd utat vert a kétkedés, a riasztó képzetek és bizonyos lelki fáradtság volt érezhető a forradalmi osztagok felett. Azonban a rendíthetetlen Duce feljegyzi a szökevények neveit, végighallgatja mormolásukat s szövögeti tovább súlyos terveit és feladatait. S a mérnökökhöz, a bányászokhoz, a földrajztudósokhoz és a jogászok gyűlésein mindenütt a legbiztatóbb és legmegnyugtatóbb szellemben nyilatkozik s nyugalma annál derűsebb és világosabb, minél egyszerűbb nép gyülekezik össze. A nemzeti irányzat szóvivője fejedelmi fölényvel érzi, hogy nem elég az ellenséget a nyugalom útján kifárasztani. Ha a vihar elmúlik, visszatér a nemzeti újjászervezés

munkája. A fegyver helyére kerül, a könyv átveszi uralmát. És szükséges volt, hogy e napon a nemzet készen legyen a nagy és eredményes feladatok elvégzésére. Hogy a Duce és a párt ellenállottak a támadásoknak és szilárdabbak lettek az ellenállásban, ez benső ügy volt és jelentette a forradalom biztosításának előfeltételeit. De a Népet, amely sokkal különb az aventinusi csöcseléknél, nem szabad megzavarni a Haza valóban birodalmi irányú újjászervezésének munkájában. Az ellenzéki akció bukása oly tökéletes volt, hogy amikor a kormány törvényhozó munkájától és támogatásától irányítva, a nemzet rendszeres és változatos munkaképességéhez értünk, a Duce részéről a Sala Borrominiben bejelentett munkaterv megelőzte azon stratégiai célt, amelyet a "colmo della misura" vagyis a "csordultig telt pohár" -nak nevezett s ahova a Duce akarta kezdettől fogva juttatni és juttatta is az ellenzéket. Ezek után szemben a vélt fasiszta kisebbséggel, valóban elvesztettek minden ellenőrző és tájékozódó lehetőséget és mintegy öt hónapi hallgatás után a Duce leleplezhette az állítólagos erkölcsi harc céljait. S mintha egy magnéziumlámpa fényénél összebúvó összeesküvő-bandát fedeztek volna fel: a meglepetéstől nem változtathatták meg eddigi magatartásukat; az Albertini-párti monarchisták kezét fogták a maximalistákkal és az anarchistákkal; Torrigiani fűti Donatit, Lucci Amendola felé mosolyog; néhány kéz pedig idegen aranyat csörgetett. A letűnt szocialista párt máglyáján el akarták égetni a Monarchia szent jogait, az állami tekintélyt, a szakszervezeti együttműködést, háborúnk világraszóló eredményeit s a Fasiszta Forradalom küzdelmes hódításait: a nemzet minden nagy értékét. S vajon félelmetes-e mindez? Nem, mert még minden a fasiszta hatalom kezében van, viszont szükséges volt, hogy ez a hatalom szemmel látható legyen az egész nemzet előtt. Még egy lépés és következett volna a felfordulás, de e lépésnél a Duce, aki mellett állott a Korona és a Nép, december 5-én a szenátusban bejelentette az ellentámadást: Ne higgyétek, hogy a fasizmusnak bealkonyult; ez kolosszális tévedés volna. Ha az Aventino fölkelést támasztana, azt elfojtanánk. A fasiszta alaphang megújhódik. S miután a Duce saját pártjától nem fogad el feltételeket, még a szenátus bölcsességétől sem fogad el határozatlan magatartást: "Választhattok. Föltételes bizalomról nem lehet szó! Nem, még ifjúságom nehéz napjaiban sem fogadtam el alamizsnát, mikor kezem munkájával kerestem meg a kenyeremet. Nem a politikai beletörődést kérem önöktől. Vagy rendelkezem bizalommal vagy nem. Vagy hiszünk, vagy nem. De a bizalomnak uraim, erősítő útravalónak kell lennie, nem pedig a keserűség poharának. A kétes és feltételes bizalom helyett jobban szeretem a határozott bizalmatlanságot." És a szenátus érzi a nagy idők jelenlétét, s minden fenntartás nélkül megszavazza a bizalmat. Érzi, hogy ez a férfiú, aki hat hónapig szenvedte a hallgatást és minden szavából kicsendül a Haza fogalma, nem tévelygő, sem elvakult pártember, hanem benne megszemélyesül az egész nemzet sorsa; neki elég azt mondania a Kapitóliumon, hogy "Róma az a varázsos szó, amely kora ifjúságától kezdve visszhangzott lelkületében" és biztosítja a szenátust és a nemzetet, hogy a benső győzelem még korántsem jelentheti nála a végcélt, hanem a nagyvilággal való viszonylatban innét veszi útját a nemzeti nagyság általa tervezett oszlopcsarnokának grandiózus eszközökkel való kiépítése, amelynek boltozatai átnyúlnak a hegyeken és

tengereken túl terjedő haza határáig. És jött a január 13-i nagyjelentőségű beszéd, s a harc villámgyors győzelemmel végződött", mert a Duce zseniális kitartással és türelemmel mindenkit meghódított. Mintha a napóleoni év elkésett volna a kalendáriumban és a kihirdetésben, mert a valóságban 1924. december havában kezdődött meg. Olvassátok el a beszédeket és egyeztessétek össze azokat. De ez nem elég.

A Duce gondolatainak jelen szemelvényei nem merítik ki a kormányzati éveket. A fáradtságos fasiszta szervezkedéstől kezdve a bolsevik korszak mocsarán át a szemelvények forrása visszaömlik a háborús évekre és még tovább, a semlegesség nyugtalanító előestéjére... Évekre, amelyek korszakoknak tűnnek fel, hirtelen alkonyba váló hajnalokra, minden árulást megtagadó hősiességre, minden fényt elsötétítő gyávaságokra és legmélyebb szakadékokból kitörő reményekre ... és életkockáztatásokra, iránykeresésre, elhatározásokra, százszor elől való kezdésre... ezekre volt hivatva egy nemzedék, amely már az 1911-iki esztendő előtt, a háborúk és polgárháborúk között nem ismerte többé sem a lélek, sem a test nyugalmát. Innen ered még a legbecsületesebb lelkületek ingadozása is és oly egyéniségek állásfoglalásának megrendülése is, amelyeket tulajdonképpen már véglegesen megállapodottnak véltek.

Ha rendszeresen tanulmányozzuk e gyűjteményt, megállapíthatjuk az egyazon központi gondolatra való visszatérést, amelyet különböző időben, ugyanazon férfiú vetett el: sehol semmi ellentmondás, hanem állandó fejlődés, sehol semmi megállás, hanem folytonos előnyomulás. A taktika és a stratégia, amelyek épp oly lényeges elemei a politikai küzdelemnek, mint a háborúnak, részleges kísérletezéseket és szórványos időnyerést jelenthetnek, de a központi cél és gondolat szembeszáll az eseményekkel S ha azok megérték a hódításokra, csak akkor tűnik fel a maga világosságában és határozottságában, felszabadulva minden fölös tehertől, megrakodva új tapasztalatokkal. És az áramlat ereje így tűnik fel a folyam forrása és torkolata között, a maga tiszta és szabad fenségében.

Mi hát e gondolatmenet titka, amely nagyszerű összhangban egyesíti magában a költő ideáлизmusát és a tudós szabadságát? Kétségtelen, hogy a lángésznek meg volt ebben a maga szerepe. Azonban mégis csak a hazaszeretet volt képes arra, hogy kezdettől fogva örködjék felette, támogassa és buzdítsa az idők, utak és események ily ádáz, hosszú és viharos viszontagságai és eseményei között. S valóban ez az államférfiú, aki úgy is mint gondolkozó és mint szónok a történelem legnagyobb alakjai közé tartozik, testvére Bossuetnek, aki prédikációit térden állva szövegezte, mint "nem földiektől, hanem az égtől sugallt szónok." Bossuet a Mindenható előtti térdelő helyzetében a nagy és öntudatlan hangot jelképezi; viszont a Haza képzete előtt térdelő s hazafiúi sugallattól áthatott Mussolini az az egyéniség, akiről egy másik rendíthetetlen hazafi azt mondotta: "Ha a Haza nem vallást jelent, akkor nem értem, mi lehetne más?" És a birodalmakat csak azok alkotják meg, akik ezen úgyszólván divinális érzékkel rendelkeznek. Ezért az Olasz Birodalom biztonságot jelent Olaszországnak és másoknak.

Novara, 1926.

Ezio M. Gray

Külpolitika

ITÁLIA ÉS MAGYARORSZÁG

MAGYARORSZÁG számíthat Olaszország barátságára. Meg lehet állapítani, hogy a trianoni szerződés területi meghatározásainál nagyon is az elevenébe vágta az országnak s ehhez hozzá kell még tennünk azt, hogy Magyarország a Duna völgyében ezer év óta rendkívüli történelmi hivatást teljesít. A magyar nemzet, a maga lángoló hazaszeretetével, erejének tudatában, a békeidőkben való szívós munkássága révén jobb sorsot érdemel. Nemcsak az egyetemes igazság szempontjából, de Olaszország érdekeinek szempontjából is kívánatos, hogy a magyar nemzetnek ez a jobb sorsa bekövetkezzék.

A római szenátusban elmondott beszédből, 1928. jún. 5.

BÉKESZERZŐDÉSEK. Nekem a történelemről külön felfogásom van, melyet bátor volnék rómainak nevezni. Sohasem higgyünk a megváltozhatatlanságban. Róma nem hitt benne, még a cannei csata után sem, amikor elvesztette egész nemzedéke virágát; hiszen önök mindnyájan tudják, hogyan foglalt állást a római szenátus Terenzius Varro ellen, aki Emilius Paulus véleményével szemben a háború mellett kötötte le magát s mindenesetre egyik felelős feje volt a vereségnek. Róma elesett s ismét felvirult; lépésben haladt előre, de haladt s a kitűzött cél elérésére törekedett. Ilyennek kell lennie Olaszországnak is, a mi Olaszországunknak, melyet mint egy fenséges és büszke álomképet viselünk szívünkben; Olaszországnak, mely kényszerből alárendeli magát ugyan a sorsnak, de időközben előkészíti a lelkeket és erőket, hogy ismét uralkodhasson.

Képviselőház, 1923. febr. 23.

BÉKESZERZŐDÉSEK. A békeszerződéseket, legyenek azok akár jók, akár rosszak, ha már egyszer aláírták és ratifikálták, végrehajtják. Egy államnak sem lehet ebben más felfogása, amely a tekintélyével törődik. De a szerződések nem örökkévalók, nem változhatatlanok, a történelemnek csak egy fejezetét jelentik, nem pedig annak befejezését. Végrehajtani a szerződéseket, annyit tesz, mint kipróbálni azokat. Ha végrehajtás közben tarthatatlanságuk kiderül, ez új eseményt jelent, amely a viszonylagos helyzetek újabb megvizsgálására nyújt lehetőséget.

Képviselőház, 1922. nov. 16.

BÉKESZERZŐDÉSEK. Alkalmam volt néhányszor azt a megjegyzést tenni, hogy a békeszerződések nem örök érvényűek. Legalább is különösnek tartom azt a bizonyos körök részéről tapasztalható izgalmat, amely ezt az igazán egyszerű nyilatkozatot fogadta. Nem elméletről van szó, hanem arról, hogy egy történelmi igazságot megállapítsunk. Egy békeszerződés sem volt sohasem örökérvényű, mert a világ halad, a nemzetek erősödnek, gyarapodnak, hanyatlanak s néha el is tűnnek a föld színéről. Egy szerződés örökkévalósága azt jelentené, hogy egy adott pillanatban az emberiség valami szörnyű csoda révén valamely megkövülési folyamaton esett át, más szóval elpusztult, megsemmisült.

A békeszerződések szentek, amennyiben egy dicsőséges, véres erőfeszítést zárnak le, nagy áldozatok, mérhetetlen fájdalmak korszakát; de a békeszerződések nem valami isteni igazság eredményei, hanem csak emberi elme munkái, amelyek egy gigantikus háború rendkívüli befolyása alatt születtek.

Van-e valaki, aki azt merné állítani, hogy a versaillesi és a többi szerződés tökéletesek voltak? Amint mondtam, mindez emberi munka volt s éppen ezért nem voltak tökéletesek; de hozzáteszem, hogy azok a jövőben mind nagyobb mértékben tökéletesíthetők.

Szenátus, 1928. jún. 5.

VILÁGPOLITIKA. Egy nagy nemzet külpolitikája állandó erőfeszítést, éber őrködést s a felmerült problémák alapos és biztos ismeretét követeli. Amikor külpolitikáról van szó, tekintetbe kell vennünk, hogy minden játszmában ketten vagy többen vesznek részt, a körülmények nem állandóak, hanem folyton változnak s hogy gyakran figyelemmel és feltűnés nélkül várakozni kell tudnunk úgy a sikerre, mint a kudarcra és viszont; így például amit 1923-ban nem érthettünk el, azt elérhetjük 1928-ban. A békeidők politikájának célja az, hogy bölcsességgel készítsen elő olyan helyzeteket, melyeknek elegendő idejük van a lassú megéréshez, továbbá, hogy a nemzet erkölcsi és anyagi érdekeinek mindenütt jelenvaló védelmezője legyen.

Szenátus, 1926. jún. 5.

ITÁLIA ÉS ANGLIA. Amikor azt mondjuk, hogy Anglia és Olaszország között hagyományos barátsági viszonylat áll fenn, ez nem közhely, hanem való tényt fejez ki. A két nép között a barátság mély, múltjukban soha semmi viszály nem fordult elő, együtt küzdöttek a nagy háborúban, együtt jutottak el a békekötéshez, méltányosan intézték el a köztük fennálló egyetlen függő gyarmati kérdést (Felső-Juba). Locarnóban az európai béke érdekében megújították szoros politikai együttműködésüket. S amikor azt mondom, hogy a két nép közötti barátság elmélyült, azt értem ez alatt, hogy ez az érzés nem szorítkozik kizáróan a szorosan vett hivatalos körökre, de kiterjed a lakosság legszélesebb rétegeire is.

Szenátus, 1928. jún. 5.

NEMZETI ÉLET

MŰVÉSZET ÉS POLITIKA. Melyek a kapcsolatok a politika és a művészet között? Mi a kapcsolat a politikus és a művész között? Lehetséges-e valamelyes hierarchiát megállapítani az emberi szellem ezen két megnyilvánulása között? Hogy a politika művészet, nem lehet kétség benne. Bizonyos, hogy nem tudomány. Még kevésbé kizárólagos empirizmus. Tehát művészet. Már csak azért is, mert a politikában is sok az intuíció. A politika épp úgy, mint a művészeti alkotás hosszú művelet és rögtönző ihlet eredménye. Egy adott pillanatban a művész sugallattal teremti meg alkotását, a politikus pedig elhatározással. Mindketten az anyag és a szellem eszközeivel dolgoznak. Mindketten az őket felemelő és szellemüket átható eszmény felé törnek. Hogy egy nép számára bölcs törvényeket alkothassunk, szükséges, hogy kissé művészek is legyünk. A politikus és a művész között még más érintkezési pontok is vannak. Most csak egy ilyet emelek ki a többi között: a ki nem elégségség, a tökéletlenség bántó, de egészséges érzését, amidőn látjuk, hogy a befejezett dolgok soha sem olyanok, mint amilyeneknek azokat elképzeltük. Ami a hierarchiát s annak további fejtegetését illeti, ez csábító anyagot jelentene számomra, de túl messze vezetne. Talán nem is mondtam erről semmi érdekeset. De egy szerény következtetésre szeretnék jutni mindenekelőtt és ez az, hogy nincs

összeférhetetlenség egy politikus és nemzetének vagy más nemzetek művészete között; sem az ő kora, sem más korszakok művészete között!

Milánó, 1926. febr. 15.

BÜROKRÁCIA. Meg kell különböztetnünk a bürokráciát, mely rendelkezik és a bürokráciát, amely a rendelkezéseket végrehajtja. Miután szükségünk van a bürokráciára, az szükségessége tudatában elég nehezen kezelhető. Minden légköri változás iránt különös lelki érzékenységet mutat és így a bürokrácia megérzi a szociális környezet legcsekélyebb változásait is. Ha a kormány erős és azt a benyomást is kelti, hogy tényleg erős, akkor a bürokrácia működik, végrehajt, nem vitatkozik. Azon a napon, mikor a bürokráciának ellenkező benyomásai vannak, és megsejt, vagy remél változásokat, akkor észrevehetjük, hogy a gépezet titokzatos ellassulása mutatkozik, valami nincs rendben ...

Róma, 1924. aug. 8.

BÜROKRÁCIA. Amikor a fasiszta kormány a bürokráciáról szóló törvényt megalkotta, a bürokráciát a legnagyobb tiszteletben részesítette, s saját magával egy színvonalra emelte. A bürokráciát a házi alkalmazottak nagy tömegének tekinthetjük, akik többé-kevésbé dicséretes teljesítményt nyújtanak, és azután elvegyülnek a lakosság tömegében. Olyannak is vehető a bürokrácia, mint amilyennek a régi kormányzat néhány minisztere tekintette, vagyis bűnsegédek és büntársak gyülekezetének. Mi ezzel szemben a bürokráciát az államszervezet egy részének tartjuk. A bürokrácia maga az állam, benne él az államban s annak legbensőbb szervezetében s éppen ezért nem is idegenkedhetik az ilyen módon való megnyilvánulástól. S ha ez így van s ha igaz az, amint hogy igaz, hogy az államot a kormány képviseli, akkor magától értetődik, hogy a bürokráciának a kormánytól kell nyernie az általános irányítást, s viszont ha azt akarjuk, hogy a bürokrácia is egy hasonló célt szolgáló munkatársak seregének tekintse magát, akkor a bürokráciát a legnagyobb méltánylásban kell részesítenünk és sokkal magasabb színvonalra kell emelnünk, mint azt a régi kormányok tették.

Római fasiszta kongresszus, 1925. jún. 21.

NEMZETI FEGYELEM. Mindenkinek alá kell magát vetnie a fegyelemnek. Ahol azt megtagadják, ott kényszerrel kell használnunk. Visszautasítjuk azt a demokrata dogmát, hogy mindig csak prédikációkat és beszédeket s többé-kevésbé liberális szövegeket kell hangoztatni. Egy adott pillanatban szükséges, hogy a fegyelem az erőben nyilvánuljon meg.

Udine, 1922. szept. 20.

NEMZETI FEGYELEM. Azért, hogy hangunkat meghallják a különböző nemzetközi munkás fórumokon, amelyek iránt a legnagyobb érdeklődéssel viseltetünk, szükséges, hogy belföldön a legszigorúbb fegyelem uralkodjék, mert senki sem fog ránk hallgatni, ha hátunk mögött nyugtalan, fegyelmetlen és elégedetlen ország áll.

A lombardiai acélmunkásokhoz, 1922. dec. 6.

NEMZETI FEGYELEM. Éppen azért akarjuk megteremteni a komoly nemzeti fegyelmet, mert véleményünk szerint a fegyelem nélkül Itália nem lehet az a földközi-tengeri világhatalom, amilyennek azt álmainkban látjuk. S azok, akik szemünkre vetik, hogy a németeket utánozzuk, gondoljanak arra, hogy nem mi

vagyunk, akik utánozzuk a németeket, hanem ők utánozzák és utánozták a rómaiakat; a mi célunk viszont az, hogy visszatérjünk származásunk forrásához, a mi római, latin, földközi-tengeri irányzatunkhoz.

Bologna, 1921. ápr. 3.

HIERARCHIA. Ha a hierarchiáról beszélünk, ezalatt a benső emberi értékek fokozatát értjük; aki az emberi értékek fokozatát említi, az a felelőségek és kötelességek fokozatát méltatja; a hierarchia fogalma alatt a fegyelmet értjük. A történelem hierarchiák látképeit tárja elénk, melyek születnek, élnek, átalakulnak, lehanyatlanak és meghalnak. Arra kell tehát törekednünk, hogy megőrizzük a hierarchiák azon értékeit, melyek még nem töltötték be hivatásukat. Arra kell törekednünk, hogy egyes hierarchiák törzsébe olyan újabb életerős elemeket oltsunk be, amelyek által az új hierarchiák eljövételét előkészíthetjük. Ilyen módon teremtünk kapcsolatot a múlt s a jövő között.

"Gerarchia", 1922.

TANÍTÓSÁG. A tanító épp oly bizalmi szerepet tölt be a nemzeti életben, mint a katonatiszt vagy a főbb tisztviselő. A tanító, aki alakítja a lelkeket és egyéniségeket, s aki az emberekből hősöket vagy gyávákat tud alkotni, igen fontos szerepet tölt be a nemzet életében. Éppen ezért a tanítóságnak az állam szerves alkotó elemének kell lennie és nem különálló csoportoknak vagy szövetségnek.

Képviselőház, 1925. dec. 11.

ITÁLIA. Európa egyes nemzetei emelkednek vagy süllyednek. Európa sorsa nincs határozottan megállapítva. Véleményem szerint azok között, akik emelkednek s akik az európai láthatáron fölfelé haladnak, ott vannak az olaszok, ott vagyunk mi! S annál gyorsabban fogunk emelkedni, annál gyorsabban jutunk el történelmünk csúcspontjára, minél inkább egyek vagyunk, minél jobban megőrizzük az összhangot, minél inkább tiszteljük a törvényt, azokat, amelyek vannak és azokat, amelyek lesznek, s minél inkább tekintjük magunkat a nemzet katonáinak. Mindenki legyen katona, katona, akire kötelességek háramlanak, akinek felelőssége és feladatai vannak. Nem a porosz kaszárnyarendszert értem, hanem a mi kaszárnyánkat; nem a falansztert, hanem az összes olaszok testvériségét, az összes olaszokét, akik egyetértenek, akik együtt küzdenek, együtt dolgoznak.

Busto Arsizio, 1924. okt. 28.

OLASZOK. Mindinkább nagy nemzet akarunk lenni a keménységben, kitartásban, akarásban és rendszerességben. Ezek az erények virágoznak az olasz nép legnagyobb részében s a fasizmus feladata, hogy azok általánosakká váljanak.

Fasiszta tengerészeti kongresszus, Genova, 1926. május 24

A NEMZET. Számunkra a nemzet nemcsak területi szempontot jelent, hanem mindenek felett erkölcsi, szellemi fogalmat. Vannak államok, melyeknek óriási területeik voltak és mégsem hagytak semmi nyomot hátra az emberiség történetében. Nemcsak a népesség száma döntő, mert hisz voltak a történelemben egész kis államok, melyek örökké emlékezetes emléket hagytak a művészet és a filozófia történetében. A nemzet nagysága mindezen erények és feltételek összességéből áll.

Nagy az a nemzet, mely erkölcsi, szellemi erejét a gyakorlati életben tudja megvalósítani. Róma akkor lett naggyá, amikor a kis köztársaság szellemi erejével

lassan-lassan egész Itáliát meghódította, majd szembekerült Carthago harcosaival s ellenük kellett harcolnia. Ez egyike volt a történelem legelső csatáinak. Majd lassan-lassan az egész világon győzelmesen meghordozták a római sasokat, de a római birodalom az erkölcs, a szellem alkotása, mert a győztes fegyvereket a karok nyers ereje mellett főleg a római légionáriusok szelleme irányította és vezette.

Nápoly, 1922. okt. 24.

KÖZVÉLEMÉNY. Úgy vagyunk a lelkesedéssel, mint a szerelemmel: a szem, amely eddig mindent oly szépnek és rózsásnak látott, csak bizonyos idő lefolytával képes kritikát gyakorolni, akkor fedezi fel azt, amit előbb nem vett észre. Így változik a híres közvélemény. Milyen igaz Manzoni egy mondása az életben: "Egyszer lenn a porban, másszor az oltár előtt; de gyakran az oltárokon is akadt egy kis por".*) Vannak napfogyatkozások, melyeknél úgy tetszik, mintha sötétség szállna a földre, s ebből mégis nemsokára előtör a napfény. Szellemi szegénységet árulna el, aki túlságosan felizgatná magát a természetszerű tünemény láttára.

Képviselőház, 1924. nov. 22.

*) Manzoni e mondása Napóleonra vonatkozik, aki kétszer bukott el s kétszer volt az oltár előtt. Fordító.

HAZA. A hazát nem lehet megtagadni. Nem lehet megtagadni az édesanyát, akkor sem, ha nem nyújthatja nekünk adományait, akkor sem, ha bennünket arra kényszerít, hogy kenyerünket a világ országútján keressük.

Parma, 1914. dec. 13.

AZ OLASZ TARTOMÁNYOK. Nem tartom helyesnek kacérkodni a tartományok eltörlésének gondolatával, mert ez természetellenes, mert a földrajz és történelem nem egyszerű emberi kitalálások. Minden tartománynak megvan a maga sajátos jellemvonása s földrajzi tulajdonsága. Mint egy zenekarban a hegedű finom hangjai a cselló mélyebb hangjaival egységes összhangban egyesülnek, úgy kell a különböző tartományok különböző arculatának és jellemtulajdonságainak egybeolvadniuk a nemzeti egység nagyszerű összhangjában.

Puglia vidékének műkiállítása, 1924. május 31.

A RÓMAI JELLEG. Nekünk nagy kiváltságunk, hogy ezen az isteni félszigeten élünk, honnan a rómaiak az egész világot meghódították, azonban nem szabad úgy élnünk, mint az ő nagyságuk és dicsőségük elősdijeinek; sohasem szabad a múlt felé tekintenünk, hanem a jövőt kell követnünk.

Friuli frontharcosok kongresszusa, 1927. jan. 27.

ISKOLA. Az olasz iskolának szembe kell szállnia az olasz jellem hibáival, mint: az egyoldalúság és könnyelműség s az a hit, hogy minden jól fog menni. Álláspontom az, hogy minden iskola mindenekfelett nevelő, tanító, jellem és erkölsképző legyen. Nem szükséges az agyvelőket a múlt és jelen egész tudományával átítatni. A nevelés nem lehet más, mint a svéd gimnasztika egy fajtája, amennyi az agyvelő nevelésére szükséges, s ez annál hasznosabb lesz, minél hamarabb elfelejtik a haszontalan és felesleges részleteket. Ellenben szükséges, hogy az iskola nevelje az olaszok jellemét. S itt válik, tanítómesterek, a ti feladatotok óriási jelentőségűvé. Ti nemcsak azok vagytok, akik a kisebb vagy nagyobb tudományok kenyerét széjjelosztják, de apostolok, papok s olyan emberek vagytok, akiken az óriási

felelősség nyugszik, hogy a szellemet, öntudatot s a lelkeket átalakítsátok.

Tanügyi kongresszus, 1925. dec. 25.

ISKOLA. Az iskola egységes, nincsenek benne különálló részek. Az iskolában minden összefügg egymással a bölcsődétől az egyetemig. A tanítók az egyes nemzedékeket átveszik és elkísérik a kis gyermekkortól az érett ifjú korig, s ekkor szükséges a legszorosabb összetartás erkölcsi és szellemi téren az összes oktatók között, mert a cél, melyet elérni törekszenek, közös.

Tanügyi kongresszus, 1925. dec. 25.

EGYETEM. Az egyetemekre számít a kormány, mert a népek fejlődésében az egyetemek szilárd és dicsőségteljes alapzatokat jelentenek. Nem habozom kijelenteni, hogy ha Németország ellent tudott állni a bolsevizmus hatásának, azt elsősorban az erős német egyetemi hagyományoknak köszönhetette.

Padova, 1923. jún. 3.

INTÉZMÉNYEK, PÁRTOK ÉS BELPOLITIKA

AZ ÁLLAMÜGYÉSZ. Az államügyészre vár a feladat, hogy megvédje az összesség legfőbb érdekeit az egyéni kilengésekkel szemben s feladata mindig terjedelmesebb lett, mert mind jobban mutatkozott az állam védelmének a szükségessége az egyes polgárok érdekében, akik annak alkotórészei.

Az ügyészi intézmény ötven éves jubileumán, 1924. jan. 16.

FRONTHARCOSOK. Szükséges, hogy egyszer s mindenkorra megértsük egymást: a frontharcosok, mint ilyenek, nem csinálhatnak politikát. Vessék le a zöldesszürke egyenruhát, váljanak ismét polgárokká s mint polgároknak lehet és kell politikát csinálniuk, de akkor válasszanak egy pártot, mert a háborús ténykedések nem jelenthetnek politikai pártállást, ez általános nemzeti ügy. Elvégre is semmi sem kínosabb annál a vitatkozásnál, amelybe időközönként sodortatunk, s amely abban áll, hogy arany vitézségi érmet arany vitézségi éremmel, rokkantakat rokkantakkal, harcosokat harcosokkal állítsunk szembe. Hasonló vitákra akkor vagyunk kényszerítve, valahányszor a fasizmus lényegét s annak mélyen harcos jellegét és eredetét megtagadják, mely visszanyúlik az 1915 május havának mindig fénylőbb napjaiba.

Képviselőház, 1924. nov. 22.

A DANTE ALIGHIERI EGYESÜLET. Dante Alighieri nevének és műveinek fényes helye van a modern Olaszország történetében. A legszomorúbb években a "Dante" jelképe lett a törhetetlen, az elszántan őrzött és védelmezett hazafiúi hűségnek; s a legviharosabb és legküzdelmesebb években a rendíthetetlen ellenállás jelképe volt. A "Dante" méltán és büszkén hivatkozhat arra, hogy mindig nemes munkát végzett, s ha most távolból nézzük, amikor néhány oly férfiú akaratából született meg, akik a polgári egyenlenség és megzavart társadalmi renddel szemben egy magasabb szempontokból irányított nemzeti feladatot tűztek maguk elé, mindez az újítási mozgalom egyik első példaadó erőfeszítéseként tűnik fel előttünk, melynek Olaszország a saját magában s jövődjében való erős önbizalmát köszönheti. A nyelv védelmében a "Dante" az olasz hagyományokat védelmezte. Az olasz hagyományok védelmében a "Dante" a nemzeti egység ügyét védelmezte: a nemzet területi egységét, melyért végletekig menő nagyszerű

csatákat vívott; továbbá a világon szerteszórt olaszok erkölcsi egységét. Ma úgy tekintjük és becsljük, mint egyik legkedvesebb és legdicsőségesebb intézményünket.

Róma, 1924. jan. 11.

DEMOKRÁCIA. Alapjában véve, ami minket elválaszt a demokráciától: a mi mentalitásunk s a mi rendszerünk. A demokrácia azt hiszi, hogy elvei változatlanok, viszont minden időben, minden helyen, minden körülmények között alkalmazhatóak. Mi nem hisszük, hogy a történelem megismétli magát, mi nem hisszük, hogy a történelem olyan, mint egy kötelező vasúti menetrend, s nem hisszük, hogy a demokrácia után a szuperdemokráciának kell következnie.

Ha a demokrácia hasznos és eredményes volt a XIX. században a nemzet számára, meglehet, hogy a XX. században valamely más politikai forma fejleszti ki megfelelőbben a nemzeti közvélemény igazi hatalmát.

Nápoly, 1922. okt. 24.

DEMOKRÁCIA. A demokrácia százada befejeződött. A demokrácia világnézetének a felszámolása már megtörtént. Itt az első volt többek között a haladás elmélete. Semmi sem bizonyítja, hogy a társadalom demokratikus irányban fejlődik. A történelem nem valami utca, vagy lépcső, mint azt a demokraták gondolják, hanem egy változatos, szövevényes, borzadalmas panoráma, melyben a fény a sötétséggel, az élet a halállal váltakozik.

Most egy arisztokratikus század a miénk következik az elmúlt, demokratikus század után. A mindenki állama ismét a keveseké lesz. Az újabb nemzedék nem bíz a demokráciában, sem embereiben, sem külsejében, sem egész mentalitásában. Nem tagadhatók le bizonyos érdemei a múltban, de kétségtelen, hogy dohos romjainak tömegével most már valósággal elzárja a jövő útját.

A NŐ ÉS FASIZMUS. A fasiszták nem tartoznak az egyoldalú és kételkedő emberek sokaságához, akik a nő politikai és társadalmi jelentőségének lekicsinylésére töreksenek. Mi jelentősége van a szavazati jognak? Meg fogják kapni a nők! De akkor is, amikor a nők nem szavaztak s nem is kívántak szavazni, úgy régebben, mint a közelmúltban, vagy bármikor, a nőnek mindig nagy befolyása volt az emberi társadalom sorsának irányítására. Így a női fasizmus, mely büszkén viseli a dicsőséges fekete inget s mely robusztus fiatalságunk soraiból gyűl össze, arra van hivatva, hogy fényes történelme legyen, emlékezetes nyomokat hagyjon maga után, s hogy mindig ügybuzgóbb munkával járuljon az olasz fasizmus alkotásaihoz.

Fasiszta nők kongresszusa, 1923. jún. 2.

A NŐ SZAVAZATI JOGA. Ne higgyétek, hogy holnaptól kezdve a nő életén a mellékes jelentőségű szavazati jog fog uralkodni. A nő életén mindenkor a szerelem uralkodik, vagy gyermeke, vagy egy férfi iránt. Ha a nő szereti a férjét, reá, vagy a pártjára szavaz. Ha nem szereti, akkor máris ellene szavazott!

Képviselőház, 1925. május 15.

A BIZALOM. Solon törvényt hozott, mely szerint becstelenné lett az a polgár, aki történelmi pillanatokban egy párthoz sem csatlakozott. Térjünk vissza tehát, szenátor urak, ehhez a klasszikus bölcshez. És én azt mondom önöknek:

Választhatnak. Feltételes bizalomból azonban nem kérek. Nem! Még fiatalságom szürke napjaiban is, amikor két kezem munkájával kerestem a kenyeremet,

sohasem kértem senkitől alamizsnát. Nem kérek a politikai beletörődésből sem. Vagy van bennem bizalmuk, vagy nincs. Vagy hisznek nekem, vagy nem hisznek. Mert a bizalomnak, uraim, életerős útravalónak kell lennie s nem a keserűség kelyhének. A feltételes bizalomnál többre becsülöm a nyílt bizalmatlanságot.

Szenátus, 1924. dec. 5.

KORMÁNYZÁS. Az az érdemünk, hogy a kormányból egy eleven, lüktető szövet alkottunk, mely a nemzeti társadalom életérdekeiért dolgozik; de ez a kormány nem hagyja magát nevetséges párviadalszerű összeütközésekkel lépten-nyomon provokáltatni, mert ez a rendszer az ellenzéket szentté és sérthetetlenné tenné, minden jog fölött rendelkeznék, míg a kormánynak csak az volna a hivatása, hogy kényelmes és türelmes célpontul szolgáljon. Kijelentem, hogy ez teljesen öngyilkos elmélet és hogy ha ezen elméletben merül ki a szabadelvűség elmélete, akkor nyíltan antiliberálisnak vallom magamat.

Róma, 1924. jan. 1.

KORMÁNYZÁS. Kormányozni nagyon bonyodalmas feladat, mely minden nap súlyos problémák megoldását követeli meg. Minden nap új küzdelmet, új fáradságot, új felelősséget jelent. Ez a kormányzás, de mi a nemzetet nemcsak a mai olaszok érdekében kormányozzuk pedig már ez is sok volna, hanem a jövőendő nemzedékek érdekében is, mert a haza századokon és ezredekén át fog élni. Éppen ezért a vallásos kötelességérzésnek meg kell lennie minden vezetőben és minden közkatonában.

Pallanza, 1924. okt. 28.

INTÉZMÉNYEK. A politikai formákat nem lehet az örökkévalóság fogalma szerint helyeselni vagy megítélni, hanem kizárólagosan valamely nemzet szellemi színvonalának, mentalitásának, gazdasági helyzetének és szellemi erejének viszonylatai alapján.

Udine, 1922. szept. 20.

TÖRVÉNYEK. Előfordul néha, hogy szemére vetik a fasizmusnak, hogy megváltoztatja a törvényeket, törvényeket sért meg, s a törvények alkalmazásában néha ingadozások történnek. Meg kell különböztetni a törvényeket. Vannak erkölcsi természetű törvények, melyek valóban változtathatatlanok, így pl. hiszem, hogy a tízparancsolat, Mózes törvénye, lényegében véve változhatatlan. De vannak gazdasági törvények, melyek a nemzetek gazdasági életébe vágnak, melyek az egyének, csoportok, népek egymásközi viszonyaira vonatkoznak: e törvényeket nem lehet sem örökkévalóknak, sem változhatatlanoknak, sem tökéleteseknek tekintenünk.

Képviselőház, 1925. dec. 11.

LIBERALIZMUS. Azt mondják, hogy a szabadelvűség teremtette meg a mai Olaszországot. Lassan, ne túlozzunk. Én ellenben tagadom, hogy az olasz Risorgimento korában létezett volna szabadelvű párt, a szó mai modern értelmében. Voltak egyes liberális csoportok és áramlatok. De a szabadelvű párt mellett, melyet Camillo Cavour oly nagyszerűen képviselt, voltak éppen nem szabadelvű férfiak is, mint Mazzini, Garibaldi, a Bandiera-fivérek, Carlo Pisacane és társai, akik feláldozták magukat a szabadság és nemzeti feltámadás eszményéért.

A legutóbbi háború előtt legalább kétféle szabadelvű irány volt Itáliában: Antonio

Salandr  , aki a háborús beavatkozást követelte  g a "parecchio"-féle szabadelvűség. Nevetnem kell most ezeken, akik a tavalyi hóval kereskednek... A valóság az, hogy a háromszínű olasz lobogó a Monte Nevoson leng! De ha Dron ro városka*) szabadelvű-párti sugalmaz s nak engedelmeskedtünk volna, akkor a háromszínű lobogó legfeljebb csak a cervignanoi állomáson lengene, vagy talán legf ljebb csak Salorn ig jutott volna el.

Róma, 1924. május 24.

*) Giolitti választókerülete.

SZABADSÁG. Amikor azt olvasom, hogy a korlátlan szabadságot követelik, azt kérdem, hogy álomvilágban  l nk-e, vagy józan emberek között? Ha van történelmi dokumentum, akkor ez az, hogy az emberek  g sz története, kezdve a barlanglak kt l a civilizált, vagy magát annak nevez  emberig, az  g sz történelem tulajdonképpen a szabadság fokozatos korlátozását mutatja. A modern  llamokban, a műveltség terheltjei között kell, hogy állandóan korlátozzák a szabadságokat, ideértve a mozgási szabadságokat is. A korlátlan szabadságról sz l  felfogás egyoldalú, önkényes. A valóságban nem is létezik.

Milánó, 1924. okt. 4.

SZABADSÁG. J v k uraim, hogy kíméletlen logik mmal megf rjam az ellenzék legérzékenyebb részét, a veséjét, : a "szabadságot." Nézzünk szemébe ennek a bálványnak és  t lj k meg minden tartoz k ban. A szabadság eszméje nem lehet tökéletes, mert az életben semmi sem tökéletes. A szabadság nem jog, hanem kötelesség. Nem jogkiterjesztés, hanem hódítás; nem jelent egyenlőséget, hanem kivételes jogot. A szabadság eszméje változik az  d  múlásával. Van egyfajta szabadság a békében, mely már nem jelenthet szabadságot a háborúban. Van bizonyos szabadság a bőség  d szak ban, mely nem lehet ugyanaz a nyomorúság éveiben.  ll a harc, a nagy harc az állam és egyén között, az állam között, amely az  r k központosítására törekszik s az ettől való menekvésre törekvő egyén között; mert a magára hagyott egyén, aki sem szent, sem h s, vonakodik adót fizetni, a törvényeknek engedelmeskedni, háborúba menni.

Amikor a nemzet, mint tegnap és ma élethalál küzdelem közt  l, ti még mindig romboló  br ndjaitok után induln tok? De  n azt mondom: Ez  gy nem mehet!

Fasiszta kongresszus, Róma, 1924. május 24.

A NEMZET RS G. Az  ls  négy év alatt a nemzet rs g (milicia nazionale) szellemi és erkölcsi tekintetben megerősödött. Számtalan jelét adta a haza és a k rm nyzat iránti odaadásának. Kényes politikai feladatokat teljesítőt. Előkészíti az új nemzedéket a fegyverviselésre. Helyét méltóképpen tartja most és a jövőben a nemzet nagy és dicső fegyveres ereje között. A fasiszmus büszke ezen  rs gre. A nemzet, mely látja  rk d s ket a határokon, a hegycsúcsokon, a tengeren, vasutakon, a városokban, az új rend legfőbb biztosítékának és környezetéből val nak tekinti és szereti őket. A fasiszta milícia a nép önkéntes v d  rs ge.

MONARCHIA. A jelenlegi monarchikus forma tökéletes összhangban van a fasiszta uralommal. Uralkod nk, kit minden olasz rajongó szeretete vesz körül, kit n  érzékkel végzi h vat s t, egy kiváló uralkodó példájának megfelelően.

1926. dec. 7.

NACIONALIZMUS. A nacionalisták tőlünk sok kérdésben különböznek, de az igazságot ebben meg kell vallanunk, s ez az, hogy minden csatában, melyet megvívunk, mindenkor velünk voltak.

Udine, 1922. szept. 20.

ELLENZÉKIEK. Nem tagadjuk az ellenzék létjogosultságát. Nem kényszeríthetjük az összes olaszokat, hogy úgy gondolkozzanak, mint mi, hogy azt higgyék, amit mi, nem akarjuk a lelkek egy szintre hozását, mert az ilyen állapotba hozott Olaszország elviselhetetlen volna; de nem engedhetjük meg, hogy annyira erőszakot tegyenek az igazságon, hogy megtagadják törekvéseink egész tisztaságát s mindazt, amit végrehajtottunk. De mindenek felett nem engedjük és nem fogjuk sohasem megengedni, hogy lekicsinyeljék a mi 3000 halottunk feledhetetlen önfeláldozását, akik biztosítékai, még pedig nagy biztosítékai annak, hogy a fasizmus meg fog felelni dicső hivatásának.

Nápoly, 1924. okt. 15.

PARLAMENTARIZMUS. A parlamentarizmus válságát nem mi akartuk előidézni. A parlamentarizmus két nagyon súlyos, ha nem is halálos sebet kapott e korszak két jellegzetes faktorától: a fasiszta szakszervezettől és a sajtótól. A fasiszta szakszervezet külön testületekbe gyűjti mindazokat, akiknek külön és sajátos érdekeket kell védeniük, melyeket ki akarnak vonni a politikai testületek határozott illetéktelensége alól; a sajtó viszont a mindennapi élet parlamentje, s az a mindennapi szintér, ahol vagy egyetemi végzettségű emberek, vagy az élettapasztalatok és a gyakorlati élet, továbbá a tudomány emberei, olyan felkészültséggel vitatják meg az egyes problémákat, amilyent nem igen lehet találni a parlamenti padokban. A parlament nem képes az egész nemzet életét magába foglalni, mert a nemzetek élete óriási arányokban nehézkes és bonyodalmas. Mindez azonban nem azt jelenti, hogy teljesen meg akarjuk szüntetni a parlamentet. Ellenkezőleg, meg akarjuk javítani, tökéletesíteni kívánjuk, komolyabb dolgot csinálni belőle, s ha lehetséges, valami fenségeset.

Szenátus, 1923. jún. 8.

PARLAMENT. Az egész világon tisztában vannak vele, hogy a parlamenti rendszer, melynek megvolt a maga célja a 19-ik század néhány évtizedén keresztül, ma már képtelen megfelelni a modern művelődés mindinkább növekvő követelményeinek és gondolkodásának.

Képviselőház, 1925. nov. 18.

BELPOLITIKA. A belügyminisztérium tulajdonképpen rendőrmisztérium. Örvendek annak, hogy a rendőrség feje vagyok, éppen nem irtózom tőle s remélem, hogy minden olasz, elfelejtve bizonyos ősi ellenszenvet, elismeri a rendőrségben a társadalmi rend egyik legszükségesebb erejét.

Szenátus, 1922. nov. 27

POLITIKA. Nem lehet nemzeteket kormányozni vasidegek és acélos akarat nélkül. De a kormányzásnak ez a stílusa, mely az enyém és melynek összes felelősségét büszke önérzettel viselem, nem gátol meg abban, hogy a nép közé menjek, a néphez, amely dolgozik, amely szenved s nem zavarja a közrendet, a nép közé, mely a nemzetek nagyságának gránitalapja, a nép közé, nem azért, hogy az orránál vezesse, hanem azért, hogy testvéri szívvel őszinte igazságokat nyilvánítsak

előtte.

Palermo, 1924. május 5.

A PREFEKTUS. A prefektus, ünnepélyesen ismétlem, az állam legfőbb hatósága a vidéken. ő a központi végrehajtó hatalom közvetlen képviselője. Minden polgár és elsősorban azok, akiknek az a nagy tisztesség és legfőbb kiváltság jutott osztályrészül, hogy a fasizmus keretében teljesíthetnek katonai szolgálatot, tisztelettel és engedelmességgel tartoznak a fasiszta uradalom legmagasabb politikai képviselője iránt, rendelkezésre kell állniuk mindenkor, hogy könnyebbé tegyék nehéz feladatát.

Az új közigazgatási és testületi szabályrendelet szerint a prefektus hivatása az, hogy meggyéje élete élén álljon és tőle a vidék közléte irányítást, rendet, lendületet kapjon. Akkor is segítségére kell sietnie a lakosság szükségleteinek, ha ez nem nyilvánítja kívánságait valamely testület révén vagy gyűlési határozat formájában. Föl kell fednie a be nem vallott bajokat és nyomorúságokat, hogy annak erkölcsi és politikai eredménye legyen és meg kell mutatnunk a nép előtt, hogy a fasiszta állam nem valami rideg, önző, érzéktelen állam. Demagógia és megalázás nélkül jól kell tenni azokkal, akik azt megérdemlik.

A királyság prefektusaihoz intézett rendeletről, 1927. jan.

SZENÁTUS. Nemcsak ma, de jó néhány év óta nyíltan vallom, hogy a szenátust a nemzet egyik szilárd intézményének tekintem. Nem tartom felesleges intézménynek a szenátust, mint azt sokan kicsinyes demokrata nézőpontból mondják. Ellenkezőleg, a szenátus az állam egyik erőssége, tartaléka s az állami élet irányításának javára szolgáló, megfelelően örökös és szükséges szervezete.

Szenátus, 1922. nov. 6.

SZOCIALIZMUS ÉS HAZAFISÁG. A szocializmus alapvető elvei nem vezetnek a haza megtagadására. Jaurés felejthetetlen lapokat irt e tárgyról, melyek mind át vannak hatva szeretett francia szülőföldje iránti rajongásától.

1915. febr. 7. "Popolo d'Italia".

SZOCIALIZMUS. Mindaz, amit nagyhangon tudományos szocializmusnak hívnak, nem más mint csonka beállítást; csonka, szörnyűsége, színpadias és groteszk beállítás a "két engesztelhetetlen osztályra osztott emberiség"; csonka beállítás a "mindig növekvő nyomorúság és a tőke összpontosítása", amikor egész ellenkező processzusnak vagyunk szemtanúi és csonka beállítás végül a társadalmi egyenlőség elmélete.

Milánó, 1928. okt. 28

SZOCIALIZMUS. Akik. a jelenlegi szociális forrongásokban tisztán tudnak látni, azok előtt mindinkább kétségtelen valósággá válik, hogy a szocializmus és annak pótléka, a kommunizmus, végleg megbuktak. Megbuktak Oroszországban, megbuktak mindenütt. A mai társadalom már szívott fel annyit a szocializmusból, amennyit veszedelem nélkül lenyelhetett, de ahol többet vett be, ott már halálos veszedelemben forog!

A TESTÜLETEK ÁLLAMA. Az állam testületi. berendezése bevégzett tény. A harcképtelen, demo-liberális állam már a múlté. Helyébe lépett a fasiszta állam. Először fordul elő a világtörténelemben, hogy egy konstruktív forradalom, minő a miénk, békés úton valósította meg a termelés és munka mezején az összes nemzeti,

gazdasági és szellemi erők egyesítését, hogy azt közös cél felé vezesse. Először történik, hogy egy nagy, 15 testületből álló hatalmas szervezet létesült, amelyek mindegyikét az állam, mint legfőbb hatalom, egyenlő fokra helyezte és jogos érdekeiben támogatja. Most történik először, hogy a nép, mely különböző munkakörben dolgozik, ugyanazon fasiszta állam dolgozó és öntudatos munkás tagjává emelkedik fel.

Üzenet a fasisztáknak a testületi államrend ügyében 1926. május 19.

A FASISZTA ÁLLAM. A mostani uralom legmagasabb kifejezője a kormányzat, következésképpen minden, ami a kormánytól függ és a kormánytól származik, fasiszta. A fasisztáknak kétszeresen is fegyelmezetteknek kell lenniük, úgyis mint fasisztáknak és úgyis mint polgároknak. Ám nehogy felmerüljön a fasiszták között az a képtelen és groteszk feltevés, hogy a fasiszta kormány alkalomadtán elnéző lesz bárkivel szemben s így abba a demokrata, korlátolt és anarchisztikus gondolatvilágba essenek, amelynek kiirtásán mi tüzzel-vassal dolgoztunk. A fasiszta állam és a fasiszta kormány feje: a fasiszta forradalom feje.

Turati képviselőnek a fasiszta párt főtitkárává történt kinevezésekor elhangzott beszédből 1926. ápr. 7.

AZ ÁLLAM . Ami mozgalmunk központi eszméje az állam. Az állam a nemzeti testületek politikai és igazságügyi szervezete s különböző rendű intézmények sorozatában csúcsosodik ki.

A mi formulánk a következő: Mindent az államban, semmit az államon kívül, semmit az állam ellen.

Milánó, 1925. okt. 28.

AZ ALKOTMÁNY. Még mindig olyan az alkotmányunk, minő egy tizenkét éves gyermek ócska kis csíkos köténye, amelyet egy jól megtermett, húsz éves fiatalasszony akarna magára öltetni. Olaszország 48-ban nem létezett, a Piemonte egy erős, de kis és kezdetleges állam volt. A sajtó, a város, a nagyipar és közlekedés megszervezése csak keletkezőben levő tünetek voltak. Ma már ez a kis kötény szűk, rövid és rongyos. És mégis azt kiáltják: nem szabad hozzá nyúlni! Miután azonban szakadásokkal és foltokkal dolgozni nem lehet, tehát új ruhadarabot kell szereznünk. És ez nem is jelent még kezdetet, csak eszközt. Meg kell alkotnunk Olaszországban a laboratóriumok nemzedékét.

Margherita Sarfatti: "Dux" Mondadori, Milánó, 1926. 192. oldal.

AZ ALKOTMÁNY. Nagy tisztelettel viseltetem az olasz nemzet történetének minden jellemző epizódja iránt, de az alkotmány, uraim, nem lehet a gátja egész olasz nemzedékek fejlődésének. Maga Cavour is, az alkotmány közzétételének második napján mondta: "Az alkotmány módosítható." Ugyanazt az elvet vallották később Minghetti, Crispi, Bertani és sokan mások. Az alkotmányt az 1848-iki Piemontra szabták; ennek a Piemontnak sok érdeme van, de az alkotmány nem az ő érdeme. Nem Piemont volt az, amely adta az alkotmányt.

Az 1925. június 21-én lefolyt fasiszta kongresszuson elmondott beszédből.

AZ ÁLLAM. Crispolti képviselő azt mondta, hogy óvatosnak kell lennünk, amikor az alkotmányról beszélünk. Mi nagyon is óvatosak voltunk, eddig még nem nyúltunk hozzá; akkor fogunk hozzányúlni, amikor a nőknek a közigazgatásban való szavazati jogát fogjuk bevezetni. De szükséges megtalálnunk a helyes

középutat a rideg, halotti mozdulatlanság és az amerikai alkotmányok között, ahol, amint legutóbb egy könyvben olvastam, 15 év alatt 565-ször változtatták meg az alkotmányt. Már mondtam, hogy senki sem akar az alapfalakhoz nyúlni! De, a nemzet megnagyobbodott, a nemzet hatalmasabb lett, más intézmények, egész új nagyszabású testületek alakultak; ha mindezeket bevezetjük az alkotmányba, az állam fundamentuma hatalmasabbá válik. Véleményem szerint ugyanis az államnak a maga hatalmát mindjobban ki kell szélesítenie, ki kell terjesztenie a nép nagy tömegei fölött.

Szenátus, 1924. dec. 5.

AZ ALKOTMÁNY. Az alkotmányt, melyet szellemében igen tisztetek, nem tarthatom változtathatatlanak, abban a tudatban, hogy már csaknem minden pontjában meg volt változtatva, amint egy jogtudós kimutatta az összes változtatásokat 1848-tól napjainkig.

S tudják-e Önök, hogy miként született az alkotmány? A szicíliai Orlando képviselő úr közli velem, hogy az alkotmány inkább Palermóban született meg, mint Torinóban. Tudják-e önök, hogy tákolták azt össze? Az utolsó órában, mialatt Génua fellázadt, követelve a nemzetörséget s a jezsuiták száműzését, mialatt az alkotmánytervezetet Cavour az újságjában kalapálta össze. Francia nyelven szövegezték meg. A kiindulási pont volt ez s nem jelentett végállomást: kezdet volt és nem befejezés. S nem foglalhatta magában az egész jövőendő Olaszország történetét, mert a 48-iki Olaszország csak a Piemontból, Liguriából, Szardíniából és Szavojából állott. A mai Olaszország nagy, fenséges egység, nemcsak a 48 millió lakosa miatt, de mindazért is, amelyeket mindeddig alkotott. Mi nem akarjuk megsérteni azt, ami az alkotmányban az olasz újjászületés korának érintetlen hódítása. Mi nem akarjuk megsérteni ezen alkotmány szellemét, de ha lehetséges, s ha a parlament hozzájárul, az idők szellemével akarjuk összhangba hozni az alkotmányt, ahol az hiányos és tökéletlen.

Képviselőház, 1924. nov. 22.

AZ ALKOTMÁNY. Az alkotmány esküvel megerősített szerződés, amely bizonyos időben és helyen az uralkodó s a nemzet között jött létre. Az alkotmány azonban nem Nessus inge, nem is valami féttisszerű bálvány, melyet féltékenyen és óvatosan kell üveg alá rejteni. A népek haladnak, átalakulnak s az idők folyamán új szükségletek, új törekvések keletkeznek. Végtelenül tiszteljük az alkotmányt halhatatlan és sérthetetlen szellemében, de annak formája és betűje nem mondható megváltoztathatatlanak. Érdekes volna megállapítani, hogy a Costituzione Albertina hány változtatáson ment át 1848 óta.

Róma, 1927. május 24.

POLITIKAI TERMINOLÓGIA. A reakció és a forradalom megítélésénél van egy vezető iránytűm. Mindazt támogatom, ami nagyra teheti az olasz nemzetet, s viszont szemben talál mindaz, ami az olasz nemzet lealacsonyítását, megalázását, tönkretételét célozza.

Milánó, 1919. júl. 22.

POLITIKAI TERMINOLÓGIA. A különböző jobbpárti, balpárti, konzervatív, arisztokrata, vagy demokrata irányú politikai meghatározások az én szememben üres, iskolás jelszavakat jelentenek s arra szolgálnak, hogy egyesek bennünket néha

megkülönböztessenek s hogy mások bennünket gyakran zavarba hozhassanak.
Szenátus, 1922. nov. 27.

GONDOLATOK A FASIZMUSRÓL

FASISZTA PÁRT. A párt a fasiszta irányzat politikai és szellemi tartalékszervezete, míg a testületek: gazdasági tartalékai s a milícia: katonai védőserege. A párt hivatása, hogy az egész nemzetet fasisztává tegye felülről lefelé és alulról felfelé egyaránt és végül a pártnak kell szolgáltatnia a vezető fasiszta elemeket az uralom mindennemű nagyobb vagy kisebb intézménye számára. Óriási jelentőségű feladatok állanak előttünk, melyek mindenki munkáját megkívánják s mindenki dicsőségére szolgálnak.

Róma, 1926. április 7.

A Párt és ennek minden szerve a legmagasabbtól a legkisebbig, a forradalom befejeztével, nem lehet más, mint az állami akarat tudatos eszköze.

1927. január 1.

A FASIZMUS. A fasizmus jellegzetes olasz alkotás, mint ahogy a bolsevizmus orosz alkotás. Sem az egyiket, sem másikat nem lehet átültetni; egyik sem élhet máshol, csak szülőhazájában.

Sarfatti "Dux", Milánó, 1926.

Mi új elvet képviselünk az életben, mi a demokrácia, plutokrácia és a szabadkőművességgel szemben a határozott és tökéletes ellentétet képviseljük, szóval az 1789-iki halhatatlan eszmék hívei vagyunk. Sismondi, a nagy történetíró azt mondta, hogy azok a nemzetek, melyek történelmük egy adott pillanatában kézbe veszik a politikai irányítást, azt két századon át megtartják. S tényleg a francia nemzet, mely 1789-ben kezébe vette az irányítást, azt megtartotta 150 éven át. Amit akkor 1789-ben a francia nép cselekedett, ugyanazt tette most a fasiszta Olaszország, amely kezébe vette sorsa irányítását, a világ köztudatába új szempontokat vitt be s ezen irányító szerepét meg is fogja tartani.

Így állván a dolgok sora, ne csodálkozzatok, ha a "halhatatlan eszmék", mind ellenünk vannak: a testvéri érzés nélküli testvériség, az egyenetlen egyenlőség s a szeszélyek szerinti szabadság világa. De mi most is a harctéren vagyunk, ahol az ütközet nehéz és izgalmas volt; ám nagy jelentőségűvé vált, mert bár a régi olasz pártok maradványainak leverése hálátlan munka volt, mégis, amikor arról van szó, hogy új irányelveket kell széthintennünk a világban és azt győzelemre segítenünk, mindez olyan feladatot jelent, mely egy nemzetet vagy egy forradalmat a történelem örök életébe vezet át.

Róma, 1926. április 7.

A demokrácia megfosztotta a nemzeti életet a "stílus"-tól, míg a fasizmus visszaszerezte a színt, az erőt, a festőiséget, meglepetésszerűt, a misztikumot, szóval mindazt, ami csak számít a tömegek életében. Mi mindenféle hangszereken játszunk, kezdve az erőszaktól a vallásosságig s a kultúrától a politikáig.

Politikusok vagyunk, de harcosok is vagyunk. Szakszervezeteket teremtünk s harcolunk a tereken és utcákon is. Ez a fasizmus.

Milánó, 1922. október 5.

A FASISZTA ÁLLAM. A fasiszta és liberális állam főleg a következőkben különböznek egymástól: a fasiszta állam nemcsak védekezik, de támad is. S azok, akik künn rágalmakat szórnak ellenünk s bent aknamunkát folytatnak, azok tudják meg, hogy mesterkedésüknek igen súlyos következményei lesznek. Ne csodálkozzanak a fasiszta állam ellenségei, ha szigorúan fogok velük elbánni.

Szenátus, 1922. nov. 27.

A FASIZMUS. Azt hiszem, egy nemzet történelmében sincs oly vonatkozás, amely csak össze is hasonlítható volna a fasizmus történetével: egy kis párt, alig 40-50en, akik megsokasodtak, tömegekké váltak s kezükbe merték keríteni a hatalmat. De azon a napon, amikor átvették a hatalmat, egyben magukra vállaltak azt a rettenetes felelősséget, hogy egy 40 milliós nemzetet kormányozzanak.

Ha minden energiánkat egyesítjük s ha a felelősség érzetét lelkünkben ébren tartjuk, melyet a hatalom megszerzésével magunkra vállaltunk, azaz: a jelen és jövő nemzedék sorsának intézését, akkor nem téveszthetjük el célunkat.

Róma, 1924. aug. 8.

A fasizmus nem akar és nem is lehet a "testőrsége" az egyének vagy osztályok kiváltságainak, hanem egyedül az olasz nemzet biztos nagyságának és biztonságának nagy őrsége. Csak kishitű és rosszhiszemű emberek kételkedhetnek a mi hitünk szeplőtelen tisztaságában.

Mi nem kérünk semmit, de készek vagyunk mindent feláldozni s ha kell életünket is Olaszországért. S ha erősen kézben tartjuk Itália gyeplőjét, s ha szilárd elhatározással az egész nemzetet vasfegyelembé akarjuk szorítani, bizonyára nem történik ez oktalan és hiú ambíciókból, hanem egyszerűen azért, mert halottaink oly végrendeletet hagytak hátra, melyhez hűek akarunk maradni s mert érezzük, hogy oly igazságot képviselünk, amely ha külön tantétel elméleti formulájában még nem is nyert kifejezést, mégis az igazságot, egy formulát és a halhatatlan élet teremtő csíráját hordja magában.

Romagna népéhez, 1924. szept. 21.

Ma már a fasizmus pártot, milíciát, testületet jelent. De ez nem elég! Életcélá kell válnia, mindenkinek a fasizmus olasz katonájává kell lennie, mint ahogy össze nem téveszthetők az újjászületés és a latin korszak olaszai. Csak egy határozott életelv megalkotásával írhatjuk meg a történelem nagy lapjait; a napi események nem elegendők. S melyek ezek az életelvek? Mindenek előtt a bátorság, a rettenhetetlenség, a vakmerőség szeretete, a pacifizmus ellenszenve, az állandóan öntudatos, bátor fellépés úgy a köz, mint magánéletben, minden kényelem megvetése, a legnagyobb nyíltság, kerülnünk kell az alattomos és gyáva pletykákat, büszkének kell lennünk olaszságunkra a nap minden órájában; fegyelem a munkában és a tekintély tisztelete.

Róma, 1925. június 21.

Századok után ismét tanúi vagyunk azon tünetnek, hogy az olasz eszme körül a világ két pártra szakadt: Tokiótól New Yorkig, északtól délig, minden világrészben, minden országban vitatkoznak a fasizmus mellett és ellen. S midőn kijelentem, hogy a külföld nem másolhatja le a fasizmust, a történelmi, földrajzi, gazdasági körülmények különbözősége miatt, mégis meg kell állapítanom, hogy a fasizmus oly életigazságokat rejt magában, amelyeknek egyetemes jellegét nem lehet

letagadni.

Képviselőház, 1925. nov. 18.

A fasiszmus tulajdonsága olyan, hogyha valakinek a lelkét megfogja, azt többé el nem engedi. Négy év után is, mely idő alatt a fasiszta kormány gigászi munkát végzett a közélet minden terén, még mindig a vár falán vagyunk mindnyájan, kezdve attól, aki itt szól önökhöz, a hű, harcra kész katonák egész seregével. Sem ellenem, sem ellenünk kárt tenni nem lehet.

A fasiszmus nagyszerű erőt jelent, amelyet nem lehet beszennyezni a zsarnokság jelzőjével, mert nem lehet zsarnokság ott, ahol egy millió ember iratkozik be egyetlenegy pártba, három millió más szervezetekbe és 20 millió polgárt ellenőriz az állam, akik elismerik, hogy őket az állam támogatja és védelmezi. Ha volt valaha igazi demokratikus uralom, vagyis népállam, úgy a mienk az. De a mienk nem megalkuvó, gyáva s a tömegek aljas indulataiból táplálkozó demokrácia, mely mindig fél, különösen akkor, ha volt egy kis bátorsága. Nem értünk egyet azzal a szabadelvűséggel, mely a hatalmat arra használja fel, hogy a nemzeti célok, és a társadalmi osztályok közti érdekellentétekből éljen. Ezt mi mind megvetjük, mint az olasz erények romboló elemeit. Nyíltak vagyunk elhatározásunkban, épp úgy mint ellenállásainkban. Ez a titka a mi győzhetetlenségünknek.

Perugia, 1926. okt. 5.

KIHÁGÁSOK. Kijelentem ezen gyülekezet előtt, hogy figyelemmel kísérek minden legkisebb eseményt is, egy sem kerüli el figyelmemet s rendeletet adok ki, hogy tartóztassák le mindazokat, akik még mindig követnek el törvényellenes kihágásokat. Kímélet nélkül fogok eljárni, mert így nemcsak az egész nemzet érdekében cselekszem, mely mindenek fölött áll, de a fasiszmus érdekében is, mely forradalmat csinált, rendelkezik minden hatalom felett, s semmi szüksége sincs visszatérnie az esztelen s gyakran törvényellenes kihágásokra.

Képviselőház, 1924. nov. 22.

A FASISZTA OSZTAGOK (SQUADRISMO) ÉS MILÍCIA. A squadrismo rendszere eszköz volt csupán, így nem lehet végleges s 3 évvel a "Marcia su Róma" után nem támadhat fel újra, hogy túlélje önmagát. A squadrismo a fasiszta ellenforradalom fegyvere volt s a párt céljainak megvalósítására szolgált, egy bizonyos történelmi pillanatban a fasiszmus része volt és ennél nem több. Az itt-ott még fennmaradt squadrista elemeknek be kell olvadniuk a milíciába már csak a fegyelem miatt is, abba a milíciába, mely a fasiszta forradalom eredeti és nagyszerű alkotása, igen fontos célokkal s amelynek az olasz nép nagyszabású katonai iskolájává kell válnia és az is lesz.

A fasiszta párt katonai szervezete ez idő szerint csak a milícia lehet, melyet ismételten a fasiszmus arisztokráciájának nyilvánított ki. A többi álkatonai alakulatok mesterkéltek, mint minden, ami egy megváltozott történelmi légkörben akar élni, azonban ártalmasak a fasiszmusra, amelynek nem elvesztegetni, de inkább összpontosítani kell az erejét, a fokozott ellenőrzés és irányítás céljából.

Gerarchia, okt. 25.

Most, hogy az állam minden megtorló és védelmi eszközzel fel van szerelve, a maradványoknak el kell tűnniük.

A squadrismóról beszélek, mely 1927-ben már idejét múlta tünet, s amely mindazonáltal zavargó módon jelentkezik időközönként a nyilvános izgalmak alkalmából. Véget kell vetni a kilengéseknek. Nemcsak a kis helyi kilengések kirobbanása árt a kormánynak és haszontalan és veszedelmes bosszúállások magvát hintik szét, de az előbbieknél is súlyosabb kihágások és események kitérőjét jelenthetik. Tehát jó lesz figyelmeztetni azokat, akiket illet, hogy bármi történjék velem vagy körülöttem, az erőszakosságok, megtorlások, rombolások korszaka befejeződött.

Utasítások a prefektusokhoz, 1927. jan.

E R Ő S Z A K . Mi az erőszakból nem csinálunk iskolát vagy rendszert és éppen nem találunk benne műélvezetet. Erőszakosak vagyunk, ha szükség van rá. De kell, hogy a fasiszta irányzatnál szükséges erőszaknak egy tisztán arisztokratikus, vagy ha jobban tetszik, sebészeti stílusát megőrizzük. A mi büntető intézkedéseinknek s mindazon erőszakosságoknak, amelyek a sajtót foglalkoztatják, mindenkor az igazságos büntetés és jogos megtorlás jellegével kell bírniuk. Mert a külső ellenséggel folytatott harc után, legelsőként mi tartjuk elszomorítónak, hogy azután a belső ellenség ellen forduljunk, akik akarva nem akarva tulajdonképpen szintén olaszok. Azonban mindaddig, míg arra szükség lesz, teljesíteni fogjuk ezt a nehéz, hálátlan feladatot.

Bologna, 1921. ápr. 3.

Nekünk az erőszak nem jelent sportkedvetlenséget, sem szórakozást, Nekünk az erőszak körülbelül olyan, mint a válságos, súlyos történelmi időkben a háború, de az álomkép, melyet szívünkben hordunk, a békés, dolgos, egyetértő Olaszország álomképe, melyben mindenki egy anya fiainak érzi magát a közös sors tiszta tudatában.

Cremona, 1924. okt. 9.

Tudjátok-e mit gondolok az erőszakról? Az én szememben az erőszak teljesen erkölcsös, erkölcsösebb a megalkuvó és átmeneti egyezkedésnél. Azonban, hogy az erőszak magában hordja a maga nagy erkölcsi erejének igazolását, szükséges, hogy mindig egy eszme irányítsa és sohasem alacsony tervezgetések vagy aljas magánérdekek.

A római fasiszta kongresszuson elmondott beszédből, 1925. jún. 21.

ERŐSZAK. Ha az erőszak egy rákbeteg helyzet megoldását jelenti, akkor az erkölcsös, szentséges és szükséges. Viszont szükséges az is, hogy a mi erőszakunknak speciális fasiszta jellemvonásai legyenek. Tíz ember erőszakossága egy ellen megvetendő és elítélendő. Megvetjük az ok nélküli erőszakot. Van szabadító erőszak s van erőszak, mely szolgásgba hajt. Van erőszak, mely erkölcsös s van erőszak, mely ostoba és erkölcstelen. Az erőszakot csakis a megfelelő pillanatban kell alkalmazni és nem lehet cél az, hogy belőle iskolát, elméletet vagy sportot teremtsünk.

Udine, 1922. szept. 20.

Említettem, hogy az erőszak erkölcsös, ha az időszerű, ha sebészeti alapon működik és ha lovagias. Mihelyt a fasiszta forradalmi párt vette kezébe a hatalmat, azon perctől kezdve az erőszaknak úgy eszközeiben, mint céljaiban kizárólag a magasabb állami szempontokat kell tekintetbe vennie, legfeljebb arról kell

gondoskodnia, hogy ezen esetleges állami erőszak gyakorlására "rokonszenves" környezetet teremtsen és tartson fenn. Az egyéni és nem ellenőrizhető erőszak ellentétes a fasiszta elvvel. Igaz, hogy minden forradalomnak vannak sötét és igen sötét eseményekről szóló lapjai. Annak a francia forradalomnak, melyből a demokratizmus halhatatlan eszméi születtek, számtalan példátlanul vad eseménye volt. Semmi sem volt szent előtte. Sem emberek, sem nők; sem öregek, sem gyermekek. Sem a falvak, sem a városok, sem a gazdagok, sem a szegények. Allandóan nyakazták le az embereket. Egész vidékeket pusztítottak el. Ellenségeiket ezerszámra gyilkolták le a börtönökben, ezerszámra dobálták őket a folyók hullámaiba. Halálba küldtek oly költőt, mint Chénier, oly vegyészt, mint Lavoisier. Száműzték Krisztust, bálvánnyá tették az Észet. Az elhagyott oltárokon s elpusztított kolostorokban százával mészárolták le a papokat és szerzeteseket. A rémuralom augusztusi és szeptemberi napjai borzalommal töltötték el a lelkeket. A demokráciának letagadhatatlan keresztsége volt ez és vérfolyamok kellettek az uralomra juttatásához. A fasiszta forradalomnak másfajta a stílusa. A három év előtti kis erőszak, a "Marcia su Roma" alkalmával, a január 2-iki nyilatkozat s a kormány intézkedése után, amely leszerelte az ellenzéket, túl könnyű lett volna ahhoz, hogy hősie legyen s nagyon káros lett volna minden további akció. Ki lehet felelős az ily erőszakért? Ki tudja azt ellenőrizni? Ki állíthatja határozottan, hogy nem valamely aljas magánérdeknek, sötét bosszúnak és ki nem elégített bűnös hajlamnak áll szolgálatában?

Az ily erőszak nem könnyíti meg a kormány tevékenységét, ellenkezőleg, azt kompromittálja.

Az olasz nép egyes rendkívüli esetekben megérti az erőszakot, az állam erőszakát, mely annak fegyveres erején keresztül nyilvánul meg, nem pedig az egyéni erőszakoskodások túlzásait.

Gerarchia, 1925. okt.

A MUNKA PROBLÉMÁI

MEZŐGAZDASÁG. Ma uraim, a mezőgazdaság történetének nagyjelentőségű és fenséges ünnepnapja van. A régi Rómában április 19-ike volt az utolsó nap, melyet Ceres istennőnek szenteltek. "Megtisztítjuk a réteket és mezőket", énekelte a költő, aki ez alkalomból szintén vallásos érzéssel ünnepelt, mert nemcsak a művelődés anyagi előnyeit tulajdonította a földművelésnek, de a legmagasabb művészetek eredetét is, melyek arra születtek, hogy az emberek súlyos gondjait elfeledtessék. Uraim, úgy gondolom, hogy e megemlékezést nem ünnepelhetjük meg méltóbban, mint Ceresnek e modern templomában, melyet III. Viktor Emanuel magas bölcsessége adományozott Rómának és a világnak. Igaz ugyan, hogy ebben nem tartanak istentiszteleteket s nem énekelnek ősi szertartás szerint vallási énekeket. Igaz ugyan, hogy Tibullus szárnyaló költészetét a napi munka szürkesége váltja fel, de igaz az is, hogy ezekből az ősrégi szertartásokból, ennek a népnek s költőinek énekéből, mellyel Ceresben a kalász és a műveltség istennőjét tisztelték, hosszú századokon keresztül az önök kezébe jutott az olasz király öfelsége részéről átadott örökség, amely felett az önök szeretete és lelkesedése öröklik.

S való igaz az is, hogy a hármaskalász, az önkjelképe egyben tündöklő jelképe ennek a megszentelt hagyománynak is. Mindazok, akik ma itt tanácskozássra gyűltek össze, bizonyára magukkal hozták az egyetértésnek s a polgári együttérzésnek az anyaföld termékenyítő ereiből fakadó józan felfogását az anyaföldéből, honnan minden születik s hová minden visszatér, magában hordozva a világ újjászületésének csíráit. Sajnos ezt az újjászületést sok gazdasági és erkölcsi akadály hátráltatja; ez egyrészt a földéhség, mely különböző országban széles néprétegeket sújt, s megnyilvánul a mezőgazdasági kivándorlásban, veszélyeztetve a társadalmi erők egyensúlyát s a különböző társadalmi osztályok viszonyát. A másik ok pedig a nyersanyagtermelés rendkívül súlyos problémája, melynek megoldásán nagyrészt a mezőgazdasági termelés s annak elosztó szervei vannak hivatva segíteni. S ugyancsak nem kevésbé fontos kérdés a munkanélküliség kérdése, amely könnyebben volna megoldható, ha az elhanyagolt vagy rosszul művelt földterületeken osztanánk meg, hogy bővebb terméseredményeket érthessünk el s így a földhozam emelkedése révén a földművelő népesség jólétét növeljük.

A föld felé kell tehát a népek reménységének és energiájának fordulnia, hogy a bőségnek ebből az eredeti és mindig meg-megújuló forrásából merítsék azt az újjáteremtő erőt, mely egyedül adhatja vissza a világ nyugalma és boldogulása lehetőségét.

Róma, 1926. ápr. 19. A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetben elmondott beszédéből.

A mezőgazdaság adja meg a társadalmi jólét egész épületének alapját; egyéb termelési ágak a maguk nagyszerűségében jobban hathatnak ránk, talán hamarabb hoznak nagyobb nyereséget, de egyik ág sem ilyen fenséges és életbevágó. El lehetne képzelni, hogy az emberiséget megfosztanák minden hatalmától és nagyszerű szerzeményeitől, de amíg az emberiség élni fog, nem szakíthatják el az áldott anyaföld megművelésétől, mert az nélkülözhetetlen az élet fenntartásához. A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetben elmondott beszédéből, 1924. május 2.

A TŐKE. A fasiszta szakszervezeti intézmény egy másik lényeges pontja: a tőke történelmi hivatásának elismerése. Ebben a pontban teljesen szocialistaellenesek vagyunk. A szocialista tanítás szerint a kapitalizmus a szörnyeteg, a vámpír, a rabszolgatartó. A mi tanításunk szerint mindez csak ponyvairódalom; ezenfelül a tőkének a maga jó és rossz tulajdonságai mellett is több százados múltja van s bizonyos, hogy ahol megsemmisítették s fizikailag is tönkre tették, ott új életre kelt. Hamis volt a szocializmusnak az a felfogása, mely a tőkét bizonyos egyénekben személyesítette meg, s azt nyilvánította ki, hogy ezek az egyének a szegény proletárok kizsákmányolásából éltek. Mindez nevetséges.

A modern kapitalisták ipari hadvezérek, igen nagy szervezők, s olyan emberek, akik úgy polgári, mint gazdasági tekintetben nagyon magas felelősségérzettel bírnak és kell is, hogy azzal bírjanak, mint a magán, mint a gazdasági életben; olyan emberek, akiktől száz és százezer munkás sorsa, jövője és munkabére függ. Mit követelhetnek ezek az emberek? Az ő munkájuknak sikere a nemzet sikere is. Az ő egyéni nyereségeik? De van egy törvény s ez a következő: lehetséges végtelen

gazdagságokat gyűjteni, ám azok élvezetének lehetősége határolva van. A szocialista irodalom egyik legnevezetesebb állítása, hogy az emberiség boldogsága kizárólag anyagi szükségleteinek többé vagy kevésbé tökéletes kielégítéséből áll; ez abszurd állítás. A kapitalizmusnak olyan szerepe van a gazdasági életben, amelyet a fasiszta szakszervezet teljes mértékben méltányol. Szenátus, 1926. márc. 1.

KAPITALIZMUS. A kapitalizmus nemcsak "kizsákmányoló gépezet", amint azt egy korlátolt szocialista beállítást elhíttetni akarja; a kapitalizmus szellemi felsőbbiség, hierarchia, nemcsak a gazdagságnak kapzsi gyűjtőmedencéje; ellenkezően, általa történik az értékek szakszerű feldolgozása, kiválasztása, elrendezése és pedig már hosszú századok óta. A jelentősége ma pótolhatatlan. Így történik, hogy Oroszország fagyos egén, mind jobban elhalványul a kommunizmus csillagfénye, a kommunizmusé, ezen életképtelen elméleté, amely mindig nyomon kísérté a nyomorúság korszakait s azután előtörnek Vanderlip és Stinnes, e két gazdasági hadvezér nevei s munkába lép a termelés azon kiváló megszervezettsége, melyet "kapitalizmusnak" nevezünk.

Vannak, akik azt gondolják s mi azok közé tartozunk, hogy a kapitalizmus történetének még csak a kezdetén vagyunk és hogy a szószerinti nagy jelentőségében vett "kapitalizmus" kifejlődése még eddig nem történt meg. Óriási földrészek, mint Ázsia és Afrika, Amerika és Ausztrália nagy részei még nem kerültek munkája hatáskörébe. A kapitalisztikus műveltség még alig hogy európai, s máris arra van hivatva, hogy az egész világra kiterjedjen. A proletariátusnak vállalai még nagyon is gyengék ahhoz, hogy ezt az óriási feladatot magára vállalja. Mind jobban kétségtelenné válik, hogy a proletariátus meg fog egyezni a "kapitalista" kisebbséggel, egy adott pillanatban megosztják a szerepeket s kizárják maguk közül a jobbszélső és balszélső oldalon nyüzsgő élősdiakat, akik a termelés rovására élnek.

Diuturna. 311. oldal.

FÖLDMŰVELŐK. A kormány a földművelő népet háborúban és békében úgy tekinti, mint a haza boldogulásának alapvető erejét.

Róma, 1925. okt. 11.

MUNKA. Mi lelkiileg testvéreknek érezzük magunkat mindazokkal, akik dolgoznak, de nem csinálunk lehetetlen megkülönböztetéseket, nem részesítjük előnyben a kalapácsot a szellemmel szemben. Szerintünk mindenki dolgozik. A csillagász, aki tornyában a csillagok állását vizsgálja, dolgozik a jogász, az archeológus, a lelkész, sőt a művész is dolgozik, amikor növeli az emberiség javát szolgáló szellemi birtokállományt. Dolgoznak a bányászok, tengerészek és földművesek is. Mi azt akarjuk, hogy mindezen munka kölcsönösen kiegészítse egymást s hogy a szellem és anyag között, a szellemi és testi munkás között a nemzeti összetartozás és egyetértés érzése megvalósuljon.

Bologna, 1921. ápr. 3.

MUNKÁSOK. Ne feledjétek el, hogy én őszintén barátotok vagyok. Mint barát szigorú vagyok ugyan s nem szoktam hízelkedni azok példájára, akik titeket nagyobbaknak akarnak feltüntetni, mint amilyenek vagytok. Olyan barát vagyok, aki méltányolja jogaitokat, de aki ki is mondja, hogy jogaitok csak a végzett

munkával lehet megfelelő viszonylatban. Mazzini nem tett különbséget jogok és kötelességek között, hanem úgy tekintette ezeket, mint tökéletesen hasonló nemű fogalmakat. A jog nem lehet más, mint a végzett kötelesség eredménye.

Teljesítsétek kötelességeiteket és akkor úgy most, mint a jövőre nézve jogosan igényelhetitek érdekeitek védelmét a fasiszta nemzeti keretben.

Dalmine, 1924. okt. 27.

MUNKÁSOK. Ti munkások, gyakori megtevesztésnek áldozatai voltatok, azonban ismétlem, hogy az általam képviselt kormánynak és fasizmusnak semmi érdeke sincs a dolgozó munkások ellen cselekednie. Ez botorság volna. A munkásosztály Olaszország jövőjének ereje, biztonsága és reménysége.

Legnano, 1924. okt. 5.

MUNKÁSOK. A dolgozóké lesz az elsőség, mert a holnap nemzete a dolgozók nemzete lesz és nem az élősdié.

Róma. 1923. jún. 19.

Igazságos dolog, hogy a munkások védekezzenek és szervezkedjenek, hogy életfeltételeiket nemcsak anyagi, de erkölcsi tekintetben is megjavítsák, de hogy ezt tehessék, nem szükséges a nemzetközi ábrándokat követniük s nem szükséges megtagadniuk a hazát és nemzetet, mert képtelenség 8 mindenekelőtt vétkes és bűnös felfogást jelent az, hogy valaki megtagadja a saját szülőanyját.

Róma, 1928. jan. 25.

MUNKÁSOK. Büszke vagyok arra, hogy munkásszülők fia vagyok. Büszke vagyok arra, hogy két kezemmel kerestem kenyeremet. Átéltam a munkások minden testi fáradságát. Amikor én dolgoztam, a munkanap 12 órából állott Ma csak 8 óra. Ezt senki el nem veheti tőletek, s ha valaki az ellenkezőjét állítja, tudva valótlan mond.

MUNKÁSOK. Az az Olaszország, amelyet lelkünkben kiterveztünk és amelynek fejlesztésén napról-napra törhetetlen hittel és akarattal dolgozunk, az erő és bölcsesség nagyszerű alkotása lesz. És meg lehetek győződve, hogy ebben a munkás Itáliában minden munka, úgy a szellemi, mint a testi munka a legelső helyen fog állni.

A Genovai kikötőmunkások előtt elmondott beszédből. 1922.

MUNKÁSOK. A munkások azt hitték, hogy nekik a nemzeti életen kívül kell állniuk és hogy azon kívül állhatnak. Ez nagy tévedés volt. Sőt ellenkezőleg, nektek kell a nemzet testvére-lelkévé válnotok, nehogy mindnyájunk közös érdeke és munkája nyomorultul kárba vesszen.

A lombardiai acélmunkások előtt elmondott beszédből, 1922. dec. 7.

O S Z T Á L Y H A R C . Az osztályharc előfordulhat ugyan néha epizódszerűen egy nemzet életében, de nem válhat mindennapi rendszerré, mert ez a nemzeti vagyon tönkretételét és általános nyomorúságot jelentene.

A dolgozók és munkaadók között s a munka és termelés szellemi irányítói között elkerülhetetlen és szükséges a békés polgári együttműködés és az, hogy szellemi felsőbbiségek (hierarchia) legyenek felettük. Ezen irányelv mellett mindnyájan boldogulni fogtok s így juthatunk a nemzeti nagyság és fejlődés tetőpontjára.

A polesinevidék parasztjaihoz. 1923. jún. 3.

T Ö M E G E K . Én nem imádom az új bálványt, a tömeget. Ez a demokráciának és szocializmusnak alkotása. A sokaságot úgy állítják be, hogy azok döntenek az igazság kérdésében. Éppenséggel nem! Gyakran az ellenkező az igaz, azaz a mennyiség ellentétben van a józan ésszel. Minden esetben a történelem azt bizonyítja, hogy mindig a kezdetben csekély számú kisebbségek gyakorolták a legnagyobb befolyást az emberi társadalomra.

Udine, 1922. szept. 20.

A T Ö M E G E K . A polgárságnak számot kell vetnie azzal, hogy a nemzetben helyet foglal a nép, egy dolgozó tömeg és nem lehet a nemzeti nagyságra gondolni akkor, ha ez a dolgozó tömeg akár nyugtalan, akár tétlen marad. A fasizmus feladata az, hogy a dolgozó népből egy szerves egész alkosson a nemzetben és hogy rendelkezésre álljon a jövőre nézve, amikor a nemzetnek szüksége lehet a tömegre, épp úgy, mint a művésznak szüksége van a nyersanyagra, hogy műremekét megalkothassa. Sikeres külpolitikát csinálni csak oly tömeggel lehet, amely hivatását betölti úgy a nemzeti életben, mint a történelemben.

Kivonat ugyanazon beszédből.

TERMELÉS. Ismétlem, hogy szükségünk van a termelés minden tényezőjére. Szükséges a tőke, szükséges a technika, szükséges az iparosság. E három elem egyetértése adja meg a társadalmi békét; a társadalmi béke adja a munka folytonosságát, a munka folytonossága pedig az egyéni és általános jólétet. Ezen elveken kívül, ismételten és teljes határozottsággal hangsúlyozom, nem lehet más, csak pusztulás és nyomorúság.

A dalminói munkásokhoz, 1924. okt. 27.

PROLETARIÁTUS. A proletáriátus jövője akarat és képesség kérdése, azonban nem egyedül az akaraté s nem egyedül a képességé, hanem a képességé és akaraté együttvéve.

Dalmino, 1919. márc. 20.

PROLETARIÁTUS. Mi nem tartjuk kizártnak, hogy a proletáriátus képes legyen más társadalmi értékek helyébe lépni, de meg kell mondanunk a proletáriátusnak: mielőtt egy nemzetet akarnál vezetni, kezd el a saját magad kormányzásán. Kezdd technikai képességeid révén, de még inkább erkölcsi tekintetben, mert a kormányzás félelmetesen bonyolult, nehéz és súlyos feladat. A nemzet millióinak és millióinak érdekei ellentétesek egymással és nem rendelkezünk oly magasabb lényekkel, akik képesek volnának a sok széthúzó érdek kiegyenlítésére és így egységes és életképes fejlődés létrehozására.

Trieszt, 1920. szept. 20.

MUNKABÉREK. Ami a munkabérek kérdésében történt s meglepetést keltett bejelentést illeti (amelyre nézve az "Epoca" Corbini képviselőnek szemrehányásokat tett), elég azt megjegyezni, hogy az nem jelenti a munkabérek leszállítását, hanem nyílt kérdést arra az esetre, ha ennek sürgős vagy súlyos szüksége felmerül. A fasizmus nem ígérhet és nem is kötelezheti magát egy végtelen béremelésre, mert ez a gazdasági érdekek súlyos megbénítására vezethet. Másrészt a fasizmus nem fogadhat el oly munkabércsökkenést sem, amelyet a munkaadók önzése vagy szeszélye állapítana meg; de azt elfogadja, amint

elfogadták a szocialisták az általános sztrájkok katasztrófája után: amikor az ipar általános válsága követeli, hogy a munkabéreket leszállítsák s ezáltal a termelést megmentse. A bőség éveiben lehetséges béremelési ígéretek tenni, de nem a mai időkben. Ma arról van szó, hogy az áldozatokat mindkét részen egyformán viseljük; a fasiszta szakszervezeti irányzatnak íme ez az álláspontja.

Diuturna, 465. sz.

SZINDIKALIZMUS. Szükséges, hogy a szakszervezeti mozgalom megszabaduljon az előítéletektől. Ez nem lehet sem osztálymozgalom, sem osztályellenes mozgalom. Napról-napra új feladatai keletkeznek, amelyeket saját eszközeivel törekszik megoldani. Együttműködő irányú a társadalmi együttműködés hívei között és nem az, amikor olyan egyéneket, csoportokat, szervezeteket talál, amelyek az együttműködésről nem akarnak tudni. Ezen a téren is az történik, ami a nemzetek között: szeretik a békét, de ez a körülmény nem zárja ki a háború eshetőségét. A béke, mint rendszer, mint irányzat, mint lelkiállapot helyes, de holnap mindez nem számít többé. Ha olyan egyénekkal, olyan csoportokkal, olyan szervezetekkel állunk szemben, amelyek nem veszik tekintetbe s nem becsülik a munkát és a nemzet érdekeit s akiket durva önzés irányít, akkor meggyőződhetünk róla, hogy a haza nevére való hivatkozás nem elegendő többé. A fasiszta szakszervezeti irány nem zárja ki a maga részéről a harcot. Ha kizárná, akkor életének egy fontos tényezőjét zárná ki.

Ti, különböző pártjai a nemzetnek! A nemzet színvonalához kell alkalmazkodnotok. Ha az általános nemzeti vagyoni színvonala lesüllyed, lesüllyed az élet színvonala is.

A szakszervezeti kongresszusán elmondott beszédből, 1924. nov. 26.

A FASISZTA SZINDIKALIZMUS. A fasiszta szakszervezeti intézmény nem jelent dogmát, sem hittételt, nem keres távol eső célokat s nem foglalkozik gazdasági és társadalmi előítéletekkel. A fasiszta szindikalizmus feladatul tűzte ki maga elé a mezőgazdasági és ipari termelésnek a lehető legcélszerűbb és a leggyümölcsözőbb alapon való megszervezését. Ha fejlesztjük a termelést, gyarapítjuk a fogyasztásra szánt javakat s gyarapítjuk a tömeg jólétét. Ha az eredmény létrejön, mi sem természetesebb, mint hogy bizonyos versengés támad azon elemek között, amelyek azt létrehozták; ha ez előbb történnék, romboló hatással volna. A termelési folyamat a legszorosabb együttműködést kívánja meg a munkaadók és munkások között. A fasiszta szakszervezeti irányzat válogatós, nem keresi a tömegeket, de nem oly ostoba, hogy visszautasítsa azokat, amikor önként jönnek hozzá. A fasiszta szakszervezeti irányzat nem hízeleg a tömegnek, nem ruházza fel őket minden erénnyel s minden szentségekkel, mint a szocialisták teszik, akik mindig készek a dolgozó tömegek minden eszközzel való izgatására. A fasiszta szindikalizmus nem zárja ki, hogy egy nem távoli időpontban a termelők szervezetei válhassanak egy új típus sejtjeivé, de tagadja azt, hogy a proletáriátus manapság képes legyen a saját külön műveltségi típusa megteremtésére. A fasiszta szindikalizmus nem híve a katasztrófa-megállapításoknak és jövődöléseknek és nem hiszi, hogy az európai kapitalizmus ne lenne képes a mai válságokból kilábolni. De bármint történnék is, ha a vagyonos osztályok nem menthetik meg Európát, nem mentheti meg semmi esetre a munkásság sem, még kevésbé a

különböző szocialista pártok.

Diuturna, 466. 1.

A FASISZTA ÉS A VÖRÖS SZAKSZERVEZETI IRÁNYZAT. Ismételten meg akarom határozni a mi szakszervezeti irányzatunk jellegét. A miénk a vörös szakszervezeti irányzattól. egy alapvető pontban különbözik és ez a következő: hogy nem akarja megsemmisíteni a tulajdonjogot. Amikor a munkaadó a vörös szindikátussal kerül szembe, harcba kerül azzal a szervezettel, amely állandóan a munkabér emelését követeli s végeredményben az a célja, hogy felfordítsa a helyzetet, vagyis megszüntesse a tulajdonjogot. Sokat lehetne vitatkozni a "tulajdonjog" kifejezése felett, de ennek most nincs itt az ideje. A mi szindikalizmusunk választékos, meg akarja javítani a zászlói alá sorakozó osztályok helyzetét s nincs más, nem lehet és nem is szabad más végcéljának lennie. A mi szindikalizmusunk a társadalmi együttműködés híve a mostani termelési rendszer szerint; a társadalmi együttműködés elsőrendű híve, amidőn a cél: a termelés s a nemzeti vagyon fejlesztése, de nem kollaboracionista, nem híve az oly irányú együttműködésnek, amikor a szerzett vagyon szétosztásáról van szó. De akkor is, ha mindkét részről fennforog a kölcsönös jó szándék, az együttműködésnek meg kell nyilvánulnia, vagyis az átmenetnek, amely helyreállítja az egy időre megingott egyensúlyt. Képviselőház, 1925. dec. 11.

A HADSEREG, A HÁBORÚ, A GYŐZELEM A GYŐZELEM ARISZTOKRÁCIÁJA.

Olaszország, más nemzetektől eltérően, sértetlenül meg tudta őrizni a hadviseltek szervezeteiben a győzelem nagyszerű erkölcsi örökségét. A hadiözvegyek, árvák, a rokkantak szövetsége, az aranyérmesek, a kékszalagosok, a frontharcosok és önkéntesek nemzeti egyesülete stb. a kormányzat szempontjából igen becses erők összességét alkotják. Mindezek az olasz nép millióinak önzetlen és odaadó támogatását jelentik a kormányzat részére. Az olaszok a háborúban sok százezernyi hősi halottat vesztek. Az olaszok harcoltak és véreztek negyven hónapon keresztül és testükön viselik a teljesített kötelesség és áldozatkészség jeleit. Róma, 1927. jan.

A BERSAGLIERIK. Amikor látom Lamarmora fiainak tollas kalapját, húsz évesnek érzem magam. Büszke vagyok arra, hogy hozzátok tartoztam a béke és háború éveiben! És amidőn a háború után arról volt szó, hogy redukálják a bersaglieri hadtestek számát, e tervnek ellenszegültem, mert azt úgy tekintettem, mint a Haza érdekeinek súlyos megsértését.

A bersaglieri kaszárnnyában elmondott beszédből. Róma, 1925. aug. 13.

A HÁBORÚ ELESETTJEI. Ezek a lapok szentek, mint Krisztus evangéliuma. Ezek a lapok szintén a dicsőség, hősiesség, fájdalom, szeretetnek isteni és emberi hőskölteményeit foglalják magukban. Maradjanak a késő nemzedékeken át a legnemesebb példaképek gyanánt s örökké szíveinkbe vésve mindazon hősök nevei, akik feláldozták magukat, hogy minél nagyobbá és szebbé tegyék a hazát. A háborús halottak aranykönyve, 1925. május 24.

A KATONAI FEGYELEM. A katonának meg lehet a maga véleménye, de azért oda kell mennie, ahová küldik. A hadsereg célja a háború és fel kell készülnie a háborúra. Nem szabad rendőri, különösen politikai természetű rendőri szolgálatot teljesítenie, csakis a legkivételesebb esetekben.

Szenátus, 1923. jún. 8.

A GYALOGSÁG. Valahányszor a gyalogos katonák között vagyok s visszaemlékezem a háborúra, melyet a csodálatos vitézségű és önfeláldozó bakák oldalán harcoltam végig, úgy gondolom, hogy amint a múltban, úgy a jövőben is a bakák fogják eldönteni a háború sorsát, egy nemzet bukását vagy felvirágzását.

Gyalogsági kaszárnya, Róma, 1925. aug. 12.

A GRÁNÁTOSOK. A gránátosok a nemes olasz gyalogság virága és az egész nemzetnek kiválóságai és fizikai büszkeségei, akik kimagasló szerepüket annyi vér hullása árán váltották meg és a vér legdrágább ár volt századok harcain át s az utolsó nagy háborúban is, amikor a Cengio, az Altipiani s monfalconei mocsarak gránátosai halhatatlan hőstetteket hajtottak végre.

Gránátos kaszárnya, 1925. aug. 14.

HÁBORÚ ÉS SZOCIALIZMUS. A szocializmus nem ellenezhet mindenféle háborút, mert akkor megtagadná 50 évszázad történetének az ismeretét. Egyformán akarjátok megítélni a tripoliszi háborút s azokat a háborúkat, amelyek az 1798-iki francia forradalom nyomán fakadtak? És Garibaldi, ő is háborús uszító volt? Különbséget kell tenni háború és háború között, amint különbség van bűn és bűn, vér és vér között.

Nem lehet minden háborút elítélni. Ez Hervé régi felfogása volt, a Tolsztoj-féle teljes passzivitást jelentené s egészen antiszociális álláspont volna.

Párma, 1914. dec. 18.

A HÁBORÚ. Háborúban a kormánynak igen súlyos felelőssége van, melyben katonás vasökökre van szükség és nem pedig a politizálók angyalian elnéző magatartására.

HÁBORÚ ÉS SZABADSÁG. A politikai szabadság általában ellentmondást jelent. Vétkes dolog arra gondolnunk, hogy amidőn besorozzák, felszerelik s háborúba küldik az embereket, hogy feláldozzák magukat, akiktől megtagadnak minden szólásszabadságot vagy tiltakozási lehetőséget s szigorúan megbüntetik minden legcsekélyebb tettért vagy szóért, mely ellenkezik a paranccsal s ugyanakkor a háttérben a titkos összejöveteleken, az alkoholtól elvadítottak között szabad legyen előkészíteni olyan eseményeket s a szájukba adni olyan szólásokat, melyek megölik a háborús szellemet.

Róma, 1918. febr. 21.

HÁBORÚ ÉS SZOCIALIZMUS. A háború iszonyú dolog. Azok tudják legjobban, akik részt vettek benne. De akkor értsük meg egymást. Vagy az történjék, hogy háborút semmi okért, semmi ürügy alatt és sehol sem szabad megindítani, s akkor lehet respektálnom ezeket az emberieskedő tolsztojánusokat, ha azt mondják: utálom a vért, ontsák az bármely okból is. Tisztelem és bámulom őket, bár azt kevésbé tartom kivihetőnek. De a szocialisták akkor kiáltozzák: "Le a háborúval", ha azt Olaszország csinálja; azonban "Éljén a háború", ha azt Oroszország csinálja. Triesztben van egy újság, mely boldog volt, mikor a bolsevikok Varsó ellen mentek

s teljesen katonai stílust használt: "Mialatt e sorokat írjuk, az ágyúk" stb. De hát akkor a háború nem mindig ugyanaz? Az orosz háború nem teremt özvegyeket, nem teremt árvákat? Nem ágyúkkal és nem repülőgépekkel és gépfegyverekkel hajtják végre ezt a háborút is, amelyek megölik és megcsonkítják az embereket?! Tehát vagy elleneztek minden háborút és akkor vitatkozhatunk egymással, de ha különbséget tesznek háború és háború közt, háború között, melyet lehet folytatni és háború között, amelyet nem szabad folytatni, akkor azt mondjuk, hogy a bennetek lakozó emberiség alávaló és undorító. S ha igazatok van abban, hogy most lehet háborút viselni, akkor igazunk volt nekünk is, mikor 1915-en azt Ausztria ellen a nemzeti célok érdekében indítottuk meg.

Trieszt, 1920. szept. 20.

A HÁBORÚ . Történelmileg minden háború megmagyarázható, de maga a háború ténye, amelyet Káin óta folytat az emberiség, még nem talált megfelelő magyarázatra. Talán mint több más jelenség, ez is kifürkészhetetlen. Nevezzük a háborút minden dolog szülőanyjának, mint Heraklitos mondja, állítsuk isteni eredetűnek, mint Proudbon mondotta 25 századdal később; legyen a háború az az elem, melyből Benan szerint az emberiség a maga fejlődésének gyökereit nyeri, tény az, hogy a háború, melyet átéltünk s melyben, büszkeséggel mondom, mint egyszerű gyalogos katona vettem részt, nem az utolsó volt!

Szenátus, 1925. ápr. 5.

A HADVISELTEK. Nagy tisztességemre szolgál s nemesi oklevelet jelent számomra, hogy szövetségeteknek tényleges és nem tiszteletbeli tagja vagyok.

A hadviseltek egyesületében, Genova, 1926. május 24.

SEMLEGESSÉG. Szervezkednünk kell a küzdelemre és ha kell, a halálra. A semlegesek sohasem irányíthatták az eseményeket, hanem azoknak mindig csak alárendelték magukat. Csak a vér az, mely lendületbe hozza a történelem zúgó kerekét!

Genova, 1914. május 24.

A GYŐZELEM. A győzelem nem jelenti a beérkezést, hanem kiindulási pontot. Nem végcél, hanem csak állomás. Nem kényelmes karosszék a győzelem, melyben elábrándozhatunk az emlékünnepek alatt. Szeges sarkantyú ez, melyet a fáradt inakba kell vágni; a győzelem nem szolgálhat ürügyül egy évenkénti megemlékezésre, hogy azután további 364 napig nyugodtan aludjunk utána!

Legélesebben szembeszállok a győzelem ily léha felfogásával. A győzelem oly gazdag apai örökség, amelynek kamataiból való élőködés ellen a legszigorúbban állást kell foglalnunk. Minden nap fel kell elevenítenünk, minden nap hatékonyabbá, minden nap eredményesebbé kell azt tennünk, mindjobban felkészültté, fényesebbé, olyképpen, hogy ha holnap a végzet úgy akarja, a győzelem legyen az a lépcsőfok, ahonnan a nemzet a jövő felé emelkedik.

Róma, 1925. nov. 4.

[--- fasizmus 2.rész---](#)

A TERJESZKEDÉS PROBLÉMÁI ÉS A VILÁGPOLITIKA

ALTOADIGE. Teljes határozottsággal jelentem ki, hogy az olasz politika az Alto-Adige területén*) semmiben sem fog változást szenvedni. A fasiszta irányzat

szellemé szerint szigorú rendszerességgel, higgadt következetességgel fogjuk itt alkalmazni mindazon törvényeinket, melyeket megszavaztunk s amelyeket ezentúl fogunk megszavazni. Olasszá tesszük ezt a vidéket, mert alapjában véve olasz. Olasz földrajzi tekintetben, olasz a történelem szerint. A Brenner határaitól valóban el lehet mondani, hogy az Isten csallhatatlan keze jelölte meg számunkra. Az Alto-Adige németsege nem képvisel nemzeti kisebbséget, csak néprajzi maradványt. 180 ezren vannak, ezek között 80 ezer németté vált olasz, akiket igyekezni fogunk visszaszerezni; visszaszerezzük régi olasz neveiket, melyet minden régi okiratban megtalálunk és legyenek büszkék, hogy a nagy olasz haza polgárai lehetnek. A többiek pedig a különböző barbár inváziók maradványai, abból a korszakból, amikor még Olaszország nem volt egységes és önálló hatalom, hanem az északi és nyugati hatalmak hadi színtereként szerepelt. E kisebbségek irányában is a szigorú egyenlőség római szellemű politikáját fogjuk alkalmazni.

*) A Felső Ets völgye. Fordító.

Képviselőház, 1926. febr. 6.

A BRENNERO. Az utóbbi napok politikai vitái alapvető kérdések körül forogtak. Nemcsak a Brenner érinthetlenségének ügye jelent számunkra alapvető és életkérdést, amelyet Stresemann a békeszerződések jogalapja szerint jóakarattal kegyeskedik elismerni, de ezenkívül életkérdés számunkra mindaz, ami ezen ügy érinthetlenségéből folyik. Önök bizonyára emlékeznek rá, hogy 1866-tól 1925-ig mit szenvedett a nemzet a régi, elviselhetetlen trentói határ miatt, amely mint egy fenyegető, ellenséges kéz nyúlt ki az Alpeseektől egész a Pó partjáig. Ez a határ jelentette az 1866-ban félbeszakadt nemzeti drámánk egyik legaggasztóbb képét, amelyet győztes fegyvereink 1918-ban végre szerencsésen megoldottak. Ez a nyilatkozatom végleges, megváltoztathatatlan. S amikor mindezt kijelentem, meggyőződésem szerint az egész olasz nemzet érzéseit tolmácsolom.

Szenátus, 1925. febr. 19.

A GYARMATOK. Olaszországban új fasiszta nemzedék van keletkezőben, melyet sok tette, kevés szóra kell nevelnünk. Rendszerrel és szívóssággal kell dolgozniuk, ezen erényeknek el kell terjedniük, hogy különösen a gyarmatokat termékenyvé változtassuk. Ki kell emelnem a ma reggel meglátogatott gyarmatosokat, akik méltók az olasz patrícusokhoz s sokkal különbek azoknál az olaszoknál, kik napjaikat a divatos szállodákban dőzsölik végig. Köztük az egyik gyarmatosnak azt mondtam, hogy az erős hit hegyeket mozdít meg s megtermékenyíti a földet. De egyedül a hit még nem elegendő. Olaszországban nehéz problémákat oldottunk meg, amelyek némelyike több évtizedre nyúlik vissza. A problémákat megoldottuk s a nemzet fejlődik. Ezért, ha kijelentem, hogy e gyarmat kérdéseit megtárgyaljuk, bízhatok bennem, ez meg fog történni. Ki kell emelnem, hogy De Bono miniszter úr irányítása kitűnő; nekünk sok földre van szükségünk, mert termékeny nemzet vagyunk és azok is akarunk maradni; ki kell tehát használnunk a földet, Rómába viszem ezen föld termékeit s az olasz nép előtt reá mutatok a gyarmatosok példájára, hogy azt kövessék.

A tripoliszi földművelési kongresszuson elmondott beszédből, 1926. ápr. 16.

A KIVÁNDORLÁS. A kivándorlás kérdése ma egészen más, mint a múltban volt. Hogy őszinte legyek, éppenséggel nem vagyok elragadtatva a kivándorlástól.

Szomorú és fájdalmas szükségesség ez, melyet el kell viselnünk. De alapjában véve a kivándorlás nem más, mint a nép és az egész nemzet elszegényedése. Az olasz nép milliói vándorolnak ki és pedig a legerősebbek, a legbátrabbak, a legmerészebbek.

Egyébként a kivándorlást nem lehet megakadályozni. mert az a milliányi olasz, aki külföldre megy, végeredményben mégis arra szolgál, hogy gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat létesítsen az anyaországgal. Viszont nem szabad az ellenkező túlzásba sem esnünk, azaz a nemzeti határok közé szorított szigorú gazdasági elzárkózottságra gondolnunk. Ezért kell gyámolítanunk és segítenünk a kivándorlást.

Szenátus, 1926. május 28.

A KIVÁNDORLÁS. Akár jó, akár káros a kivándorlás, az mégis az olasz nemzet élettani szükségességei közé tartozik. 40 milliányi létszámban vagyunk, beszorítva ebbe a mi gyönyörű, de szűk félszigetünkbe, melyen túl sok a hegység és amelynek területe nem tud eltartani mindnyájunkat. Olaszország körül vannak oly országok, melyek kevesebb népességgel, de kétszer akkora területtel bírnak; tehát érthető, hogy az olasz terjeszkedés kérdése az olasz nép számára élet-halál kérdést jelent. Hangsúlyozom a terjeszkedés jelzőt; a terjeszkedést minden irányban: erkölcsi, politikai, gazdasági és néprajzi tekintetben. Kijelentem, hogy a kormány szándékai közé tartozik az olasz kivándorlók megvédése; kell törődnünk azokkal, akik átkelnek a hegyeken s az Óceánon, kell törődnünk velük, mert emberek, munkások és mindenek felett olaszok. És ahol csak egy olasz él is, mindenütt ott van a háromszínű olasz lobogó, mindenütt ott van a haza s mindenütt ott van a kormány védelme ezen olasz polgárok számára.

Milánó, 1926. ápr. 1.

A KIVÁNDORLÁS. A kivándorlás, a gazdaságnak ezen csodálatos forrása, a természeti törvények végzetszerű, egyensúlyozó erejénél fogva arra van hivatva, hogy a népesség dolgában gazdag országok emberfölségét oda irányítsa, ahol a föld hozama, a bányák kincsei, a gazdasági fejlődés népességüknél sokkal nagyobb munkaerőt kíván, nem tekinthető egyszerű árunak. Meg kell találnia a megfelelő és igazságos ellenértékű érvényesülést s a könnyebb megélhetést ezen kivándorlási országokban, ahol a kivándorló, amennyiben lehetséges és méltányos, ugyanabban a kedvezményben részesüljön, mint az illető ország munkásai, tekintve, hogy azokkal megosztja a munka fáradalmait is.

A római nemzetközi kivándorlási kongresszus alkalmával elmondott beszédből, 1924. május 15.

A KIVÁNDORLÁS. A "kivándorló" tűnőfélben van az olasz szójárásból.

Nincsenek többé sem külön "kivándorlók" sem külön "polgárok". Mindig és bárhol, akár gazdag és szegény, kézi vagy szellemi munkás, vagy turista, mindig és mindenütt csak olasz polgár van, egyenlő jogokkal, egyenlő köteleességekkel.

Rendeletet adtam ki, mely szerint a kivándorlók eddigi útlevélformája megszűnik. Az eddigi rendszer a szegényebb sorsú munkásembert mintegy megbélyegezte s intézkedtem, hogy ezentúl megkülönböztetés nélkül csak egységes útlevél adassék ki minden polgár számára. A kormányzathoz hű és tisztességes olasz polgár büszkén, fölemelt fővel járhat idehaza vagy külföldön, tekintet nélkül társadalmi

helyzetére.

Szenátus, 1928. jún. 5.

A KIVÁNDORLÁS. A fasiszta kormány két év óta megszorítja és szigorúan ellenőrzi a kivándorlást. E változás jele, hogy beszüntettük a kivándorlási kormánybiztosság működését s helyette a külügyminisztériumban felállítottuk a külföldi olaszok igazgatóságát. Hogy az Egyesült Államok fenntartják-e vagy megváltoztatják-e az úgynevezett "Immigration billt" ez az ő dolguk. Ami az olasz származású, de naturalizált amerikaiakat illeti, azok joggal és tény szerint amerikai polgárok s így számunkra idegeneknek tekintendők. Mindössze arra a kívánságra szorítkozunk, hogy legyenek büszkék származásukra.

Szenátus, 1928. jún. 5.

A BIRODALMAK. Szemtanúi vagyunk a Birodalmak harcának; még három maradt fenn belőlük a történelem színterén. Az angol, mely még nagy területekkel bír, de mely mintha elvesztette volna az irányító és összekötő eszmét; az orosz, melynek van gondolata s mely területet keres nyugaton és keleten; s a keresztény eszme, melynek nincs területe, de ez az eszme a földön szétszórta, mintegy 400 milliónyi embert ölel fel. London, Moszkva, Róma - íme, az emberiség három sarkpontja.

Diuturna, 292. lap.

OLASZ IMPERIALIZMUS. Már kifejtettem, mit értek imperializmus alatt. Ismétlem, hogy a nemzeteknek, ha élni akarnak, bizonyos hatalomra kell törekedniük, egyébként az erősebb nemzetek zsákmányaivá válnak, amelyek ezen hatalmi törekvést már kifejlesztették. Így az olasz imperialista törekvés az olasz nép méltóságának, az erkölcsi méltóságának a tünete. Ma az olaszoknak megvan a bátorságuk, hogy olaszoknak mondják magukat; húsz évvel ezelőtt sokkal kisebb volt ez a bátorságuk. Ezenfelül gazdasági és szellemi terjeszkedésre van szüksége mindazon nemzeteknek, amelyek kissé későn állottak talpra. Kétséggkívül nem a mi hibánkból történt, de tény, hogy az olasz nemzet alig bír 50 éves élettartammal mint nemzet, s mint olasz állam, alig 4 éves.

Amikor egy nép belép oda, hol már a többiek berendezkedtek, meglehetősen kellemetlenül érzi magát. Szép frázisok hallatszanak, minők: nemzetközi összetartás, testvéri szívélyes viszonylatok a népek, országok közt. Szép szólamok, de messze esnek a valóságtól. Ma egy nép sem folytat nemzetközi testvériségi politikát; minden nemzet, melynek liberális hagyományai voltak, gyorsan eltemette azokat s rájuk sem gondol többet. Ami a mi imperializmusunkat illeti, ez nem jelent támadó, vagy olyan robbanékony irányzatot, amely háborút készítene elő. De a békés szándék még nem jelenti, hogy le legyünk fegyverezve.

Szenátusi beszéd, 1926. máj. 28.

AZ IMPERIALIZMUS Az imperializmus mindazon népek életkérdése, melyek gazdaságilag s szellemileg terjeszkedni akarnak. Az imperialista irányok eszközei különbözőek. Mi sohasem alkalmaztunk barbár kényszert, mint azt a németeknél láttuk. S ki kell jelentenünk: vagy legyen mindenki idealista vagy senki. Tartsa mindenki a saját érdekeit szem előtt. Akik bővelkednek a földi javakban, azoknak könnyű ideáлизmust prédikálniuk a nélkülözőkkel szemben. Mi ragaszkodunk

világhatalmi helyünkhöz, mert jogunk van hozzá.

Milánó, 1919. márc. 23.

OLASZ IMPERIALIZMUS. A mi imperializmusunk szelleme nem támadó, robbanékony, amely háborút készítene elő. Ki kell jelentenem, s ez nem önöknek szól szenátor urak, akik közletről követik a kormány külpolitikáját, de a világnak, az egész világnak, hogy a fasiszta kormány csak békepolitikát követ és követhet. Nem akarja megzavarni a békét s ezt tényekkel is demonstrálta, amikor törekedett mindazon súrlódási felületek megszüntetésére, amelyek összeütközésekre, ellenséges viszálykodásokra vezethetnek. De a békeakarat még nem jelenti azt, hogy le legyünk fegyverezve. Legyünk tisztában evvel a lefegyverzéssel. A lefegyverzésnek általánosnak kell lennie, különben hitvány komédia; általánosnak kell lennie a tengeren, földön és a levegőben. Nem lehet szó azután egyoldalú szárazföldi lefegyverzésről, amely fenntartja a tengeri fegyverkezéseket, továbbá a szárazföldi vagy tengeri lefegyverzésről, amely szabaddá teszi a légi fegyverkezést. Tehát addig, míg a többi államok végre nem hajtják a lefegyverzést, Olaszország sem mondhat le a fegyveres állapotról, mert ez valóban az öngyilkosságot, függetlensége és szabadsága elvesztését jelentené.

Szenátus, 1926. máj. 28.

A FÖLDKÖZI TENGER. Az olaszok ne hagyják magukat hipnotizáltatni egyedül az Adria részéről vagy annak bármely szigete vagy kikötője által. Van még ezenkívül ha nem tévedünk egy hatalmas tenger, melyben az olasz terjeszkedési lehetőségek a legerősebbek.

Diuturna, 298. 1.

Mi földközi-tengeri nép vagyunk és a mi sorsunk anélkül, hogy mást akarnánk utánózni, mindig a tengerrel lesz összefüggésben.

KÜLPOLITIKA. Az érzélem igen nagy lelki erőt jelent úgy az egyének, mint a nemzetek életében, de azt nem lehet a külpolitika egyetlen és kizárólagos uralkodó motívuma. Legyen bátorságunk kimondani, hogy Olaszország nem lehet örökre bezárva egy tengerbe, legyen bár az az adriai tenger is. Úgy ezen, mint a földközi-tengeren kívül más tengerek is érdekelhetnek bennünket.

Képviselőház, 1929. febr. 16.

KÜLPOLITIKA. A külpolitika tekintetében nem lehet semmi eredetiség és a magam részéről erőlyesen visszautasítanám az eredetiségre való törekvést, ha ez csak a legkisebb kárt is jelentené hazám részére. S nem fogadhatom el Lucci képviselő úr túlságosan ideális felfogását sem. Olyannak tekintem a világot, mint amilyen a valóságban, azaz a korlátlan önzés világának. Ha a világ békés Árkádia volna, szép és jó volna a pásztorok és nimfák között vidulni, de én mindebből mit sem látok; és mikor látjuk a szép és nagy elvek zászlóinak lobogtatását, ugyanakkor ezen többé-kevésbé tiszteletreméltó lobogók mögött érdekeket látok, melyek érvényesülni akarnak a nagyvilágban. Ha az egész külpolitika egy tiszta s nemes idealizmus területére volna hozható, bizonyára nem Olaszország volna az, mely vonakodnék az ehhez való csatlakozástól.

Képviselőház, 1923. febr. 10.

KÜLPOLITIKA. Visszautasítom azt a megállapítást, mintha az én külpolitikám eredeti volna. A külpolitika sohasem lehet eredeti, mert mindenkor szigorúan függ

földrajzi, történeti és gazdasági körülményektől. Tehát nem lehet szó semmi eredetiségről, hanem inkább önállóságról. Itália két év óta önálló politikát követ. Ez nem jelenti azt, hogy támadó külpolitikát csinál, burkolt ellenségeskedést egyes hatalmak vagy hatalmi csoportok ellen. Nem, azonban ha valamely ügyben való döntésről van szó, azt minden részletében a legnagyobb tárgyilagossággal hajtjuk végre s ha az eredmény azt tanácsolná, hogy cselekedjünk, akkor erre nem kérünk engedélyt, mint az néha a múltban történt, amikor az olasz külpolitikának a következő ellentétes átmeneti útja volt: Párizs, London, néha Athén és elég ritkán Róma.

Képviselőház, 1924. nov. 12.

TRIPOLISZ. Az a benyomásom, hogy Tripolisz területének nagy része felhasználható gazdasági és ipari célokra. Az itt végzett munka a nehézségek dacára sokat ígérő s nagyon kielégítő. Kitartással kell dolgoznunk. Tripolisz földje eddigi elhanyagolt állapotát annak köszönheti, hogy azt hosszú időközön át nem művelték, jövő virágzása pedig az olaszok ekéin múlik. Igazán a sors ujjszámítása ez a visszaváltás, ezer év viszontagságai után!

EMBEREK

ALFIERI. Vittorio Alfieri volt az első, aki kimondotta "A haza egysége és függetlensége" jelszavát, amelyet felkaroltak és amely a múlt században és a mostani század folyamán lehetővé tette dicsőséges tervek végrehajtását, amelyeket a történelem sohasem fog elfelejteni.

Asti, 1925. szept. 24.

XV. BENEDEK. XV. Benedek főpásztori időszaka nem képviseli XIII. Leó pápának, az újjászületés pápájának, humanista és arisztokrata irányzatát, sem. X. Pius pápának alázatos krisztusi s a hit hőiesen éber szellemével felruházott egyéniségét. XV. Benedek politikus pápa volt.

Popolo d'Italia, 1922. jan. 24.

BISSOLATI. Mint a kormány és a fasizmus feje, Bissolati Leonidas egyéniségében elsősorban az ember iránti tiszteletemet óhajtom kifejezni. Egyszerű és tökéletes férfiú volt, félelem és gáncs nélküli lovag, aki megérte apostoli működésének hajnalpirkadását, sokat szenvedett, mindig nyíltszívű volt és tetteiért vállalta a felelősséget. Teljes szegénységben halt meg, olyan szegénységben, melyet valóban szerzetesinek lehet nevezni. Tisztelem benne a férfiút, aki 57 éves korában fegyvert fogott és mint önkéntes jelentkezik az alpesi katonák közé, felmegy a Monte Nerora és megsebesül az ütközetben; az embert, aki a sebész kését panasz és szó nélkül tűri el, az ókor hőseihez méltó kitartással. De tisztelem benne a szocialistát is, azon korszak szocialistáját, amelyben a szocializmus még nem jelentette a nemzeti értékek meggyalázásának az iskoláját, sem a nép félrevezetését, amikor a szocialisták még nem törődtek a különböző szocialista szervezetek agitációs ösztöndíjaival és a választókerületekkel, hanem azért mentek a nép közé, hogy neveljék és a néppel szemben első cselekedetük volt: az igazság hirdetése. Tisztelni kívánom továbbá Bissolatiban a hazafit. Ő eszményeit mindenkor szabadon és őszinte szívvel vallotta és azokat sohasem választotta el a hazaszeretettől. Mikor a haza érdekéről volt szó, annyira hajlíthatatlan volt, hogy kudarcaink szomorú napjai

után a parlament egy ülésén felállott és ez az egyébként szelíd ember, higgadt hangon szólt oda szélsőbaloldali barátaihoz: "Ha tőlem függne, mindnyájatokat halomba lövetnék". Ez volt Bissolati Leonidas.

Emlékbeszéd Bissolati fölött Pescarola, 1924. okt. 29.

CHOPIN. Chopin fájdalmas dalai úgy tűnek fel, mintha azokban benne lenne Lengyelország sok százados szenvedése. S most, midőn az ő felszabadított büszke hazája a nagy művészt ünnepli, egyúttal ünnepli a lengyel nemzet szép és hősi történelmét is.

Üzenet Chopin varsói szoborleleplezése alkalmából. 1926. nov. 14.

CORRIDONI. Filippo Corridoniban a dolgozó osztályok melegszívű, önzetlen barátját tiszteljük. Tiszteljük benne a háborús párti vezért, aki a háborút egy nyomorult és gyáva politikából való kivezető útnak tekintette. Tiszteljük benne a háború önkéntesét, a Karszt rettenhetetlen katonáját, aki a meghódított lövészárookra lépve, e kiáltással halt meg: "Éljen Olaszország!"

Parma, 1925. okt. 23.

CORRIDONI. Corridoni az élet vándora volt, aki hátizsákjában kevés kenyeret és sok eszményt vitt magával és így haladt viharos fiatalságán keresztül, folytonosan küzdelmek között, anélkül, hogy valaha is bármit kért volna. Néha bizonyos lehangoltság szállta meg. Néha a kis emberek és aprólékos bajok fáradtsága rezgett a hangjában. Ez a háború volt az ő álma, nemcsak azért, mert ez szabadító és önvédelmi háború volt, de azért is, mert a háború erőfeszítést és önfeláldozást követelt tőle.

Popolo d'Italia, 1917. okt. 29.

CRISPI. Benne minden veleszületett tulajdonság volt és semmi olyan, amely hozzátapadhatott volna. Tekintélyt parancsoló, ingerlékeny, fölényes, engesztelhetetlen, nagyon rossz jellemtulajdonságokkal, másrészt erős politikai érzéssel, hazafiassággal és lángésszel megáldva: ilyen volt 20 éves korában; s ilyen javíthatatlan volt még 50 éves korában is s habár rugalmassága csökkent, de nem törték meg sem az esztendők, sem a tapasztalatok.

Margherita Sarfatti, "Dux", 1926. 48. old.

Crispi nemcsak Palermo és Szicília büszkesége, de egész Olaszország büszkesége is. Mellékes, hogy egy sötét, jelentéktelen korszakot kellett átélnie. Ez, ha nem is növeli dicsőségét, de növeli nagyságát, növeli az ő eréllyel teli igazságos hatalmas és méltóságteljes alakját; szavait ma is diadalérzettel hallgatja a Vittorio Veneto nemzedéke, amely a véres emlékezőkkel terhes lövészárkokból került ki.

Palermo, 1924. május 24.

DANTE. Dante nagy, mert ismeri azt, amit a legtöbb író nem ismer, hogy a szavak: élő lények. Ő a szavakat mozgathatja, összeállítja és szétszedheti, hogy belőlük bizonyos képek és hangok harmóniáját vonja ki, de sohasem felejt el, hogy mindenik szó: egy élő lény. Amikor leírom azt a szót, hogy "Csillagok" ezekkel a betűkkel nem holt jeleket írok le. Ezek egy szerves fogalmat képeznek. A szó az élet varázslata.

Sarfatti "Dux", 269. lap.

DE PINEDO. Mint a Dante Ulyssese, aki evezőit szárnyakká változtatta, De Pinedo úgy változtatta át gépét nemes, rettenthetetlen szíve szárnyaivá. Emlékezzetek rá,

hogy az Auguste-óban elmondott beszédemben az új nemzedék olasz mintaképének neveztem őt, minőt a fasizmus akar magából kitermelni. Ő valóban az én korom, a mi korunk embere, komoly, rettenthetetlen és kitartó. Sem testi törekenysége, sem a természet akadályai, sem az óriási távolságok, sem az óceánok viharai nem tudták megakadályozni háromszínű szárnyának csodálatos repülését.

Igen! De Pinedo vállalkozása méltán megérdemelné oly gigászi költő dicshimnuszát, mint amilyen a mi legnagyobb költőnk: Dante volt.

De Pinedo érkezésekor a Palazzo Chigiben elmondott beszédből, 1925. nov. 7.

DUSE. Midőn lelki szemeink előtt feltűnik előttünk annak alakja, aki csodálatos magas színvonalra emelte az általa rajongva szeretett, halhatatlan olasz művészetet, csatlakozom azokhoz, akik ma ide jöttek, hogy megadjak a végső tisztességet a nagy elköltözöttnek. A nagyszerű drámai művésznő emléke, aki fényes lángeszének varázsával a legtávolabbi népeket is meghódította, adjon hitet és bizalmat minden művésznek magas nevelő hivatása teljesítésében.

Duse Eleonóra emlékünnap. Milánó, 1927. febr. 7.

SAVOYAI MARGIT. Olaszok, határtalan nagy gyász sújtja ma az egész olasz nemzetet és mély fájdalomba borítja lelkünket. Ő királyi felsége, az anyakirálynő, Savoyai Margit, aki hosszú éveken át a királyi méltóság és az olasz szívjóság tökéletes jelképe volt, nincs többé. A gyász hír elborítja árnyékával a haza egét. Az egész olasz nemzet, mostani kimondhatatlan fájdalomában felidézi lelkében a felséges királynő erényeit, fejedelmi szépségét, tiszteletreméltó hófehérségét, fáradhatatlan jótékonyágát; fenséges szelídségét az őt ért csapásokban, égő hazaszeretetét s csodálatos királynői és női fogékonyságát, úgy a szellemi élet minden terén, mint az élet legmagasabb megnyilvánulásával szemben. Emléke, mely Olaszország történetének legdicsőbb korszakával van elválaszthatatlanul összekötve, hálás népe szívében örökké fog élni.

Gyászbeszéd Margherita királynő halála alkalmával. 1926. január 4.

MICHELANGELO. Rafael szép, szép, a legszebb, de üres. Visszont Michelangelo után hogyan lehet Rafaelt nézni?

Sarfatti, "Dux", 263. oldal.

NOBILE . Rómaiak! E férfiak, akiket mellettem láttok, április hónapban oly vakmerő vállalkozásba fognak, minő a mostani időkig tiltva látszott az emberi erőfeszítés előtt. Ők a veszedelmek közül a legnagyobbat merészelik megkísérteni, azt, amelynek nincs sem arca, sem neve: az ismeretlent. Lelküket a végzet mérlegébe dobták és életük egész emberiségéről lemondtak abban a pillanatban, amikor a léghajóba léptek s ez a pillanat életük készséges feláldozását is jelentette. Nobile tábornok, bajtársam! Amerikában elmondott egyik beszédében felemlítetted a határozott meggyőződésemet, hogy Te vissza fogsz térni. Igen, emlékszem rá, én bizonyos voltam benne, hogy Te vissza fogsz térni és ezt meg is mondtam. Megismertem a Te tekintetében a rendszerességét és szívós akaratot, határozottságot és rettenthetetlenséget, amelyeknek az olasz nép alapvető tulajdonságaivá kell válniuk. Jól ismertem az óriási nehézségeket, amelyekkel meg kellett küzdened, de tudtam azt is, hogy Benned és társaidban megvan az első feltétel azok legyőzésére: a bátorság.

Tábornok, bajtársam! ma a Haza büszke rátok, Róma üdvözl benneteket s neveiteket feljegyzí a történelem eseményei közé. Végrehajtott tetteitek a hősiesség egy nemének tűnnek fel, de azok egyszersmind oly tanítást is rejtenek magukban, amely nem fog elveszni, s nem szabad elvesznie. Amint Ti, úgy az olasz nép is felkészült minden küzdelemre, minden erőfeszítésre, minden áldozatra, hogy teljesítse dicsőséges hatalmi rendeltetését.

Palazzo Chigi, Róma, 1926. aug. 3.

SZENT FERENC. Dante mellett a költészet legkimagaslóbb szelleme, Kolumbusz mellett a világtengerek legmerészebb hajósa, Leonardo mellett a művészet és tudomány legmélyebb egyénisége; és Olaszország Szent Ferencben a szentek közül a legszentebbet adta a kereszténységnek és az emberiségnek. Mert a jellem és a lélek fenségével együtt nemzetünkben megvan benne a szellem egyszerűsége, az eszmények, törekvések rajongó szeretete és ahol szükséges, a lemondás és áldozatkészség erénye. És ebben az assisi szentben tűnnek fel először Olaszország nyers középkori időszaka ellenére is, az újjászületés első jelei és kifejezésre jut kimagasló nemeslelkűsége és humanizmusa. Szent Ferenc már részt vesz a községi küzdelmekben, majd átszellemülten felemelkedik századának szenvedélyei fölé, szikár kezében magasra emelve a szeretet és béke keresztjét. Nemcsak Krisztus vallásának megújítója ő, de egyike legelső költőinknek. És kétségkívül a legelső, aki jellegzetes, mély és egyetemes tartalmat ad a régi költészetnek. Azon a nyelven, amelyen egy századdal később Dante megírta "Isteni színjátékát" ő, a szegények szentje, megírta a "Teremtés himnuszát".

Olasz lelkületében újraéled és feltör az apostolok rajongó lelke, pihenés nélkül és kielégítetlenül vergődve földje határai miatt, amelyek nagy feladataihoz képest túlságosan szűknek bizonyulnak. A hajó, mely a halhatatlan tanok szóvivőjét viszi a Kelet felé, fedélzetén magával hordja a nemzet rendeltetését, mely az ősök nyomán halad előre.

VERDI. Nagy bámulója vagyok városuk (Buseto) nagy szülöttjének és nemzeti géniusznak egyik legnagyobb alakjának tartom. Az idegenek és néha az olaszok is úgy tekintik Verdit, mint egy közepes zeneszerzőt. Én nem vagyok szakértő a zenében. Ismerem Mendelssohnt, Wagnert és másokat, de a magam részéről az a véleményem, hogy az önök Verdije mindig felér velük, néha felül is múlja őket. Busseto, 1926. aug.

ORSZÁGRÉSZEK, ORSZÁGOK

Az évszakok, az egyes vidékek és a körülmények mindenkör nagyobb hatással voltak reám, mint az emberek.

Sarfatti, "Dux", 36. oldal.

BERGAMO. Ha Bergamo városára gondolok, egy egész sereg név, egy dicsőséges csillagsorozat tűnik fel lelki szemeim előtt: Nullo Francesco, Garibaldi Ezrede, akik vakmerő elszántsággal hajóra szálltak és nekiindultak, hogy megdöntsék a Bourbon uralmat. A Calvi-fivérekre gondolok s te reád is, Locatelli, a levegő bajnokára, az Óceán őrszemére, amelyet ismét át fogsz szárnyalni.

Bergamo, 1923. okt. 27.

FIUME. A fiumei kérdés megoldása a lehető legjobb volt, még akkor is, ha a város testét és lelkét csak csonkítással vehettük birtokunkba. Mert, uraim, a rapallói szerződés 4-ik paragrafusa úgy határozott, hogy Fiume nem tartozik Olaszországhoz, de önálló állammá lett volna: íme, egy példa a sok képtelenség közül, melyet a békeszerződések küzdelmes tárgyalásai létrehoztak. Független államnak tervezték, mely nem tudott volna megélni, sem politikai, sem gazdasági tekintetben. Természetesen ma is van fiumei probléma, de nem nemzetközi, hanem csak belföldi, olasz vonatkozásban. Arról van szó, hogy Fiuméből életképes várost teremtsünk. Fiume ma hasonló szomorú gazdasági helyzetben van, mint 3 évvel ezelőtt Trieszt volt. Sorsa nemcsak tőlünk függ, hanem a mögöttes országrészekről is; ha e mögöttes országrészek rendbe jönnek, a gazdasági vérkeringés ismét fel fogja venni szükségszerű, természetes folyamatát. A földrajzot nem lehet ötletszerűen erőszakolni.

Képviselőház, 1924. nov. 1.

FRIULI. Mély honvágy köt a ti földetekhez s jól tudjátok, hogy ha arról van szó, hogy valami döntő, fontos kijelentést teszek az olaszoknak, azt Udinében szeretem megtenni, amely megérdemelte, hogy győzelmes háború főhelye legyen. Az én rokonszenvem irántatok mélyen átérzett s nem alkalomszerű.

Üzenet a friuli volt frontharcosokhoz, 1927. jan. 27.

PALERMO. Palermo lakossága, légy valóban méltó dicső történelmedhez; légy valóban Garibaldi népe!

A Palermo népéhez intézett beszédből, 1924. május 5.

PÁRMA. Párma, tartozom ezt a nyílt és határozott tiszteletadást nyújtani az egész olasz nép "lőtt: a semlegesség szürke hónapjaiban s a várakozás izgalmas időszakában, Párma volt az egyetlen város, amelynek dolgozó olasz népe kitűnt azzal, hogy követelte a háborút. Azért mondom, hogy kitűnt, mert a háború már megindult, a francia csatamezőkön már hónapok óta harcoltak s már köztudomású volt mert az olasz önkéntesek egy nagyszerű előcsapata ment Franciaországba, hogy a háború rengeteg áldozatot és hosszas vértanúságot kíván. S mindennek dacára éppen Pármának és vidékének dolgozó népe jelentette ki egy emlékezetes, egyszerű és rövid határozatban, hogy ha a háború óriási pénz és véráldozatokat kíván is, azt folytatni kell, ha az olasz nemzet tekintélye forog kockán.

Párma, 1925. okt. 23.

PIEMONTE. Úgy tekintem az ősi, nemes, erős Piemontet, mint a haza egységének és nagyságának törhetetlen sarkkövét.

Aosta, 1925. szept. 24.

PIEMONTE. Századokon át Piemonte képviselte az egyetlen olasz államot és magára vállalta a kezdeményezés óriási felelősségét, hogy felébressze a nemzeti egység gondolatát; s fenntartotta, védelmezte ezt az olasz egység eszméjét a félszigeten és a külföldön egyaránt.

Casale Monferrato, 1925. okt. 28.

PIEMONTE. Piemonte óriási jelentőséggel bír az olasz nemzet történelmében, mert sok századon át ez volt az egyetlen olasz nemzeti állam, az egyetlen, mely nemzetközi politikát csinált, az egyetlen, melynek hadserege volt, mely részt vett minden nagy európai háborúban, s az egyetlen, melynek a maga pár milliónyi

lakosságával bátorsága volt oly nagy kolosszust megtámadni, minő az akkori Ausztria volt.

Róma, 1925. jún. 21.

PISA. (Dómtér). Ez a csodálatos piazza, a világ egyik legistenibb alkotása...

Pisa, 1626. máj. 25.

PRATO. Még a csodálatos, fehér pisai márványok hatása alatt állok.

Legmegfelelőbb, hogy mai napomat ebben a szorgalmas iparvárosban, Pratoban fejezzem be. Szép és helyes dolog, hogy egyrésztől feltárassanak a múlt csodálatos emlékei, mert a nép, mely nem tiszteli a hagyományokat, elhanyagolja az élet egyik szép oldalát; azonban kívánatos, hogy a Pretorio-palota feltámasztása egyben ösztönzője legyen a jövő fejlődésnek. Alig vártam, hogy eljussak ide, Prato városába, amely dolgozik, termel, exportál, nagyszámú fegyelmezett munkássággal bír, mely a társadalmi osztályok együttműködésének híve, mert az osztályok közti küzdelem elve nemcsak a vagyoni megsemmisülését, de a nép pusztulását is jelenti. Prato, 1926. május 25.

RÓMA. Róma a mi kiindulási pontunk s a mi erősségünk, a mi jelképünk, vagy ha úgy tetszik, a mi mítoszunk. Római jellegű olasz népről álmodunk, bölcs, erős és fegyelmezett birodalomról. A régi Róma halhatatlan lelkéből sok minden éledt újra a fasizmusban. Római: a Littorió jelvény, római stílusú a mi harcos szervezetünk, római az önértékünk, büszkeségünk és bátorságunk: "Civis romanus sum!"

Szükséges tehát, hogy a holnap történelme amint azt mi akarjuk a maga teljességében megteremteni, ne legyen a tegnap történelmének sem ellentéte, sem paródiája. A rómaiak nemcsak harcosok voltak, de óriási alkotók is, akik képesek voltak dacolni még az idővel is, amint valóban dacoltak is.

Olaszország tizenöt évszázad óta most először volt római szellemű úgy a háborúban, mint a győzelemben; de viszont rómainak kell lennie most, a békében is; s ennek a megújuló s megújódott római irányzatnak két neve van: Munka és fegyelem.

Diuturna, 417. lap.

RÓMA. Róma egyike a világ kevésszámú vallási központjainak; Rómában, a történelemben oly nevezetes hét halom között ment végbe a történelem legnagyobb vallási eseményeinek egyike. Egy keleti vallási irányzat alakult, melyet még nem értettünk, majd egyetemleges vallássá változott át, a vallást azután más formában átvette a birodalom, melynek hatalmát a római konzuli légiónak az egész világra terjesztették ki. Ma viszont arra törekszünk, hogy Rómából a mi szellemi irányzatunk központját teremtsük meg, megtisztítva, fertőtlenítve mindazoktól az elemektől, amelyek levegőjét megrontják és beszározzák. Az a szándékunk, hogy Rómából a birodalmi irányzatú Itália lüktető szívét, lendületes szellemét alkossuk meg.

Udine, 1922. szept. 22.

RÓMA. Három év óta Róma valóban Itália fővárosa. A városi "törvényhatóságosdi" rendszer (municipalismi) megsemmisült. A fasizmusnak többek között az a nem utolsó érdeme, hogy a szó valódi erkölcsi és politikai értelmében vett fővárost adott a nemzetnek: Rómát, mely a győzelmes Haza, ugyanis világnézetében oly magasra emelkedett.

Ki kell emelnem, hogy a nép az utóbbi években a fegyelem és rend nagyszerű bizonyítékait nyújtotta. Méltó arra, hogy abban a még nagyobb Rómában éljen, mely a mi törhetetlen akaratunkból s Itália egész népének szeretetéből és öntudatos egyetértő áldozatkészségéből állandóan fölfelé fog törni.

Capitolium, 1925. dec. 31.

RÓMA. Róma... Halhatatlan tanúsága és bizonyítéka nemzetünk életerejének. S Rómában a fasiszta hadoszlopok egybeolvadtak azzal azon érzésben, melyet jól ismertem, abban az érzésben, mely hasonló volt ahhoz, amit bizonyos népek érezhettek a múltban, amikor az örök Város felé nyomultak: a bosszú és egyben a végtelen szeretet érzetével. Bosszúérzettel, mert Rómában nemcsak a hosszú századok Rómáját látták, de a politikai intrikák, a késlekedő bürokratak s az üzérkedők Rómáját is. Mindazonáltal, a megvetés mellett, végtelen szeretetet éreztek ez iránt a titokzatos s a messze múltba vesző eredettel bíró város iránt, mely mindenkor a világ egyik szellemi központja volt, Augustus császár idejében 4 millió lakossal, majd alig néhány ezerrel a középkorban, s most azon az úton halad, hogy a mi Földközi-tengeri életünk hatalmas, lüktető szíve legyen.

A hadviseltekhez és rokkantakhoz. Róma, 1923. március 11.

J A P Á N . A japán uralom, mely mögött huszonhét évszázad dicsőséges történelme van, mindig egyetlen és mindenkor győzelmes, sohasem legyőzött dinasztiával, a műveltség igen magas fokára emelkedett, magába oltva a nyugati műveltséget is. Hogy mások leszűrt tapasztalatait magunkba olvasszuk, és hogy így gazdagodjunk, íme, az élet egyik forrása, eszköz a halalomra és boldogulásra. De hogy másokat csak másoljunk, utánozzunk és egyéniségünket feláldozzuk, vajon nem ez-e a válság, mely a Szamurájok büszke törzséből származó nemzetet fenyegetheti? Japán ifjúság! Ne mondjatok le fajtátok ezredéves nemzeti szelleméről, feláldozva azt a modern, anyagiás demokráciának, mely annyi nemzetet taszított már a nyomorba és nyugtalanságba!

Üzenet a japán néphez. Róma, 1926. márc.

MANTOVA, Mantova népe, üdvözöllek benneteket, mint fiait annak a földnek, mely az ókorban nekünk a római birodalom nagy költőjét adta, s mely már a középkorban, palotái révén is csodálatos reneszánszot élt át s a Risorgimento alatt a Haza első vértanúi között volt. Ez a dicsőséges hagyomány nem homályosult el, még ma is fénylik fölöttetek, s a közös hazafias érzelem lelkes és odaadó katonáivá avat mindnyájatokat.

Mantova, okt. 25.

MILÁNÓ. Milánó az a város, mely nagy részben magában foglalja Olaszország sorsát, végzetét.

A milánói Scala színházban elmondott beszédből, 1925. okt. 28.

SZARDÍNIA. Tudja meg mindenki, hogy Szardínia Olaszország egyik legkiválóbb része, már azért is, mert a győzelmes háború legnagyobb véradóját fizette.

Iglesias, 1923. jún. 13.

SZICÍLIA. Van-e olyan kődarab a Karszton, a dolomitok kövei között, ahol annyi gyötrelmen mentünk át, s ahol az olasz nép naggyá fejlődött, van-e a Stelviótól a tengerig terjedő hosszú lövészároknak egyetlen göröngye is, amelyet nem áztatott volna a legtisztább szicíliai vér? Sok hálával tartozik nektek a haza, ó szicíliaiak;

sok hálaival tartozik Olaszország a Risorgimento korszakából; sok hálaival tartozik Olaszország nektek a szabadító háborúban tanúsított vitézségetekért, s még többel a háború utáni bizonytalan időkben tanúsított magatartástokért. Itt, ahol a lelkek napfényhez s az antik és modern bölcsesség sugallatához vannak szokva, itt nem láttuk a művelődés árnyoldalait, nem láttuk a kollektív örületet, itt tartózkodást tapasztaltunk, sőt itt oly lavina állott, mely megindult volna, ha akkor Itália az örvény felé sodródik.

Palermó, 1924. május 5.

EGYESÜLT ÁLLAMOK. őszinte bámulója vagyok az amerikai művelődésnek. Mert európai származása ellenére is egy rendkívül érdekes és eredeti elemekben gazdag formát látok benne. Legeredetibb és legfontosabb jellemvonása, hogy alapját a munka képezi, az intenzív munka, új és szép életfelfogásban. A munka nem tekinthető többé valamely büntetésnek, melyet az emberi nem valamilyen tragikus végzet folytán kénytelen elviselni, a munka jelenti az élet igazi célját. Ezen életfelfogás kétségkívül nagy horderejűvé válik az emberiség történetében. Az Egyesült Államok népe így nagyszerű példáját mutatja a munkára való ösztönzésnek és a vagyonszerzésre való komoly törekvésnek és ezen életfelfogás gondolatát széthinti a földön, hogy növelje annak termékenységet. Az amerikai műveltséget azzal vádolták, hogy csakis mechanikus és anyagi tényezők mozgatják. Semmi sem igaztalanabb ennél. Az északamerikai műveltség sokban hozzájárult a világ szellemi művelődéséhez, s ez az irányzat a jövőre nézve még nagyobb mértékű emelkedést mutat.

Az Északamerikai Egyesült Államokhoz küldött üzenetből, 1926. dec. 15.

VERCELLI. Az egész nemzet színe előtt ki kell emelnem Vercelli városa nevét, nemcsak azokért a fényes napokért, melyeket minden időre beírt az olasz történelem könyvébe, nemcsak fiainak a harcmezőn teljesített kimagasló vitézségeért, nemcsak a tizenhat nagyszerű aranyéremért, amelyre az önök városa méltán lehet büszke, hanem azért is, mert bármikor kért a kormány valamely áldozatot, Vercelli azt vitatkozás nélkül, mélyen átértzett hazafias kötelességérzetből elfogadta és bebizonyította, hogy magát túl tudja tenni a kisebb jelentőségű helyi jogigényeken és a helyi városi közigazgatás szempontjain, hogy minél nagyobb mértékben járulhasson a nemzeti élet szükségleteinek kielégítéséhez. Vercelli e tekintetben az olasz nép előőrsi sorában áll.

Vercelli, 1925. szept. 28.

VICENZA. Szerencsésnek érzem magam, hogy kifejezhetem tiszteletemet Vicenza, e rendkívül nemes olasz város irányában, amely mindig zászlóvivője volt a velencei tartománynak és Olaszországnak a Habsburgok elleni küzdelemben és amely 1848-tól kezdve egész a világháborúig átélte minden dicsőséget és minden szenvedést. Akkor is, amikor repülőgépek száguldottak ege felett, amikor közelről érezte az ellenséges veszedelmet és mikor tisztán hallotta az ágyúk bömbölését, Vicenza sohasem hajlott meg és a lakosai nem hagyták oda szülőföldjüket! Vicenza, 1924. szept. 23.

ZARA. Zára városának a sorsa rendkívüli és nehéz; én voltam az első, aki átérttettem e város tragédiáját és a Dalmáciától Cattaróig szétszórt olaszok lelki vergődéseit. De Zára, Dalmácia olasz lakosságának elszigetelt, legyőzhetetlen és

hajlíthatatlan őrszeme, igazi nemzeti fegyelemmel viseli azt a feladatot, amelyet az adriai dráma utolsó felvonása ráruházott. A kormány közvetlenül fogja teljesíteni azon kötelességeit, melyek Zárát életképessé teszik, mert az Adriai-tengeren túli Zára az olasz nép testének egyik legelevenebb részét képezi. A záraiak és a dalmátok tudják, hogy a kormány szerető gondoskodással őrökdi sorsuk felett. Képviselőház, 1923. febr. 20.

VEGYES

ÜZLET ÉS KORMÁNYZAT. Ha hatalmon vagyunk s ez nemcsak reám, hanem mindnyájatokra is vonatkozik, mert a felelősség elve megosztott, közös s ezt mindnyájan egyformán viseljük az üzleti szempontokat mellőznünk kell s hogy úgy mondjam, meg kell vetnünk az üzleti szempontokat. Távol kell állni az üzletektől, nem csinálhatunk üzletet, annyira, hogy arról hallanunk sem szabad; ki kell jelenteni, hogy minden üzlet távol áll egyéniségünktől és ha mégis előfordul, hogy nemzeti érdekből kell ily irányban tárgyalnunk, azt tiszta napfénynél kell intéznünk s oly módon, amely nem tűr sem gyanúsítást, sem semmiféle spekulációt.

A fasiszta tanácsban elmondott beszédből, 1924. aug. 8.

Nem volna érdemes sem mint embernek, sem mint pártnak élnünk s nem volna érdemes mindenkinek felett a fasiszta nevet viselnünk, ha nem tudnánk szembeszállni a viharral. Mindenki tud nyugodt tengeren vitorlázni, ha szél dagasztja a vitorlát, mikor nincs hullámozás, vagy fergeteg. De szép, nagyszerű, mondhatnám hősiesség akkor hajóznunk, ha viharos a tenger. Egy német filozófus mondta: "Élj veszélyek között." Azt szeretném, ha ez volna a fiatal olasz fasizmus jelmondata: "Éljünk veszélyek között!" Ez azt jelenti, hogy mindenre készen kell lennünk, minden veszélyre, minden cselekedetre, amikor arról van szó, hogy megvédjük hazánkat s a fasizmust.

A Fasiszta Nemzeti Tanácsban elmondott beszédből, 1926. aug. 2.

MŰVÉSZET. A jelenlegi kormány, amelyet határozott világnézeti irányzat hozott létre, elutasítja azt az elméletet, mely a művészetben csupán valamely fényűzési megnyilvánulást lát, valami olyat, ami elérhet és hiányozhat is egy nép életében. Nem! A mi szemünkben a művészet elsőrendű és nélkülözhetetlen életszükséglet, s az kitephetetlen úgy a társadalmi életünkből, mint a múltunkból.

A művészet a joggal egyeteműen pecsételte meg a latin világ egységesítő hatalmi terjeszkedését. Rómában s bárhol a világon, hová Róma hatalmas szelleme és légiói eljutottak, mindenütt érezzük, hogy a szépség egy oly formájával állunk szemben, mely nemcsak egy szellemi és műveltségi színvonal megnyilvánulása, de amely egyben magában hordja az olasz művészet bámulatos csírait is.

Olasz művészegyesületek kongresszusa, Róma. 1924. máj. 20.

MŰVÉSZET. Nekünk nem szabad az elméleteknél maradnunk, nem szabad a múlt örökségét elfecsérelnünk; alkalmas, maradandó, új alkotásokat kell teremtenünk a régi örökségek mellé. Új művészetet kell létrehoznunk, a mi korunkét: a fasiszta művészetet.

Perugia, 1926. okt. 5.

AUTOMOBIL. Az autó a mi korszakunk gépe. A gép mostani műveltségi korszakunk típusa. Az az eszköz, mely a távolságokon keresztül megsokszorozza

életlehetőségeinket. Kényes és hatalmas gép, mely kis acél szívében titáni ritmusokat takar. Azokra az autókra gondolok, melyek simán és biztosan felszállnak a földről az égbe, a tengerekre vagy viszont. Ez is meglesz. S akkor megalkothatjuk a gyorsaság és közlekedés testületét.

Monza, 1926. szept.

KATOLICIZMUS. A fasizmus nem tekinti a vallást a papok találmányának vagy a hatalmasok eszközének, hogy a szegény népen uralkodjanak. A vallásos megnyilvánulás ily ostoba magyarázata a legalacsonyabbrendű antiklerikalizmus korszakába tartozik.

A fasizmus nem vallásellenes, s különösen nem keresztényellenes, sem nem katolikusellenes. A fasizmus a katolikus vallásban azt az óriási erő kifejtést látja, melynek sikerült egy nemzettel, mint a miénk, egy a Keleten, másfajú és más gondolkodású emberek között keletkezett vallást elfogadtatnia. A katolicizmus a kapcsolat Judea és Róma, Krisztus és Quirinus között; az a vallás, melyet évszázadok óta gyakorol az olasz nép óriási többsége; egyetemes, mert egy Egyetemes Birodalom alapján épült; a katolicizmus Rómából a világ vallásos szellemi életének egyik leghatalmasabb központját teremtette meg. Ebből is látható, hogy a fasizmus helyzete a katolicizmussal szemben nagyon különbözik a háború előtti Olaszország közönséges színvonalú antiklerikális irányzatától.

Diuturna, 345. lap.

EGYHÁZ ÉS ÁLLAM. Hogy valami "enyhülés" kívánatos és lehetséges Olaszországban az Egyház és Állam viszonya között, azt egy idő óta hirdetjük itt is, máshol is, de számot kell vetni azzal, hogy a katolikus egyház nem léphet túl bizonyos határokat. Nem kívánható, hogy nemzeti egyház létesüljön a nemzet szolgálatában. A katolicizmus ereje, tekintélye, ezeréves és állandó varázsa éppen abban van, hogy a katolicizmus minden népfaj egyetemes vallása. A katolicizmus ereje maga a szó is mondja az egyetemlegességében rejlik. Ezért Róma az egyetlen város a világon, mely joggal nevezheti magát egyetemlegesnek.

Diuturna, 398. lap.

SEBÉSZET. Az olasz kormány üdvözlését hozom a sebészet azon kiváló mesterei emlékének, akik révén az orvosi tudomány századokon keresztül egyik legnagyobb és legdicsőbb eredményeit aratta. A szó, mely az önök hivatását jelenti, nem fejezi ki e hivatás teljes eszményi jelentőségét és az emberiség szempontjából való értékét. Görög eredetében ez a szó "chirurgia" nem jelent mást, mint egyszerűen és szerényen "kézi munkát".

Viszont az emberi szellem legfényesebb erényei s a jellem legnemesebb energiája irányítja az önök kezét és biztos sebészi kését abban a munkában, mellyel napról-napra mind győzelmesebben harcolnak az emberi életet fenyegető, de nem legyőzhetetlen bajok ellen.

A messze távoli történelemből az önök tudománya így fejlődött ki az olasz földön és midőn az előbbi sarlatánokat száműzték, a salernói iskola bölcs és tudós vezetői által alkotott törvények és fegyelem révén elértünk a négy híres mesterhez, akiknek fényes emlékü nevét még ma is mindenütt a legnagyobb tisztelettel emlegetik: Andrea Vasalio, Wurtzins, Paracelsus és Ambrogio Paré. Nem szükséges emlékezetükbe idézni az utóbbit, II. Ferenc, IX. Károly és III.

Enrico orvosát, aki fegyveresen kísérté el őket a háborúba és lehajolva a halálosan megsebesült vitézekhez, kimentette őket az életveszedelemből; az ütőér lekötésével ő helyettesítette először az amputációkat. S mikor az élet-halál között vergődők életét csodálatos módon visszaszerezte, Ambrogio Paré, a szerénység példajaképpen, tekintetét a sebesültről az ég felé emelve ezt szokta mondani: "Je le pangai, Dieu le guérit." "Én bekötöztem, Isten meggyógyítja." Nem, ő nemcsak bekötözte és gondozta, de meg is gyógyította; ott ahol a halál ölt, az embernek mégis sikerült életet teremtenie. A sebészet történetében a leghíresebb hét könyv egyike a következő címet viseli: "De Corporis Hurnani fabrica". "Az emberi test műhelyéről." Valóban, önök, az anatómia tanárai: az emberi test második teremtoi. Erős kézzel, tudós, fényes elmével és nyugodt szívvel, lassan-lassan leküzdötték a legtöbb betegségnek az emberi test minden részében fellépő támadásait.

Mint a nagy háború katonája, sokáig saját testemen tapasztaltam az önök bölcs szakértelmét és velem együtt a többi sebesült katonák milliói. Üdvözlöm önökben a számtalan emberi élet nagyszerű megmentőit és a kötözőhelyek győztes hőseit. De ha a katonák már el is pihentek, mert hisz a legvéresebb háborúknak is végük van egyszer, azonban önök folytatják a küzdelmet, a háborút a különböző betegségek ellen. Önök a csatamezőn maradnak életük utolsó napjáig, hogy meggyógyítsák az élet sebesültjeit, akik még számosabban vannak, mint a harcmezők sebesültjei. Ha minden ember, aki méltó erre a névre, katonává lesz, mikor hazája veszedelemben forog, viszont önök, Mesterek, a halál elleni mindennapi küzdelem fáradhatatlan katonái.

A római nemzetközi sebészeti kongresszuson elmondott beszédéből, 1926. ápr. 7.

KRIMI HÁBORÚ. A krimi háború minden idők diplomáciájának legnagyobb mértékben végrehajtott cselekedete.

Róma, 1925. nov. 4.

A NŐK ÉS A NŐI MUNKA. Megnehezültek az idők felettünk és a családi életben; a megélhetés gondjai miatt most kettőnek kell dolgozni és ha reggel a férfi elhagyja a lakását, hogy a műhelybe menjen, a nő is elhagyja azt, hogy irodába menjen. És talán azt hiszik, hogy mindez elveszi az élet költészetét? Nem! Másikat ad helyette. Minden századnak megvan a költészete. A középkorban az együttélés kényszerében volt ez a költészet, viszont most az új költészet más alapra helyezi az életet. Szóval, ha a költészet szelleme velünk van, uralhatja körülményeinket is, de ha ez a lélekből hiányzik, a körülmények sohasem fogják ezt létrehozni.

Képviselőház, 1925. máj. 15.

FILOZÓFUSOK. A filozófusoknak sikerülhet tíz probléma megoldása a papirosra, de arra képtelenek, hogy egyet is megoldjanak a gyakorlati életben.

Fasiszta kongresszus, Róma. 1925. jún. 21.

HÍRLAPIRÁS. Kormányra lépve, nem felejtettem el, hogy "újságíró vagyok; gyakran szívesen veszek elő papirost és írok egyet-mást, ami érdekelheti az olaszokat. A látszat az, mintha ezek hivatalos vagy félhivatalos híradások volnának, pedig csak kis rövid cikkek, melyek a régi mesterségem után való vágyódásaimat jelentik.

Sarfatti, "Dux" 302. lap.

HÍRLAPIRÁS. Önök tudják, hogy mennyire tisztellem a hírlapírást és azt be is bizonyítottam. Azonban azt kívánom, hogy a hírlapírás számot vessen bizonyos elkerülhetetlen történelmi tényekkel. Azt kívánom, hogy a hírlapírás együtt dolgozzék a nemzettel. Sok rokonszenvvvel és testvéri érzéssel mondom nektek, hogy szedjétek össze a bátorságotokat, mert nem tudom, hogy ha nem is a tarsolyotokban, de a szerkesztőségi tarsolyok között nincs-e elrejtve számotokra a jövőendő a?

Sarfatti, "Dux" 306. lap.

SZELLEMI PROPAGANDA. Szükséges, hogy minden olasz író belföldön is, de különösen külföldön szóvivője legyen az új olasz műveltségnek. Az írókra vár az a feladat, hogy könyvekben, értekezleteken és előadásokon megalkossák az úgynevezett szellemi imperializmust. Meg kell ismertetnünk Olaszországot és pedig nem csak nagyságában s nem csak a múltjában; nem állhatunk meg a múltnál, valami újat kell alkotnunk, ami magán viseli korszakunk igazi pecsétjét. Lelkünkben kell hordanunk az új Olaszország öntudatát, úgy mint ezt a háború megalkotta, s amint azt fasiszta forradalmunk irányítja.

Ha tekintetemet a világ panorámájára vetem, úgy látom, hogy mi még az első lépéseknél tartunk, sőt talán még néhol területeket is veszünk. Az állam sokat tehet, de az íróknak is át kell hatva lenniük a kezdeményezés nagy szellemétől; ismertessék meg magukat és ha szükséges, minden lehető eszközzel terjesszék világnézetüket a közvéleményben. Sok népe van Európának és a nagyvilágnak, amelyek még éppen nem állanak a műveltség magasabb fokán és nem dicsekedhetnek a mi történelmünk ezredéves múltjával; nekünk kell az ő tanítójukká lennünk, meg kell őket hódítanunk szellemi alkotásaink varázsával.

Mindez sokban támogathatja politikánkat is.

Egy könyvnek néha olyan szerepe van, mint egy követségnek. Nagy értékű egy-egy színmű külföldi sikere is, sőt talán felülmúlja egy politikai beszéd jelentőségét is. Miért? Mert ezek a megnyilatkozások behatolnak a nagy tömegek millió és millió egyén köztudatába, megérintik azok szíve mélyét és egy-egy nagy népréteggel ismertetik meg Olaszországot. Az önök kötelessége e feladat teljesítése. Amint a Risorgimento írói megismertették az olasz nemzet rabszolgaságának fájdalmaival és Olaszország reménységeit, úgy a háború utáni kor és a fasiszmus íróinak hivatása, hogy megismertessék Olaszország munkásságát a nemzeti élet különböző megnyilvánulásaiban.

A római szerzők egyesületében elmondott beszédből, 1926. júl. 1.

A VALLÁS. A pápa halála és ezen esemény felett az egész művelt világon érzett megindultság a vallásos érzület hatalmas feltámadására enged kő vetkeztetni. A tudákos laikusság és a sarlatán antiklerikalizmusban megnyilvánuló degeneráltság már végét járja. Az emberek lelkében még mindig elevenen él a túlvilág iránti érzésük és reménységük. A tömegeket még mindig hajtja a vágy, hogy a földi élet nyomorúságaiból egy tiszta hit szárnyai alá meneküljenek,

Diuturna, 398. lap.

ÉLETKOCKÁZAT. Habár szép az élet, érdemes kockáztatnunk s annál is inkább kell kockáztatnunk, hogy így az élet valódi értékét megismerhessük.

Sarfatti, "Dux" 233. lap.

A RISORGIMENTO KORA. Az olasz Risorgimento történetében, amely az első felkelési kísérlettel, egy lovascsapat megalakításával kezdődik Nolában és 1870-ben a Porta Pia bevételével végződik, két erő lép előtérbe. Az egyik: a hagyományos és konzervatív nemzeti erő, amely általában kissé lassú és nehézkes, a piemonti és Sabaudó - hagyományok elemei; a másik a népfelkelő és forradalmi erő, amely a nép és polgárság legjobb elemeiből vált ki; csakis ezen két erő összhangjából és egyensúlyából voltunk képesek megteremteni a Haza egységét. Udine, 1922. szept. 22.

TUDOMÁNY ÉS ERKÖLC. Nem hiszem, hogy a tudományos oktatás erkölcsileg megjavíthassa az emberiséget. Az ember nem tud megjavulni, ha nem tér magába, ha nem elmélkedik magában. A tudomány eszközt nyújt ugyan neki a cselekvésre, de nem a gondolkodásra. Én csak a vallást tartom képesnek arra, hogy az embert felemelhesse és megjavíthassa. Az egyik a másikkal különben nem összeférhetetlen; kiegészítik egymást. Gustave Le Bon nagyszerűen határozta meg a tudományos szellemet: "A tudomány célja az, mondja hogy kutassa a tünemények okait." Ennél tisztább és megfelelőbb meghatározást sehol sem találunk. Véleményem szerint az egyháznak nem csak hogy nem lehet kifogása az igazság keresése ellen, sőt szintén törekszik ennek az elérésére, ha más úton is. És amint ugyancsak a kiváló Gustave Le Bon mondotta: "Csak a hit az, amely az emberek lelkét átalakítja. A tudomány csak arra való, hogy az elmét élesítse és az emberek számára cselekvési eszközöket teremtsen."

"La Science et la Vie" 1925. május.

TUDOMÁNY ÉS EMBERISÉG. Arra a kérdésre, hogy a tudomány megjavíthatja-e az emberiség sorsát, erre nem felelhetünk anélkül, hogy ne számoljunk egy tényezővel: az idővel. Kétségtávol, mindnyájunk számára, akik most élünk, fiainknak és talán az ő fiaiknak is a tudomány a jólétnek egy forrása lesz, tehát a boldogságnak is. Mert ez hozza működésbe a gazdasági fejlődést és a gazdasági fejlődés juttatja a boldoguláshoz a tömegeket. A tudomány? A tudomány teremti meg az államok függetlenségét. Óhajták, hogy ezt megmagyarázzam? Íme: Vizsgáljuk meg Olaszország helyzetét, az ipari igények mai korszakában, amikor az országnak nagy szénfogyasztásra van szüksége. Olaszország földjének nincs szene. Kényszerítve vagyunk arra, hogy a szenet Angliában vásároljuk, az önök által is ismert áron. A tudomány húsz éven belül lehetővé teszi, hogy mesterséges szenet állítsunk elő. De ha nem a termelés eredményeit tekintjük, amelyet a tudomány szerezhet az emberiségnek húsz vagy ötven év alatt és megkísérelném azt a kérdést feltenni, mit fog termelni öthatszáz év múlva, akkor meg kell szünnie minden jövődőlésnek és hallgatok. Megjegyzem, hogy a történelem tanúsága szerint azok a nemzetek, amelyek műveltsége a legintenzívebb s hogy úgy mondjam, a legtudományosabb színvonalú volt, gyorsan a hanyatlás lejtőjére kerültek. Így történt például az arabokkal, vagy ha úgy tetszik, a rómaikkal is.

"La Science et la Vie" 1925. május.

TUDOMÁNY ÉS HIT. Nincs kétség abban, hogy a tudomány a legnagyobb célok felé halad, nincs kétség, hogy a tudomány a tünemények alapos tanulmányozása után, nagy gonddal kutatja azok okozatainak is a magyarázatát. Az én szerény

véleményem e kérdés felett ez: nem hiszem, hogy a tudománynak valaha is sikerül megmagyaráznia a tünemények miértjét; így ez mindig egy titokzatos zóna, mintegy csukott fal fog maradni s az emberi szellemnek csak egy szót kell írnia erre a falra: "Isten". Végül véleményem szerint, nem lehet összeütközés a tudósok és a hit között. Ezek 20 vagy 30 év előtti problémák, de azt hiszem, hogy mi, a mai nemzedék, már-már túl vagyunk e dolgokon. A tudománynak megvan a maga működési tere, a kutatásoké; a hitnek is megvan a másik működési tere, a léleké, a vallásé. Valaki azt mondotta: "Mit ér a világ minden bölcsészete, ha nem tanít meg arra, hogy hogyan viseljek el egy bajt, egy szenvedést?" Íme, itt van egy fenntartott terület, ami többet jelent, mint az élet legfőbb céljai fölötti elméletek kutatásai. S habár a tudomány a kutatásokból indul ki, végzetszerűen mégis a filozófiával jut érintkezésbe és így véleményem szerint csak a filozófia világíthatja meg a tudományt és vezérelheti egy egyetemes ideális területre.

Az olasz tudományos szervezetek kongresszusán elmondott beszédből, 1926. nov. 2.

TUDOMÁNY. Gyakran gondoltam Arisztotelész egy mondására, aki szerény nézetem szerint az ókor legnagyobb tudósa volt, hogy: "minden tudományos kutatás eredetének forrása: az emberi szellem kíváncsisága. A filozófia, úgymond a kíváncsiságból született." Meg kell jegyeznünk, hogy a tudomány akkor még nem rendelkezett eszközökkel. Hasonlatokkal dolgoztak, de volt egy görög bölcséleti iskola, a szofistáké, amely támadott és kinevetett minden kutatást és megtagadta magát a tünemények létezését is. Néha behelyezkedtem a tudományos szemléletbe, hogy az énem lelki, szellemi helyzetét megállapítsam, és meghatározhassam. Nem mondom, hogy meghatározásom tökéletes; vissza is utasíthatják, ha nem találják azt megfelelőnek. Véleményem szerint érzékeink és rendelkezésre álló készülékeink hatástalanokká válnak a tünemények kutatásakor és ellenőrzésekor. Természetesen egy tünemény, amely számtalanszor ismétlődik, törvénné válhat, de valaki joggal kérdezheti, hogy a törvény tényleg abszolút-e és például vajon még a legmerevebb törvény is, mint a nehézkedés törvénye, nem szenvedhet-e változásokat?

Bologna, 1926. nov. 2.

NEMZETEK SZÖVETSÉGE. Azzal vádolják a fasiszta kormányzatot, hogy ellenséges, vagy legalább is csekély rokonszenvvel viseltetik a Nemzetek Szövetsége iránt. Mindez nem más, mint teljesen alaptalan vád és ráfogás. Az olasz kormány semmi esetre sem tulajdonítja a Nemzetek Szövetségének legalább is a történelem mostani korszakában azt a csaknem mitológiai erőt, melyet neki egyes igen tiszteletreméltó idealisták tulajdonítanak. De az a cél, hogy a genfi intézetet születésének történelmi körülményeibe és megvalósítható céljainak szemszögébe helyezzük vissza, mindez még nem jelent ellenséges indulatot, sem az érdeklődés hiányát. Az igazság az, hogy Olaszország azzal a meggyőződéssel vesz részt a Nemzetek Szövetségében, hogy az sok tekintetben hasznos munkát végzett s azt végezhet a jövőben is. Kétségtelen továbbá az is, hogy Olaszország a Nemzetek Szövetsége életében s annak minden munkakörében tevékeny részt vesz.

A BÉKE. Miután senki sem tehet hitet a mellett, hogy a háború végleg eltűnt a történelem színpadáról, a békés Olaszország nem mellőzheti és nem is szabad

mellőznie egységének, függetlenségének és biztonságának fegyveres védelmét s nem mondhat le az új nemzedékek katonai és erkölcsi neveléséről. Ezeknek az irányelveknek köszönhető, hogy Olaszország nemcsak sok nehéz kérdést oldott meg, de bizonyos "súlya" is van a nemzetközi politikában, amilyen ezelőtt sohasem volt, csillaga lassan emelkedik a láthatáron. És mindez habár sok küzdelemben került kétségtelenül a fasiszta kormány érdeme.

Szenátus, 1928. jún. 5.

SPANYOLORSZÁG. Valamikor azt mondták, hogy a Pireneusok járhatatlan hegylánca elválasztja Spanyolországot Európától. Ma már más a helyzet. Spanyolország itt van Európában, s világpolitikai befolyása növekvőben van, melyről úgy látszott, hogy kialudt, pedig csak lappangott, Spanyolország felébredése nyilvánvaló úgy gazdasági, mint politikai és szellemi téren. A fenséges spanyol történelem iránya, a nagy katolikus dinasztikus és spanyol gyarmati hagyományok szelleme ismét előtört és hatékonyan működnek közre az új nemzeti újjászületésben.

Szenátus, 1928. jún. 5.

EGYESÜLT ÁLLAMOK. Észak-Amerikában, az Atlanti tengertől a Csendes Óceánig terjed egy állam 120 milliónyi lakossággal, határtalan gazdagsággal, gigászi munkaerővel, kivételes tudományos és műszaki színvonallal: ez az Egyesült Államok. A világháború óta a csillagos köztársaságnak igen nagy a világpolitikai szerepe, igen nagy befolyása van a világtörténelemre. A pénzügyi helyzet tengelye Európából Amerikába helyeződött át. Az Egyesült Államok 12 milliárd dollárt hiteleztek Európa valamennyi nemzetének. Úgy látszik, hogy Amerika arra készül, hogy meghódítsa Európát. Túl messzire vezetne e tünet fejtegetése, amelynek egyébként már kiterjedt irodalma is van. Különben is ez a tünet szemeink előtt játszódik le és pedig a legkülönbözőbb változatokban, a filantrópiától a bankokig, a tudománytól az ipari életig. Nem lehet előre látni, hogy meddig feszíthető Amerika hatalmi törekvéseinek a húrja s hogy milyen ellenállással fog találkozni.

Szenátus, 1928. jún. 5.

TÖRÖKORSZÁG. Olaszország őszinte barátsággal fordul Törökország felé. Hozzá kell szoknunk, hogy olyannak tekintsük az új Törökországot, amilyenné vált. Oly nemzetnek, amely új alkotmányának létesítése után merészen új egyéniséget öltött magára, s hozzá kell szoknunk, hogy hatalmas és népes nemzetnek tekintsük; a török nép vezére egy óriási tekintéllyel bíró férfiú, kinek személye rendkívüli fontosságú történelmi eseményekkel van egybekötve, melyek a sévresi és a lausannei szerződések gyűjtőszavaiban foglalhatók össze.

Szenátus, 1928. jún. 5.

ALBÁNIA. Olaszország elsőrendű érdeke, hogy az albán állam oly erőskező, kiváló képességű férfi vezetése alatt, mint Ahmed Zogu, mind jobban megerősítse egységét az ország belsejében és önállóságát a külfölddel szemben. Albánia néhány éven belül valódi állammá fejlődik és pedig a szó legszorosabb és leghatalmasabb értelmében. Olaszország készséggel működik közre az öreg, de mégis ifjú Albánia újjászületésében, amelyet Olaszországhoz oly sok százados és hagyományos kapcsolatok fűznek.

Szenátus, 1928. jún. 5.

AFGANISZTÁN. Afganisztán, szigorúan iszlám állam; lakossága erős és harcias törzsekből áll. Királyuk arra törekszik, hogy harmonikus egységbe hozza a Kelet hagyományait a Nyugat újításaival; az ország hivatva van arra, hogy előkelő szerepe legyen Közép-ázsia politikai életében.
Szenátus, 1928. jan. 5.

Benito Mussolini: A korporációs államról
A KORPORÁCIÓS ÁLLAMRÓL (1933-XII november 14-én)

Ez a beszéd, melyet a Duce a korporációs Nemzeti Nagytanács 1933 november 14-iki teljes ülésén tartott, a fasiszmus politikájában a már addig is megnyilatkozó újító tevékenységnek döntő fordulópontját jelenti.

A fasiszmus korporatív világnézete ezzel a beszéddel nyeri tiszta és végleges megfogalmazását; ez vetíti előre, ez oldja meg a korporatív állam alapkérdéseit, a korporációs törvényhozás működését, valamint a fasiszta korporativizmus erkölcsi tényezőit. Az előző ülésen a kormányelnök a következő nyilatkozatát olvasta fel, amelynek ismertetését a másnapi ülésre halasztotta: A korporatív nemzeti Tanács a korporációkat olyan eszköznek tekinti, amely az állam tekintélyével a termelő erők tökéletes, szerves és egységes fegyelmezését viszi keresztül az olasz nép és az olasz politikai és gazdasági jólét érdekében; kijelenti, hogy a termelés nagy keretei szerint alakítandó korporációk számának a nemzetgazdaság valóságos szükségleteihez kell igazodnia; megállapítja, hogy a korporációk vezetőségében az állami közigazgatásnak, a Fasiszta Pártnak, a tőkének, a munkának és a szaktudásnak képviselői foglalnak helyet; a korporációk különleges feladatául tűzi ki a gazdasági tényezők közötti megegyezés létesítését, a szakvéleményadást, melyet minden fontosabb esetben ki kell kérni, valamint az egész nemzeti gazdasági tevékenységnek, a Nemzeti Tanács útján kifejtendő szabályozó törvényalkotását is; az alkotmány szempontjából szükséges további elhatározásokat a korporációk végleges megalakítására és gyakorlati működésére vonatkozólag, a Fasiszta Nagytanácsra bízva.

A következő beszéd s a fenti nyilatkozat magyarázata, kiindulópontja a korporatív államnak és egyúttal a fasiszta gondolat és eljárás alapjának történelmi szemléletét is adja. A taps, amellyel tegnap este felolvasott nyilatkozatomat fogadtátok; arra indított engem ma reggel, hogy azt kérdezzem magamtól, vajon egyáltalában szükséges e ma beszédet mondanom olyan szöveg magyarázatára, amelyet azonnal megértettetek, amely meggyőződéseket teljesen visszatükrözi és amely forradalmi beállítottságoknak megfelel ?

Mégis érdekelhet benneteket, hogy milyen gondolatmenetet követtem, amíg tegnapi nyilatkozatom megszövegezéséhez jutottam. Mindenekelőtt azonban dicséretemnek és megelégedésemnek kell kifejezését adnom az itt elhangzott vita felett. Korlátoltnak kell lennie annak, aki azon csodálkozik, hogy itt egyáltalában különböző nézetek kifejezésre juthattak, hogy bizonyos árnyalati különbségek merülhetnek fel. Mindez elkerülhetetlen, mondhatnám szükséges volt. Azonban az összhang és a hangzavar két különböző dolog. Másrészt pedig egy ilyen kényes téma tárgyalásánál, mint amilyenről szó van, érthető és elkerülhetetlen, hogy a hozzászólók ne csak tudományos felkészültségükkel, hanem érzelmi világukkal, sőt

egyéni vérmeérsékletükkel is részt vegyenek a vitában. A legelvontabb bölcsekedő sem vonhatja ki magát vérmeérséklete hatása alól.

Emlékezni fogtok arra, hogy a tizedik esztendő október 16-i napján, a Piazza Venezián egybegyűlt több ezer pártvezetőhöz azt a kérdést intéztem, hogy az a válság, amely ellen négy év óta küzdünk most egy hónapja léptünk be az ötödikbe az egész rendszer válsága-e, vagy csupán egy átmeneti válság a rendszerben: súlyos kérdés ez, amelyre nem lehet azonnal válaszolni. Válasz előtt hosszasan kell gondolkozni és a kérdést alaposan áttanulmányozni. Ma azt válaszolhatom, hogy a válság olyan mélyre hatolt a rendszerbe, hogy a rendszer válságává lett, s nem külső behatást, hanem szervi bajt jelent. Ma már azt állíthatjuk, hogy a kapitalisztikus termelés túlhaladott álláspont a gazdasági liberalizmus tanával egyetemben, amely azt magyarázta és dicsőítette.

Nagy vonalakban akarom nektek a kapitalizmus múlt századbeli történetét vázolni, amelyet a kapitalizmus századának lehetne nevezni. Mit értünk azonban kapitalizmus alatt ? Nem szabad a kapitalizmust a polgárság fogalmával összekeverni. A polgárság más valami, melyben meg lehet különböztetni egy magasabbrendű és egy kicsinyes, egy hősies és egy filiszter polgárságot. A kapitalizmus ellenben külön termelési mód, külön ipari termelési rendszer. A kapitalizmus teljes kifejlődése nagybani termelést jelent, nagy tömegek részére való, amelyet a nemzeti és a nemzetközi tőke tömegesen finanszíroz. E kapitalizmus tehát ipari tevékenység és a mezőgazdaságban nem volt soha nagyobb szerepe. A kapitalizmus történetét három korszakra osztanám : a fejlődés, a megállapodottság és a hanyatlás korszakára. Az első 1830-1870-ig tart és a szövegép valamint a gőzmozdony feltalálásával esik egybe. Megszületik a gyárpar. A gyár pedig az ipari kapitalizmus jellegzetes megnyilvánulása. Ez a korszak a nagy nyereségek korszaka, amidőn a szabad verseny elmélete és a mindenki harca mindenki ellen érvényesült. A harcnak elesettjei és sebesültjei vannak, akiket a vörös kereszt fog gondozásba venni. Ezen korszakban is vannak válságok, de ezek időnkint visszatérő és nem hosszú ideig tartó, avagy általános válságok. A kapitalizmusban még annyi életerő és ellenállóképesség van, hogy a válságokat könnyen leküzdheti. Ez az a kor, amelyben Lajos Fülöp azt kiáltja oda a polgároknak : "gazdagodjatok meg !" A városok napról napra fejlődnek. Berlin, amelynek a század elején százezer lakosa volt, eléri az egy milliót. Párizsban a francia forradalom idején 560 ezer lakosa volt és szintén az egy millió felé halad. Ugyanígy London és a tengerentúli városok is. A kapitalizmus ezen első korszakában valóban nagy a kiválasztás. Ezen idő alatt háborúk is vannak. Ezeket a háborúkat azonban nem lehet összehasonlítani azzal a világháborúval, amelyet mi éltünk át. Rövid ideig tartó háborúk ezek. Az 1848-49-i olasz háború az első esztendőben négy hónapig a második évben pedig négy napig tart; az 1859-i háború csak néhány heti tartamú. Ugyanez mondható az 1866 évi háborúról is. A porosz háborúk sem hosszabbak. A dán hercegségek ellen 1864-ben viselt háború csak pár napig tart, az 1866-ban Ausztria ellen viselt háború, amely az elsőnek következménye volt, pár nap alatt Sadowánál véget ért.

Az 1870 évi háború Sedan tragikus napjaival fejeződött be és nem tartott két évszagnál tovább. Merem állítani, hogy ezek a háborúk bizonyos tekintetben

serkentőleg hatottak a nemzetek gazdasági életére; tény az, hogy alig nyolc évvel a francia-porosz háború után, 1878-ban Franciaország megint talpra állt és megrendezhette világhiállítást, s ez a tény Bismarckot is gondolkodóba ejtette. Ami időközben Amerikában történt, azt nem fogjuk hőskorszaknak nevezni mert ezt a kifejezést kizárólag katonai tettekre alkalmazzuk, de annyi bizonyos, hogy a Far-West meghódítása nehéz, megkapó volt; nagy kockázata, sőt elesettje is voltak, akárcsak a fegyveres hódításoknak. A kapitalizmus ezen dinamikus korszaka az első gőzgép megjelenése és a szuezi csatorna átvágása közötti időbe helyezhető. Ez 40 esztendő telt igénybe. Ezen idő alatt az államhatalom csak figyel és távol tartja magát, úgy hogy a szabad elv követői azt mondhatják, hogy az államnak nincs más kötelessége, mint úgy viselkedni, hogy létezését gazdasági körökben észre sem vegyék. Annál jobb a kormányzat, minél kevesebbet törődik gazdasági kérdésekkel. A gazdasági tevékenység határait csak a büntetőjogi és a kereskedelmi törvények szabják meg. 1870 után azonban új korszak következik. Megszűnik a létért való harc, helyébe lép a szabad verseny, az erősebb uralma. A fáradtság első jelei és a kapitalisztikus világ irányváltásai jelentkeznek. Megkezdődik a kartellek, pénzcsoporthok, a szövetkezetek és a trösztök korszaka. Nem fogok időt veszíteni ezen négy alakulat közötti különbségek magyarázatával. A különbségek nem olyan lényegesek; körülbelül azonosak az adó és az illeték közöttiekkel, amelyeket a közzgazdászok még nem állapítottak meg pontosan. Az adózó polgár az adóhivatalban nem nézi azt, hányféle címen fizeti adóját. Nem felel meg a valóságnak, amit a liberális közzgazdasági irányzat egyik képviselője mondott, hogy a trösztök, kartellek, pénzcsoporthok a háború következményei, mert az első szénkartell 1879-ben létesült Dortmundban. 1905-ben, vagyis tíz évvel a háború előtt 62 fémkartell volt Németországban. 1904-ben egy szódiumkartell, 1903-ban egy cukorkartell és tíz üvegipari kartell létesült. Abban az időben Németországban összesen 500-tól 700-ig emelkedett az ipari és kereskedelmi kartellek száma.

Franciaországban 1877-ben alakult meg Longwyben a fémgyártást ellenőrző, 1888-ban pedig a kőolajtermelést irányító ipari hivatal; 1881-ben már az összes biztosító társaságok kartellben állottak. Az osztrák vaskartell 1873-ban alakult. A nemzeti kartellek mellett alakultak a nemzetközi is. A palackgyárak szindikátusban való egyesülése 1907-ben történt meg. A francia, angol, osztrák és olasz cégeket magába foglaló üveg és tükörgyári szindikátus 1909-ben alakult. A vasúti vágánygyárosok 1904-ben tömörültek nemzetközi kartellekbe. A cinkszindikátus 1899-ben jött létre. Nem akarlak titeket az összes vegyi, textil, hajózási és egyéb szindikátusok felsorolásával untatni, amelyek ebben az időszakban létesültek. A salétromkartell Anglia és Chile érdekeltségei között 1901-ben jött létre.

Itt van előttem az összes nemzeti és nemzetközi trösztök jegyzéke, melyet azonban nem olvasok fel. Lehet mondani, hogy sem az európai, sem az amerikai gazdasági életnek nincs olyan ága, amelyben a kapitalizmus ezen jellegzetes tényezői nem alakultak volna meg. És milyen eredménnyel? A szabad verseny véget ért. Miután a nyereség kisebb lett, a kapitalisztikus vállalkozás úgy találta, hogy jobb megegyezni, összeállni, fuzionálni, mint egymás ellen küzdeni. Megtörtént a piacok felosztása és a nyereség szétosztása az érdekeltek között.

A kereslet és kínálat törvénye sem dogma már, mert a trösztökön és a kartelleken keresztül hatni lehet mind a keresletre, mind a kínálatra; végül az államhoz is fordult a koalíciós trösztökbe tömörült kapitalisztikus gazdaság. És mit kért az államtól? Vámvédelmet.

A szabad kereskedelmet, amely alapjában véve nem egyéb, mint a gazdasági liberalizmus tanának tágabb értelmezése halálra ítélték. Az első ország, amely majdnem áthághatatlan sorompókat emelt, Amerika volt. Néhány év óta Anglia is megtagadta mindazt, ami politikai, gazdasági és erkölcsi élete hagyományának volt tekinthető és a egyre erősebb vámvédelmet hozott be.

Azután jött a háború. A háború után és a háború következtében pedig jött az infláció. A milliós vállalatok milliárdos vállalatokká lettek. Ezek az úgynevezett magasba törő szervezetek távolból nézve szörnyű és bábeli benyomást keltenek. E vállalatok méretei az emberi lehetőségeket felülmúlják; azelőtt a szellem uralkodott az anyag felett, most az anyag hajtja igába a szellemet. Ami élettan volt, az patológiává válik és minden rendellenes lesz. Minden kornak meglévén a maga reprezentatív egyéniségei, azt lehet mondani, két ember képviseli ezt a kort: Krueger, a svéd gyufakirály és Insull, az amerikai üzletember.

Azzal a nyers szókimondással, ami a fasiszták tulajdonsága, hozzáteszem, hogy Olaszországban is voltak hasonló megnyilvánulások, de sohasem értek el ilyen magaslatokat.

Amidőn a szuperkapitalizmus ebbe a fázisba jutott, utópiát tűzött ki céljául : a határtalan fogyasztást. A túlzott kapitalizmus ideálja az emberi nem egyformasága volna a bölcsőtől a sírig. A túlzásba vitt kapitalizmus azt szeretné, ha minden újszülött egyforma növésű volna, hogy a bölcsők egyforma méretűek lehessenek; hogy a gyermekek ugyanazokat a játékokat kedveljék az emberek formaruhában járjanak ugyanazt a könyvet olvassák, ugyanazt a filmet nézzék meg, ugyanazt a közhasznú gépet kedveljék.

Ez nem valami szeszély, hanem a dolgok logikus rendjében rejlik, mert csak ilyen módon valósíthatja meg terveit a szuperkapitalizmus. Mert mikor szűnik meg gazdasági tényező lenni a kapitalisztikus vállalkozás ? Amidőn olyan méreteket ölt, hogy társadalmi tényezővé válik.

Ez az a pillanat, amidőn a nehézségekkel küzdő kapitalizmus az állam karjaiba veti magát; ebben a pillanatban születik meg és válik szükségessé az állam közbelépése. Akik ezt eddig nem ismerték fel, most lihegve futnak utána. A mostani helyzet az, hogy amennyiben Európa összes országában az államhatalom huszonnégy órára elszunnyadna, ezen idő elegendő volna egy katasztrófa előidézésére. A gazdasági életnek nincsen olyan mozzanata, amelybe az államhatalomnak ne kellene beavatkoznia. Ha ebben a legfrissebb keletű kapitalizmusban véletlenül hinni tudnánk, egyenesen az államkapitalizmushoz jutnánk, s ez nem más, mint egy fordított állami szocializmus, úgy, hogy előbb-utóbb az államosított nemzetgazdasághoz érnének el. Általános értelemben véve, ez a kapitalisztikus rendszer válsága. Van azonban egy másik sajátságos válság, amely minket mint olaszokat és európaiakat különösen érdekel.

Európai krízis ez, jellegzetesen európai. Európa megszűnt az emberi civilizációt irányító világrész lenni. Ez az a drámai megállapítás, melyet meg kell tenni

mindazoknak, akik gondolkodni kötelesek mind a maguk, mind mások számára. Volt idő, amidőn Európa uralkodott a világon politikai, szellemi és gazdasági téren egyaránt, politikailag politikai intézményein keresztül, szellemileg mindazon át, amit századok folyamán szellemi téren teremtett; gazdaságilag azáltal, hogy Európa volt az egyetlen világrész, amelynek hatalmas ipara volt. Az Atlanti óceánon túl megindult azonban a nagy ipari és kapitalisztikus vállalkozás. A távol-keleten ott van Japán. Miután az 1905 évi háború befejeztével Európával érintkezésbe került, nagy lépésekkel közeledik Nyugat felé. Ez már politikai kérdés.

Beszéljünk politikáról, mert ez a gyülekezet is elsősorban politikai jellegű. Európa még egyszer megkísérelhetné kezébe venni az egyetemes művelődés vezetését, ha legalább egy minimális politikai egységet tudna létesíteni. Az eddigi állandó irányelveket kellene ezért követnünk. De ezt a politikai egységet a nagy igazságtalanságok jóvátétele nélkül nem lehet megteremteni. A helyzet igen komoly pontjához értünk: a Nemzetek Szövetsége elvesztette mindazt, ami politikai súlyt és történelmi jelentőséget adhatott neki. Először is az, aki az egészet kitervelte, nem lépett be tagjai közé. Oroszország, az Egyesült Államok, Japán és Németország távol tartják magukat tőle. A Nemzetek Szövetsége olyan alapelvből indult ki, amely szépen hangzik, de közelebből megvizsgálva, boncolgatva és elemeire bontva, megvalósíthatatlannak bizonyul. Milyen más diplomáciai úton lehetne újból kapcsolatot teremteni az államok között?

Locarno? Locarno egészen más. Locarnónak semmi köze a lefegyverkezéshez: nem arra vezet tőle az út. Az utóbbi időben nagy a csend a négyhatalmi egyezmény körül. Senki sem beszél róla, de mindenki gondol rá. Éppen ezért nem szándékozunk új kezdeményezésekkel előjönni, sem egy olyan kibontakozást siettetni, amely logikusan és végletszerűen be fog következni. Most pedig azt kérdelem: Olaszország kapitalisztikus nemzete? Gondolatok valaha erre? Ha kapitalizmus alatt azon szokások, életmód és technikai vívmányok összességét értjük, amelyek már az összes országokban egyformák, akkor azt mondhatjuk, hogy Olaszország is kapitalista ország. De ha beljebb hatolunk a dolgok mélyébe és a helyzetet statisztikai szempontból, vagyis a lakosság különböző gazdasági rétegei szempontjából vizsgáljuk, akkor olyan adatok birtokába jutunk, amelyekből meg tudjuk állapítani, hogy Olaszország nem kapitalista nemzet a szónak mai szokásos értelmezése szerint. 1931. április 21-én 2.943.000 földbirtokost és 858.000 bérlőt számláltunk. A feles gazdák és a telepesek száma 1.631.000, a gazdasági cselédek és a napszámosok 2.475.000 főt tesznek ki. A közvetlenül mezőgazdasággal foglalkozó lakosság tehát 7.900.000 lelket számlál.

Az iparosok száma 523.000, a kereskedőké 841.000, a kézműveseké 724.000, a bér munkásoké 4.283.000, a szolgazemélyzet és az órabéresek száma 849.000, az állam fegyveres ereje, beleértve természetesen a rendőrséget is 541.000, a szabad pályán levők száma 553.000, az állami alkalmazottak és magántisztviselők száma 905.000. Ezen csoportba összesen 17 millió egyén tartozik.

A birtokosok és vagyonosok nem sokan vannak Olaszországban : számuk 201.000, a diákok száma 1.945.000, a háztartásbeli nők száma 11.240.000. Van azután egy szám, vagyis 1.295.000, amely nem sorolható semmiféle foglalkozási ág közé.

Ebből a képből máris láthatjátok, hogy az olasz nemzetgazdaság különböző, sokrétű és nem határozható meg, egy típusban már azért sem, mert az iparosság, melynek száma tekintélyes 523.000 fő, kis és közép nagyságú vállalatba sorozható. A kisüzem munkásainak száma 50- től 500- ig, a közép nagyságú üzemben dolgozóké 500-tól 56000-ig terjed; ezenfelül már a nagyüzemhez illetve a szuperkapitalizmushoz jutunk.

Ez a felállítás azt bizonyítja, mennyire nem volt igaza Marx Károlynak, midőn apokaliptikus sémáit követve azt állította, hogy az emberi társadalom két egymástól szigorúan elválasztott és egymással soha ki nem békülő osztályból áll.

Szerintem Olaszországnak vegyes gazdaságot űző országnak kell maradnia, hogy egy igen erős mezőgazdaság mellett, egészséges kis és középiparral, spekulációkba nem bocsátkozó bankszervezettel és nélkülözhetetlen kereskedelemmel rendelkezve, az árút gyorsan és észszerűen a termelőtől a fogyasztóig juttassa. Az ipar fellendülése pedig a hozzáértők szerint az utóbbi évek jó terméseinek köszönhető.

Tegnap esti nyilatkozatomban a korporáció fogalmát jelöltem meg, ahogy mi azt értelmezzük és meg akarjuk alkotni az abban foglalt célkitűzésekkel együtt. Abban azt mondtam, hogy a korporáció, vagyis a testület az olasz nép gazdagsága, politikai ereje és jóléte érdekében létesül. Ez a három elem függő viszonyban áll egymással. A politikai erő gazdagságot eredményez, a gazdagság pedig erőt ad a politikai tevékenységnek.

Figyelmeztetni akarlak titeket célkitűzéseinkre, vagyis az olasz nép jólétére.

Szükséges, hogy az olasz tömegek adott pillanatban észrevegyék, hogy mi ezeket az intézményeket egyenesen életük színvonalának emelésére alkottuk.

Szükséges, hogy a munkás, a földműves egy bizonyos pillanatban azt mondhassa magában, hogy amennyiben ma jobb dolga van, azt a fasiszta forradalom által alkotott intézményeknek köszönheti.

Minden nemzeti társadalomban elkerülhetetlenül vannak nyomorgók, akikkel arra hivatott intézmények foglalkoznak. Ami azonban minket komolyan aggaszt, az az egészséges és munkaképes emberek nyomora, akik hiába keresnek munkát.

De nekünk arra kell törekednünk, hogy az olasz munkások, úgyis mint olaszok, úgy is, mint munkások és mint fasiszták azt érezzék, hogy mi nem csak azért alkotunk ilyen intézményeket, hogy elméleti elgondolásaink testet öltsenek, hanem hogy egy adott pillanatban tényleges konkrét, gyakorlati és kézzelfogható eredményeket szüljenek. Nem foglalkozom a testületek egyeztető szerepével és tanácsadó hivatásával.

A kormány most is az érdekeltekhez fordul, valahányszor fontosabb kérdésekben döntenie kell. Ha ez a véleménykikérés holnap kötelezővé lesz, nem fogok abban semmi rosszat látni, mert mindaz, ami a polgárt az államhoz közelebb hozza, ami őt az államrendszer részesévé teszi, megfelel a fasiszmus társadalmi és nemzeti célkitűzéseinek. A mi államunk nem oly abszolút valami, és még kevésbé parancsuralom, amely az emberektől távol áll és csak a kérlelhetetlen törvényeken nyugszik.

A mi állameszményünk a szervezett emberi állam, amely az élet követelményeinek megfelel. Maga a közigazgatás ma sem, és ezentúl még kevésbé fog, az állam

tevékenysége és az olasz nép valóságos szükségletei és érdekei között válaszfalat emelni.

Meggyőződésem, hogy az olasz közigazgatás mindenképpen dicséretre méltó és ezentúl is együtt fog működni a korporációkkal, valahányszor ez az elérendő célok érdekében szükséges lesz (2). De az a pont, amely ezt a gyülekezetet leginkább érdekelte, a Korporációk Nemzeti Tanácsa törvényhozási hatáskörrel való felruházása volt.

Valaki túlzott sietséggel már a mostani képviselőház megszüntetéséről beszélt. Értsük meg egymást. A mostani képviselőházat fel kell oszlatni, miután az ülésszaknak vége. A következő hónapokban azonban nincs elég idő ahhoz, hogy új korporációs intézményeket létesítsünk, ezért az új Házat az 1929-i választóév törvényei alapján kell megalkotni. Lesz azonban idő, midőn a képviselőháznak saját sorsa felett kell majd döntenie. Van-e olyan fasiszta, aki ezen eshetőség előtt sírva fakadna?

Mi semmi esetre sem fogjuk könnyeiket letörölni. Teljesen el lehet képzelni, hogy a mai képviselőházat egy korporációs Nemzeti Tanács a maga egészében helyettesítse : a mai képviselőház még elnevezésében is idejét múlt intézmény. Mi ezt az intézményt átvettük, ez azonban gondolatvilágunktól és fasiszta érzelmeinktől teljesen távol áll.

A képviselőház olyan világot tételez fel, amelyet mi teljesen szétromboltunk; több pártot tételez fel ami pedig legtöbbször minden jó igyekezetnek ellensége. Attól a naptól kezdve, hogy a pártok sokféleségét megszüntettük, a képviselőház létjogosultságát elvesztette. A fasiszta képviselők majdnem teljes egészükben hivatásuk magaslatán állottak és azt kell hinnünk, hogy igen egészséges vérük volt, amiért a múltra emlékeztető környezet meg nem fertőzte őket. Idővel azonban ez a változás be fog következni, bár nem sietős a dolog. Csak az elv megállapítása a fontos mert az elvből kell a következményeket levonni.

Miután 1923 január 13-án megalakult a Nagytanács, a felületesek azt hihették, hogy csak egy új intézmény létesült. Nem igaz : aznap temettük el a politikai liberalizmust. Amidőn a milíciával, amely a párt és a forradalom fegyveres ereje és a Nagytanácscsal, amely a forradalom legfőbb szerve, mindazt megsemmisítettük, ami a liberalizmus elméletét és alkalmazását jelentette, akkor léptünk igazán a forradalom útjára. Ma pedig a gazdasági liberalizmust temetjük el. A korporáció ugyanazt végzi gazdasági téren, amit a Milícia és a Nagytanács politikai téren végzett. A korporativizmus a fegyelmezett és egyben ellenőrzött gazdaságot jelenti, mert nem lehet egy ellenőrzés nélküli fegyelemre gondolni. A korporativizmus a szocializmuson és a szabadelvűségen is túl tesz : új világnézetet alkot. Érdekes tünet az a tény, hogy a kapitalizmus hanyatlása a szocializmus hanyatlását hozza magával. Európa összes szocialista pártjai letörtek.

Nemcsak Olaszországról és Németországról beszélek, hanem a többi országról is. Nem mondom, hogy a két tünet egymással logikusan összefügg, azonban nyilván történelmi összefüggés van közöttük idő tekintetében. Ezért jön létre egy adott pillanatban a korporációs gazdaság, akkor ugyanis, amikor a két egymást kísérő tünet, vagyis a kapitalizmus és a szocializmus már mindazt létrehozták, ami módjukban állott. Úgy az egyiktől, mint a másiktól azt vesszük át, ami bennük

életrevaló és maradandó.

Mi visszautasítottuk a gazdasági lény elméletét, a szabadelvűség elméletét és tiltakoztunk valahányszor azt hallottuk említeni, hogy a munka áru. A gazdasági lény nem létezik. csak a teljes ember létezik, aki egyben politikai, gazdasági, vallásos, szent és harcias is.

Ma újabb határozott lépést teszünk a forradalom útján. Nagyon helyesen mondotta Tassinari bajtársunk, hogy a forradalom akkor nagy vonalú, akkor hagy mély nyomot egy nép történelmében, ha társadalmi forradalom.

Ha a dolgok mélyére hatoltok, észre fogjátok venni, hogy a francia forradalom kiváltképpen társadalmi volt, mert mindazt lerombolta, ami középkori maradvány volt, az útvámoktól a corvéésig. Társadalmi forradalom volt, mert Franciaország birtokviszonyait teljesen felforgatta és sok millió önálló gazdát teremtett, akik még ma is legegészségesebb erőtényezői az országnak.

Másképp mindenki azt hinné magáról hogy forradalmat szított. A forradalom komoly dolog, nem palota-összeesküvés és nem is miniszterválság, sem pedig valamely párt hatalomra jutása egy másik helyébe. Nevetni kell, ha azt olvassuk, hogy a baloldal hatalomra jutása 1876-ban forradalmi tény volt.

Végül tegyük fel ezt a kérdést: lehet-e korporativizmust más országokban is alkalmazni? Fel kell tenni ezt a kérdést, mert azt mindazon országokban feltették, ahol azt tanulmányozzák és megértésére törekszenek. Kétségtelen, hogy tekintettel az általános gazdasági válságra, mindenütt kísérletezni fognak vele, de teljes, tökéletes forradalmi korporativizmushoz három feltétel kell.

Egyetlen pártnak kell lennie, amelynek a gazdasági fegyelmen kívül politikai fegyelme is van és az érdekellentétek felett egy közös hit fűzi egymáshoz az embereket.

De ez még nem elég! Az egyetlen párton kívül tökéletes állam is kell hozzá, amely egy nép összes energiáit, összes érdekeit, összes eseményeit magába foglalja, hogy azokat átdolgozza és hatványozza. De még ez sem elég. Harmadik, utolsó és egyben a legfontosabb feltétel az, hogy egy igen magas feszültségben kell élni. Mi egy ilyen magasfeszültségű korban élünk. Ez teszi lehetővé, hogy fokról-fokra erőt és tartalmat adhatunk annak, amit megvalósítunk, hogy tanainkat tettekké formáljuk. Ki merné tagadni, hogy ez a mi fasiszta korszakunk egy ideális magasfeszültségi korszak? Senki sem tagadhatja ezt! Ez az az idő, amelyben a győzelem megkoszorúzza a fegyvereket. Újjáalakulnak az intézmények, megváltódik a föld, új városok keletkeznek.

A KORPORÁCIÓS TÖRVÉNYRŐL

(1934 XII. év január 12-én.)

Ha ez a tárgy igazán nem volna kimeríthetetlen, szívesen lemondottam volna a szóról, már csak azért is, mert a törvényt, amely felett szavaznotok kell, lassan és alaposan dolgoztuk ki és nem hirtelen hoztuk létre. Előzményeit a fasiszta rendszer kezdő korszakában találhatjuk meg a 15 évvel ezelőtt Milánóban tartott első gyűlésünkön. A "Marcia su Roma" után az első korporációs kísérletek a Chigi-palotabeli találkozó és a Vidoni-palotában kötött paktum. Ezután következett az 1926. évi április 3-i törvény, amelyet az 1926 július 1-i szabályzat és az 1927

április 21-i "Carta del Lavoro " (a Munka Alkotmánya) követtek. Az első korporációs törvény 1930. márciusából való. Ezt a törvényt először a korporációs bizottság vizsgálta felül, majd a Korporációk Nemzeti Tanácsa vitatta meg, a Nagytanács hosszú és részletes tárgyalás után jóváhagyta, a minisztérium felülvizsgálta és a korporációs miniszter jelentésével együtt most előttetek fekszik. Ehhez járult még De Vecchi bajtárs és quadrumvir lényegileg alapos és lelkes-hitű jelentése is. Az itt elhangzott beszédek pedig újabb megvilágításba helyezték a javaslatot Bevione szenátor beszéde végigkutatva a láthatárt és a jelen válság jellegzetes tüneteit állapította meg. Szigorú dialektikával szólt hozzá Schanzer szenátor. Cavazzoni szenátor pedig azokra az ellentmondásokra mutatott rá, amelyek jellemzik korunkat, mint pl. a gabonával fűtött mozdonyokra, mázsaszám a tengerbe szórt kávéra, értékek pusztítására, akkor, amikor millió és millió ember tudná belőlük kielégítetlen szükségleteit fedezni.

Érdekes volt Cogliolo szenátor felszólalása is, aki ragyogó beszédében kiemelte az úgynevezett intellektuelek tömeges csatlakozását a fasizmushoz, ami jellegzetesen olasz és a történelemben igen ritka tünet, ha igaz az, amit Ti bizonyosan jobban tudtok nálam, hogy t.i. Plátó, aki bizonyosan bölcs ember volt és pedig annál is inkább, mert alig, hogy megszületett, a méhek mézét helyezték ajkaira, köztársaságából a költőket és hasonlókat kizárta, mert őket a város békés fejlődése szempontjából veszedelmeseknek találta.

Mi olyan rendszert teremtünk, amelyben mindazok, akiket valamikor szellemi munkásoknak neveztek, akik hivatásukból és foglalkozásukból élnek, a rendszernek, amelyben élnek intelligenciájuk pótolhatatlan hozzájárulását nyújtják. Marozzi szenátor a mezőgazdaságra alkalmazott korporáció egyes szempontjait világította meg. És végül Corbino szenátor, a világhírű fizikus, nagy fontosságú kérdéseket vetett fel, amelyek arra indítanak minket, hogy gazdasági téren óvatos körültekintéssel haladjunk.

A jelen törvény nem csak tudományos eredmény, de nem kell azért megvetni a tudományt, mert ez világítja meg a tapasztalatot és ez utóbbi viszont a tudományos tan helyességét állapítja meg. Azonban nemcsak a tudomány, hanem tizenkét esztendő átélte gyakorlati és mindennapi tapasztalata, amely évek alatt a nemzeti élet gazdasági sokoldalúságát tanulmányoztam, érlelődött meg bennem. Milyenek ezen törvény előfeltételei? Az alapfeltételek a következők: Nincs kizárólag magán, illetve egyéni érdekű gazdasági jelenség. Attól a naptól fogva, amikor az ember belenyugodott abba, hogy embertársaival életközösségben éljen, semmiféle ténykedése nem történik kizárólag csak ömiatta, hanem olyan hivatásai vannak, amelyek személyének körét túlhaladják.

Helyet kell biztosítani a történelemben a kapitalizmusnak is, vagyis annak a gazdasági jelenségnek, amit annak nevezünk.

A kapitalisztikus gazdaság csak a múlt és a jelen század tünete. Az ókor nem is ismerte. Salvioli erről szóló könyve teljesen kimerítő. De a középkor sem ismerte; még mindig a kézművesség többé kevésbé tág megnyilatkozása volt. Aki a kapitalizmust említi, a gépről beszél; aki gépről szól, gyárat említ. A kapitalizmus tehát a gép feltalálásához van kötve és különösen akkor fejlődik, amikor az energiát már nagy távolságra lehet átvinni és amikor a miénknél egészen más

életkörülmények között válik lehetővé egy nemzeti és általános munkamegosztás. Ugyanezen munkamegosztás következtében mondhatta a múlt század derekán Jevons Stanley, angol közgazdász, hogy "Északamerika és Oroszország rónaságai búzaföldjeink, Csikágó és Odessza magtáraink, Kanada és a balti államok erdősegeink, Ausztrália és Amerika marháinkat tenyésztik, Peru ezüstjét bocsátja rendelkezésünkre, Kalifornia és Ausztrália pedig aranyat, a kínaiak teát, az indiaiak pedig kávé termelnek részünkre, cukor és fűszerek kikötőinkbe érkeznek, Franciaország és Spanyolország szőlőgazdaságaink, a Földközi tenger gyümölcsösünk". Mindennek ellenszolgáltatásai pedig a szén, a pamutáru, gépek, stb. voltak.

Azt kell hinni, hogy a kapitalizmus ezen korszakában (amit én máshelyütt dinamikus és hősi kornak neveztem) a gazdasági tények inkább egyéni és privát természetűek voltak. A kor teoretikusai a leghatározottabban zárták ki az állam bármely beavatkozását gazdasági kérdésekbe és az államtól csak azt követelték, hogy távol tartsa magát és a nemzetnek csak nyugalmat és biztonságot nyújtson. Ebben a korszakban a kapitalizmusnak családi jellege van, ami a vezetést illeti és ahol azt megőrizték, igen hasznosnak bizonyult. Nagyiparos dinasztiák vannak, amelyeknél nem csak a gyár száll apáról fiúra, hanem egy bizonyos önérzet és becsületérzés is. De már Fried "A kapitalizmus alkonya " című könyvében, bár megfigyelései csak Németországra terjednek, megállapítja, hogy a hetvenes és kilencvenes évek között ezek a nagyiparos dinasztiák hanyatlanak, töredeznek, szétszóródnak és elégtelenné válnak. Ekkor jelenik meg először a részvénytársaság. Nem szabad azt hinni, hogy a R.T. egy ördögös valami, vagy az emberi gonoszság találmánya. Nem szabad dolgainkba az isteneket és ördögöket túl gyakran belekeverni. A részvénytársaság akkor jön létre, amidőn a túlméretezett kapitalizmus nem számíthat már családi vagy szűk körű tőkékre, hanem részvények és kötvények kibocsátásával a névtelen közömbös tőkéhez kell fordulnia. Ebben az időben jelenik meg először a névalírás helyett a kézjegy. Csak azok, akik a pénzügyi titkos műveletekben jártasak, értik meg azokat.

Bevione szenátor a "Sofondit"-ról beszél Nektek, de én azt hiszem, hogy nem sokan vannak köztetek, akik tudják, hogy mit jelent ez a gyöngén barbár szó. A " Sofondit " nem iparvállalat, hanem üdülőtelep, ahol a többé-kevésbé leromlott szervezeteket megfigyelik, illetve gyógyítják. Nem lesztek olyan indiszkréték, hogy azt kérdezzétek tőlem, ki fizeti ezek gyógyítását. Ebben a korban, amidőn az ipar egész tekintélyét és erejét latba vetve sem tudja tőkéjét elhelyezni, a bankhoz fordul. Amidőn egy vállalat a névtelen tőkéhez fordul, megszűnik magánjellege és köztényező, vagy ha jobban tetszik, társadalmi tényező lesz belőle.

Az a tünet, amely már a háború előtt az egész kapitalista rendszert átformálta és erre vonatkozólag olvassátok Vito Ferenc "Az ipari szindikátusok és a kartellek" című könyvét a háború előtt, alatt és után siettetni ezt a folyamatot. Nem félnek már az állam beavatkozásától, sőt, sürgetik azt. Az kétségtelen, hogy az államnak bele kell avatkoznia. De milyen formában?

Az utóbbi időben ez a beavatkozás már különféle módon és sokszor ellentétes módon történt meg. Van egy esetről-esetre szóló beavatkozás, mely rendszertelen és alkalmi. Ezt mindenütt alkalmazzák, még ott is, ahol a gazdasági életben a

legutóbbi időkig liberalizmus zászlaja lengett. Van aztán a kommunista beavatkozási mód, amely előttem egyáltalán nem rokonszenves. Részemről kizártnak tartom, hogy Németországban a kommunizmus más eredményeket hozott volna létre, mint Oroszországban! De akárhogy is van, a német nép nem kért belőle. Az a kommunizmus, ahogy bizonyos túlzott amerikai megnyilvánulásaiiban látjuk (a végletek találkoznak) nem egyéb, mint az államszocializmus válfaja, mint a gazdasági élet bürokratizálása. Azt hiszem, köztetek senki sem akarja a gazdasági életet fagypontra juttatni, holott az bonyolult, változó és a világesemények szerint idomuló, ahol minden elkövetett hiba kiszámíthatatlan következményeket idéz elő. Az amerikai kísérletezéseket nagy figyelemmel kell kísérni. Az Egyesült Államokban is közvetlen az állam közbelépése és néha határozottan parancsoló formát ölt. Ezek az úgynevezett kódexek, azonban csak kollektív szerződések, amelyeket az Elnök mindkét félre rákényszerít.

Mielőtt azonban erről a kísérletről véleményt mondanánk, várnunk kell. Én csak azon véleményemet akarom előrebocsátani, hogy pénzügyi műveletek nem okozhatnak valóságos és tartós áremelkedést. Ha az embereket ámítani akarjuk, akkor a régente úgynevezett pénzmegnyirbáláshoz kell folyamodnunk. De mindazok, akik nem dilettánsok, gazdasági és társadalmi téren egyértelműen vallják, hogy a pénzhígítás katasztrófához vezet. Mert ki is hiheti azt, hogy a pénzjegyek szaporítása egy nép gazdagságát növelhetné? Valaki már megtette a hasonlatot: ugyanazt jelentené, mintha egy egyén fényképfelvételét milliószor sokszorosítva azt hinnénk, hogy a lakosság száma egy millió emberrel szaporodott. De mit is mondanak a tanulságok a francia "assigné"-től a háború utáni német márkáig.

Negyedik tanulság a fasiszta tapasztalat. Ha a liberális gazdaság alatt a többé-kevésbé abszolút egyéni gazdaságot értjük, akkor a fasiszta korporatív gazdaság úgy az egyének, mint a társas csoportok és az állam gazdasága is. Mi a korporatív gazdaság jellege? A korporatív gazdaság a magántulajdon elvét tiszteletben tartja. A magántulajdon kiegészíti az ember személyiségét. Szóval ez jog, de mint jog kötelezettségekkel is jár. Ez annyira igaz, hogy mi azt tartjuk, hogy csak a tulajdon társadalmi szerepe jöhet számba : vagyis nem passzív, hanem aktív szerepe, nem az, amely csak gyümölcsei élvezésére szorul, hanem az, amely azokat fejleszti, növeli, sokszorosítja.

A korporatív gazdaság tiszteli az egyéni kezdeményezést. A Carta del Lavoroban határozottan ki van mondva, hogy csak az esetben lép közbe az államhatalom, ha a magángazdaság hiányos, nem létező vagy elégtelen. Kirívó példája ennek, hogy csak az állam hatalmas eszközei képesek a pontusi mocsarak talajjavítását keresztülvinni. A korporatív gazdaság rendet teremt a gazdaság terén is. Ha van tér, amely rendezésre szorul és amely célirányos vezetést igényel, akkor a mindenkit érdeklő gazdasági élet az. De nem csak az ipari, hanem a mezőgazdasági, kereskedelmi, a pénzintézeti és a kézművesi tevékenységet is fegyelmezni kell. és hogy kell ezt a fegyelmet alkalmazni? Az egyes érdekelt ágak önfegyelmezése útján.

Csak másodsorban, amidőn az egyesek nem tudtak megegyezésre jutni és az egyensúlyt nem tudták helyre állítani, csak akkor fog közbelépni az állam, hogy

felségjogával élve egy másik érdekelt fél, vagyis a fogyasztó érdekeit képviselje. A névtelen tömeget, amelyet mint fogyasztót nem lehet megszervezni azon szerv fogja képviselni, amely a polgárok összességét képviseli. Itt valaki azt kérdezhetné, hogy mi történik, ha a válság véget ér. Erre azt válaszolom, hogy akkor is közbelép az állam. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy a válság gyors lefolyású lesz. Nagy utórezgések lesznek annak. Feltéve azonban, hogy hirtelen gazdasági fellendülés állna be és az itt említett 1914 esztendőbeli állapotok visszatérnek; akkor lesz csak igazán szükség a fegyelemre, mert az emberek könnyen felejtenek és ugyanazokat a hibákat és örökségeket követnék el, mint akkoriban.

Ez a törvény, igen tisztelt Szenátor Urak már átment a köztudatba. Az olasz nép ezt a napokban be is bizonyította. Ez a csodálatosan szorgalmas és fáradhatatlanul takarékos nép e törvény számára kilenc milliárdot szavazott meg, amely szavazatok mindegyike egy lírát ér. Ugyanakkor a lefolytatott tárgyalás folyamán bebizonyosodott, hogy ez a törvény nem fenyegetés, hanem garancia, nem veszély, hanem ellenkezőleg legfőbb mentés.

De lássuk a kivitel tempóját. A törvény megszavazása után meg fogjuk alakítani a korporációkat. A Nagytanács már megvitatta a törvény szövegét és megállapította a korporációk jellegét és összetételét. A korporációk megalakulása után figyelni fogjuk azok működését, amely gyors lesz és minden bürokráciától mentes. Az intézmény működésében tekintettel kell lenni annak költségeire is. Egy intézményt abból a szempontból is kell megítélni, hogy az mit jövedelmez a ráfordított kiadásokkal szemben. Nem kell tehát félni a bürokrácia fokozásától, de arra is kell gondolni, hogy nincs emberi szervezkedés egy minimális számú munkaerő nélkül. Amidőn a korporációk működését gyakorlati és tényleges téren figyeltük és ellenőriztük, a harmadik fázishoz fogunk érni, vagyis az úgynevezett alkotmányreformhoz. Csak ebben a harmadik fázisban történik döntés a képviselőház szervezetéről. Amint látjátok az előző beszédeimből és mostani rövid nyilatkozatomból, nagy nyugalommal haladunk előre. Nem siettetjük a tempót, bízunk magunkban mert a fasiszta forradalom létesítésére még az egész század rendelkezésünkre áll.

MILÁNÓ MUNKÁSAIHOZ 1934 XII. október 6-án.)

Ezzel a hatalmas népgyűléssel ér véget háromnapos milánói tartózkodásom. Elsőknek a földművesek jöttek el hozzám. Rengeteg ajándékuk sok család nehéz helyzetén fog könnyíteni egész Itáliában. Tudja meg a nemzet, milyen csodálatos polgári erényekről és nemzeti szolidaritásról tettek tanulságot Milánó város földművesei. Ma ennek az örökké fiatal és erőteljes duzzadó Milánónak, mely elszakíthatatlan kötelékekkel van szívemhez növe, kissé elhalkul erőteljes szívverése. Ebben a pillanatban olyan eseménynek vagytok szereplői, amelyről a politikai történelem mint Milánó munkásaihoz intézett beszédemről fog megemlékezni. Milliós és milliós olasz vesz titeket körül, a tengereken és hegyeken túl is igen sokan figyelnek ide. Pár percnyi érdeklődést kérek csak Tőletek, de ez a néhány perc bizonyára hosszabb gondolkodásra fog Nektek okot adni. A milánói fogadtatás nem lepott meg engem, hanem inkább megalapított. Ne csodálkozzatok ezen, mert amely napon a szív már nem képes megremegni, dobogni is megszűnik.

Öt évvel ezelőtt ugyanezekben a napokban iszonyú zajjal egy templom oszlopai dőltek össze, amelyek századokkal látszottak dacolni. Óriási vagyonok semmisültek meg. Sokan nem tudták a szerencsétlenséget túlélni. Vajon mi maradt a romok alatt? Nemcsak több-kevesebb egyén vagyona semmisült meg, hanem a modern történelem egy egész korszaka is. Az a korszak, amelyet a kapitalizmus a gazdasági liberalizmus korszakának nevezünk. Azok akik inkább a múltra szeretnek visszatekinteni válságot emlegetnek. Itt nincs szó válságról a szó szokásos értelmében, hanem a civilizáció egyik szakából a másikba való átmenetről. Megszűnt az a gazdaság, amely az egyéni nyereségre helyezett súlyt, hogy olyan gazdaságnak adjon helyet, amely az összesség érdekeivel törődik. Ezen megállapított és végleges letűnés után a termelés szükséges fegyelmezésére két mód adódik. Az egyik mód az egész nemzetgazdaság államosítása volna. Mi azonban ezt a megoldást elvetjük, mert nem akarjuk a köztisztviselők amúgy is hatalmas számát a tízszeresére emelni. A másik megoldás az, amelyet a logika és az események folyása ránk parancsol: a korporatív megoldás, vagyis a termelőkre bízott termelés önfegyelmezése. Amidőn termelőkről beszélek, nemcsak a gyárosokra és munkaadókra gondolok, hanem természetesen a munkásokra is. A fasiszmus minden egyén tényleges egyenlőségét állapítja meg a munka terén és a nemzettel szemben. Különbség csupán a felelősség fokában és méreteiben van. A népesedő és folyton fejlődő Bari lakosságához intézett beszédemben azt állítottam, hogy a fasiszta rendszer az olasz nép részére gazdasági téren egy magasabb társadalmi igazságosságot akar megvalósítani. Ezt a kijelentést ünnepélyesen megismétlem előttetek és annak megvalósítására kötelezettséget vállalok. Mit jelent azonban ez a magasabb társadalmi igazságosság? Biztos munkaalkalmat, megfelelő fizetést, kellemes otthont, az életviszonyok állandó fokozatos javulását jelenti. De ez még nem minden. Azt is jelenti, hogy a munkások, a kézművesek mindalaposabban megismerjék a termelési folyamatokat és azok fegyelmezésében részt vegyenek. 1929 óta az olasz munkástömegek a fasiszta forradalomhoz közeledtek. De tehettek volna-e mást? Tanúsíthattak volna ellenséges vagy tartózkodó magatartást vele szemben? Viseltethet-e valaki ellenszenvvel egy olyan mozgalommal szemben, amelyben az olasz nép színe-java vesz részt és amely a nemzetnek a nagyság iránti olthatatlan vágyát tartja ébren? Mutathatott-e közönyt iránta? Közömbösek eddig sem csináltak és ezentúl sem fognak történelmet csinálni. Csak egy harmadik állásfoglalás marad hátra. Az, amit a munkástömegek elfoglaltak : a fasiszta forradalom szelleméhez és intézményéhez való teljes, nyílt és őszinte csatlakozás.

Ha a múlt század a kapitalisztikus uralom százada volt, a huszadik század a munka uralmának és dicsőítésének százada. Azt mondom Nektek, hogy a modern tudománynak sikerült a gazdasági lehetőségeket fokozni. Az állam által ellenőrzött és ösztökölt tudománynak a vagyoneelosztás kérdését kell megoldania, hogy ne fordulhasson többé elő az a logikátlanul kegyetlen lehetőség, hogy nagy vagyonok mellett nagy nyomorral kelljen találkozni.

Ennek létesítésére azonban minden energiánkra és minden akaraterőnkre szükség van. Ez óriási mű érdekében, amely Olaszországot a világ összes nemzetei élére fogja helyezni, szükséges, hogy Itália nemzetközi téren nyugton hagyassék.

A két dolog szorosan összefügg egymással és éppen ezért szemlét fogok veletek tartani azon országok felett, amelyek szomszédaink, melyekkel szemben nem lehetünk közönyösek, hanem vagy barátok vagy ellenségek.

Kezdjük keletről. Világos, hogy a Nevoson és az Adrián túl élő szomszédainkkal való viszonyunk addig nem javulhat túlságosan, amíg ott azok minket vérig sértő hírlapi polémiájukat meg nem szüntetik. Első feltétele egy olyan baráti politikának, amely nem diplomáciai jegyzőkönyvben van megkövesedve, hanem a népek lelkiületéhez igazodik, az, hogy senki sem merjen kételkedni annak az olasz hadseregnek vitézségében, amely a többiek érdekében is küzdött, a Karszton, Macedóniában és Blignynél vérzett, 600.000-nél több elesettel járult hozzá a közös győzelemhez, amely azonban csak a júniusi piávei csatával kezdett közössé lenni. Ez módot ad nekem arra a megállapításra, hogy az európai történelem fejlődése nem képzelhető el Németország nélkül, de ehhez szükséges, hogy bizonyos német körök és áramlatok ne keltsék azt a benyomást, hogy Németország nem akar az európai történelem folyamatába beilleszkedni.

Svájchoz való viszonyunk kitűnő és ilyen is fog maradni nem csak a következő tíz esztendőre, hanem előreláthatólag sokkal hosszabb időre is. Mi csak azt óhajtjuk, hogy Ticino kanton olaszága megmaradjon és fejlődjék tovább, nemcsak a mi érdekünkben, hanem és leginkább a svájci köztársaság jövője érdekében.

Kétségtelen, hogy Franciaországhoz való viszonyunk egy év óta lényegesen javult. Hadd iktassak közbe valamit:

ezen előadásomat olyan éles értelemmel követitek, hogy a diplomáciai tartózkodás mellett is lehet egyenesen a néphez szólanom, amidőn egy olyan nagy országnak, mint Olaszországnak külpolitikai magatartását ismertetem.

A légkör javul és ha megegyezéshez fogunk jutni, amit melegen óhajtunk, ez nem csak a két országra lesz hasznos, hanem egész Európára is. Ezt október vége és november eleje között fogjuk megtudni.

Az európai népek egymáshoz való viszonyának javulása annál szükségesebb, mert a leszerelési konferencia megbukott. Kétségtelen, hogy Henderson polgártárs kitartó, mint minden angol. De mégsem fog neki sikerülni ezt a leszerelő Lázárt új életre kelteni, aki páncélok és ágyúk tömege alá temetve fekszik. Így állván a dolgok, nem fogtok azon csodálkozni, ha mi viszont mindent elkövetünk az olasz nép katonai készülsége érdekében.

Ez a korporatív rendszer másik oldala. Hogy a munkásseregek öntudata emelkedjék, a legmagasabb társadalmi igazságosság követelményeit állítottuk fel, mert oly nép, amely az európai, olasz és fasiszta időkhöz méltó életkörülményeket nem találja meg saját országában, nem nyújthatja a veszély órájában azt a teljesítményt, amit tőle méltán elvárhatunk.

A jövőt nem lehet mint valami útitervet vagy órarendet előre meghatározni. Nem jó túl hosszú lejáratú határidőket megállapítani. Megmondottuk és most ismételjük, hogy meggyőződésünk szerint a fasiszmus lesz ebben a században Európa és Olaszország kultúrájának típusa. Ami pedig a mindig bizonytalan jövőt illeti, sziklaszilárd a mi lelkesedésünk, hitünk és akaratunk.

Ha pedig béke lesz, igaz és termékeny béke, puskáink csövére olajágot teszünk. Ha

ez azonban nem következnek be, nyugodtak lehettek, hogy a fasiszmus légkörében megedzett férfiak fegyvereiket a diadal babérleveleivel fogják feldíszíteni.

A KORPORÁCIÓK HUSZONKÉT TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSA ALKALMÁBÓL

(1934 XIII. november 10-én.)

Ez a nagyszerű gyülekező talán a legimpozánsabb Olaszország történelmében úgy a helynél fogva, ahol lefolyik, mint egészen különleges stílusánál fogva, már magában véve is eseményszámba megy.

A fasiszmus XII. esztendejének november 14-i, január 13-i és október 6-i igen világos, bár dogmatikusan nem végérvényes beszédeim. után ma itt felesleges volna egy negyedik beszéd. Ezért egy pár általános kijelentésre fogok csak szorítkozni. Ez a gyülekezet nem csak résztvevői nagy számánál fogva impozáns, hanem jellegénél fogva is. Ez forradalmi, azaz olyan gyülekezet, amely rendszeresen és lelkes odaadással fáradozik azon, hogy az intézményekben, a törvényekben és szokásokban a nép életében szükségessé vált politikai és társadalmi átalakulást véghez vigye.

Meg vagyok arról győződve, hogy akinek megadatott ezt az órát a Kapitóliumon átélnie, teljes tudatában van ezen gyülekezet történelmi hivatásának, hol az egész nemzet van minden rétegében képviselve. Miután a 22 korporáció megalakult, azonnal megkezdik minden téren valóságos életüket, valamint ebben a gyülekezetben is, amely szintén ma kezdi meg a politikai kérdések megoldására irányuló tevékenységet, hogy idővel egy már túlhaladott történelmi korszak intézményeit helyettesítse.

Kell-e még egyszer hangsúlyoznom, hogy a korporációk nem alkotnak öncélt, hanem csak meghatározott célok elérésére alakultak? Ez ma már közismert tény. Mik ezek a célok? A belföldön olyan szervezkedés, amely fokozatosan és következetesen megrövidíti az emberi életlehetőségek közötti nagy távolságokat. Ezt nevezem én társadalmi igazságosságnak. Ebben a században már nem szabad kikerülhetetlennek tekinteni az anyagi nyomorúságot és csak az élettani nyomorúság szomorú végzetszerűséget lehet és kell elfogadnunk. Véget kell vetni a mesterségesen előidézett ínségeknek. Az ilyenek a rendszer kiáltó hiányaira mutatnak rá. A múlt század a polgároknak a törvény előtti egyenlőségét teremtette meg és ez hatalmas vívmány volt. De a fasiszta század fenntartva ezt az elvet, egy másik nem kevésbé fontos elvet fűz még hozzá : az emberek egyenlőségét a kötelesség és jog gyanánt felfogott munkával szemben, amely, mint az alkotás öröme, kell, hogy az életet megnemesítse ahelyett, hogy azt megalázná. Az ilyen alapegyenlőség nem zárja ki, sőt követeli a határozott megkülönböztetést a hierarchiák között, feladatkörük, érdemeik és felelősségük szempontjából. A külfölddel szemben a korporáció célja a nemzet hatalmának állandó növelése a világban való terjedésének érdekében. Helyes azt hangoztatni, hogy szervezetünknek nemzetközi érdeke van, mert nemzetközi téren fognak a nemzetek és fajok egymással mérkőzni, amikor Európa őszinte együttműködési szándékunk ellenére sorsának új választójához fog elérkezni.

Ma a XIII. esztendő novemberének 10. napján megindul a nagy gépezet. Nem kell azonban csodákat várni tőle, sőt csodákat egyáltalában nem kell várni, különösen, ha továbbra is folytatódni fog az a politikai, gazdasági és erkölcsi zűrzavar, melyben a világ nagy része sínylődik. A gazdasági életben különben sem történnek csodák. A politikában, melynek a gazdaság egyik eleme és tényezője, az akarat, a szervezkedés és a módszer bírnak döntő jelentőséggel. Többé-kevésbé hosszabb próbaidőre kell készülnünk és ami az eredményt illeti, nem csak az anyag segélyére, hanem az emberek gondolatvilágának helyesbítésére és kiválasztásukra is kell számítanunk. Ezt a fasizmus már folyamatba is tette.

Miután megállapítottuk, hogy a válság a rendszer válsága és mindaz ami történt és történik ezt bizonyítja, bátran kell egy másik rendszerhez folyamodnunk, a mienkhez, amely fegyelmezett, határozott, harmonikus gazdaság létesítését jelenti a köz érdekében, a termelők részéről, vagyis a vállalkozók, szakemberek, munkások részéről, az állam által alkotott korporációk útján, amely állam mindent képvisel és így az érem másik oldalát, vagyis a fogyasztót is. Korai volna még arról beszélni, hogy Olaszországban miképpen fog kialakulni a korporatív rendszer: mi kiindulási és nem érkezési ponton vagyunk.

De miután a korporációk a fasiszta forradalom társadalmi alkotásai, bárhol és bármiképpen legyenek azok annak tagjai, igénybe fogja venni őket, hogy fejlődését, tartósságát ezáltal biztosítsa. Ezekben a zavaros, nyomorúságos és politikai feszültségű időkben sok reménység kíséri a korporációk létesítését. Ezeket a reményeket be kell váltani és be is fogjuk őket váltani. Az emberek hitében és akaratában bízni lehet, de még inkább lehet számítani azoknak az elveknek logikájával, amelyek a távoli 1919. év óta vezetnek egy jobb jövő felé a feketeingesek forradalmát.

A KORPORÁCIÓK NEMZETI NAGYGYŰLÉSE ELŐTT

(1936 XIV. március 23-án.)

Bajtársak,

Ünnepélyes alkalommal ül össze immár másodszor ezen a világnevezetességű dombon a korporációk nagygyűlése és pedig háborús időben, vagyis egy nép életének legnehezebb és legfelelősségteljesebb korszakában. De még egy más esemény is fokozza ezen óra ünnepélyességét és komolyságát: az Olaszország elleni gazdasági ostromzár, amelyet ötvenkét nemzet határozott el, de amelyet csak egyetlen állam akart és a többire rákényszerített. Az ostromzár, amit egyesek, bár megszavaztak, lelkiismeretükre hallgatva mégsem alkalmaztak, amit Magyarország, Ausztria és Albánia visszautasítottak és pedig nem csak azért, mert baráti érzelmük tiltotta, hanem mert visszataszítónak tartották azt, hogy egy valósággal barbár törzsek konglomerátumát, vagyis Abesszíniát egy színvonalra emeljék a kultúra őspanyáival, Itáliával.

Ezen ostromzár ötödik hónapjában, amely a történelemben, éppúgy mint az Abesszíniának nyújtott anyagi és erkölcsi támogatás, Európa szégyenfoltjaként marad feljegyezve, Olaszország nemcsak, hogy nem tört meg, hanem kijelenti, hogy engedni sohasem fog. Csak vaskos tudatlanság hihette el valaha is ennek az ellenkezőjét.

Szigorú kötelezettségünk volt a megkezdett úton továbbhaladni és mi ezt meg is tettük; de még inkább megtették ezt katonáink és feketeingeseink, akik az abesszín dolyföt letörték és hadseregét megsemmisítették. Zászlóinkat a győzelem csókja érintette és az a terület, amelyet katonáink elfoglaltak, már hazánk megszentelt részét alkotja. Szálljon erről a dombról az Afrikában küzdő győztes csapatainkhoz a fasiszta forradalom üdvözlője. Az a gazdasági ostromzár, amelyet azért alkalmaztak először éppen Olaszország ellen, mert a március 10-i locarnói összejövételen elhangzott kijelentés szerint " ipari berendezkedésünk szerény méreteire számítottak", egy csomó problémát vetett fel, amely valamennyi ebben az egy mondatban foglalható össze : a politikai függetlenség nem képzelhető el megfelelő gazdasági függetlenség nélkül. Azt a leckét nem fogjuk elfelejteni. Akik azt hiszik, hogy az ostromzár befejeztével visszatérünk a november 17-i helyzethez, azok csalódni fognak. 1935. november 18-a az olasz történelem korszakalkotó dátuma. Ekkor valami végleges, valami visszavonhatatlan történt. Az új olasz történelmet ez a követelmény fogja jellemezni: "a legrövidebb időn belül a nemzet gazdasági életének legnagyobb függetlenségét biztosítani. Egy nemzet sem valósíthatja meg száz százalékig saját területén gazdasági függetlenségét, de ha megtehetné, akkor sem volna ez célszerű ". Azonban minden nemzet igyekszik magát gazdaságilag a külföldtől mind jobban függetleníteni.

Ezt a függetlenséget a nemzetvédelem terén kell különösen keresztülvinni. Amennyiben ez a függetlenség hiányoznék, maga a védelem lehetősége válnék kétséges; akkor a politikát a külföld kénye-kedve szerint tudná még gazdasági téren is befolyásolni, és a láthatatlan gazdasági háború amelyet Genf Olaszország ellen indított még egy csupa hősökből álló nemzet felett is képes lenne győzedelmeskedni. Az elmúlt hónapok kísérletei e tekintetben intő példákul szolgálhatnak. Hogy tudjuk, milyen határok között képes Olaszország gazdasági függetlenségét a nemzetvédelem terén biztosítani, meg kell állapítanunk a nemzet őstermelését, valamint azt is, hogy a technika és a tudomány mennyire tud segítségére lenni. E célból létesítettük a Tudományos Kísérletek Nemzeti Tanácsát. Előre kell bocsátani azt is, hogy háború esetén a polgári fogyasztást részben vagy egészben fel kell áldoznunk.

Kezdjük ezt a leltározást a legnegatívabb oldalnál: a folyékony tüzelőanyagnál. Folyamatban vannak az országban a petróleumkutatások, de eddig számottevő eredmény nélkül; háborús időben ebbeli szükségleteink fedezésénél a lignit hidrogénnal való vegyületre, a mezőgazdasági termékekből előállítható szesze és az aszfaltkőzet kivonatára számíthatunk. 200 millió tonna lignit termőföldünk van. Ami a szilárd tüzelőanyagot illeti, a technika mai állása mellett nem nélkülözhetünk bizonyos speciális szükségletekhez egyes finomabb szénfajtákat; egyébként nemzeti szenet használunk majd az: isztriai szardíniai és az aostai szenet. Az olasz széntermelés már nagy fejlődést mutat, s a fogyasztók nagy megelégedése mellett folyton emelkedik. Úgy számítom, hogy saját termésünkkel, a vonatok villamosításával és a fogyasztás ellenőrzésével bizonyos idő múlva a külföldi szén 4050 százalékát leszünk képesek pótolni.

Lássuk most az érceket és hasonlókat. úgy békeidőben, mint háború esetére elég vasércünk van. Elba szigete régi bányái úgy látszik kimeríthetetlenek. Cogné

medencéje becslés szerint többször tíz millió tonna vasércet tartalmaz, amely a svéd vasérc után Európában a legtisztább. Ezen medence egyetlen hátránya, de nem kiaknázási akadály az, hogy 2800 méter magasságban fekszik. Hátrányt mondtam, nem akadályt. Más vasércbányákat is újból üzembe vettünk Nurra és Valdaspra vidékein. Ha vasérchez piritet vegyítünk, egészen nyugodtak lehetünk e tekintetben. Igen nagy mennyiségben található Olaszországban a bauxit és leuxit, amely anyagokból az alumíniumot állítjuk elő, továbbá a cink, az ólom, a higany, a kén és a mangán. Őn és nikkel Szardínia szigetén és Piemontban találhatóak. Rezünk csak kis mennyiségben van.

A többi nyersanyag közül eddig még nincs, de rövidesen lesz cellulózénk is, nincs ellenben gumink. 1936-ban újból megkezdődik a gyapot termelése. Nincs elég olajmagvunk. Addig, amíg a mesterséges gyapjút nem tudjuk nagyban előállítani, a természetes gyapjú nem fedi szükségleteinket. Némely textilnyersanyag hiánya azonban nem kell, hogy aggodalmat keltsen bennünk, mert ezen a téren a tudomány, a technika és az olasz nép esze igen sokat tehet és tesz is. A rekettye például, amely vadon terem az útszéleken csak onnan volt ismeretes sok olasz előtt, mert Leopardi erről írta egyik legmegkapóbb versét. Ma ellenben olyan szövési nyersanyagot produkál, amelyet iparilag fel lehet dolgozni. A 44 millió embernek mindig lesz elegendő ruhája, hogy azok a szövetek miből készülnek, ez a mai világban egészen mellékes kérdés.

A nyersanyagok kérdését nem szabad tehát úgy kezelni, mint ahogy azt a lemondó liberalizmus kezelte, amely belenyugodott Olaszország örökös alsóbbrendűségébe, azt abba a közhellyé vált frázisba foglalva össze, hogy Itália nyersanyagokban szegény ország. Ehelyett azt kell mondani, hogy Olaszország nem rendelkezik bizonyos nyersanyagok felett és éppen ez képezi egyik főjogcímét arra, hogy gyarmatokat követeljen magának Olaszországnak elég más nyersanyaga van; sőt, bizonyos nyersanyagok bőséggel állnak rendelkezésére.

Ez a valóság pontos rajza és ez magyarázza azt a felfogásunkat, hogy Olaszországnak el kell érnie úgy békében, mint különösen háború esetén a gazdasági függetlenség legnagyobb fokát. Az egész olasz gazdasági életet ebben az irányban kell fejleszteni, mert ettől függ az olasz nép jövője.

Most pedig beszédem igen fontos részéhez érkeztem el, melyet az olasz gazdasági élet "szabályozási tervének" nevezhetek. Ez a terv abból az alapfeltevésből indul ki, hogy a nemzet elkerülhetetlenül háborút fog viselni. Hogy mikor és miképpen, azt senki sem tudhatja, de a sors kereke gyorsan forog. Ha nem volna ez így, mivel lehetne magyarázni az összes nemzetek nagyméretű fegyverkezését? A mostani történelmi korszakban a háború, a fasizmus elméletével együtt az a két tényező, amely az állam helyzetét a nemzeti gazdaság helyzetével szemben meghatározza. Mint már 1934 októberében Milánóban mondtam, a fasiszta rendszer nem szándékszik a nemzet gazdasági életét államosítani, vagy ami még rosszabb lenne, bürokratizálni, hanem megelégszik annak ellenőrzésével és fegyelmezésével a korporációkon keresztül, amelyeknek működése tapasztalataim szerint igen eredményes és nagyobb fejlődésre képes. A korporációk pedig állami szervek. Most pedig a részletekre térek át. A mezőgazdaságot nem lehet alapjaiban megújítani, vagyis hagyományos művelési ágait megváltoztatni. Azok egészen

megfelelnek annak a célnak, hogy a lakosság élelmezését biztosítsák és az ipart bizonyos nyersanyagokkal lássák el. A mezőgazdaság tehát magángazdaság marad, amelyet az állam csak azért sem fegyelmez és segít, hogy mindig nagyobb átlagtermést érjen el és hogy a korporációkon keresztül a többi gazdasági ággal való összhangját megtalálja. E téren még az időszaki munkások és napszámosok kérdését kell megoldani, a fasizmusnak már megállapított sémái szerint.

Ami a kereskedelmi tevékenységet illeti, ennek két oldala van : külkereskedelem, amely közvetlen vagy közvetett állami funkció lett és pedig egyáltalában nem ideiglenesen, és belföldi kereskedelem, amely az egyes szakmák önfegyelmezése után már nem igen fog változni. A kereskedelmi tevékenység az egyének, a csoportok és a szövetkezetek feladata.

Ami a hiteléletet illeti, amely a gazdasági élet vérkeringésének tekinthető, azt a legújabb törvényintézkedések az állam egyenes ellenőrzésének vetették alá. Ez a terület ezer oknál fogva kizárólag az állam részére van fenntartva. A kézműves és ipari termelésre áttérve kijelentem, hogy a kézműipart védeni fogjuk, mert ez Olaszországban pótolhatatlan, s nem csak nagyszerű hagyományai érdekében, hanem jelenlegi szükségessége miatt is fenn akarjuk azt tartani. A kis és középipar ezentúl is a testületi önfegyelm által nemzeti irányba fejlesztett magánkezdemenyezés és felelősség tere marad.

Ami azonban az ország védelmére részvénytőkével dolgozó nagyipart és a többi iparágakat illeti, amelyek kapitalisztikus, sőt szuperkapitalisztikus voltuknál fogva már nem is gazdasági, hanem társadalmi problémák lettek, ezeket egyes alapcsoportokra fogjuk osztani, amelyek az állam keretén belül különös jelleget fognak öltetni. Ez a szervezés azért nem fog nehézségekbe ütközni, mert az Iparfejlesztő Intézet útján az államnak az ország védelmét érdeklő fontosabb iparágakban már igen nagy érdekeltsége, sokhelyütt részvénytöbbsége van.

Az a kérdés, hogy az állam beavatkozása ezekbe a nagy csoportokba közvetlen, vagy közvetett lesz-e? Magát a vezetést fogja-e kezébe venni, vagy csak ellenőrzést fog gyakorolni? Egyes ágakban közvetlen, másokban közvetett vezetés, esetleg ennek ellenőrzése lesz foganatosítva. Vegyes vállalatokra is lehet gondolni, amelyekben az állam és a magános össze adják a tőkét és azt közösen vezetik.

Teljesen logikus, hogy a fasiszta államban azok az iparvállalatok, amelyek már az 1930-1931-i esztendőben magánjelleget tényleg elvesztették, jogilag is szűnjenek meg magánvállalatok lenni.

Ezek az iparágak úgy jellegűknél, mint fontosságuknál fogva és a háború szempontjából nélkülözhetetlen voltuknál fogva túllépik a magángazdaság körét és az állami, vagy az állam által ellenőrzött gazdaság részévé válnak. Ezek kizárólag az állam részére fognak dolgozni, amely egyetlen vevőjük lesz. Olyan időszak következik be, amelyben ezen iparágaknak nem lesz sem idejük sem módjuk a magánfogyasztás részére termelni, hanem kizárólag a haderő részére fognak dolgozni. Megállapításainknak azonban erkölcsi értelme van, még pedig az, hogy a fasiszta rendszer nem tűri, hogy magánügyének és társaságok hasznát húz hassanak olyan eseményekből, amelyek az egész nemzetet a legnagyobb önfeláldozásra kényszerítik. A hadigazdagok korszaka végleg lezárult Olaszországban.

Gazdasági életünk ezen fontos részének átalakulása megfontoltan, de fasiszta határozottsággal fog végbemenni. Ily módon nagy vonalakban ecseteltem előttem a nemzetgazdaság jövőbeni képét. Amint látjátok, a korporatív gazdaság sokoldalú és harmonikus. A faszizmus nem gondolt arra, hogy egy állami közös nevezőre hozza azt, vagyis hogy állami egyedárusságot létesítsen; a nemzetgazdaságot a korporációk irányítják és az állam csak annyiban veszi azt kezébe, amennyiben a haza védelmét, létét és biztonságát érdekli.

Abban a gazdaságban, amely olyan sokoldalú, mint ahány oldala van egy magaskultúrájú nemzetgazdaságnak, a munkások egyforma jogokkal válnak a vállalat részeseivé, mint a tőkések és a technikai vezetők. A fasiszta korszakban a munka bár különböző, megnyilvánulásaiban az egyetlen mérték, amellyel az egyének és a csoportok társadalmi és nemzeti értékét meg lehet állapítani. A gazdaság, amelynek alapvonalait megjelöltem a nemzetet alkotó tömegeknek, amelyek az utóbbi időben magas nemzeti öntudatot árultak el, a rendszerhez való teljes csatlakozásukat bizonyították be, nyugalmat, jólétet, erkölcsi és anyagi fejlettséget kell hogy biztosítson. A fasiszta rendszer keretén belül a termelés egyes tényezői közötti távolságoknak meg kell rövidülniük és ezeknek a magasabb kötelezettségek és súlyosabb felelősségek szerint kimagasló vezetők tekintélyét el kell ismerniük.

A fasiszta gazdaság meg fogja valósítani a mindennapi élet elsőrendű szükségleteiért küzdő tömegek által örök idők óta áhítozott magasabb társadalmi igazságosságot.

Immár másodszor ül össze a Kapitóliumon a Korporációk Nemzeti Nagygyűlése. Valaki joggal kérdezheti: Mi is fog itt történni? Milyen helyet foglal el ez a gyűlés az olasz állam alkotmányos gazdaságában? Ezekre a kérdésekre már az 1933. november 14-i beszédemben válaszoltam, amikor azt állítottam, hogy a Korporációk Nemzeti Tanácsa egészen jól helyettesítheti és helyettesíteni is fogja a maga egészében a képviselőházat. Ma megismétlem ezen nézetemet. A képviselőház, amely ma sem tisztán az, mert tagjai egy része ennek a testületnek is tagja, át fogja engedni helyét a Korporációk Nemzeti Nagygyűlésének, amely a "Fasciók és Korporációk Házát" fogja alkotni és első alakulatában a 22 korporáció összességéből fog állni. Az alakulási mód, a házszabály, feladatköre és jellege doktriner és egyben technikai kérdések, amelyeket a Fasiszta Nagytanács mint a rendszer legfőbb szerve fog vizsgálat tárgyává tenni. Ez a gyűlekezet tisztán "politikai" lesz, mert valamennyi gazdasági kérdést csak politikai téren lehet megoldani. Másrészt pedig azokat az erőket, amelyeket egy kicsit önkényesen nem gazdaságiaknak lehetne nevezni, azokat a Párt és a többi elismert szervezetek fogják képviselni.

Ha pedig azt kérdezitek, mikor fog ez a mélyreható, de már megérett alkotmányos átalakulás végbemenni, azt fogom válaszolni, hogy annak ideje nincs már messze, bár ez az afrikai hadjárat győzedelmes befejeztétől és az európai politikai eseményektől függ.

Azokkal a gazdasági átalakulásokkal, amelyekről beszédemben szó volt és az alkotmány politikai téren történő ezen reformmal a fasiszta forradalom összes

alapcélkitűzéseit valósítja meg, amelyeket 17 évvel ezelőtt a milánói San Sepolcro-téren közfelkiáltással megállapított.

Bajtársak,

A faszizmusnak köszönhető, hogy az olasz nép, amely fegyverkezésének nagy mérve folytán határai között nyugodtan él és olyan politikai és társadalmi felépítéssel rendelkezik, amely a többi országokat megelőzve, életkövetelményeinek és a korszerűségnek leginkább megfelel, nyitva látja maga előtt az utat növekvő hatalmi állása felé. A Nemzetek Szövetsége gazdasági ostromzára próbára tette fajunk ellenállóképességét, mely soha olyan egységes nem volt, mint most.

Afrika földjén hozott áldozatai által az olasz nép óriási szolgálatot tett a civilizációnak, a világ békéjének és azon jóllakott régi gyarmati hatalmaknak is, amelyek azt a hihetetlen történelmi hibát követték el, hogy vállalkozásukat megnehezítették.

Olaszország területeket hódít meg Afrikában, de csak azért, hogy olyan lakosságot szabadítson fel, amely évezredek óta néhány vérengző és kapzsi törzsfőnök elnyomatása alatt állott.

Szerződések szövevényei, amelyek az emberiségnek a béke helyett mind nagyobb háborúk kilátásait nyújtják, nem fogják az olasz nép életerős lendületét megakasztani. Harminc évszázados dicső történelem, az egymást követő és túlszárnyaló emberöltők törhetetlen akarata, a legnagyobb áldozatra, vagyis a véráldozatra való képesség, amit ez a nép ebben a században immár harmadszor kimutatott, elegendők ahhoz, hogy hitünket, bizalmunkat megerősítsék, s a jövődő kapuit megnyissák előttünk.

A KORPORÁCIÓK NEMZETI NAGYGYŰLÉSÉN

(1937 május 15-én, a F.E. XV-ik évében)

Bajtársak,

Mennyire jutottunk az olasz nemzetgazdaság azon szabályozási tervének alkalmazásában, amelyet ugyanebben a teremben a XIV. esztendő március 23-án vázoltam és amelyet most emlékezetébe idézek mindazoknak, akik azt talán már elfelejtették?

A szabályozási terv a következő cél elérésére törekszik. A nemzet legteljesebb gazdasági függetlenségére, amely politikai függetlenségének előfeltétele és egyben biztosítója.

Nézzünk tehát szét, hogy mit végeztünk és mi még a teendő. Kezdjük a föld méhével és különösen a szilárd fűtési anyagokkal. Elsőrendű szén még nem találtak Olaszországban, de van több százmillió tonna kitűnő szenünk, amely sok tekintetben helyettesíti és helyettesítenie is kell a külföldi szén.

A C.A.I. köszén, amelyet az isztriai és szardenai bányákból termelünk ki, általános kedveltségnek örvend. A folyó év kitermelése meg fogja haladni az egy millió tonnát, mi azonban el akarjuk és el is fogjuk érni a négy milliót is, ami a 1011 millió tonna évi szükségletnek egy harmadát jelenti. Ezen a téren az összes vasutak villamosítása után sem fogjuk tudni a teljes önellátást biztosítani, de azért nem kell aggódnunk, mert mindig fognak akadni országok, amelyek a még hiányzó szén

fogják nekünk szállítani (taps).

Térjünk át a vasra. Erre vonatkozólag azt kell mondanom, hogy vasiparunk még mindig túlságosan számít arra a vastörmelékre, amelyet nagyrészt nyugati országokból hozatunk, de amelyet ezek vagy egyáltalában nem, vagy megfizethetetlen ár mellett szállítanak, aszerint, hogy milyen ott a politikai hangulat irányunkban. Ilyen vasipar, amely ötven százalékban idegen vastörmelékkel használ fel, egy mesterséges vasipar, amely éppen akkor akad meg, amikor a legnagyobb szükség volna rá. Elég azt megemlíteni, hogy 1935-ben több mint egy millió métermázsa vastörmelékkel hozattunk be, és hogy ez a szám 1936-ban már 400.000 tonnára apadt. Megnyugtató az azt teszem hozzá, hogy vasérctermelésünk állandóan növekszik;

az 1935. évi 551.000 tonna 1936-ban 900.000 tonnára emelkedett és ebben az esztendőben 1.100.000 tonnára fog rúgni. Ez annyit jelent, hogy a vasipar is az önellátásra vagyis a hazai vasérc minél tökéletesebb kihasználására törekszik.

Mennyit tesz ki a mi vasércvagyonunk? A korporációs minisztérium bányafelügyelősége szerint 30 millió tonnát; az olasz lexikon szerint 40 milliót, 100 milliós tartalékkal. Hasonló megállapításra jut Villavecchia tanár, a vámhivatal kémiai laboratóriumában és Stella tanár is. Vasércvagyonunk aránylag szerény, ha azt más nemzetekével összehasonlítjuk. Sok esztendőre elégséges még az esetben is ha mostani kitermelésünk megkétszereződne.

Az ércek után a piritről kell szólnunk. Az 1937. évben 900.000 tonnára számíthatunk belőle, ami 500.000 tonna vasat fog produkálni. A világháború alatt Olaszország elegendő mangánt termelt, vagyis 30.000 tonnát, ami 1934-ben 7.000-re csökkent.

Az A.M.M.I. új kutatásokat végzett és rendes havi jelentéseiben azt közli hogy San Pietro szigetén és Sardegna nyugati partjain igen számottevő mangánérc van: tíz telep létesült ott, amely naponta 350 tonnát tud feldolgozni, a jövőben pedig 1500 tonnát dolgoz majd fel, ami a szükséglet tetemes részét fogja fedezni.

Nehéz munka folyik a Novara magas fekvésű völgyeiben a nikkell felkutatása és kitermelése érdekében. Utakat, drótkötélpályákat és alagutakat kell építeni 2000 m-en felüli magasságban, de ezek a munkálatok már annyira előrehaladtak, hogy ezen érc feldolgozására Vacallo-Seziában gyártelepet lehet felállítani.

Ami a rezet illeti, a La Duchessa nevű sardegnai medencében már dolgoznak, ugyan, de még korai volna eredményekről beszélni. Azonban pozitív eredmény várható az ónnal kapcsolatban. A sardegnai Monte Mauri és különösen a Livornó tartománybeli Monte Valerio a legközelebbi jövőben teljesen fedezni fogják úgy békebeli, mint háborús szükségleteinket.

Bauxit és leuxit bányáink kitermelési lehetősége korlátlan. El lehet tehát érni az alumínium szükségletnek teljes fedezését, sőt annak további fokozását is elő lehet mozdítani.

Az alumínium termelése 14.000-ról 20.000 tonnára emelkedett azonban el akarjuk érni az évi 40.000 tonnát. Ugyanezt lehet az ólomra és a cinkre nézve is mondani.

Ez utóbbi fém a magnéziummal vegyítve sajátságosan olasz fémet alkot.

Magnéziumbányáink kiapadhatatlanok. Kémiai iparunk a legelső sorban halad és nincs mit tartania a külföldtől.

Ami a folyékony fűtőanyagokat illeti, tavaly óta újság van. A nemzeti fűtőanyagok hidrogénnal való telítésére vállalat alakult A.N.I.C. (Azienda Nazionale Idrogenazione Combustibili) név alatt, amely a tavaly említett félig állami és félig magántársaságok jellegzetes típusa. Ez a társaság Báriban és Livornóban két nagy telepet létesít, amelyek az albán kőolajat és lignitet egészen modern technikai eljárásnak vetik alá. Benni miniszter arról biztosít, hogy 1938 második felében a nemzeti benzin és kenőolaj terén a teljes önellátást fogjuk elérni. (taps).

Tavaly azt mondtam, hogy nem sokára itthon fogunk cellulózét előállítani. A mantovai és talmezzói gyárak után Foggiában is működik már egy gyár és másutt is tervbe van véve ilyen gyárak alapítása. A cellulóze behozatalának tehát teljesen meg kell szűnnie. A gumi előállítására vonatkozólag tervbe van véve a guayl termelése, de a mesterséges gumi előállítására irányuló tanulmányok már annyira előrehaladtak és már annyira sokat ígérők, hogy egy második, részben állami, részben magántársaság van alakulóban, hogy ezen a téren is elérhessük az önellátást. Az ezen cél felé való haladásunk gyors és döntő volt.

A textilipar terén mondhatjuk, hogy hazai gyárterményeink vannak. A bizalmatlanság és kishitűség és bizonyos érdekeltségek áskálódásai teljesen megszűntek a Forliban tartott kiállítás után, amelyet nem sokára római kiállítások követnek. Az olasz szakemberek és gyárosok zsenialitása és hite győzedelmeskedett a nemzeti kötelességtudás és kényszerűség hatása alatt. (taps).

A textilipar terén való önellátásra vonatkozólag történelmi előzményt akarok megemlíteni, amelyre olvasás közben lettem figyelmes. (Én ugyanis néhanapján olvasgatni is szoktam) Ez az előzmény pedig IV. Henrik korából való, aki megtiltotta a selyemszövetek Franciaországba való behozatalát a Tuileriákban és Fontainebleau parkban 20.000 eperfát ültetett és tizenhárom királyi biztost rendelt ki a termelés népszerűsítése céljából. IV. Henrik önellátási kezdeményezését a nagy Colbert folytatta az állami szövőgyárak alapításával. Egy századdal később egyedül csak Lyon vidékén 60.000 szövőszék volt üzemben, miáltal Franciaország gazdasági fellendülése oly nagy mérveket öltött, hogy 1789-ben az 1724-ben alapított párizsi tőzsde 307 értékpapírjának jegyzése 30 milliárdnyi tőkét képviselt. Ezek a számok mutatják, hogy a fejlődő polgári osztálynak félre kellett tennie a hűbéri társadalom megmaradt intézményét. Ez a példa azt is bizonyítja, hogy az összes nagy népek, még azok is, amelyek tömérdek sok nyersanyag felett rendelkeznek, állandóan az önellátás felé törekedtek. Ez az önellátás, közbevetőleg legyen mondva, egyáltalában nem korlátozza a nemzetközi árucserét, ahogy azt már bebizonyítottuk.

Az olasz mezőgazdaságnak az a feladata, hogy a nemzetet élelmiszerrel ellássa. Itt is nagy a haladás, de ezen a téren még sokat kell tennünk, többek között a húsárak és zsiradékok tekintetében. Tavaly bizonyos elsőrendű fontosságú iparágakkal kapcsolatban állami érdekű nagy vállalatok létesítéséről szóltam Nektek és ennek okát is megmagyaráztam.

Az idő nem múlt el haszontalanul. Az állam nem akar semmiféle gazdasági egyedúráságot, semmiféle bürokratizálást sem. A Carta del Lavoro, vagyis a munkaalkotmány alapján az államhatalom csak ott lép közbe, ahol a közérdek túlsúlyban van a magánérdek felett, vagy ahol a magán vállalkozás nem elég erős,

miután ennek olyan határai vannak, melyeken túl csak az állam politikai és gazdasági hatalma képes érvényesülni.

A hitelélet a múlt esztendő március 12-én életbe lépett törvény alkalmazása által nyert rendezést és most erősödik, ami minden kellemetlen meglepetést ki fog küszöbölni. A közönségnek a Takaréktársulatokba vetett bizalmát még jobban fokozni fogja.

Az állam ellenőrzés alá vette a nagy tengerhajózási vállalatokat, de nem valamennyit, az utóbbi időben a hajógyárakat is, de szintén nem az összeseket. A fasiszta állam nem akar, a gazdasági életen, annak számtalan különböző változatain és komplikált megnyilvánulásain uralkodni, mert nem akar túltengő és paralitikus lenni, mint a bolsevizmus. (taps).

Összes tanaink és alkotásaink, amelyek a rendszer sajátosságát képezik fokozatos fejlődést mutatnak, a nemzet életébe mind jobban beleilleszkedő munkásosztályok erkölcsi és anyagi színvonalának emelkedésével, határozottan jelölik meg a fasiszta állam által támogatott és ellenőrzött gazdaság jellegét.

A 22 korporáció, vagyis azok a szervek, amelyekre az állam az egyes termelési ágak önfegyelmzésének feladatát bízta, erős tempóban dolgoztak és igen sok határozatuk törvénnyé emelkedett. Túl sokan filozofáltak a korporációk mibenléte felett és nyilatkoztak róluk, ezáltal csak azt érve el, hogy a fogalmak összezavarodtak és a legegyszerűbb igazságok érthetetlenekké váltak. Haladásuk és működésük közben a korporációk sokat ígérő életrevalóságról tettek tanúbizonyságot. Az utóbbi hónapokban rendkívül fontos teendők elvégzését bíztuk rájuk és pedig az új ipartelepek felülbírálását, az árak megállapítását, a munka bérek és fizetések megállapítását.

Mindezen teendők határozottan a korporációk munkakörébe vágnak, amelyek ily módon a gazdasági élet legfőbb szerveivé váltak, ellenőrizve, átformálva és vezetve azt a fasiszta rendszer célkitűzései szerint. Csakis így, ezzel a békés és építő forradalommal lehet elejét venni az osztályharcnak, amely nálunk letűnt forma (a demokrata és liberális országokban pedig most is létező kor) tünete, amely országokban korlátolt létfenntartási ösztöntől vezetve a fasizmus ellen küzdenek anélkül, hogy azt tanulmányozni és megérteni igyekeznének. (élénk taps).

Bajtársak,

Amidőn a múlt esztendőben hozzátok szóltam, a fasciák alapításának évfordulóján, akkor alig volt öt hónapja annak, hogy Genfben az Olaszország elleni ostromzárát megszervezték. Azokban a napokban, amelyek olyan közel vannak és mégis annyira távol esnek Badoglio már közölte velem a döntő csatára vonatkozó haditervét. A győzelmet még nem vívtuk ki, de az már a levegőben volt és egyformán élt úgy a főparancsnok biztos tudatában, mint a katonák és az egész olasz nép előérzetében. Egyedül voltunk az egész világ ellen. A hatalmak még sohasem látott felsorakozása bekerítette Olaszországot, de a Vörös tenger és az Indiai óceán között fekvő felföldön amelyet a szerkesztőségi szakértők bevehetetlennek tartottak, az új olasz fiatalság a fasciák jegyében haladt előre és ugyanegy időben győzött az afrikai ellenség és genfi koalíció ellen, mialatt a sárga sajtó tollrágó stratégiái elbújtak szégyenükben. (élénk taps).

Azóta Olaszország és a világ történelmében egy új tényezővel kell számolni: az olasz birodalommal. Ez nem csak politikai, erkölcsi és katonai, hanem egyben gazdasági tényező is. A birodalomnak jelenlegi és jövőbeni forrásai egészen kivételes jelentőségűek. Nem említeném ezt, ha erre nézve nem lennének bizonyítékaim. A gazdasági függetlenségért folyó harcban a birodalom döntő módon fog beleszólni, gyapotot, kávé, húst, bort gyapjút, fát, nemes fémeket elsősorban aranyat szállítva nekünk. A türelmetlenkedőknek azonban ha vannak ilyenek azt kell mondanom, hogy ezen kincsek kiaknázásának előfeltételei olyan berendezkedések, amelyek eddig vagy egyáltalában nem, vagy pedig csak egészen kezdetleges állapotban voltak meg; elsősorban a kikötőkre gondolok, azután az úthálózatokra, amelyek mind most vannak kiépítés alatt. Óriási nehézségekkel kell megküzdenünk és csak aki nap-nap után követi a birodalom életének egyes fázisait és fejlődését, alkothat magának s nehézségekről fogalmat. Mindezek dacára oly kitartással hidaljuk azokat át, amely az olaszok igazi jellemvonása, akik napi 25 órán át is tudnak dolgozni. (élénk taps).

Egy idő óta az úgynevezett nagy demokráciák többé-kevésbé felelős elemei azt szeretnék, ha az úgynevezett parancsuralmi országok önellátási terveiről lemondanának. Ránk nézve ez lehetetlen. Egy állig fegyverben álló világban, mint amilyen a mostani, lemondani az önellátás fegyveréről annyit jelentene, mint háború esetén kényre kedvre kiszolgáltatva lenni annak a hatalomnak, amelynek egy vég nélküli háború viseléséhez szükséges anyagok korlátlanul állnak rendelkezésére (élénk taps).

Az önellátás tehát a békének oly garanciája, amelyet feltétlenül fenn akarunk tartani és ez egyszersmind a gazdagabb országok támadó szándékának is legbiztosabb megakadályozója. Csak az tudhatja, akit a gazdasági ostromzár egyszer már majd megfojtott, hogy miképpen kell e kérdés felől gondolkodni és miképpen kell ennek következtében cselekedni. (élénk taps). Ezen a téren a legkisebb tétovázás végzetes lehet. Arról van szó, hogy a nagy olasz nemzet létét, jövőjét és hatalmát biztosítsuk.

Függelék

A munkaalkotmány és eredményei

A Munkaalkotmány a fasizmus alapokmányai közé tartozik. Ezt a Fascista Nagytanács 1937 április 21-iki ülésén fogadta el hogy lefektesse benne azokat az alapelveket, melyekre a korporatív fasiszta állam fel van építve s megállapítsa azokat a szabályokat, melyek a nemzeti gazdasági életet s a dolgozó osztályok életfeltételeit körülírják. Bízást mondhatjuk, hogy ezekben a szabályokban több, mint évszázados európai szociális mozgalmak problémái, kívánságai nyertek megoldást.

Fontos azonban megfigyelni, hogy az olasz munkaalkotmány alapelvei nem maradtak egyszerű eszmei megállapítások, de alkalmas törvények által átmentek a mindennapi élet vérkeringésébe s így biztosítják gyakorlatilag is azokat az előnyöket a dolgozók részére, melyeket a Munkaalkotmány számukra kilátásba helyezett. A következőben, minden pontjánál a Munkaalkotmánynak oda van fűzve egy rövid összefoglalása annak, ami abból már megvalósult.

A KORPORATÍV ÁLLAMRÓL ÉS SZERVEZETÉRŐL

I.

Az olasz nemzet olyan szervezet, melynek nagyobb és tartósabb eszközei, céljai vannak, mint azoknak az egyéneknek, csoportoknak, amelyekből áll. Erkölcsi, politikai és gazdasági egységet alkot, amely teljes egészében a fasiszta államban valósul meg. Ez a pont általános, elméleti értékű elvet fejez ki; tudományos jellegű megállapítás és ezért érvényesülése nem egyes törvénycikkekben található, de a fasiszta korporatív állam egész rendszerében. Az ebben a pontban foglaltak felvilágosítást nyújtanak a korporatív fasiszta állam egész rendszeréről. Az állam tekintélyének megerősödését az a felfogás igazolja, hogy az állam a nemzeti, politikai akarat kifejezése, amely szuverén, mert az általa kitűzött célok a polgárok legmagasabb erkölcsi lelkiismeretének kifejezői. A szindakalista-korporatív szervezetet az az elgondolás igazolja, hogy a Nemzet a polgárok gazdasági tevékenységében is jelentkezik s így ennek a tevékenységnek az állam törvénykezési politikai szervezetében kell megfelelő s a modern gazdasági élethez alkalmazkodó módon kifejezésre jutnia. Erre szolgálnak a szindikátusok, melyek egyes szakmák képviselői s a korporációk, melyek több gazdasági célt szolgáló szakmának együttes képviselői.

II.

A munka minden szervezeti és kiviteli, értelmi és technikai alakjában társadalmi kötelesség. Csakis ezen a címen részesül az állam védelmében. A termelés összessége nemzeti szempontból egységes, céljai egységesek és az egyének jólétében és a nemzeti hatalom fejlődésében foglalhatók össze. Ennek a pontnak első bekezdése hasonló elvi kijelentéseket tartalmaz, mint az első pont s abból logikailag következik. Az 1926 ápr. 30-án kelt 563 sz. törvényhez mely a fasiszta szindakalista szervezet alaptörvénye fűzött utasítások 44-ik szakasza b) pontja alatt megállapítást nyert, hogy a korporatív szervezeteknek többek közt kötelességük, hogy támogassanak minden oly kezdeményezést, melynek a termelés jobb megszervezése a célja.

A Korporációk Nemzeti Tanácsának feladata, hogy véleményt mondjon a korporatív szervezeteknek és intézményeknek a termelés fejlesztése érdekében teljesített működésükről (1930 évi 206 t. c. 10 fejezetének 5. pontja). A termelés egységes szabályozásának feladata a korporációkra van bízva (1934 február 3-iki törvény 169-ik pontja).

III.

A szindikális vagy hivatás szerinti szervezés szabad. De csak a törvényesen elismert és az állam által ellenőrzött szindikátusnak van joga az egész munkaadói vagy munkásszakmát képviselni; érdekeit az állam és egyéb hivatásbeli képviselőkkel szemben megvédeni; kollektív szerződéseket kötni, melyek az illető szakmába tartozó összes egyedekre nézve kötelezők; esetleges illethekeket kivetni, valamint minden nyilvánosságot érdeklő ügyben eljárni. Az ebben a pontban lefektetett elvek az 1926 ápr. 3-iki 563 törvénycikk végrehajtási utasításában foglaltaknak a kollektív szerződések jogi szabályozására vonatkozólag. Ezek a törvények elrendelik, hogy:

1) egy-egy szakmában több szindikátus is alakulhat, de az állam az e törvényben előírt jogi személyiséget csak egy számára biztosítja, mely megfelel bizonyos követelményeknek.

2) e törvények szerint a jogi személy nemcsak a magánjog szempontjából az, mely biztosítja számára a birtoklást és a jogvédelmet, de jogi személy a közjog szempontjából is, mely által a szindikátusra van ruházva, hogy képviselje a szakmába tartozókat a többi szindikátussal és az állammal szemben még akkor is, ha azok nincsenek beiratkozva a szindikátusba; jogosult továbbá kollektív szerződéseket kötni a nem tagokra nézve is vonatkozó érvényességgel, mely törvény erejével bír; mint az állam képviselője annak a különböző gazdasági és politikai szerveiben, képviseli a szakmát a közjogok gyakorlásában; egyes állami funkciókat végez tagjaival szemben az államtól ráruházott jog alapján. Ez magyarázza meg azt, hogy ilyen jogi személyiség miért adható csak egy szindikátusnak.

IV.

A kollektív munkaszerződésben kifejezést talál a termelés különböző tényezőinek szolidaritása, mégpedig a munkaadók és munkások ellentétes érdekeinek kiegyenlítése és a termelés magasabb érdekeinek való alávetése révén. Az erre a pontra vonatkozó rendelkezések az 1926 ápr. 3-iki törvény és július 1. rendelet 1130. cikkében találhatók meg, továbbá az 1928 május 6-iki 1251 sz. rendeletben, mely főleg a kollektív munkaszerződésekre vonatkozik.

Amikor a munkafeltételeket megállapítják, a munkaadók és a munkavállalók szindikátusai saját iparuk gazdasági lehetőségei és a nemzetgazdaság általános helyzetének tekintetbevételével egyeznek meg; ezeket a lehetőségeket és ezt a helyzetet részint a Korporációs Minisztérium részéről szolgáltatott s a szindikátusoktól beszerzett, részint a Központi Statisztikai Hivatal által gyűjtött hivatalos adatok alapján állapítják meg a legteljesebb szakszerűséggel.

Minden szerződést, melyet az egyes szindikátusok kötnek, bemutatnak a megyei korporatív szerveknél vagy a korporációs minisztériumnál (aszerint, hogy megyei, vagy országos szerződésről van szó), hogy ezek az állami szervek ellenőrizzék, érvényben vannak-e bennük tartva a munkának azok a minimális biztosítékai, melyeket a Munkaalkotmány XIV-XX pontjai írnak elő. Azután a szerződés nyilvánosságra kerül vagy a Megyei Értesítőben vagy a Hivatalos Közlönyben s azután válik hatályossá.

Előfordult az az eset, hogy a törvényszék egy munkaadót s egy munkást büntetett meg, mert az előbbi kisebb bért ajánlott, az utóbbi pedig kisebb bért fogadott el, mint azt a szakmabeli kollektív szerződésben megállapították.

V.

A munkabíróság az államnak az a szerve, mellyel a munka vitás kérdéseit intézi el akár a megegyezések és egyéb fennálló intézkedések betartását illetik azok, akár új munkafeltételek meghatározására vonatkoznak.

A Munkabíróságot az 1926 ápr. 3-i 563-as, az 1926 július 1-i 1130-as törvénycikkek állítják fel és szabályozzák.

Ez nem véleményező szaktestület, de valóságos bíróság; S tényleg a Kir. Táblának egy osztálya ez, mely egy elnökből, két tanácsosból s két munkaügyekben szakértő

polgárból áll. Ezeket a szakértőket minden ügyben a Kir. Tábla elnöke egy névjegyzékből választja ki, melyet a korporációk megyei tanácsainak útmutatására állítanak össze és amely jegyzék kétévenkénti ellenőrzésnek van alávetve. A szakértőknek érdekteleneknek kell lenniük az elébük terjesztett ügyekben. Ők az ítélkező testület teljes jogú tagjai.

A Munkabíróság a kollektív szerződések értelmezése tekintetében hivatott dönteni vagy akkor, amikor a felek nem tudnak szerződést kötni, mert nem képesek megegyezni egyes kérdésekben, pl. a munkabér tekintetében.

A Munkabírósághoz oly szakma is fordulhat, mely még nincs szindikátusba szervezve, hogy munkafeltételeit állapítsák meg; ebben az esetben a Munkabíróság gondnokot jelöl ki, hogy a szakma érdekeit megvédje.

A Munkabíróság a vitás kérdésekben ítéletet mond, mely éppúgy kötelező, mint egy bemutatott és közzétett kollektív szerződés.

VI.

A törvényesen elismert egyesületek biztosítják a munkaadók és munkások közötti jogi egyenlőséget, megtartják a termelés és a munka fegyelmét, sőt tökéletesítik azt. A korporációk jelentik a termelési erők egységes megszervezését és képviselik azok érdekeit.

A termelés érdeke nemzeti érdek lévén, az állam a teljes képviseleti jog alapján a korporációkat állami szerveknek ismeri el.

A korporációk, mint a termelés egységes érdekeinek képviselői, kötelező szabályokat alkothatnak a munkaviszonyokat illetően: vagy a termelés összhangja érdekében, ha erre kellő felhatalmazást nyertek a bennük társult egyesületek részéről.

Ennek a pontnak első bekezdése a szindikális szervezet már említett alaptörvényeiben van lefektetve, melyek a szindikátusok működését szabályozzák különös tekintettel a munkafegyelemre és a termelés tökéletesítésére. A többi három bekezdés a fenti törvényekben és az alábbi rendeletekben van jogilag lefektetve:

Az 1930 március 20-i 206 számú törvény és az 1930 május 12-i 908 számú rendelet; a Kormány fejének 1911 jan. 27-én kelt rendelete; az 1934 febr. 5-i 163 számú törvény, amelyről részletesen szólunk ezen könyv 95 és következő oldalán.

VII.

A termelés terén a korporatív állam a magánkezdeményezést tekinti a nemzet érdekét szolgáló leghatásosabb eszköznek.

Miután a termelés megszervezése nemzeti érdekű működés, a vállalat vezetője az állammal szemben felelős a termelés irányáért. A termelő erők együttműködéséből következik a közöttük levő jogok és köteleességek viszonyossága. A dolgozó ember, tisztviselő és munkás, valamennyi aktív munkatársa a vállalatnak, melynek vezetése a munkaadót illeti meg és melyért ő is a felelős.

A korporatív államban az egyéni kezdeményezés a gazdasági élet rugója, de az egyén ilyen működése, mely harmadik személyekre is kiterjed és a nemzetet is érdekli, csak szorosan körülírt jogi formák között fejthető ki, melyek a többi érdekelt egyén és a nemzet érdekeit is megvédik. Másrésről, ha az egyén gazdasági tevékenységének jelentősége van más egyének és a nemzet

szempontjából, kétségtelen, hogy az egyén felelősséggel tartozik a társadalommal, az állammal szemben. E felelősség alapján a vállalkozó kötelessége a vállalat vezetése, irányítása. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a munkásban a vállalat egy cselekvő munkatársat lásson, aki nélkül a vállalat nem volna életképes.

A vállalkozó teljes szabadságot élvez vállalata vezetésében azzal a szindikátussal szemben is, amelynek tagja s amely őt is képviseli. S tényleg az 1926. júl. 1-i 1130 sz. rendelet kimondja, hogy a szindikátusok nem gyakorolhatnak semminemű befolyást tagjaik vállalatának technikai vagy kereskedelmi vezetésére azoknak beleegyezése nélkül.

VIII.

A munkaadók egyesületének kötelessége a termelés növekedését, tökéletesítését és az árak csökkentését minden irányban előmozdítani. A szabad pályán levők, a művészek, valamint az állami tisztviselők egyesülései részt vesznek a művészet, a tudomány, az irodalom érdekeinek megvédésében, a termelés tökéletesítésében és a korporatív rendszer erkölcsi céljainak elérése érdekében kifejtett minden tevékenységben.

Ezek az elvek az olasz korporatív-szindikalista rendszer természetéből folynak, melynek főcéljai közé tartozik, hogy az egyes szindikátusok számára a szakma valamennyi anyagi és erkölcsi érdekének képviseletét biztosítsák s hogy ezeket a nemzeti élet erkölcsi és anyagi fejlesztésére kötelezzék. A szakegyesületek tevékenysége az egyes szindikátusok alapszabályaiban van megállapítva.

IX.

Az állam csak akkor avatkozik be a gazdasági termelésbe, ha a magánkezdeményezés valamely téren hiányosnak bizonyul, nem elégséges, vagy amikor az állam politikai érdekei forognak kockán. Ez a közbelépés ellenőrzés, buzdítás vagy saját kezelésbe való átvétel alakjában nyilvánulhat meg.

Ez a pont logikusan összefügg a VII-ik ponttal. Az állam közbelépése különböző téren és különböző formában történt, de mindig csak magasabb politikai célok érdekében. Jellemzők erre a mezőgazdaság terén előfordult esetek:

egyres tulajdonosokat, akik műveletlenül hagyták földjeiket, megfosztottak azoknak művelésétől, bár megmaradtak tulajdonosnak. A művelést másokra bízták, hogy emeljék a föld termékenységet, ami tényleg be is következett.

Az 1931. évi dec. 31-iki 1670 sz. törvénycikk felhatalmazza a Korporációs Minisztériumot, hogy a fémipar különböző ágai körében kötelező társulásokat szervezzon meg. Az 1936. ápr. 16-iki 1296 sz. törvénycikk pedig a korporációkra bízta az önkéntes társulásokra való felügyeletet. Az 1937. évi január 14-iki 848 számú törvénycikk a korporációkra ruházta a hatalmat, hogy új ipari üzemek megnyitására, valamint a meglevők kibővítésére engedélyt adjon. Az 1937. ápr. 28-iki 523 sz. rendelet pedig a korporációkra ruházta az árak feletti ellenőrzést.

Az 1936. márc. 12-iki 375 sz. törvénycikk úgy intézkedett, hogy mindazon részvénytársaságok, melyek a közönségtől takarékbetéteket fogadnak el vagy hitelműveletekkel foglalkoznak, egy állami szerv ellenőrzésének vannak alávetve, melynek címe: "A takarékbetétek védelmére s a hitelműveletekre felügyelő hatóság".

Törvényes rendelkezés szabályozza az állam beavatkozását a nemzeti szempontból

oly fontos hajóépítési ipar működésénél.

Másféle állami beavatkozás van megállapítva bizonyos közgazdasági szempontból fontos új iparágak kihasználására létesített társulatoknál, mint amilyen a folyékony tüzelőanyag, a kohászat és a szén bányászata, melyeknél az állam vagy részvényes, vagy más formában van biztosítva beavatkozása. Más eljárások állapítják meg az állam ellenőrzési jogát a külkereskedelem, a külföldi átutalások s az arannyal való kereskedés terén.

X.

A munka kollektív vitás kérdéseiben a bírósági eljárás nem kezdődhet meg addig, amíg a korporatív szerv a békéltető eljárást meg nem kísérelte. Az egyéni vitás kérdésekben a szerződések értelmezésére és alkalmazására vonatkozólag a hivatalos egyesületeknek joguk van a békéltetés érdekében közbelépni. Az ilyen természetű ellentétek elbírálására a rendes bíróságok vannak hivatva, amelyekhez az érdekelt hivatásos egyesületek ülnököket küldenek ki. Alapvető fontosságú az olasz korporatív, szindikalista rendszerben az ellentéteknek megegyezés alapján való kiegyenlítése. Az a cél, hogy az egyes szakmákban a békés együttműködés légkörét teremtsék meg. A megegyezés megkísérlése kötelessége mindazoknak a szervezeteknek, melyek elé ellentétes kérdések kerülnek megoldás végett. Az egyéni ellentétek, ha azok nem voltak a szindikátus kebelében kiegyenlíthetők, a járásbíró vagy a törvényszék elé kerülnek, ahol éppúgy döntenek bennük szakértők bevonásával, mint a kollektív ellentéteknél. (1934 május 21-i 1073 sz. törvény).

A KOLLEKTÍV MUNKASZERZŐDÉSRŐL ÉS A MUNKA BIZTOSÍTÉKAIRÓL

XI.

A hivatásos egyesületeknek kötelességük az általuk képviselt munkaadó és munkavállaló szakmák közötti viszonyt kollektív szerződések révén való rendezése. A kollektív munkaszerződés első fokú egyesületek között köttetik meg, a központi szervek ellenőrzése mellett, kivéve a jog és alkotmány által megjelölt eseteket, amelyekben azt magasabb fokú Egyesületek maguknak tarthatják fenn. Minden kollektív munkaszerződés különbeni érvénytelenség terhe alatt a fegyelmi viszonyt, a próbaidőt, a fizetést és a munkaidőt illető világos és érthető szabályokat kell, hogy tartalmazzon. Lásd a IV. ponthoz elmondottakat. Az 1934 január 25-iki 150 sz. törvénycikkben intézkedés történt a munka ideiglenes szabályozására azon átmeneti idő alatt, mely a kollektív szerződés lejártá és az új feltételek megállapítása között van. Megállapítást nyer, hogy a lejárt szerződés érvényben marad addig, míg nem lesz jogerős az új szerződés. Ez a rendelkezés, meg az a másik, mely minden szerződésben pontosan megállapíttatja a fegyelmi rendelkezéseket, a próbaidőt s a munkabért, meg akarja akadályozni azokat a régi igen gyakori visszaéléseket, melyeket a munkás kárára mindenütt elkövetnek.

XII.

A szindikátus működése a korporatív szervek közbenjáró tevékenysége és a munkabíróság ítélete kezeskednek arról, hogy a munkabér a normális életkövetelményeknek, a termelés lehetőségeinek és a munka hozamának megfelelő legyen.

A munkabér meghatározása bármely általános szabálytól és a kollektív szerződést megkötő felek megegyezésére van bízva.

A szindikátus tevékenysége, a korporatív szervek egyeztető működése s a munkabíróság ítélete: ez a három módja van a kollektív szerződés létesítésének, melyben kötelezően benn kell lennie a munkabér-megállapításnak az 1928 V. 6-i 1251 sz. rendelet szerint. A munkabérnek három szükséglet szempontjából kell megfelelőnek lennie, a normális megélhetési viszonyok, a termelési lehetőség s a munkateljesítés szempontjából. Hogy a munkabér minél jobban alkalmazkodjék a megélhetési lehetőséghez, rendelkezés történt, hogy a munkások fizetése családtagjai számának figyelembevételével történjék (1937 jún. 17-iki 1048 sz. törvény).

XIII.

A nyilvános adminisztrációknak, a központi statisztikai intézetnek és a törvényesen elismert hivatásos egyesületeknek a munkafeltételeket, a pénzpiac helyzetét, a dolgozó emberek életviszonyai változását illető adatai, melyeket a Korporációk minisztériuma állít össze és dolgoz fel, fogják a különböző szakmák és osztályok egymás közötti és a termelés érdekeivel való összeegyeztetése mérvét megállapítani.

Ezen az erre illetékes szervek által rendelkezésre bocsátott precíz adatok alapján sikerült minden munkás és tisztviselő kategóriában a fizetéseket egyszer 1936-ban s egyszer 1937-ben néhány hét alatt minden nézeteltérés nélkül felemelni.

XIV.

A munkabért a munkás és a vállalat követelményeinek legmegfelelőbb módon kell kifizetni. Amikor akkordmunkáról van szó és az akkordbért 15 napnál hosszabb időszakoknál fizetik ki, kötelezők a heti vagy kétheti előlegek adása. Az éjjeli munkát, amely nincs beleértve a rendes turnusmunkába, jobban kell fizetni, mint a nappali munkát. Amikor akkordmunkáról van szó, a díjtételeket oly módon kell megállapítani, hogy a szorgalmas munkásnak meg legyen a lehetősége az alaphéren kívül is egy kereseti minimumot megkeresni. Ennek a pontnak alapelvei a munkaszerződésekben vannak lefektetve, mely szerződések nem bírnak érvénnyel, ha nem foglalják magukban a jelen pontban említett pontos rendelkezéseket.

XV.

A dolgozó embernek joga van a heti pihenőnaphoz, amely a vasárnapkal esik egybe. Ennek az elvnek alkalmazásakor tekintetbe kell venni a létező jogszabályokat és a vállalat technikai követelményeit s ezen keretein belül gondoskodni arról, hogy a polgári és állami ünnepek a helyi hagyományok szerint megtartassanak. A munkaidőt a munkás köteles szigorúan betartani.

A vasárnapi és hétköznapi munkaszünet tekintetében az 1934 évi február 22-iki 370 sz. törvénycikk összefoglalja és kiegészíti az e tárgyban korábban hozott rendelkezéseket. Egyes esetek kivételével (különleges munkák végzésénél) minden munkásnak hetenként 24 órai pihenőre van igénye, mely összeesik a vasárnapkal. Ismeretes, hogy a fasiszta kormány a legelsőik közé tartozott a 8 órás napi munkaidő bevezetésében s a legelső volt, amely elrendelte a heti 40 órás munkaidőt s a rendkívüli munkák korlátozását.

XVI.

Egy év meg nem szakított szolgálati idő után az alkalmazottnak egy bizonyos időtartamú fizetési szabadsághoz van joga.

Az ebben a pontban lefektetett alapelv a magántisztviselőknél az 1924. nov. 13-iki 7 sz. rendeletben érvényesült, mely elrendeli a fizetési szabadságot. A tisztviselőnek minden évben joga van szabadságra, mely szolgálati idejének arányában 1030 nap közt változik. A munkások részére az összes kollektív szerződések biztosítják a fizetési szabadságot. Ez nem egyforma az egyes szerződésekben, hanem 415 napi időre terjed az eltöltött munkaidő arányában.

XVII.

Az állandó munkájú vállalatoknál az alkalmazottnak nem saját hibájából történő elbocsátása esetén szolgálati idejéhez viszonyított kártalanításhoz van joga. Ez a kártalanítás az alkalmazott halála esetére is kötelező. Ennek az elvnek alkalmazása az 1924. évi nov. 13-án kelt 1825 sz. t. cikkben történt a tisztviselőkre nézve.

Minden tisztviselőnek elbocsátás előtt felmondási időre van joga, mely állásának fontosságával és szolgálati éveivel arányában 15 naptól négy hónapig terjed. Joga van ezenfelül egy évi szolgálat után legalább 15 napi fizetésnek megfelelő végkielégítésre. A munkások részére hasonló intézkedések vannak érvényben, csak hogy csekélyebb mértékben a munkás által végzett munka minősége arányában.

A legtöbb szerződés 6 napi felmondást és minden évre két napi munkabérnek megfelelő végkielégítést állapít meg. De van sok jobb feltételeket tartalmazó szerződés is, pld. a vas és fémipar szerződése a következő végkielégítéseket állapítja meg:

1 napi munkabér az első esztendő után,

2 " " a másodiktól a negyedik évig

3 " " az 5-15 évig és

4 " " a 15 évet követő minden esztendőre. .

A villanyművek munkásai részére két munkanapi bér biztosítatik minden szolgálati év után egy 30 napi maximummal s egy 8 napos minimummal.

Olyan szerződés is van (az Emilia tartomány szállítmányozási munkásai részére), amely 4 napi munkabért állapít meg a két első esztendőre s 5 napot minden következő esztendőre;

a Venezia Giuliai tartomány teherautóvezetői 10 napi felmondási időre és 66 napi munkabérnek megfelelő végkielégítésre az első két esztendőre, 8 napi munkabérnek megfelelő végkielégítésre pedig minden következő esztendőre tarthatnak igényt; a napilapok munkásai részére a szerződés két heti felmondást és minden évre 12 napi munkabérnek megfelelő végkielégítést állapít meg.

XVIII.

Az állandó munkájú vállalatoknál a tulajdonosváltás nem szünteti meg a munkaszerződést és az alkalmazottak jogai az új tulajdonossal szemben is megmaradnak. Hasonlóképpen az alkalmazottnak bizonyos időn túl tartó betegsége sem bontja fel a munkaszerződést. A katonai szolgálatra vagy a nemzeti önkéntes milíciához való behívás sem képez felmondási okot.

Ennek a pontnak gyakorlati alkalmazása a tisztviselők részére szintén az 1934. évi

nov. 13-iki 1825 sz. tv. cikk 6. és 11. szakaszaiban foglaltatik. A munkások részére hasonló intézkedések a kollektív munkaszerződésekben vannak. A leghosszabb idő, amennyit a beteg munkás hiányozhat munkatelepéről anélkül, hogy szerződése megszűnne, 3 és 6 hónap közt változik az egyes szerződések szerint.

XIX.

Az alkalmazott fegyelmi vétségei és mindazon cselekedetei, melyek a vállalat rendes menetét megzavarják, a mulasztás súlyossága szerint pénzbüntetéssel, a munkától való felfüggesztéssel, vagy súlyosabb esetekben kártalanítás nélküli azonnali elbocsátással büntetnek. Azok az esetek, amikor a vállalkozó akár a pénzbüntetést, a munkától való felfüggesztést, akár a kártalanítás nélküli azonnali elbocsátást szabhatja ki, külön részletesen felsoroltnak.

Az ebben a pontban lefektetett elvek a tisztviselőkre nézve az 1934 évi nov. 13-iki 1823 sz. tv. cikkben vannak megvalósítva (9-ik szakasza a kellő jogcím nélküli elbocsátásra vonatkozik); a munkásokra nézve a kollektív munkaszerződés intézkedik. A munkaszerződések idevonatkozó rendelkezései a következő elvek szerint igazodnak, melyek a gyapjúfeldolgozó ipar nemzeti országos szerződéseiből vannak átvéve :

29. SZAKASZ. Jelen szerződés megszegését, vagy más felső rendelkezések megsértését az Igazgatóság saját belátása szerint büntetheti a mulasztás arányában.

A büntetések a következők lehetnek:

- 1) Pénzbüntetés, legfeljebb három óra munkabér összegéig;
- 2) A munkától való felfüggesztés legfeljebb három napra;
- 3) Azonnali elbocsátás. Az okozott károkat, melyeket levonás útján kíván a vállalat a munkásokkal megtéríttetni, azonnal tudomásul kell adni, amikor azok megállapítást nyertek. A levonásokat az igazgatóság a kár arányában állapítja meg. A büntetéspénzek és egyéb, nem kártérítésből eredő levonások a betegsegélyező pénztárt illetik. Ahol ilyen még nincs megszervezve, ott ezek az összegek más munkásjóléti intézmények céljaira fordítandók.

30. SZAKASZ. A munkásra pénzbüntetés róható ki:

- a) ha kellő ok nélkül elhagyja munkahelyét;
 - b) ha későn áll munkába, azt hamarabb hagyja abba, vagy többször elhagyja munkahelyét;
 - c) ha hanyagul végzi a rábízott munkát;
 - d) ha akár figyelmetlenségből is megrongálja a berendezést, anyagokat, ha nem értesíti feljebbvalóit a berendezés esetleges hibáira, valamint a munkában mutatkozó szabálytalanságokra
 - e) ha ittas állapotban áll munkába, vagy az igazgatóság engedélye nélkül szeszes italokat csempész a munkahelyre;
 - g) aki bármely más módon megszegi a jelen munkaszerződés szabályait.
- súlyosabb esetekben vagy visszaesések alkalmából a munkaadónak jogában áll a munkást a munkától felfüggeszteni.

31. SZAKASZ. A munkás azonnali hatállyal elbocsátható a következő esetekben;

- a) az ellenőrző bárcákkal való visszaélés, munkajegyzék szabálytalan kiállítása és más, a jelenlétek ellenőrzését kijátszó hamisítások esetén;
- b) verekedés a munkahelyen;

- c) a munkástársak durva megsértése;
- d) a felettesekkel szemben való engedetlenség;
- e) a jó erkölcsök megsértése, állandó ittasság;
- f) lopás vagy tudatos károkozás, gyártási titok elárulása, személy vagy tulajdon elleni vétségek;
- g) súlyos kötelességmulasztás;
- h) a 17-ik szakaszban megjelölt elmaradások
- i) visszaesés bármely esetben hat hónapon belül, vagy hasonló vétségbe való visszaesés, melyért már két felfüggesztéssel volt a munkás büntetve.

XX.

Az újonnan felvett alkalmazottat próbaidőnek vetik alá, mely idő alatt kölcsönösen fel lehet bontani a szerződést és ekkor csak a tényleges szolgálati időért jár fizetés. Ezek az elvek a tisztviselőre nézve az 1924 évi nov. 14-iki 1925 sz. tv. cikk 4-ik szakaszában vannak érvényesítve, míg a munkások részére azok a munkaszerződésekben foglaltatnak. Minden esetben meg van állapítva a legkisebb és a leghosszabb próbaidő, mely 6 nap és két hét között váltakozik.

XXI.

A kollektív munkaszerződés előnyeit és fegyelmi szabályzatát az otthon dolgozókra is kiterjeszti. Az állam speciális szabályokat léptet életbe, melyek az otthoni munka felügyeletét és tisztaságát biztosítják.

Ezen pont első mondatában foglalt elvnek fontos alkalmazását találjuk a ruházkodási iparban, ahol az otthoni munka jobban el van terjedve. A ruházkodási ipartestület 1935-ben néhány fontos intézkedést tett, melyek szerint a szakmában a kollektív szerződések tekintettel tartoznak lenni az otthon dolgozókra a munkabér kifizetésére nézve s pótdíjak megfizetésére, ha a munka éjjeli, vagy ünnepnapokon vagy a rendes munkaidőn túl kell elvégezni. A kollektív szerződésekben szabályozni kell a munkaelosztás módozatait, az átadást, a munkaeszközök, anyagok szállítását s az otthoni munka egyéb feltételeit. A fizetésnek a munka átadásakor kell történnie, vagy ha ez valamely különleges ok miatt nem lehetséges, egyheti vagy kétheti meghatározott időközökben.

Az említett pont második mondatában jelzett s az otthoni munka tisztaságára és egészségügyi követelményeire vonatkozó rendelkezések kiadása még tanulmányozás alatt áll, mert ez a kérdés igen sokoldalú s nem egyszerű a megoldása.

1937. augusztusában a Nemzeti Fasiszta Párt a női fasciókkal kapcsolatosan otthon dolgozó női csoportokat szervezett meg, hogy így a gyakorlatban is jobban tanulmányozhassa ennek a szakmának különleges problémáit.

A MUNKAKÖZVETÍTŐ HIVATALOKRÓL

XXII.

Az állam megállapítja és ellenőrzi a dolgozók és a munkanélküliek helyzetét, amely a termelési és a munka viszonyok biztos megállapítására szolgál.

A munkanélküliségre vonatkozó statisztikai adatokat a Munkaközvetítő Hivatalok (l. XXIII. p.) szolgáltatják. A Korporációs Minisztérium a maga közegei s más

hivatalokból hozzáérkező jelentések alapján állapítja meg és ellenőrzi a munkásfoglalkoztatás és a munkanélküliség jelenségeit.

XXIII.

A munkaközvetítő hivatalok az állam korporatív szerveinek ellenőrzése alatt vannak megszervezve. A munkaadók kötelezve vannak a munkaerőket e hivatalok közbenjárásával felvenni. Szabad választásuk van azok közül, akik fel vannak iratkozva a jegyzékbe, viszont előnybe kell részesíteni azokat, még pedig beiratkozásuk keltje szerint, akik a fasiszta párt vagy szindikátus tagjai.

Az ebben a pontban foglalt országos érvényű intézkedések a munkaközvetítéssel kapcsolatban az 1928 márc. 29-iki 1003 és az 1929 dec. 9-iki 2333 sz. t.cikkben vannak körülírva. Szem előtt kell tartani, hogy a fenti rendelkezések arra kötelezik a munkaadókat, hogy munkásaikat csak a Munkaközvetítő útján szerezzék be, még ha egy hétnél rövidebb ideig tartó munkáról van is szó. Ezzel a rendelkezéssel a munkaközvetítés kivonatik a munkaadó és munkás közvetlen szabad szerződéskötéséből, valamint magánközvetítők kezéből s kizárólag az állam ellenőrzése mellett korporatív szervek útján történhetik.

A Munkaközvetítő Hivatalok miniszteri rendelettel vannak megszervezve és országosak, kerületiek vagy megyeiek a munka minősége szerint; pld. a színházak munkásainak közvetítője országos. De legtöbbször megyeiek az egyes mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi munkaközvetítők. Ugyanaz a hivatal végzi a mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi munkaközvetítést, helyisége a korporációk tanácsának székházában van; a hivatal három szakosztályban működik, mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi szakosztályban, melyek székhelyei a megfelelő megyei szindikátusoknál vannak. A központi hivatalt egy végrehajtó bizottság vezeti, melyben egyenlő számban vesznek részt a munkaadók és a munkavállalók. Elnöke a Párt megyei titkára. Minden elbocsátott munkásnak kötelessége a Hivatalban 5 napon belül jelentkezni s a munkaadók viszont kötelesek szintén 5 napon belül bejelenteni az elbocsátott munkásaikat. A munkaadók, akiknek munkásokra van szükségük, ezeket csak a Munkaközvetítő útján alkalmazhatják, ahol választhatnak a nyilvántartottak közül. A munkaközvetítés díjtalan.

Hogy egyes szabálytalanságok elkerülhetők legyenek (mint amilyen egy munkásnak több munkaközvetítőben való előjegyzése, nem eléggé pontos minősítése), az 1935 január 10-iki 112 sz. tv.cikk bevezette a személyre szóló munkakönyvet, mely a munkás személyes adatait, alkalmazása körülményeit igazolja. Különleges szabályok vonatkoznak egyes speciális szakmák munkaközvetítésére, mint amilyenek a kikötőmunkások, a tengerész és a kereskedelmi hajózás munkásai.

XXIV.

A hivatásos munkásegyletek kötelesek a munkaerők között bizonyos válogatást végezni, amely arra irányul, hogy azok technikai készségét és erkölcsi értékét minél magasabbra emelje. Ami a munkások szakképzettségének fejlesztését illeti, erre szolgálnak a különböző szakiskolák s a "Munka Littoriale"-k, ahol a fiatal munkások versenyeznek mesterségükben.

Ami a munkások erkölcsi színvonalának emelését illeti, erre nézve már sok

kezdeményezés történt, főleg a Dopolavoro útján. Külön említést érdemelnek e szindikalista kulturális csoportok, melyeket az Ipari Munkások Fasiszta Testülete éppen e célból szervezett meg. Ezeket a célokat különböző tanfolyamok, előadások, hangversenyek, múzeumi és üzemlátogatások által érik el.

XXV.

A korporatív szervek felügyelnek arra, hogy a baleseteket elhárító törvények rendelkezései betartassanak és hogy az egybekapcsolt egyesületek tagjai a munkaellenőrzés feladatait elvégezzék.

A munkafeltételek betartása feletti felügyeletet s a jóléti intézkedések ellenőrzését a Korporációs Minisztérium külön e célra rendelt testülete végzi, a korporatív felügyelőség, melyet az 1931 dec. 28-iki 1684 sz. tv.cikk létesített.

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSRÓL, SEGÉLYEZÉSRŐL, A NEVELÉSRŐL ÉS A TANÍTÁSRÓL

XXVI.

A társadalombiztosítás az együttműködés elvének kiváló megnyilvánulása. Terheihez úgy a munkaadó, mint a munkavállaló köteles viszonyainak megfelelően hozzájárulni.

Az állam a korporatív szervek és hivatásos Egyesületek révén a Társadalombiztosító Intézetet a legmegfelelőbbben képes megszervezni.

A havi 800 líránál kevesebbet. kereső hivatalnokok és munkások 1923 óta a munkaképtelenségi és aggkori biztosításra kötelezettek. Ennek díjtételei egyformák úgy a munkaadókra, mint a munkavállalókra nézve.

Az 1932 jún. 14-iki 275 sz. törvényrendelet a biztosítást némileg tökéletesítette és az 1933. márc. 27-iki 371 sz. rendelet teljesen átszervezte a biztosító szervet, amely az Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale (A Társadalmi Gondozás Fasiszta Nemzeti Intézete) nevet kapta. Az új intézet igazgatósága korporatív alapon van megszervezve.

Ezután az 1935 okt. 4-iki 1827 sz. rendelettel az egész anyag ezen pontnak megfelelően teljesen új rendezést nyert.

XXVII.

A fasiszta állam feladatául tűzte ki :

- 1) a balesetbiztosítás tökéletesítését;
- 2) az anyasági biztosítás kiterjesztését;
- 3) a foglalkozási betegségek és a tüdőbaj elleni biztosítás, valamint az általános betegségbiztosítás megszervezését;
- 4) az önhibán kívüli munkanélküliség elleni biztosítás tökéletesítését;
- 5) fiatal munkások számára speciális társadalombiztosítási módozat alkalmazását.

1937 ápr. 1-én életbe léptek a balesetekre vonatkozó új törvényes rendelkezések (1935 aug. 17-iki 1765 sz. t. rendelet, az 1936 dec. 15-iki)

A fenti törvények, amelyek a biztosítási törvényt tökéletesítették, intézkedtek a hivatással járó betegségek ügyében is. Megállapítást nyert, hogy a munkást, aki különleges munkája folyamán betegszik meg, baleset áldozatának tekintik és az annak megfelelő elbánásban részesül. A hivatás folytán előállott betegségek felsorolása egyike a legteljesebbeknek az egész világon. A tüdővész elleni

biztosítást az 1927. okt. 27-iki 2055 sz. rendelet állapította meg és későbbi rendelkezések egészítették azt ki. A munkások ilyen biztosítása kötelező s az egyforma a munkaadókra és a munkavállalókra nézve. A tüdővész esetén a biztosítottak szanatóriumi kezelésre jogosultak; ezek a fenti intézet által vezetett szanatórium-kórházak és üdülők a legtökéletesebbek és legszebbek, amelyek e téren láthatók; családos munkások ezenfelül segélyt is kapnak.

Ami az általános betegsegélyezést illeti, ez az intézmény a világháború után az anyaországhoz csatolt tartományokban van érvényben, miután az már ott előzőleg is be volt vezetve. Olaszország többi részében pedig kötelező betegsegélyező pénztárak vannak érvényben minden szakmabeli munkás részére, amelyeket az illető szakmák létesítettek.

A munkanélküliség elleni biztosítást annyiban tökéletesítették, hogy a munkanélküli segélyt (2276 sz. tv. rendelet, az 1937 jan. 25-iki 200 sz. rendelet). A baleset elleni biztosítás tere az utolsó 30 évi technikai fejlődés arányában jelentékenyen kibővült. A biztosítást a munkaadó vezetése alatt dolgozó családtagokra, a 800 líra havi összegnél nagyobb bért nem élvező munkavezetőkre, a szövetkezeti tagokra és a tanoncokra is kiterjesztették. Ellentétben az előbbi gyakorlattal, a biztosítás teljes érvényben van akkor is, ha a munkaadó nem felelt meg alkalmazottai biztosítására való kötelezettségeinek.

A balesetet szenvedett munkásnak joga van esetenként orvosi kezelésre, az első munkaprotézis ingyenes elnyerésére és annak rendszeres kicserélésére. Joga van továbbá ideiglenes munkaképtelensége idejére napi kártalanításra, végleges és teljes vagy részleges munkaképtelenség esetére pedig megfelelő járadékra; balesettől történt elhalálozás esetén a házastárs és a hátramaradt gyermekek, valamint a felmenő rokonok szintén járadékban részesülnek.

Az anyasági biztosítás tere is kibővült. Az 1934 márc. 22-iki 654 sz. rendelet átrendezte az összes előbbi e tárgyú intézkedéseket, megállapítva azt a pihenési időt, amely a munkásnőket a szülés és a szoptatás ideje alatt megilleti, valamint az erre az időre s az ebből következő munkátlanság idejére járó segélyeket is. Emelték s azt a munkás gyermekei száma arányában felemelték.

A fiatal munkások hozománybiztosítása még nincs általánosítva és jutalmakkal kötelezővé téve. Ez az intézmény a házassági és a népesedés szaporodásáról való gondoskodással együtt még tanulmány tárgyat képezi.

XXVIII.

A munkásegyletek feladata az általuk képviselt egyének támogatása minden igazgatási és jogi eljárásban, amely a baleset és társadalombiztosítással van kapcsolatban. A kollektív munkaszerződésben meg lesz határozva, ha ennek technikai lehetősége adva van, hogy a munkaadók és munkaerők hozzájárulásával kölcsönös betegsegélyező pénztárak alapíttassanak, amelyeket a korporatív szervek felügyelete alatt mindkét fél képviselői közösen vezetnek.

Ami ennek a pontnak első megállapítását illeti, elegendő a munkáskonfederációknak 1927-ben alapított technikai szervére utalni, melynek neve a Társadalmi Gondozás Nemzeti Felügyelősége s melynek célja a munkásoknak a társadalmi biztosítással kapcsolatos adminisztratív és bírósági ügyekben segédkezni. Ezt a feladatot ingyen látja el. Ami a pont második

megállapítását illeti, utalunk az előző pontban a kölcsönös pénztárakra vonatkozólag mondottakra.

XXIX.

A képviseltek segélyezése és támogatása a hivatásos egyesületek joga és kötelessége még akkor is, ha az illetők az egyesületnek nem tagjai. Az egyesületek segítő működésüket közvetlenül kell, hogy gyakorolják és nem bízhatják azt más intézményekre; kivéve mikor olyan általános természetű kérdésekről van szó, amelyek az egyes szakmák érdekkörét túlhaladják.

Azon tulajdonképpeni társadalmi gondozáson kívül, amelyet a XVIII. pontban jelzett szerv végez, valamint a szindikátusok által és a kölcsönös betegsegélyező pénztárak által nyújtott gondozáson kívül, van a fasiszta társadalmi gondozó nők által gyakorolt gondozás is, akik a Nemzeti Fasiszta Párt gondozónői felső iskolájában nyernek kiképzést s akik a munkásokat egyéni és családi ügyekben segítik, főleg a tekintetben, hogy mindegyik azokban a kedvezményekben részesüljön, amelyek a létesített törvények és Intézetek számára biztosítanak.

XXX.

Az általuk képviselt tagok vagy nem tagok nevelése és tanítása, főleg pedig a szakoktatás ezeknek az Egyesületeknek legfontosabb feladata. E téren együtt kell működniük a "Dopolavoro" és egyéb hasonló célú nevelő hatású nemzeti szervezetekkel.

Az ezen pontban körvonalazott kötelezettségek arra vonatkoznak, hogy a munkától való elmaradást biztosítsanak a tanoncoknak abból acélból, hogy a szakiskolákat látogathassák s a munkaadók ezen kötelezettsége a munkaszerződések külön pontjában van lefektetve.

Fontos szerepe van a munkások kiképzése és nevelése szempontjából az ú.n.

Munkás Littoriáknak (Munkaversenyek) s a Szindikátusok Kulturális

Csoportjainak, amelyekről a XXIV. pontban történt említés.

A szindikalista szervezet alapjai

A szindikátus az egész olasz korporatív rendszer alapsejtje.

Minden szakma, melynek sajátos jellegzetessége van, szindikátusba (szakszervezetbe) van tömörítve. Egész Olaszországban az összes szakmák szervezete első pillantásra igen bonyolultnak látszik, pedig alapjában véve igen egyszerű. A szindikátusok tényleges szervezete abból indul ki, hogy egyrészt a szindikátus magában foglalja mindazokat, akik ugyanazt a mesterséget, vagy foglalkozást űzik, másrészt ezek a különböző emberek az ország egész területén elszórva élnek. Szükséges, hogy az ugyanazon mesterséget, vagy foglalkozást űző polgároknak meglegyen a szervezete, mely ott képviseli őket, ahol dolgoznak (és ezért tartományi szindikátust, vagy esetleg csak városi szindikátust, ha egy városban legalább 30 egyforma szakmájú dolgozó polgár van, alapítsanak) és fontos az is, hogy szaktársaikkal, akik egész Olaszországban elszórva élnek, meg legyen a kellő kapcsolatuk; ezért alapítják a Nemzeti Szövetséget. Tehát minden fajtájú foglalkozásnak meg van a tartományi szindikátusa és a Nemzeti Szövetsége. De fontos az is, hogy az egyes Nemzeti Szövetségek, melyek megfelelnek az egyfoglalkozású emberek különféle szakmáinak, Össze legyenek kapcsolva egymás

között. Egyesülésük nagyobb eszközök igénybevételét, nagyobb irodai berendezési költséget fog lehetővé tenni és meg fogja könnyíteni az egyes szakmák érdekeinek megvédése szempontjából szükséges tanulmányok folytatását.

Így szükségessé válik, politikai szempontból is az Országos Szövetség megalakítása. Minden egyes szakma bizonyára nem tudna a fővárosban megfelelő képviselőt tartani, aki az összes hivatalokkal és hatóságokkal tárgyal, a szakma érdekeinek megóvása céljából. Ezen felül az Országos Szövetségeknek ellenőrző működésük is van, mely egyébként az állam feladata volna, azonban rábízta azt az Országos Szövetségekre.

Tehát az Országos Szövetség olyan szervezet, melynek révén az egyes szakmák tudatosan és nyíltan védelmezik érdekeiket az egész nemzet előtt, éppen annak a törvénynek alapján, melyet a fasizmus alkotott a szindikátusok részére, mely szerint ezeknek munkásságukat a nagy nyilvánosság előtt kell folytatni. Az Országos Szövetségek működése politikai térre viszi a szakmák érdekeit, támogatja azokat felismervén az összes szakmák fontosságát a Nemzet életében, miután valamennyit politikailag is képviseli.

A különböző ipari tevékenységeknek megfelelő Nemzeti Szövetségek az Ipari Munkások Országos Szövetségébe, a különböző földművelési tevékenységeknek megfelelő Nemzeti Szövetségek a Földművelési Munkások Országos Szövetségébe, a különféle kereskedelmi tevékenységeknek megfelelő Nemzeti Szövetségek a Kereskedelmi Munkások Országos Szövetségébe, a különféle bank és biztosítási tevékenységeknek megfelelő Nemzeti Szövetségek pedig, a bankok és biztosító társaságok munkásainak Országos Szövetségébe tömörülnek. Ezért a munkásoknak Országos Szövetsége van. Ezek mindegyikének van egy megfelelő munkaadó Országos Szövetsége. Van azonkívül egy olyan Országos Szövetség, amely egyesíti magában a szabad pályán lévőket és a művészeket. Olaszországban tehát összesen 9 Országos Szövetség van.

Minden Országos Szövetségnek valamennyi provinciában (megye) van egy szerve, amely képviseli. Ezt a szervet "provinciális Egyesülésnek" nevezik és célja a tartományi és községi szindikátusok működését a saját Országos Szövetségének keretén belül egybehangolni.

Néhány mesterségnek, vagy hivatásnak a provinciális szindikátus helyett csak nemzeti szindikátusa alakult, vagy azért mert kevesen vannak, vagy mert hol itt, hol ott fejtik ki tevékenységüket (mint pld. a színészek és a színházi munkások) ebben a nemzeti szindikátusba mindenkinek be kell iratkoznia. Vannak szakmák, melyek számára vidék-közi és megye-közi szindikátusok létesültek. De ezek a különbségek nincsenek hatással az alapszervezetre, amely három elemből áll: szindikátusból, nemzeti Szövetségből és Országos Szövetségből.

Ez a három különböző szervezeti fokozat a szindikális élet három különböző működésének felel meg és mindegyik működés megfelel egy szervnek. A megyei (v. községi) szindikátus arra szolgál, hogy a helyi szakmának nyújtsa azt a segítyt, azt a támogatást, azt a védelmet, mely tulajdonképpen célja és feladata. (Azt mondjuk, hogy a "szakmának" és nem a "beiratkozottaknak", mert a fasiszta szindikátus, nyilvános jellegénél fogva képviseli az összes szakmabelieket és nem csak az ill. szindikátus beiratkozott tagjait ennél fogva az egész szakmát szolgálja és

éppen ezért mindenki "kötelező hozzájárulást" fizet akkor is, ha nincsen beiratkozva).

A megyei szindikátus megkötöti a kollektív munkaszerződéseket a megye munkásai számára, tárgyal ügyeikben, gondoskodik a segélyezésről és a tagok szakképzéséről, kinevezi a szakma képviselőit azokba a bizottságokba, vagy szervezetbe, ahol a szakmának képviseltetnie kell magát.

De vannak egész Olaszországban egy-szakmabeli munkások is és ezeknek részletkérdéseken kívül általános érdekű problémáik is vannak, melyek mindenütt azonosak, tehát az egész országban csak egyféleképpen lehet őket rendezni, valamint róluk tárgyalni. Tehát megvan az ok arra, hogy valamennyien egyesítve legyenek és hogy meg legyen a kapcsolatuk a hasonló szakmákkal is : ezért alakult Nemzeti Szövetség. Ennek feladatai a következők: az általa egyesített szakmák általános támogatása azoknak technikai és gazdasági fejlesztése céljából; az általa egyesített szakmák gazdasági és társadalmi problémáinak tanulmányozása és megoldása; az általa egyesített szakmák kollektív munkaszerződésének és kollektív gazdasági kapcsolatainak kiépítése és rendezése; tagjainak erkölcsi, technikai és nemzeti neveléséről való gondoskodás, valamint a termelés növelése és javítása, a szakmák képviselőinek kinevezése a Korporációkban, bizottságokban és egyéb intézményekben, amelyekben ezeknek a képviselőknek részt kell venniük. Az Országos Szövetség működése hasonló a Nemzeti Szövetség működéséhez, de általánosabb, mert gondoskodik az összes közös érdekekről és képviseli valamennyi Nemzeti Szövetségbe tartozó szakmákat.

A munkások és munkaadók a következőképpen vannak megszervezve:

MEZŐGAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG ÉS MUNKA

MUNKÁSOK :

1. A mezőgazdasági és erdészeti üzemek műszaki és adminisztratív alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Tanyások és felesek nemzeti fasiszta Szövetsége.
3. Bérések és napszámosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
4. Mezőgazdasági, állattenyésztési és erdészeti szakképzett munkások nemzeti Szövetsége.

Ez a 4 nemzeti Szövetség alkotja a Mezőgazdasági Munkások Fasiszta Országos Szövetségét.

MUNKAADÓK:

1. Földbirtokosok és nagybérlők nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Bérbeadó földbirtokosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
3. Földjük művelését közvetlenül végző birtokosok és bérlők nemzeti fasiszta Szövetsége.
4. Mezőgazdasági üzemvezetők nemzeti fasiszta Szövetsége.

Ez a 4 nemzeti Szövetség alkotja a Földművelők Fasiszta Országos Szövetségét.

IPARI TEVÉKENYSÉG ÉS MUNKA

MUNKÁSOK :

1. Az öltözködési ipar munkásainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Víz, gáz és villanyos művek munkásainak nemzeti fasiszta Szövetsége.

3. Élelmezési munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 4. Berendezési munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 5. Papír és nyomdaipari munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 6. A vegyészeti ipar munkásainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 7. Építészeti munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 8. Bányászati munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 9. Gép és fémipari munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 10. Halászati munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 11. Szövőipari munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 12. Az üveg és kerámiai ipar munkásainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 13. Villamos-közlekedési alkalmazottak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 14. Autóbusz, villamos, vasúti és motorhajózási alkalmazottak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 15. Gépkocsivezetők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 16. Kikötőmunkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
 17. Kereskedelmi és különféle szállítási segédszolgálatok alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 18. Tengerhajózási alkalmazottak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 19. Léghajózási alkalmazottak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 20. Színházi munkások nemzeti fasiszta Szövetsége.
- Ez a 20 nemzeti Szövetség alkotja az Ipari Munkások Országos Fasiszta Szövetségét.

MUNKAADÓK:

1. Öltözködési iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Cipőkészítéssel és hasonlócélokat szolgáló bőrfeldolgozással foglalkozó iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
3. Kalapiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
4. Cserzőiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
5. Pamutáru-iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
6. Gyapjúáru-iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
7. Selyemáru-iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
8. Műszövőanyag-iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
9. Különböző szövőanyagokat gyártó iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
10. Építésszek, építési vállalkozók és hasonló munkákkal foglalkozó iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
11. Épülettulajdonosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
12. Cement, mész, gipsz és gipszgyártmány-iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
13. Kerámia és téglaiiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
14. Üvegiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
15. Vegyiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
16. Élelmiszer és különböző mezőgazdasági iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
17. Szénsavas víz, sör, jég és malátaiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
18. Malom, tészta, rizs és cséplőiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
19. Halászati iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
20. Bor, likőr, és hasonló termékek iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.

21. Cukor, édesség és hasonló termékek iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 22. Gép és fémiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 23. Faiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 24. Villamossági iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 25. Gáz és vízműiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 26. Papíráru-gyárosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 27. Grafikai és hasonló iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 28. Kiadóvállalati iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 29. Gyógyvíz és gyógyfürdőiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 30. Ruggyanta, villanyvezeték, gyúrható anyagok és hasonló iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 31. Művészi tárgyakat, ruhadíszeket, lakásdíszeket készítő iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 32. Bányaiparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 33. Újságkiadók nemzeti fasiszta Szövetsége.
 34. Színházi iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 35. Községi vállalatok iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 36. Tengeri szállítások és hasonló iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 37. Légiszállítási iparosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 38. Vasúti, villamosvasúti és belső hajózási vállalatok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 39. Gépkocsi-szállítási vállalatok iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 40. Községi szállítási vállalatok iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 41. Villamos közlekedési vállalatok iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 42. Magán tan és nevelőintézetek iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 43. Közlekedési segéd és kiegészítő vállalatok iparosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 44. Ipari vállalatok vezetőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 45. Kézművesek nemzeti fasiszta Szövetsége.
- Ez a 45 nemzeti Szövetség alkotja az Iparosok Országos Nemzeti fasiszta Szövetségét.

KERESKEDELMI TEVÉKENYSÉG ÉS MUNKA

MUNKÁSOK :

1. Raktár és szállítási üzletek alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Élelmiszerkereskedők alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
3. Idegenforgalmi és vendéglátási alkalmazottak nemzeti fasiszta Szövetsége.
4. Professzionális ügynökségek és irodák alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
5. Portások nemzeti fasiszta Szövetsége.

MUNKAADÓK:

1. Gabona, főzelék és takarmánykereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
2. Péküzemek nemzeti fasiszta Szövetsége.
3. Zöldség és gyümölcskereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
4. Kemény tüzelőanyag-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
5. Műtárgyak és kézműáru-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
6. Szállodák és idegenforgalom nemzeti fasiszta Szövetsége.

7. Nyilvános helyiségek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 8. Kereskedelmi ügynökök és képviselők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 9. Egyedárusítási viszonteladók nemzeti fasiszta Szövetsége.
 10. Virágkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 11. Bor és hasonló termékek kereskedőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 12. Olajkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 13. Illatszer-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 14. Állat és húskereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 15. Tej és tejtermék-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 16. Halászati termékkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 17. Hentes és egyéb élelmiszerkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 18. Fa, bútor és hasonló áruk kereskedőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 19. Szövetáru-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 20. Öltözködési áruk kereskedőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 21. Könyv, papír és hasonló áruk kereskedőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 22. Aranyművesek, ezüstművesek és hasonlóak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 23. Vas, fém, gép- és fémtermék-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 24. Gépkocsi és alkatrészkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 25. Bőr és szőrmeáru-kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 26. Vegyitermék kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 27. Trágyaáru, gép és egyéb mezőgazdasági célokat szolgáló áruk kereskedőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 28. Építőanyagkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 29. Üveg és kerámiaárukereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 30. Ásványolaj, karburáns és kenőolaj kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 31. Szállítók nemzeti fasiszta Szövetsége
 32. Kereskedelmi segédárukereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 33. Raktárháztulajdonosok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 34. Tengerentúli árukkal kereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 35. Magángyógyintézetek tulajdonosainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 36. Vándorkereskedők nemzeti fasiszta Szövetsége.
 37. Kereskedelmi vállalatok vezetőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
- Ez a 37 Szövetség képezi a Kereskedők Országos Fasiszta Szövetséget.

BANKSZAKMABELI TEVÉKENYSÉG ÉS MUNKA

ALKALMAZOTTAK :

1. Hitelintézetek, biztosítótársaságok és pénzbeszedő intézetek tisztviselőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 2. Hitelintézetek alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
 3. Biztosítótársaságok alkalmazottainak nemzeti Fasiszta Szövetsége.
 4. Végrehajtók, közvetlen adóbehajtók és fogyasztási adóbérlők alkalmazottainak nemzeti fasiszta Szövetsége.
- Ez a 4 Szövetség képezi a Hitelintézetek és Biztosítótársaságok Alkalmazottainak Országos Fasiszta Szövetségét.

MUNKAADÓK:

1. Nemzeti rendes hitelintézetek nemzeti fasiszta Szövetsége.

2. Tartományi bankok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 3. Magánbankárok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 4. Pénzüntézetek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 5. Tőzsdebizományosok és pénzváltók nemzeti fasiszta Szövetsége.
 6. Váltóügynökök nemzeti fasiszta Szövetsége.
 7. Biztosítási ügynökök nemzeti fasiszta Szövetsége.
 8. Biztosítási vállalatok nemzeti fasiszta Szövetsége.
 9. Egyenes adók beszedőinek és átvevőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 10. Fogyasztási adók és hasonlók bérlőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
 11. Hitelintézetek és biztosítási vállalatok vezetőinek nemzeti fasiszta Szövetsége.
- Ez a 11 Szövetség képezi a Hitelintézetek és Biztosító Vállalatok Országos Fasiszta Szövetségét.

Ezen a 8 Országos Szövetségen kívül (4 a munkásoknak és 4 a munkaadónak) van még egy, amely egyesíti a szabad pályán lévőket és a művészeket. Neve : A Szabadfoglalkozásúak és művészek Országos Fasiszta Szövetsége. Nem nemzeti Szövetségekből áll, hanem nemzeti Szindikátusokból. Ezek :

SZABADFOGLALKOZÁSÚ és művészi TEVÉKENYSÉG

1. Nemzeti orvosszindikátus.
2. Nemzeti gyógyszerészsindikátus.
3. Nemzeti állatorvosszindikátus.
4. Nemzeti bábaszindikátus.
5. Nemzeti mérnökszindikátus.
6. Nemzeti építésszindikátus.
7. Nemzeti földmérőszindikátus.
8. Nemzeti vegyésszindikátus.
9. Nemzeti ügyvéd és ügyésszindikátus.
10. Nemzeti kereskedelmi és közgazdasági doktori szindikátus.
11. Könyvelők nemzeti szindikátusa.
12. Nemzeti újságíró szindikátus.
13. Nemzeti közjegyző szindikátus.
14. Nemzeti kereskedelmi szakértők szindikátusa.
15. Nemzeti iparszakértők szindikátusa.
16. Nemzeti törvényes védőszindikátus.
17. Nemzeti magántanító-szindikátus.
18. Nemzeti gazdaságtechnikus szindikátus.
19. Nemzeti okleveles ápolónő-szindikátus.
20. Nemzeti író és szerzőszindikátus.
21. Nemzeti szépművészeti szindikátus.
22. Nemzeti zenésszindikátus.

A Szövetkezeteknek különleges helyzetük van a szindikátusok körén belül; speciális országos szakmabeli szövetségekbe osztva és tömörítve valamennyien a Nemzeti Szövetkezeti Intézetben egyesülnek, amely velük szemben az országos szövetség feladatait itt végzi. Szem előtt kell azonban tartanunk, hogy az országos szövetségek nem kötnek kollektív szerződéseket, mert a Szövetkezetekben a

megfelelő szakma munkavállaló és munkaadó egyesülése kollektív szerződéseit alkalmazandók.

A kollektív munkaviszonyok jogi szabályozásáról szóló 1926 április 3-i törvény, amely az idézett szindikalista tervezet alapelemeit megalkotta, azt az elvet állapította meg, hogy jogilag minden szakmára nézve csak egy egyesülés hatásköre ismertessék el. Az elismerés kizárólag rendelettel történik, és az elismert egyesülésre bízva azon szakmába tartozó összes munkások, munkaadók, művészek, és szabadfoglalkozásúak képviselőit, akár be vannak abba iratkozva, akár nem. Csak azon szindikális egyesüléseket lehet jogilag elismerni, amelyek megfelelnek a következő feltételeknek:

- 1) A munkaadók egyesülései tagjaik önszántából a munkások legalább tizedrészét a kerületi szakmunkásokból alkalmazzák, a munkások egyesülései tagjainak pedig legalább tizedrésze a kerület szakmunkásaiból álljon.
- 2) Hogy az Egyesülések tagjainak erkölcsi és anyagi érdekeik megvédésén kívül azok segélyezését, szakoktatását, erkölcsi és hazafias nevelését mozdítsák elő.
- 3) Hogy az Egyesülés vezetői tehetséges, erkölcsi és hazafias tekintetben megbízható egyének legyenek.

Nem ismertethetnek el a vegyes egyesülések, amelyek ugyanazon szakmabeli munkaadókat és munkásokat foglalnak magukban, továbbá az állami vagy az állam által ellenőrzött alkalmazottak egyesülései. Meg kell jegyezni, hogy amíg az állami alkalmazottak bizonyos osztályaira, tisztekre, katonákra, bírákra ez a tilalom abszolút, addig más osztályok kulturális, jótékonysági célból Egyesületet alkothatnak. Az ily célból létrejött Egyesülések a Nemzeti fasiszta párt fennhatósága alá tartoznak. A szindikalista Egyesülések tagjai 18. évüket betöltött polgárok lehetnek, akik erkölcsi és politikai tekintetben kifogás alá nem esnek és az alapszabályok által megkövetelt szakmabeli előfeltételekkel bírnak.

A legalább tíz év óta Olaszországban élő idegenek az elismert szindikalista Egyesülésekbe tagokként felvehetők, de vezető szerepre nem alkalmazhatók.

A kollektív szerződésről. Rámutattunk már arra, hogy a törvényesen elismert szindikalista Egyesülések a szakmabeli érdekek megvédésére hivatottak és hogy ezért kötik meg a munkásviszonyokat szabályozó kollektív szerződéseket. A kollektív szerződések nem csak azokra mérvadóak, akik az Egyesülés tagjai, hanem mindenkire, aki ahhoz a szakmához tartozik, amelyre a szerződés vonatkozik, akár tagja az Egyesülésnek akár nem. A kollektív szerződés kötelező jellegű; az attól eltérő különös megállapodások érvénytelenek és helyükre lépnek a szerződés erre vonatkozó rendelkezései. Csak azon megállapodások maradnak érvényben, amelyek a kollektív szerződésnél kedvezőbbek a munkásra nézve.

Hogy egy kollektív szerződés közzététessék és hatályba léphessen, ahhoz az szükséges, hogy az összes munkásviszonyokat szabályozza, még pedig mind a közvetlenül gazdasági jellegűeket (bérek, fizetéses szabadság, felmondási időre járó bér), mind pedig az erkölcsi és fegyelmi jellegűeket is. A szerződés megsértése úgy magánjogi (a károsult személy vagy egyesülés kártalanítása), mint büntetőjogi megtorlást von maga után; vétségnek tekintendő és bírsággal és esetleg még súlyosabb büntetéssel is sújtandó.

Amidőn az érdekelt Egyesülések a kollektív szerződés tekintetében megegyezni

nem tudnak, ily egyesség megkísérlése végett az illetékes korporációkhoz fordulhatnak.

Minden ellentétől eltekintve közmegegyezéssel is az illetékes korporációkra bízhatják az érdekelt Egyesületek a munkaviszonyok szabályozását. Ily esetben a korporáció úgynevezett korporációs szabályzatot állít fel. Ez azonban nem állapíthatja meg a munkabéreket, mert ezekre csak a kollektív szerződés vagy a munkabíróság ítélete lehet illetékes.

A Munkabíróságról. Az egyes termelő osztályok képviselőit és védelmére hivatott szervek létesítése és a kollektív munkaszerződések megkötésére vonatkozó szabályok megállapítása megtörtént s ezzel egyidejűleg a sztrájk, a kizárás, osztályok érdekeit védő fegyverek használatát megtiltották, olyan intézményt kellett létesíteni, amely a kollektív munkaviszonyok ellentéteit megoldva, egy általános munkaszabály értelmezésére és alkalmazására legyen hivatott és az érdekelt Egyesületeket szerződésileg vállalt kötelezettségeik tiszteletben tartására kötelezhesse. Ez a szerv a munkabíróság. Amennyiben két érdekelt Egyesülés között a kollektív szerződés értelmezése vagy megkötése tekintetében áthidalhatatlan ellentét merülne fel, az egyeztető kísérletek megghiúsulása után az érdekelt Egyesületek egyike vagy közérdek esetén a királyi ügyész a munkabírósághoz fordulhat.

Munkabíróság minden ítélőtábla székhelyén alakul, három bíróból és két érdektelen szakismerettel bíró polgárból áll, akiket az elismert szakmabeli Egyesületek útmutatása alapján összeállított névjegyzékekből választanak ki.

A munkabíróság az ellentéteket úgy oldja meg, hogy a magánérdeket a magasabb nemzeti érdekekkel összhangba hozza és olyan ítéleteket hoz, amelyeknek ép oly érvényük van, mint a kollektív szerződéseknek, tehát szintén szabályozza a munkaviszonyokat.

Amidőn azonban a tényállás lényegesen módosul, mind a királyi ügyész, mind pedig az érdekelt Egyesülés az ítélet megváltoztatását kérheti. A munkabíróság által megoldandó kérdések a kollektív szerződések megalkotásán és értelmezésén kívül az ezekkel egyértelmű szabályok alkalmazására és értelmezésére is kiterjednek. A munkabíróság ítéletei ellen a semmitőszékhez fellebbezésnek van helye.

KORPORÁCIÓ ÉRTÉKE ÉS MŰKÖDÉSE

A fasiszta rendszerben a különböző szakmákat képviselő Szindikátusok működése együttműködés elvén alapul, a törvény által megszabott módszerek és formák szerint; ennek célja az, hogy a különböző szakmákat érdeklő kérdéseket mindenki számára a legmegfelelőbbben lehessen megtárgyalni és elintézni; Amikor a különböző szakmákat érdeklő kérdésekről beszélünk, nem csak a munkaadó és munkavállaló közötti kérdésekre gondolunk. Ezek fontosak ugyan, de vannak egyéb, ugyanilyen fontos kérdések is : azaz a különböző munkakategóriák, szakmák között fennálló kérdések, valamint a különféle munkaadó csoportokat érdeklő kérdések.

A marxista " osztályharccal " ellentétben a munkások és munkaadók között felmerülhetnek különböző érdekellentétek: ezek az ellentétek, néha a különböző

munkásszakmák, néha a különböző munkaadó szakmák között állanak fenn, van eset amikor munkás és munkaadó között. Ezek az érdekellentétek elkerülhetetlen megnyilvánulásai az emberi életnek, de az emberi élet békésen folyhat éppen, mert ezek az ellentétek megoldódnak és a megegyezések folytonos és kifogyhatatlan ritmusban követik egymást. Miután létrehozták azokat a szerveket, amelyek a részletérdekeket képviselik, azaz a Szindikátusokat, meg kellett alkotni azokat is, melyeknek feladata, hogy összekapcsolják azokat az érdekeket, amelyeknek meg kell ismerniük egymást. Ha ezek az érdekek ellentétesek volnának, ki kell kutatni az ellentétek okát, hogy ily módon megtalálják a kivezető utat. Ezek az összekapcsoló és az együttműködést előmozdító szervek a Korporációk. Eredetileg a Korporációt olyan szervnek szánták, amelyben a munkások és munkaadók találkoznak, hogy ezáltal harmonikus együttműködés jöhessen létre. A "Carta del Lavoro" - ban meghatározott Korporáció fogalmának végleges kifejlődése után a Korporációt az 1934 febr. 5.-iki törvénnyel mint az összes, egy ú.n. "termelési ciklusban" működő, azaz a termelés és a csere révén valamilyen gazdasági ténykedést kifejtő szakmák együttműködési szervét valósították meg.

A Korporációról az első törvényes utalást az 1926 április 5.-iki 563.sz. törvényben találjuk, amely a kollektív munkaviszonyok törvényes fegyelmét szabja meg. E törvény 3. szakaszában még nincsen szó Korporációról, hanem csak központi összekötő szervekről, melyeket a munkások és munkaadók szindikális egyesületei között kell megszervezni.

Valójában e törvény a következőket szabja meg : A munkaadók és munkások egyesületeit össze lehet kapcsolni központi összekötő szervek által, közös felsőbb vezetőséggel; változatlan marad azonban a munkaadók és munkások képviseletének elkülönítése és ha az egyesületek több munkás szakmát foglalnak magukba, külön minden szakmáét is.

Az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendeletben, mely az 1926 április 3-i törvény végrehajtási utasításának szabályait tartalmazza, megtaláljuk a Korporáció jogi formájának meghatározását. A végrehajtási utasítás III. alcíme a következő : "a központi összekötő vagy korporatív szervekről" és a 42. szakasz a következőképpen szól: Az 1926 április 3.-iki törvény 3. szakaszában tervezett központi összekötő szervek országos jellegűek. Ezek egyesítik a különféle termelési tényezők szindikális szervezeteit, munkaadókat, szellemi és testi munkásokat a termelés egy meghatározott ága, vagy egy vagy több meghatározott vállalati szakma számára.

Az így összekötött szervezetek képeznek egy korporációt. A korporációt a Korporációk Miniszterének rendeletével alkotják meg. A fasiszta törvényhozás ezúttal tesz először említést a korporációkról.

A végrehajtási utasítás következő, (43.) szakasza meghatározza a korporáció jellegét és természetét és megállapítja, hogy a korporáció állami szervnek tekintendő. A szakasz a következőt mondja: A korporáció nem jogi személy, hanem az állami közigazgatás szerve. A rendelet amely megalkotja, meghatározza hatáskörét, szervezetét és helyi, valamint központi hivatalainak illetékességét.

A 44 és 46. szakaszok ismételten a korporációról szólnak és a következőket szabják meg :

44. SZAKASZ. A korporatív szervek céljaik elérése érdekében a következőkre vannak feljogosítva :

- a) az összekapcsolt egyesületek közötti esetleges ellentéteket kiegyenlíteni és az 1926 április 3.-iki törvény 10. szakaszában tervezett szabályokat kibocsátani;
- b) minden, a termelés jobb megszervezésére irányuló kezdeményezést előmozdítani, bátorítani és segíteni;
- c) elhelyező irodákat létesíteni ahol ez szükségesnek mutatkozik;
- d) a tanulóéveket, ill. inaséveket rendezi általános, kötelező szabályok kibocsátásával és felügyel ezeknek a betartására. Ezeknél a szabályoknál mindenütt a kollektív munkaszerződésekre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

46. SZAKASZ. A korporatív szervek elnökeit a Korporációk Minisztere rendelettel nevezi ki, vagy menti fel állásuktól. Minden korporációnak van egy tanácsa, mely tanácsot az általa összekapcsolt szervezetek kiküldöttjei képeznek. A tanácsban a munkaadók szervezetének képviselője egyenlő arányú a szellemi és testi munkások együttes képviselőjével.

A "Carta del Lavoro", mely 1927 április 21.én kelt, ismételten meghatározza a korporáció fogalmát 6. szakaszában : A korporációk képezik a termelési erők egységes szervezését és integrálisan képviselik azok érdekeit.

Ennél a teljes képviselői jognál fogva, lévén a termelés nemzeti érdek, a korporációkat az állam, állami szerveknek ismeri el.

Mint a termelés egységes érdekeinek képviselői, a korporációk a munkaviszonyok fegyelmét, valamint a termelés egybehangolását illető kötelező szabályokat léptethetnek életbe minden alkalommal, amikor az összekapcsolt egyesületektől megszerezték a szükséges felhatalmazást.

Az 1930 március 20-iki 206, sz. törvény, mely a korporációk Nemzeti Tanácsáról szól, fölvezet a korporációk első szervi felépítését. Különösen figyelemreméltók az alábbi rendelkezések:

2. SZAKASZ. A Korporációk Nemzeti Tanácsának szervei :

- a) Osztályok és alosztályok;
- b) állandó szakbizottságok;
- c) Közgyűlés;
- d) központi korporatív választmány.

10. SZAKASZ. A korporációk Nemzeti Tanácsának állásfoglalása az alábbi kérdéseket illetően :

- 1) A "Carta del Lavoro"-ban kifejtett elvek megvalósítása és kiegészítése a korporatív rendszer és a nemzeti termelés követelményei szerint;
- 2) az 1926 jan. 31.-iki 100 sz. törvény értelmében törvényjavaslatok előterjesztése és szabályok kibocsátása, amennyiben tárgyak a termelés és a munka fegyelme;
- 3) a szakmaérdekek megvédése a szindikális egyesületek részéről és az állam megbízásából gyakorolt nyilvános és közérdekű ténykedések által a "Carta del Lavoro" 2. sz. kijelentése szerint;
- 4) a szindikális egyesületek segélyezési tevékenysége az 1926 április 3.-iki 563 sz. 4 sz. utolsó bekezdése értelmében és a " Carta del Lavoro " 8. kijelentése szerint; ez a segélyezési ténykedés vagy közvetlenül, vagy felügyeletük és ellenőrzésük alatt működő egyesületek révén gyakorlandó, különös tekintettel a szindikális

törvényben és a Carta del Lavoro-ban felsorolt elvekre, amely elvek a magánkezdeményezést és a vállalatok szabad igazgatását tartják szem előtt;

5) a korporatív szervek és intézmények működése a termelés a kultúra, a nemzeti művészet megerősödése, összehangolása és tökéletesítése érdekében, az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendelet 44. szakaszának b) alatti rendelkezése, valamint a "Carta del Lavoro" 6. és 8. szakasza értelmében;

6) különféle szindikális egyesületek és kiegészítő egyesületek, valamint korporatív szervek és intézmények közötti kapcsolatok az előző szakaszban megjelölt működés gyakorlati megvalósításában;

7) a szindikális egyesületekre átvitt segélyezési tevékenység egybehangolása a nemzeti Szövetkezetek munkájával az 1926 július 1.; 1130 sz. Királyi Rendelet 19. szakaszának értelmében, valamint az állami fennhatóság alatt működő egyesületek vagy a Nemzeti Fasiszta Párt, vagy magánosok által kifejtett segélyezési tevékenységgel;

8) a különféle hivatási szakmák szindikális szervezetét illető kérdések;

9) a szindikális egyesületek elismerése az 1926 április 3.-iki 563 sz. törvény 4 tc. értelmében; az elismerés visszavonása ugyanannak a törvénynek 9. tc. értelmében, valamint felsőbbfokú szindikális egyesületeket illető, az alsóbbfokú szindikális egyesületek felügyeletére és védelmére vonatkozó, megbízatásának visszavonása az 1926 július 1-i 1130. sz. Királyi Rendelet 37. szakaszának első bekezdése szerint.

10) az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendelet 41. szakaszában tervezett Országos Szövetségeken kívül más Országos Szövetségek elismeréséhez való felhatalmazás;

11) A Korporációk Minisztériumához benyújtott fellebbezés, az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendelet 9. szakaszának értelmében, egy törvényesen elismert egyesületbe való belépés visszautasítása ellen, egy-egy kiutasítás vagy kizárás ellen, vagy fellebbezések egy alsóbb fokú egyesületnek egy felsőbbfokú egyesületbe való felvételének elutasítása, avagy egy alsóbb fokú egyesületnek egy felsőbb fokú egyesületből való kizárása ellen a fent említett Királyi Rendelet 33. szakasza alapján;

12) a szindikális egyesületek mérlegeinek felállításához szükséges utasítások;

13) a munkaerők vidéki és országos elhelyezése az 1928 március 29.-iki 1003 sz. Királyi Rendelet 8. szakasza értelmében különböző szakmák céljainak elérése érdekében a meg nem alakított korporációk helyett;

14) az egyes korporációk megalkotása az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendelet 42. szakasza értelmében;

15) a korporatív rendszer alapelveinek tudományos és népies propagandája;

16) a szindikális hozzájárulások szabályozása.

Általánosságban a Korporációk Nemzeti Tanácsát megkereshetik bármely, a nemzeti termelésre vonatkozó vélemény nyilvánítására. A Korporációk Nemzeti Tanácsának véleménye azonban nem helyettesítheti az állam egyéb tanácsadó szervének véleményét, amely szerv különben is illetékes és törvényesen kötelező. A Korporációk Nemzeti Tanácsának véleménynyilvánításra való felszólítása kötelező.

a) a 9. szakaszban felsorolt tárgyakban az államtanács véleményének helyettesítéseként, melyet az ott idézett törvények írnak elő és amely törvények ez

értelemben módosulnak;

b) a 10. szakaszban felsorolt tárgyakra;

c) a 11. szakaszban felsorolt tárgyakra, amikor alsóbb fokú egyesületek felsőbb fokú egyesületekbe való belépésének visszautasítása elleni fellebbezésről van szó;

d) a 14. szakaszban megnevezett tárgyakra.

Ezekben az esetekben a véleményt mindig a Közgyűlés nyilvánítja.

11. SZAKASZ. Az egyes szakmák szindikális egyesületei a Szövetségek vagy országos Szövetségek előzetes felhatalmazás alapján az alkotmányos törvények szerint kérhetik a Korporációk Nemzeti Tanácsától, ha az érvényben lévő törvények nem rendelkeznek másképpen, a felhatalmazást az általuk képviselt szakmai díjszabásának megállapítására és az összes szakmabeliekre kötelező szakmai szabályzatok kibocsátására.

A felhatalmazást a közgyűlésbe összegyűlt Korporációk Nemzeti Tanácsa adja, az illetékes osztály vagy alosztály indítványozására;

A fent említett módon felhatalmazott díjszabásokat és szabályzatokat a Korporációk Minisztere jóváhagyja a Hivatalos Közlönyben, és a Korporációk Minisztériumának Hivatalos Közlönyében való megjelenéskor lépnek életbe, az érdekelt egyesületek kérésére.

12. SZAKASZ. A Korporációk Nemzeti Tanácsának ezenkívül még a következő feladatai vannak :

1) a törvényesen elismert szindikális egyesületek vagy segédszervek esetleg korporatív intézmények által gyakorolt segélyezési tevékenységek egybehangolására vonatkozó szabályzatok megfogalmazása;

2) a kollektív szerződések útján, vagy az 1926. április 3.-i 563. sz. törvény értelmében más egyenjogú módon megállapított munkaviszonyok rendezésére vonatkozó szabályok megfogalmazása, valamint a korporációk minden más szabályozó tevékenységének összeegyeztetése;

3) szabályok megfogalmazása a termelésnek törvényesen elismert, szindikális egyesületek által képviselt különböző szakmái között való gazdasági kapcsolatok rendezésére.

Az 1) és 2) bekezdésben jelzett ténykedések gyakorlását a Korporációs Miniszter javaslatára, a Kormányelnök ruházza esetről esetre a Tanácsra, míg a 3) alatt jelzett ténykedések gyakorlásával az érdekelt egyesületek Tanácsát az alapszabályok értelmében szükséges meghatalmazások kieszakozlása után, a Kormányelnök jóváhagyása és beleegyezése alapján bízzák meg (1).

Ugyanezek az egyesületek, a fent jelzett módokon kérhetik a Tanácstól a jelen szakasz első bekezdésében említett tárgyakra vonatkozólag közöttük létrejött megegyezések ratifikálását is.

(1) A korporációkról szóló következő törvény 8. szakasza szerint ez a rendelkezés oda módosult, hogy elegendő egyetlen egy szindikális egyesület kezdeményezése is.

Ez esetben a Tanácsnak jogában áll jóváhagyását az általa szükségesnek tartott módosítások elfogadásától függővé tenni. A Tanács által alkotott szabályok és jóváhagyott megegyezések az előbbi rendelkezések értelmében, kötelezőkké válnak az egyesületekre és azon szakmák egyes képviselőire, amelyekre ezek

vonatkoznak: ezzel hatályon kívül helyeztetnek az 1926 július 1-i 1130 sz. Királyi Rendelet 22. szakaszának első bekezdésében foglalt rendelkezések, míg változatlanul érvényesek az 1926 április 3.-iki 563 sz. törvény 10. szakaszának 4. bekezdése és a fent idézett Kir. Rendelet 55. szakasza, az ország Hivatalos Közlönyében, valamint a Korporációs Minisztérium Hivatalos Közlönyében való megjelenésükkor. A közlés megtiltható a Kormányelnök megfellebbezhetetlen intézkedése alapján.

Az említett szabályok alkalmazására vonatkozó viták, az 1926 április 3.-iki 563. sz. törvény és az 1926 július 1-i 1130 sz. Kir. Rendelet értelmében, a Munkabíróság hatáskörébe tartoznak.

13. SZAKASZ. A Korporációs Miniszter előterjesztésére, a Kormányelnök rendeletével a korporációkat illető és az 1926 április 3.-iki 563 sz. törvény 3. szakaszában tervezett illetékesség és hatáskör a Tanács egyes osztályaira vagy alosztályaira ruházható át, mindenkor az illető korporációhoz tartozó megfelelő termelési ágra vagy megfelelő vállalatsszakmára vonatkozólag, kivéve természetesen azokat, amelyekre nézve a Korporáció már megalakult.

14. SZAKASZ. A Tanács osztályai és alosztályai mindenesetre összekötő ténykedést végeznek azon Korporációk között, melyek a megfelelő termelési ág különféle vállalat szakmái számára alakulnak. Az ilyen ténykedések és gyakorlási módjai a Kormányelnök rendeletével állapíttatnak meg.

Az 1930 március 20.-iki 206 sz. törvény végrehajtására vonatkozó és az 1930. május 12-én kelt 908 sz. Kir. Rendeletben tartalmazott szabályokban, a 28. szakasz így határoz :

28. SZAKASZ. A Korporációk Nemzeti Tanácsának szervei az illetékességükhöz tartozó tevékenységüket gyakorolják:

- a) Véleményadás által, az 1930. március 20.-iki 206 sz. törvény 10. és 15. szakaszaiban jelzett esetekben, továbbá azokban az esetekben, amelyekben régebbi rendelkezések értelmében a Felsőbb Nemzetgazdasági Tanács véleményét kellett kikérni és végül az esetleg előforduló többi esetekben, melyeknél egy állami közigazgatási szerv kéri a Korporációk Nemzeti Tanácsának véleményét;
 - b) az által, hogy a szabad pályán lévők egyesületeire ráruházzák a jogot, hogy azok megállapítsák az ilyen pályán lévők tevékenységének díjszabását, vagy az illető szabad pályára vonatkozóan szabályrendeletet bocsássonak ki, az előbb idézett törvény 11. szakaszában említett esetekben;
 - c) szabályok alkotása, vagy szindikális egyesületek közt létrejött megegyezések ratifikálása által az előbb idézett törvény 12. szakaszában felsorolt esetekben.
- Végül megjelent a korporációk szervezését és működését szabályozó 1934. február 5-én 163 sz. alatt kelt törvény, melynek szövege következik.

A KORPORÁCIÓS TÖRVÉNY SZÖVEGE

1. SZAKASZ. A "Carta del Lavoro" (Munkatörvény) 6. fejezetében, az 1926 április 3-iki 563 sz. törvényben és az 1926 július 1-i 1130 sz. Kir. Rendeletben felsorolt korporációkat a Kormányelnök rendelete létesíti a Korporációs Miniszter előterjesztésére, a Központi Korporációs Bizottság véleményének meghallgatása után.

2. SZAKASZ. A korporációk elnöki tisztségét egy miniszter vagy államtitkár, vagy a Nemzeti Fasiszta Párt főtitkára tölti be, akiket a Kormányelnök rendelettel nevez ki.

3. SZAKASZ. A korporációt létesítő rendelet meghatározza, hogy tanácsa hány tagból álljon és hogy ezek közül az egyes, összevont egyesületek hányat jelöljenek. A jelölések érvényességéhez szükséges, hogy a Kormányelnök azokat, a Korporációs Miniszter előterjesztésére, rendeletileg jóváhagyja.

4. SZAKASZ. Azokban a Korporációkban, melyekben a gazdasági tevékenység több ága van képviselve, külön osztályok is létesíthetők, melyeknek határozatai azonban a korporáció jóváhagyásának vannak alárendelve.

5. SZAKASZ. Oly kérdésekben, melyek a gazdasági tevékenység különböző ágaira vonatkoznak, a Kormányelnök elrendelheti, hogy két vagy több korporáció is együttes tanácskozásra hívasson össze.

Az ilyen módon egyesített korporációk a jelzett kérdések tekintetében ugyanazzal a hatáskörrel bírnak, mint amilyenrel a következő szakaszok az egyes korporációkat ruházzák fel.

6. SZAKASZ. A Kormányelnök, a Korporációs Miniszter előterjesztésére a Központi Korporációs Bizottság meghallgatása után, a határozott termékekre vonatkozó gazdasági tevékenység szabályozására rendeletileg oly korporációs bizottságokat is létesíthet, melyekben a gazdasági szakmák, az állami közigazgatás és a Nemzeti Fasiszta Párt képviselői vesznek részt. Az ilyen korporációs bizottságok határozatait alá vetik az illetékes korporációk és a korporációk Nemzeti Tanácsának közgyűlési jóváhagyásának.

7. SZAKASZ. Az egy korporációban egyesített egyesületek autonómokká válnak szindikális téren, de továbbra is megtartják a megfelelő országos szövetségekhez való kapcsolataikat, a Korporációs Miniszter által kibocsátandó rendelkezések szerint.

8. SZAKASZ. Az 1926 április 3-iki 563 sz. törvényben és az 1926 július 1-i 1130 BZ. Kir. Rendeletben megállapított illetékesség és hatáskör szerinti tevékenységen kívül, a korporáció feldolgozza az 1930 március 10-i 206. sz. törvényben megfogalmazott, a gazdasági kapcsolatok kollektív rendezésére és a termelés egységes irányítására vonatkozó szabályokat.

Ezt a ténykedést a korporáció az illetékes miniszterek javaslata alapján, vagy pedig az egyesített egyesületek egyikének felkérésére gyakorolja, a Kormányelnök beleegyezésével.

9. SZAKASZ. Az egy korporációban egyesített szindikális egyesületek által, az 1930. március 20,-iki 206 sz. törvény 12. szakasza értelmében kötött megegyezések, a jelen törvény 11. szakaszában megfogalmazott jóváhagyás előtt, a korporáció véleményének vetendő alá.

10. SZAKASZ. A korporációnak saját illetékességi ágában jogában áll megállapítani a 8. szakasz második bekezdésében jelzett módokon, a munkákra és gazdasági szolgálatokra vonatkozó díjszabásokat, valamint a közönségnek kiváltságos feltételek mellett rendelkezésére bocsátott fogyasztási javak árait feltüntető tarifákat.

11. SZAKASZ. Az előző cikkekben jelzett szabályok, megegyezések és

díjszabások alá vannak rendelve a Korporációk Nemzeti Tanácsa közgyűlési jóváhagyásának és kötelezőkké válnak mihelyst a Kormányelnök rendelete által kihirdettetnek, amely rendelet az ország törvényeinek és rendeleteinek hivatalos gyűjteményébe iktatandó.

12. SZAKASZ. A korporáció tartozik véleményt adni mindazokra a kérdésekre, amelyek bármilyen szempontból is a gazdasági tevékenység azon ágával függnek össze, amelynek érdekében a korporáció megalakult, mind annyszor, mikor egy erre illetékes közhivatal a véleményét kikéri.

A Kormányelnök rendeletileg meghatározhatja, hogy bizonyos eseteket illetően, a közhivatalok tartoznak az illetékes korporációk véleményét kikérni. A korporációt létesítő rendelettel, vagy később, külön kibocsátott rendelettel, mely az ország törvényeinek és rendeleteinek hivatalos gyűjteményébe iktatandó, a Kormányelnök megszüntetheti azokat a véleményező bizottságokat, melyek a gazdasági tevékenység olyan ágával foglalkoztak, amelyekért az új korporáció megalakult, bármilyen legyen is e bizottságokat létesítő intézkedés természete.

13. SZAKASZ. A kollektív munkakonfliktusok békítési kísérletét a korporáció egy békéltetési bizottság által gyakorolja, amely magának a korporációnak egyes tagjaiból tevődik össze; ezeket az Elnök, az egyes konfliktusok természetére és tárgyára való tekintettel, esetről esetre választja ki.

14. SZAKASZ. A jelen törvénnyel ellenkező, vagy vele összeférhetetlen rendelkezések hatályon kívül helyeztetnek.

A királyi kormánynak jogában áll oly szabályokat kibocsátani, melyek alkalmasak arra, hogy a jelen törvényt az 1926 április 3.-iki 563 sz., az 1930 március 20.-iki 206 sz., az 1932 július 16.-iki 834 sz., az 1933 január 12.-iki 141 sz. és más állami törvényekkel összeegyeztessék.

15. SZAKASZ. Királyi Rendelettel a Kormányelnök előterjesztésére, a Minisztertanács előzetes felhatalmazása alapján, a Korporációk Nemzeti Tanácsa szerveinek összeállítását módosíthatják.

A huszonkét korporáció és tanácskozó testületeik.

A KORPORÁCIÓK JEGYZÉKE

A Kormányelnök, az 1934 február 5.-iki 163. sz. törvény által ráruházott jogok alapján, kibocsátotta azokat a rendeleteket, melyek a következő 22 korporációt létesítették :

- 8 mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi termelő jellegű korporáció, és pedig :

1) Gabonafélék korporációja, 2) Zöldség, virág és gyümölcstermelési korporáció, 3) Szőlő és bortermelési korporáció, 4) Olajtermelési korporáció, 5) Cukorrépa és cukortermelési korporáció, 6) Állattenyésztési és halászati korporáció, 7)

Fatermelési korporáció, 8) Szövöttáru-gyártási korporáció;

- 8 ipari és kereskedelmi jellegű korporáció : 9) építészeti korporáció, 10) kohászati és mechanikai korporáció, 11) Ruhaipari korporáció, 12) Üveg és kerámiaáru korporáció, 13) vegyészeti korporáció, 14) papír és nyomda korporáció, 15)

bányászati korporáció, 16) víz, gáz és villanyművi korporáció;

- 6 munkatermelő tevékenységre vonatkozó Korporáció : 17) szellemi és művészeti foglalkozások korporációja, négy osztállyal: jogi foglalkozások osztálya,

egészségügyi foglalkozások osztálya, technikai foglalkozások osztálya, művészetek osztálya; 18) Belső közlekedések korporációja négy osztállyal: vasutak, villamosok és belső hajózások osztálya; gépjárművek osztálya; forgalmi segédeszközök osztálya; Távbeszélő, rádió, kábeltávíró, közlekedési osztály; 19) Tengeri és légi korporáció; 20) Vendéglátási korporáció; 21) Biztosítási és hitel korporáció; 22) Színházi korporáció.

A huszonkét Korporáció és tanácskozó testületeik.

AZ EGYES KORPORÁCIÓK TANÁCSAINAK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Gabona-félék korporációja. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 36 tagból áll, melyek közül:

a Nemzeti Fasiszta Párt 3 képviselője;

a gabonatermelési munkaadók és a gabonatermelési munkások 7-7 képviselője;

a cséplési ipar munkaadóinak és a cséplési ipar munkásainak 1-1 képviselője;

a malom, rizs, sütemény és tésztaipar munkaadóinak és ugyanezen iparok munkásainak 33 képviselője;

a pékipar munkaadóinak és a pékipar munkásainak 11 képviselője;

a gabonafélék és az egyéb fent említett termékek kereskedelmével foglalkozó munkaadóknak és ugyanezen kereskedelem keretében dolgozó munkások 33 képviselője;

a fogyasztási szövetkezetek 1 képviselője;

az önálló mezőgazdasági szakértők 1 képviselője;

a kisiparosok 1 képviselője;

A munkaadók képviselőinek száma még az üzemvezetők három képviselőjét is magában foglalja, akik közül egy a mezőgazdasági üzemvezetőket, egy pedig a kereskedelmi üzemvezetőket képviseli.

Zöldség, virág és gyümölcstermelési korporáció. E korporáció Tanácsa az Elnökön kívül 32 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

6 a zöldség, virág és gyümölcstermelési munkaadók és ő ugyanezen szakmák munkásainak képviselője;

2 a növénytápszeripar munkaadóinak és 2 ugyanezen ipar munkásainak képviselője;

3 a zöldség, virág és gyümölcstermékek és ezekből származó cikkek kereskedelmével foglalkozó munkaadókak és

3 az ugyanezzel a kereskedelemmel foglalkozó munkásoknak képviselője;

1 az önálló mezőgazdasági szakértők képviselője;

1 az önálló vegyészeti szakértők képviselője;

1 a zöldség, virág és gyümölcsexportőrök szövetkezeteinek képviselője.

A munkaadók száma magában foglalja az üzemvezetők három képviselőjét is : egyet a mezőgazdasági üzemek, egyet az ipari üzemek és egyet a kereskedelmi üzemek részéről.

Szőlő és bortermelési korporáció. A korporáció Tanácsa az elnökön kívül 32 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti fasiszta Párt képviselője;

6 a szőlőtermelési munkaadók és 6 a szőlőtermelési munkások képviselője;
2 az enológiai iparok (bor, ecet, pálinkagyártás) munkaadóinak és 6 ugyanezen iparok munkásainak képviselője;
1 a sörtermelési ipar munkaadóinak képviselője, 1 a söripari munkások képviselője;
1 a másodfokú alkoholtermelési ipar munkaadóinak, 1 pedig ezen ipar munkásainak képviselője;
3 a fent említett termékek kereskedelme munkaadóinak, 3 pedig fenti kereskedelem munkásainak a képviselője;
1 az önálló mezőgazdasági technikusok képviselője;
1 az önálló vegyészek képviselője;
1 a szociális pincék képviselője. A munkaadók képviselőinek számában bennfoglaltatik az üzemvezetők 3 képviselője, egy a mezőgazdaság, egy az ipar és egy a kereskedelem részéről.
Olajtermelési korporáció. E korporáció tanácsa az elnökön kívül 25 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
5 az olajfa és egyéb olajnövény-termelés munkaadóinak képviselője, 5 pedig ugyanezen termelés munkásainak képviselője;
2 az olajbogyóolaj kisajtolási és finomítási ipar munkaadóinak, 2 ezen ipar munkásainak a képviselője;
A kénes olajipar munkaadóinak és munkásainak 11 képviselője;
1 a magolaj kisajtolási és finomítási ipar munkaadóinak és 1 ugyanezen munkásainak képviselője;
1 az önálló mezőgazdasági technikusok képviselője;
1 az önálló vegyészek képviselője;
Cukorrépa és cukortermelési korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 15 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
2 a cukorrépatermelés munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
1 a cukortermelési ipar munkaadóinak és 1 a munkásainak képviselője;
1 az elsőfokú alkoholtermelési ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a fent említett termékek kereskedelme munkaadóinak és 1 munkásainak képviselője;
1 az önálló mezőgazdasági technikusok képviselője;
Állattenyésztési és Halászati korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 43 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
8 a rétművelési, állat és vadtenyésztés munkaadóinak, 8 pedig munkásainak képviselője;
2 a tengeri és belső vízi halászat, valamint a halfeldolgozási ipar munkaadóinak és 2 ezen iparok munkásainak képviselője;
2 a tejtermék-ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a hentes és állati konzervipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
1 az állatkereskedelem munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
2 a tej és tejtermék-kereskedelem munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 az önálló mezőgazdasági technikusok képviselője;

1 az állatorvosok képviselője;

1 a szociális tejszövetkezetek képviselője;

1 a halászok szövetkezeteinek képviselője.

A munkaadók számában benne van az üzemvezetők 3 képviselője, egy a mezőgazdaság, egy az ipar és egy a kereskedelem részéről.

Fatermelési Korporáció. E korporáció tanácsa az elnökön kívül 33 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

2 a mezőgazdasági munkaadók, 2 a munkások képviselője;

2 a fatermelési, erdő és fa első feldolgozási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a bútorgyártási és egyéb lakberendezési ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 az épületasztalos és padlóipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a különféle feldolgozások munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

3 a fent említett gyártmányok kereskedelme munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

1 az önálló mezőgazdasági és erdészeti technikusok képviselője;

1 a művészek képviselője;

1 a kézművesek képviselője. Az ipar és kereskedelem munkaadóinak számában benne van az üzemvezetők egy képviselője.

Szővőárugyártási Korporáció; E korporáció Tanácsa az Elnökön kívül 58 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

3 a pamuttermelés munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

1 a gyapjútermelés munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a gyapjúipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 a gubótenyésztési ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a selyemhernyótenyésztés és eperfogandozás munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a selyemhúzási és selyemcsavarási ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a rayonipari munkaadók, 2 a munkások képviselője;

2 a len és kendertermelés munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 a jutaipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a szövetfestési és szövetnyomási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a különféle szövőipari munkaadók, 2 a munkások képviselője;

3 a pamut, gyapjú, selyem, rayon és egyéb szövöttárukereskedelem, valamint ugyanezen gyártmányok kiskereskedelme munkaadóinak, 3 pedig munkásainak képviselője.

1 az önálló mezőgazdasági technikusok képviselője;

1 az önálló vegyészek képviselője;

1 az önálló ipari szakértők képviselője;

1 a művészek képviselője;

1 a kézművesek képviselője;

1 a szárítók szövetkezetének képviselője.

A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők 3 képviselője, egy az ipar, egy a kereskedelem és egy a mezőgazdaság képviselőjében.

Építészeti Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 31 tagból, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

4 az építőipari (építmények és közmunkák) munkaadóinak, 4 munkásainak képviselője;

1 a téglaiipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a cementépítményipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a cement, mész és gipszipari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

1 a tűzálló anyagipari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

2 az építőanyagipari munkaadók, 2 a munkások képviselője;

1 az építési tulajdon munkaadóinak,

1 munkásainak képviselője;

1 az önálló mérnökök képviselője;

1 az önálló építészek képviselője;

1 az önálló földmérők képviselője;

1 a kézművesek képviselője;

1 az építészeti szövetkezetek képviselője;

Az ipari munkaadók számában benn foglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.

Kohászati és mechanikai Korporáció. E korporáció az elnökön kívül 67 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

3 a vasgyártási ipar munkaadóinak,

3 munkásainak képviselője;

2 az egyéb kohászati ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

5 a közlekedési eszközök építésipari (gépkocsik, motorkerékpárok, repülőgépek, vasút és villamosvasút anyagok, hajóépítés) munkaadóinak, 5 munkásainak képviselője;

2 a rádióipari, valamint az elektromos erőfejlesztési, átalakítási és felhasználási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

3 az ipari és mezőgazdasági gépipar munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

4 a fém-építésipari, fémfeldolgozási, valamint öntöde és telepipari munkaadók,

4 a munkások képviselője;

2 az optikai, mérő és precíziós mechanikai eszközök, valamint fegyvergyártási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 az ipari ruggyantagyártás munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 az ipari bőrgyártási ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a kábel és szigetelőanyagipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 az arany és ezüstművesek munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

5 a fent említett gyártmányok kereskedelme munkaadóinak, 5 munkásainak képviselője;

1 az önálló mérnökök képviselője;

2 a kézművesek képviselője;

1 az agrárkonzorciumok szövetkezetének képviselője.

A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők két képviselője, egy az ipar, egy a kereskedelem részéről.

Öltözködési Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 49 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

3 az öltözködési ipar (ruhakonfekció, fehérneműkonfekció, stb.) munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

1 a szőrmeipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a kalapipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a cipő és egyéb személyes használatra szánt bőripar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 a kesztyűipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 az öltözködésre szánt ruggyantaipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a kötöttáru gyárak és harisnyagyárak 2 munkásainak képviselője;

2 a csipke, hímzés, szalag, rugalmas szövet és paszományáru gyárak munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 a gombipari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

1 az ernyőgyárak munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

4 a fent említett gyártmányok kereskedelme munkaadóinak, 4 munkásainak képviselője;

3 a kézművesek képviselője;

1 a művészek képviselője. A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők két képviselője, egy az ipar, egy a kereskedelem részéről.

Üveg és kerámiaáru Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 33 tagból áll, melyek közül :

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

4 a művészi kerámia, porcellán, kemény, félkemény és lágy anyag, nyersanyag és karcolt kerámiaipar munkaadóinak, 4 munkásainak képviselője;

1 a palackgyártási ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a fehér üveglemezipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a tükörüveg és kristályüvegipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a tudományos üvegipar (beleértve az optikai üveget is) munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a művészi üvegipar és a velencei színes üveggyártás munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a villanykörteipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a fent említett gyártmányok kereskedelme munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a kézművesek képviselője;

1 a művészek képviselője;

1 a szövetkezetek képviselője . Az ipari munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők egy képviselője;

Vegyészeti Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 68 tagból áll, melyek közül.

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

3 a szervesetlen sav, az alkáli, a klór, a sűrített gáz és egyéb szervesetlen. kémiai ipar munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

3 a mezőgazdasági vegytermékipari munkaadók, 3 a munkások képviselője;

3 a szerves sav és a szerves vegyipar munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;

1 a robbantószeripari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

1 a foszfor és gyúfaipari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

1 a gyúráható anyagipari munkaadók, 1 a munkások képviselője;

2 a szintetikus színgyártási, a szintetikus gyógyszergyártási és a fényképezésre érzékeny anyaggyártási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 az ásványi színgyártási, fénymáz, tinta, cipőkrém és szőrmefestékgyártási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a szappangyártási, mosószergyártási, valamint a stearin és glicerínipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

1 a cserzőkivonatipari munkaadók, a munkások képviselője;

2 a kivonatolt és szintetikus olaj és illatszeripar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 az ásványolajipari munkaadók, 2 a munkások képviselője;

1 a széndesztilláció, kátránydesztilláció és szurokemulzióipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a gyógyszergyártási ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

4 a fent említett gyártmányok kereskedelme munkaadóinak, 4 munkásainak képviselője;

1 az önálló vegyészek képviselője;

1 az önálló gyógyszereszek képviselője;

1 a mezőgazdasági konzorciumok szövetkezeteinek képviselője;

A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők két képviselője, egy az ipar, egy a kereskedelem részéről.

papír és nyomda korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 30 tagból áll, melyek közül :

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

2 a papíripari munkaadók, 2 a munkások képviselője;

1 a papírfeldolgozási ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a poligrafikus ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a kiadóipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 az újságkiadó ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

2 a fent említett cikkek kereskedelme munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

4 a művészek képviselője (írók, szerzők, zenészek, műtörténészek, újságírók).

1 a kézművesek képviselője. A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.

Bányászati Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 26 tagból áll, melyek közül.

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

2 a fémbányászati ipar munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a kénbányászati és piritbányászati ipar munkaadóinak, a munkásainak képviselője;
1 a kőszénbányászat ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a kőszénbányászati ipar munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
2 a bányaiipari (márvány, gránit, kő és hasonló) munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a fent említett termékek kereskedelme munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
1 az önálló bányamérnökök képviselője;
1 az önálló bányaiipari szakértők képviselője;
1 a kézművesek képviselője;
A munkaadók számában benne foglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.
Vízművek, gázművek és elektromos művek Korporációja. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 25 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
3 a munkaadók és munkások képviselője, akik közül egy a városi kezelésben lévő vízművek képviselője ill. alkalmazottainak képviselője;
3 a munkaadók képviselője, 3 a munkásoké, melyek közül egy a városi kezelésben lévő gázművi ipar képviselője, ill. alkalmazottainak képviselője;
3 a munkaadók, 3 a munkások képviselője, melyek közül egy a városi kezelésben lévő elektromos ipari művek ill. alkalmazottainak képviselője;
1 az önálló mérnökök képviselője;
1 a konzorciumok és szövetkezetek képviselője.
A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.
A szellemi és művészi foglalkozások korporációja. E korporáció az elnökön kívül 40 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
3 az ügyvédek és ügyészek képviselője; (2 az ügyvédek, 1 az ügyészek részéről);
1 a közgazdasági doktorok képviselője;
1 a közjegyzők képviselője;
1 a törvényes védők képviselője;
1 a kereskedelmi szakértők képviselője;
1 a könyvelők képviselője;
2 az orvosok képviselője;
1 a gyógyszerészek képviselője;
1 az állatorvosok képviselője;
1 az okleveles ápolónők képviselője;
1 a bábák képviselője;
2 a mérnökök képviselője;
2 az építészek képviselője;
2 a mezőgazdasági technikusok képviselője (1 a gazdaságtudományi doktorok, 1 a mezőgazdasági szakértők részéről);
1 a földmérők képviselője;

1 az ipari szakértők képviselője;
1 a vegyészek képviselője;
2 az újságírók képviselője;
1 a zenészek képviselője;
1 a magán tan és nevelőintézetek képviselője;
1 a magántanítók képviselője;
4 az iparművészek képviselője, melyek közül 1 a munkaadó, 1 ipari munkás és 2 kézműves;
1 az antik és modern. művészet kereskedelme munkaadóinak és 1 munkásainak képviselője.
A belső közlekedés korporációja. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 50 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
3 a városon kívüli villamosvasutak és vasutak munkaadóinak, 3 a munkásainak képviselője;
1 a városi villamosvasutak munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
2 a siklók, kötélpályák, felvonók munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a belső hajózási vállalatok munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
1 a taxivállalatok munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a teherautóvállalatok munkásainak képviselője;
2 a szállítótársaságok munkaadóinak képviselője;
1 a kikötői munkálatok munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a lóval vontatott szállítási eszközök munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
2 a forgalmát kiegészítő, vágányon és úton mozgó szállítási eszközök munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a telefon-rádiotelegráfiai és kablógráfiai összeköttetések munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
2 a kézművességi szállítási eszközök (futárok, fuvarozók, szekereskocsik, kocsisok, stb.) képviselője;
1 a szállítási szervezetek képviselője;
1 a városi kezelésben lévő szállítási vállalatok és 1 ezek alkalmazottainak képviselője;
Tengeri és légi korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 24 tagból áll, melyek közül :
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
4 az utasszállító tengerészet munkaadóinak, 4 munkásainak képviselője;
3 a teherszállító tengerészet munkaadóinak, 3 munkásainak képviselője;
1 a vitorlás tengerészet munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
2 a légi szállítás munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;
1 a szervezetek képviselője;
A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők egy képviselője;
Vendéglátási Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 20 tagból áll, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
2 a szállodák, penziók munkaadóinak és munkásainak képviselője;

1 az utazási irodák és ügynökségek munkaadóinak és munkásainak képviselője;
2 a nyilvános helyiségek (vendéglők, kávéházak, bárók) munkaadóinak és 2 munkásainak képviselője;
1 a vendéglátással összekötött kézművesi tevékenység munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a magángyógyintézetek munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 a klimatikus, melegvíz és vízgyógyintézetek munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;
1 az önálló orvosok képviselője. A munkaadók számában bennfoglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.
Biztosítási és Hitel Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 52 tagból, melyek közül:
3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;
2 a rendes hitelintézetek képviselője;
1 a vidéki bankok képviselője;
1 a váltóügynökök képviselője;
1 a tőzsdebizományosok és pénzváltók képviselője;
1 a bankvállalatok vezetőinek képviselője;
7 a bankvállalatok alkalmazottainak képviselője;
1 a váltóügynökök alkalmazottainak képviselője;
4 a rendes takarékpénztárak képviselője;
2 a Pénzügyminisztérium felügyelete alatt álló nyilvános hitelintézetek képviselője;
1 a mezőgazdasági hitelintézetek képviselője;
2 a zálogházak képviselője, melyek közül egy az első osztályú, egy pedig a másodosztályú zálogházak részéről;
3 a nyilvános jogú hitelintézetek képviselője;
1 a népbankszövetkezetek képviselője;
1 a falusi takarékpénztárak képviselője;
2 a népbankok alkalmazottainak képviselője, 2 a tanyai takarékpénztárak alkalmazottainak képviselője;
2 a biztosítással felhatalmazott magánvállalatok képviselője;
1 a biztosítótársaságok vezetőinek képviselője;
3 a biztosítótársaság alkalmazottainak képviselője;
1 a biztosítási ügynökségek képviselője;
1 a nyilvános jogú biztosítóintézetek alkalmazottainak képviselője;
1 a kölcsönös biztosítóvállalatok képviselője;
a Banca d' Italia Kormányzója;
az Ipari Felépítés Intézetének elnöke;
az Istituto Mobiliare Italiano elnöke;
az Olasz Részvénytársaságok Egyesületének elnöke;
az Istituto Nazionale delle Assicurazioni = Nemzeti Biztosító Intézet elnöke;
az Istituto Nazionale Fascista delle Assicurazioni contro gli Infortuni = Nemzeti Fasiszta Balesetbiztosító Intézet elnöke;
az Istituto Nazionale della Previdenza Sociale = Nemzeti Fasiszta Társadalombiztosító Intézet elnöke.

Színházi és művészi Korporáció. E korporáció Tanácsa az elnökön kívül 24 tagból áll, melyek közül:

3 a Nemzeti Fasiszta Párt képviselője;

2 Színházi és mozgófényképszínházi vállalatok munkaadóinak, 2 munkásainak képviselője;

5 a munkaadók képviselője, melyek közül 1 a nyilvános egyesületek által vezetett színházak részéről, 1 az opera és operettelőadó társulatok részéről, 1 a hangversenyvállalatok, 1 a társulatvezetők, 1 a rádióelőadások részéről, 5 pedig a munkások képviselője, melyek közül:

1 az énekművészek, 1 a színészek, 1 a hangversenyező művészek, 1 a zenekari zenészek, 1 a rendezők és színpadi technikusok részéről;

1 a színházi ipar munkaadóinak képviselője, 1 a munkásoké (színpal készítő, kosztümkészítő, hangtechnikus, stb.).

1 a filmkölcsonzó vállalatok munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

1 a sportlátványosságok munkaadóinak, 1 munkásainak képviselője;

2 a kiadók képviselője;

2 a zeneszerzők képviselője;

2 a színészek és filmszínészek képviselője;

az Olasz Szerzők és Kiadók Társaságának elnöke;

a Nemzeti L.U.C.E. Intézet elnöke;

az Opera Nazionale Dopolavoro elnöke.

Az ipari munkaadók számában benn foglaltatik az üzemvezetők egy képviselője.